PEARL JAM • ALAIN BASHUNG • JEHAN BARBUR • JOHN MARTYN • KANYE WEST • TOASTERS • DREADZONE

ROLL

ISSN: 1307-4628

112480 **nisan** 2009/04 **6** TL

ROLL 139

NEIL YOUNG

"CSNY DEJA VU" İLE FİLM FESTİVALİNDE

the fall

EVLİ, İKİ ÇOCUKLU

1978 yılında
Notting Hill Gate'de bir oteldeydim
Şimdi sene 1992
Notting Hill Gate'de bir oteldeyim

Perperişan

Öyle işim var ki düşünemiyorum
Öyle işim var ki çalışamıyorum
Kesip atamıyorum

Evliyim, iki çocuklu

İşe gider gibi yapıyorum
Bir portatif faks makinesi aldım
Hardal gibi bir tıraş losyonu
İki büyük bardak bira iyi ediyor beni
Ve İnsan Ruhu
Takıldığım barın adı
Evliyim, iki çocuklu
Kendime has bir kokum var leş gibi
Lafı uzattıkça uzatan bir makale gibiyim
Solup gidiyor benzim
Evliyim, iki çocuklu

Türkçesi: Erol Merve

"ELASTIC MAN"İ NASIL YAZDIM

İlelebet müteşekkir kalacağım
Eskiden beni etkilenleyen şahıslara
Ama beni özgürleştirmeyecek onlar
Marazi biri de sayılmam ama
Herkes sorup duruyor bana
"Elastic Man"i nasıl yazdığımı

Hayat bir sürü tuhaflıkla dolu olmalı
Bol detaylı bir resim gibi
Ama kötüleşiyor her geçen gün
Potansiyel bir DJ'im ben
Sürünen bir enkaz
Kaçık bir gariban
Herkes sorup duruyor bana
"Elastic Man"i nasıl yazdığımı

Gayet doygun ama acı çekiyor ruhu
Aldığı övgüleri geri gönderiyor zihni
Ya da ayırıyor parçalara
Observer dergisi neredeyse özetliyor onu
Misal: Kendinden memnun,
pek beğenmiş kendini

Yalan dolan bu yaşadığım
"Bu işi biliyorsun" diyorlar bana, "harikasın"
Halbuki doksan gündür tek satır yazmadım
Kartları doğru oynayacağım, voltayı alacağım
"Elastic Man"i nasıl yazdığımı soran
Boş beyinlerden uzağa

Son işi "Uzayın Gizemi"ydi Daily Mail'de
Deri pantolonlar üstüne bir yazı
Gerçek olan tek şey uyanıp
gözlerini ovuşturmak
Atıyorum kendimi geri yatağa doğru
Saklıyorum şişeleri ve çizgiromanları
Siktir et, bırak koyver sakalları
Yorgunum çok
Yarın da yapsam olur şu işi
Tamtakır buzdolabı
Ama şehre inince
Durduracaklar beni dükkânlarda
Peşime düşüp takip edecekler
Dokunacaklar omzuma,
alıkoyacaklar aptal işlerimden
Kıpkırmızı bir tebessüm yüzlerinde
Ve soracaklar bana
Soracaklar
"Elastic Man"i nasıl yazdığımı

BEKLEMEK ÖYLECE

Emekli bekliyor şubat 19 çeksin
Genç kız bekliyor şarkı söylemeyi
Ve büyük bir mülkün önünde bir bahçıvan
Bekliyor çimlerin yeşile dönmesini

Sarhoş bekliyor yolunu gösterecek bir işareti
Otostopçu bekliyor bir gezintiyi
Ve mahkûm bekliyor kaçış ânını
Ve sörfçü bekliyor iri bir dalgayı

Ah bekliyorlar öylece

Malûm, her şeyin bir durma zamanı vardır
Hiçbir şey değişecek gibi görünmez
Çünkü bekliyor erken kalkan yol almayı
Yol da bekliyor erken kalkanı

Ve hiç kimse bir şey yapmak istemiyor
Sadece bekliyorlar pastaya dalacak parmağı
Ve bekliyorlar bir telefon gelsin televizyondan
Ya da bir amca versin son nefesini

Herkes bekliyor bir şeyleri
Ve hiçbir şey sanki yolunda gitmiyor
Çünkü gece vardiyası bekliyor sabahın ışıklarını
Ve hırsız bekliyor gecenin çökmesini

Davetliler bekliyor papazı
Ve papaz bekliyor damadı
Ve damat bekliyor taze gelini
Ama gelin de bekliyor haziranı

Ve herkes bekliyor öylece
Ve kimse oturup kalmak istemiyor
Sokmuşlar kafalarını bir videonun içine

Salak bekliyor U2'nun tekrar MTV'ye çıkmasını
Ama prodüktör de bekliyor sıradaki sarı yavruyu
Ve sarışın da bekliyor prodüktörü

Kimse bir şey yapmak istemiyor
Sadece bekliyorlar cipslerini pastalarını
Telefon bekliyorlar bir büyük bilgi yarışmasından
Ya da kalantor bir yakınlarının son nefesini

Malûm, her şeyin bir durma zamanı vardır
Hiçbir şey değişecek gibi görünmez
Çünkü bekliyor erken kalkan yol almayı
Yol da bekliyor erken kalkanı

Zannetmiyorum daha fazla dayanabileceğimi
Zannetmiyorum daha fazla katlanayım
Bekliyorum öylece
Bekliyorum öylece

Evet, arılar bekliyor balı
Ve diyorum, benim için önceliği yok şimdi
Herkes bir yarış halinde çünkü, kuyruk sallıyor, kaytarıyor
Ve tatlım, bekliyorum ben seni
Bekliyorum öylece
Bekliyorum öylece

15 YOL

Öyle mahzun durmanın ne âlemi var • On yolu olmalı erkeğini postalamanın • Mahzun durma öyle • Bir sürü yolu var erkeğini şutlamanın • Erkeğini şutla gitsin •• Neşeli olman lâzım • En az on beş yolu var erkeğini terketmenin • Yayıl sırtüstü, bir dergi al eline • At vücudunu öne, elveda de o sahneye •• Canını sıkma öyle • On beş yolu olmalı erkeğini terketmenin • Çok yakında farkedeceksin • Artık saklanıp gizlenecek değilsin •• Kop! Şimdi! Uç dosdoğru! Posta kutusu! •• Oyalanmaya meyillisin • Ama yakında kendine geleceksin • Saklanıp gizlenecek değilsin • Bir keşmekeşe girmeyeceksin • Neşeli olman lâzım • En az on beş yolu var erkeğini terketmenin • Sırtüstü yayıl, bir dergi al eline • At vücudunu öne, elveda de o sahneye •• Canını sıkma öyle • Sekiz yolu var erkeğini elinde tutmanın • Mahzun durma öyle • On beş yolu var erkeğini terketmenin • Canını sıkma öyle • On beş yolun hepsini kullan erkeğini bırakmak için • Şutla erkeğini • On altı yolu var ona veda etmenin • Postala erkeğini

Kapak: Arslan Eroğlu

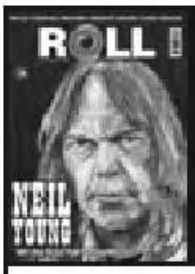

ROLL
139
nisan '09

09 Pearl Jam
12 Neil Young
22 Kanye West
25 The Toasters
26 Dreadzone
28 Jehan Barbur
32 İstanbul Film Festivali
37 John Martyn
40 Post
42 Post Dial
57 Alain Bashung

04 Ajans
20 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga
The Pains Of Being Pure At Heart, Röyksopp And You Will Know Us By The Trail Of Dead, Jim Jones Revue, Madlib, Lo'jo, Bill Callahan, Alela Diane
52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Deniz İpek, Deniz Öztürk, Donat Bayer, Emin Eksi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fevzican Abacıoğlu, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, Herman Taşçıoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Eroi, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Serdar Beyaz, Sinan Yusufoğlu, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0.212.452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Nisan 2009 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. no:5-3 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 13 **sayı** 139 **nisan** '09 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Özay Selmo (0533 514 90 49)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Rüzgâr bizi götürecek

Kollarında bir ada buldum, gözlerinde bir ülke / zincirleyen kollarında, yalancı gözlerinde. / Kır yık del geç öte yakaya.
Jim Morrison

Arzu. Erotik arzu. *Erotik* nitelemesinin *cinsel*'den daha uygun olduğunu düşünüyorum, o kadar indirgemeci değil zira. Arzu karşılıklı (iki kişi arasında) olunca, şehvet, hatta libido kavramları geçerliğini yitirir, çünkü her ikisi de tanımları gereği tekildir, ikili değil.

Böylesi bir arzunun gücü en başta biyolojik üreme ihtiyacından doğar. Arzu aynı zamanda düşlenen hazlara bir çağrı, bir umuttur. Erotik arzu olarak başlayan şey, çok geçmeden elde etme ve sahip olma tutkusuna dönüşür. Arzunun toplumsal içeriğinde gerçekten de *sahiplenmek* vardır; bu nedenle, denetlenmeyen arzu tiyatroda hep çatışma ve trajedinin eşiğindedir. Arzunun potansiyel gücü tüm kültürlerin ortak kabulüdür. Belki de bu, arzu edildiğini fark etmenin insana her türlü tehlikeden muaf olduğuna dair benzersiz bir duygu vermesindendir; bu duygu ikiyle çarpıldığında ise göze alınamayacak risk yoktur.

Arzu erken uyanır ve uzun bir zaman devam eder. Sözgelimi beş ile seksen arasında her yaşta kendini gösterir. Yaşa bağlı olarak arzunun öncelikleri farklı olabilir. Lâkin bu öncelikler asla standart ya da birbirinin eşi değildir. Her arzu pek çok teklif ve beklenti içerir ve nihayet, erotik tesadüfler kadar arzular da çeşitlilik gösterir.

Gene de ortak bileşenleri vardır ve sanırım benim arzunun bir başka yüzü dediğim şey, önem derecesi ve tanınabilirliği farklı olsa da, her arzuda mevcuttur. Tüketim toplumlarında bu bileşen –çoğu zaman merkezî bir rol oynadığı– rock müzik dışında nadiren açığa vurulur.

Auguste Rodin, "Öpüş" (1886)

Hep olacak ıstırap / Hayatın içinden su gibi akacak / Elinin üstüne koyuyorum elimi / O limon ağaçlı çardakta.
Nick Cave

Arzu karşılıklı olduğunda, dünyanın gidişini belirleyen tüm öteki anlaşmalara meydan okuyan ya da direnen iki kişilik bir sözleşmedir. İki kişinin komplosudur.

Yeryüzünün ıstırabını geçici olarak erteleme fırsatı sunmaktır ötekine. Mutluluk değil (!), sadece ıstıraba karşı son derece hassas olan bedeni fiziksel bakımdan bir süreliğine korumaktan ibarettir.

Her arzuda şefkat olduğu kadar iştah da vardır; göreli oranları ne olursa olsun bu ikisi bağlıdır birbirine. Gönül yarası, olmazsa olmazıdır arzunun.

Eğer yeryüzünde hiç yara almamış birileri bulunsaydı, onların arzuyu tatmadan yaşadıkları söylenebilirdi.

Komplo, masuniyet adına birlikte bir mekân, bir *locus* yaratmaktır; ister istemez geçici olan bu masuniyet insanı bekleyen dinmek bilmez acılara karşıdır.

İnsan bedeni cesaret, zarafet, işve, vakar ve daha başka sayısız hassaya sahiptir; lâkin aynı zamanda –hiçbir hayvanın olmadığı gibi– yaradılıştan trajik bir konumdadır. (Hiçbir hayvanın olmadığı gibi çıplaktır.) Arzu, arzulanan kişinin trajik konumuna karşı onu korumak ister içtenlikle; dahası, bunu başarabileceğine inanır. Kaderidir bu onun.

Arzuda doğal olarak diğerkâmlık yoktur. Koruma isteği, masuniyet sağlama çabası kendini tüm benliğiyle –fiziksel ve hayalî– vakfetmekten geçer. Baştan itibaren iki kişiye şamildir ve eğer masuniyet sağlanabilirse bu her ikisini de kapsar.

Masuniyetin kısa süreli olması kaçınılmazdır, gene de çok şey vaat eder. Masuniyet, sürenin kısalığını, bu kısa sürenin yarattığı tehdide bağlı acıları fesheder.

Dışardan bakıldığında arzu küçük bir parantezdir; onu yaşayanlar içinse aşkınlık. Bununla birlikte, her iki durumda da, öncesinde ve sonrasında, gündelik hayat olağan akışını sürdürür.

Arzu, masuniyet vaadinde bulunur. Oysa, mevcut doğal düzenden masun olmak, gözden yok olmakla birdir. Ve arzu, en esrik ânında, tam da bunu teklif eder: Yok olalım.

Med-cezir kabarırken / Herkes kendi hesabındayken / Gölgemin boşluğuna / Taşırım senin taneciklerini. / Rüzgâr onları alıp götürecek / Silip süpürecek her şeyi / Rüzgâr bizi alıp götürecek.
Noir Désir

Sevgililerin ortadan yok olması bir atlatma, bir kaçış sayılamaz; bir başka âleme, bereket ve zenginlik âlemine geçiştir. Zenginlik genellikle bir biriktirme olarak algılanır. Arzu, bir armağan olduğunda diretir: Sessizliğin zenginliği, her şeyin huzur içinde olduğu bir karanlık. Nedense kadim bir rüya, (bir kurbanın hayatının bağışlandığı) Altın Post efsanesi geliyor aklıma. Simgesel olarak hem masumiyeti hem de bilgeliği temsil ediyor. Gizlendiği yere serilmiş, lüle lüle, kusursuz, hiç kimse tarafından çiğnenmemiş.

Bir kez paylaşıldıktan ve yaşandıktan sonra artık koruyucu özelliği kalmayan masuniyet asla unutulmaz; yok oluşlar ise görünen ve aşikâr olandan çok daha gerçek ve kesin gelir kişiye.

Ta uzaktan canavar düdüklerinin sesi geliyor. Korkma, kollarımdayken bir şeycikler olmaz sana.
John Berger, "Kıymetini Bil Her Şeyin"

Sıraselviler'de selvi yok / Sıracevizler'de ceviz yok / Topağacı'nda ağaç yok / Söğütlüçeşme'de söğüt yok / Elmadağ'da elma yok / Ihlamur'da ıhlamur yok -oralet var- / Çamlıca'da çam yok / Anadolu ve Rumeli Kavağında kavak yok / Asmalımescit'te asma yok / Bostancı'da bostan yok / Bahçekapı'da bahçe de yok, kapı da (...) Küçüksu'da tuvalet yok / Sormagir'de kapılar kilitli / Yeşildirek'te direkler siyah / Yenikapı eski // Sonuç olarak / Kurtuluş'ta kurtuluş yok.
ORHAN DURU *("İstanbul'un Düş Kırıklıkları" şiirinden)*

Hani var ya, üstünü arasan çakı filan bile bulabilirsin, ama kart bulamazsın. Türkiye'nin en az kart gösteren hakemi.
RIDVAN DİLMEN *(Hakem Yunus Yıldırım'ı değerlendiriyor)*

Hiçbir hayvan züppe olamaz. **ALEXANDRE KOJÈVE**

Ağzımda çiğ et gibi / Parçalıyorum takvimi **ŞEVKET AKINCI**

SAVAŞ ÇOCUKLARININ İMDADI

"Çocukları küçük kurşunla öldürürler, değil mi anne?" diye sormuş Bosnalı dört yaşındaki bir çocuk, öldürülmeden birkaç gün evvel. Öyle bir laf ki, söylerken bile boğaza düğümleniveriyor. Ya şu istatistik, insanı isyan ettirmiyor mu? Savaşlarda hayatını yitirenlerin yüzde 66'sı çocuklar! Bu drama dur demek, dünyanın dört bir yanındaki savaş mağduru çocukların içler acısı durumuna dikkat çekmek için yıllardır çabalayan War Child teşkilatı, birinci sınıf bir müzik projesine imza attı. "War Child presents Heroes" albümünde yeni nesil grup ve şarkıcılar ağabeylerinin ablalarının şarkılarını cover'lıyor. Mesela Beck Bob Dylan'ı ("Leopard-Skin Pill-Box Hat"), Hot Chip Joy Division'ı ("Transmission"), Franz Ferdinand Blondie'yi ("Call Me"), The Hold Steady Bruce Springsteen'i ("Atlantic City") Lily Allen –hem de Mick Jones eşliğinde– The Clash'i ("Straight To Hell") ele almış. Albüme ismini veren Bowie'nin "Heroes"unu TV On The Radio yorumluyor. "Gerçek kahramanlar onlar" diyor War Child yetkilileri: "Savaşın vahşi, yıkıcı etkileriyle başa çıkmaya çalışan çocuklar."

ELVIS COSTELLO'nun yeni albümünün adı "Secret, Profane And Sugarcane" olacak. Albüm Nashville'de, country ve bluegrass müzisyenleri eşliğinde ve T-Bone Burnett'in prodüktörlüğünde üç günde kaydedildi.

Reggae eğilimli yeni kayıtlarının plak şirketi tarafından beğenilmemesi üzerine yeni albümü geciken **AMY WINEHOUSE**'un imdadına yine genç prodüktör **MARK RONSON** yetişiyor. İkilinin arası "James Bond" filmi için yapılacak bir şarkı yüzünden açılmıştı.

Mark Ronson aynı zamanda **DURAN DURAN**'ın yeni albümünün kayıtlarıyla da meşgul. Kaiser Chiefs davulcusu Nick Hodgson da '80'lere mahkûm olmaktan kurtulamamış grup için şarkılar yazıyormuş.

Tom Morello'nun hiphop grubu The Coup elemanı Boots Riley ile kurduğu **STREET SWEEPER** ilk albümünü bu yaz yayınlıyor. İkili aynı günlerde Nine Inch Nails ve Jane's Addiction ile turneye de çıkacak.

Londralı üçlü **GOLDEN SILVERS** ilk albümleri "True Romance"i bu ay içinde yayınlıyor.

TORI AMOS'un yeni albümü "Abnormally Attracted To Sin" mayısta yayınlanıyor. Albümün lüks baskısında Christian Lamb'in rejisiyle hazırlanan bir takım serbest usûl kliplerin yer aldığı bir DVD de bulunacak.

NORMAN COOK, namı diğer Fatboy Slim, alkol bağımlılığından kurtulmak için kliniğe yattı.

PEACHES mayısta çıkacak yeni albümü için Simian Mobile Disco, Soulwax ve Digitalism gibi elektronik müziğin en iyi isimleriyle çalıştı.

BOB DYLAN ay sonuna içinde "Beyond Here Lies Nothin", "If You Ever Go To Houston", "This Dream Of You", "My Wife's Home Town" ve "It's All Good" gibi parçalar olan yeni stüdyo albümü "Together Through Life"ı piyasaya verecek.

KASABIAN haziranda çıkacak üçüncü albümüne "West Rider Pauper Lunatic Asylum" ismini verdi.

Babyshambles davulcusu Adam Ficek **ROSES, KINGS, CASTLES** adı altında yeni bir EP çıkarıyor: "Apples & Engines".

'80'ler hard rock'unu sevenlere ilaç gibi bir süper-grup haberi: Van Halen kadrosundan Sammy Hagar ve Michael Anthony, Red Hot Chili Peppers davulcusu Chad Smith ve nihayet Joe Satriani! **CHICKENFOOT**'un ilk albümü haziranda yayınlanacak, çetenin yaz ayları turnede geçecek.

FEIST bu yaz çıkacak yeni **WILCO** albümüne destek veriyor ve "You and I" adlı parçada Jeff Tweedy ile düet yapıyor.

JARVIS COCKER üzerinde Steve Albini'yle beraber çalıştığı ikinci albümünün kayıtlarını tamamladı. Albüme girecek şarkıların bazıların isimleri de belli oldu: "Angela", "Pilchard", "I Told You Twice (Leftovers)", "Hold Still", "Fuckingsong", "Further Complications", "You're In My Eyes (Discosong)"...

NEW YORK DOLLS kendi adlarını verdikleri 1973 tarihli efsanevî albümü birlikte kaydettikleri Todd Rundgren'le yeniden bir araya geldi. Bu işbirliğinin ürünü "Cause I Sez So" mayısta raflarda.

U2 "No Line On The Horizon"a kızkardeş getiriyor. Grup bu albümden kalan metaryali "Songs Of Ascent" adıyla yıl sonunda basma kararında ciddi. Albümden çıkan ilk single bile belli oldu: "Every Breaking Wave". "No Line On The Horizon" şarkıları da **ANTON CORBIJN** eliyle bir filme dönüşüyor. Başrölünde, mesela "La Haine"den hatırlayacağınız, Said Taghmaoui'nin oynadığı "Linear" isimli film, Parisli bir motosikletli polisin –bıyıklı kadın dansçılar eşliğinde– Kuzey Afrika'ya yolculuğunu U2 şarkıları eşliğinde anlatacak.

Neil Jordan yeni filmi "Ondine"ın müziklerini **SIGUR RÓS** keyboard'cusu Kjartan Sveinson'a emanet etti. Soundtrack'te birkaç Sigur Rós parçası da yer alacak.

Menajerleri açıkladı: '80'lerin Yeni Romantikleri **SPANDAU BALLET** taze bir başlangıç için yeniden bir arada.

GRAHAM COXON'un mayısta yayınlanacak yeni albümü "The Spinning Top", ağırlıklı olarak akustik parçalardan mürekkep 15 şarkıdan oluşacak ve şarkıların kahramanının hikâyesini doğumundan ölümüne takip edecek.

HAYAT HIZLA DEĞİŞİRKEN, BAZI ŞEYLERİN KALICI OLDUĞUNU BİLMEK GÜZEL...

Destekliyoruz. İyi seyirler.

ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ 2009 SPONSORU

İKSV FİLM

28. Uluslararası İstanbul Film Festivali Sponsoru Akbank

444 25 25
www.akbank.com | wap.akbank.com.tr

AKBANK

Tarlalarda buldum bu şiiri / Toplayıp kâğıda yazdım. **JOHN CLARE**

En ağır sınavdan en saf olan geçer / Öder geçer. **GÜLTEN AKIN**

- İşeme isteği eğer bunun hiç de iyi bir fikir olmayacağı duygusuyla birleşiyorsa, bu genellikle uyumakta olduğumuz anlamına gelir.
- Ya da sandalda. Bir kez gelmişti başıma.
TOM STOPPARD, Aşkın İcadı

birbirinize hakikâtsiniz, hata yok, varsınız, kıymetinizi bilin, doğru sizsiniz, / yanlışı silin, dünyayı yeniden çizin, aşın sınırları, deli taklidi yapın: Âşıksınız. **LEVENT YILMAZ**

Bu dünyaya hiçbir şeyi allak bullak etmemek için gelmiş olan kişi, ne dikkate alınmayı, ne de tahammül edilmeyi hak eder. **RENÉ CHAR**

Aşk olmayınca anlam düşüklüğü oluyor hayatta.
GÜR GENÇ, Yağmur Yüzünden

Riot Girrrls akımını fişekleyen, punk rock'a devrimci bir kadın eli değdiren **THE SLITS** yeniden bir araya geldi. Ari Up'ın dediğine göre, eski usûl John Peel kaydı havasına sadık kalacaklar, ama reggae'nin yeni imkânlarına da açık olacaklarmış. Efsane albüm "Cut"ın genişletilmiş yeni baskısı ve bir Slits biyografisi de yolda.

THE MONKEES'in 67 yaşındaki gitaristi **PETER TORK** kafa ve boynuna yerleşen, ender rastlanan bir kansere yakalandı.

Bu yazı Bat for Lashes turnesine katılarak geçirecek Ash gitaristi **CHARLOTTE HATHERLEY** "Cinnabar City" adında bir solo albüm hazırlıyor.

1990 tarihli "Smooth Noodle Maps"ten sonra **DEVO** nihayet yeni bir albüm çıkarıyor. Bu sonbahar çıkacak kaydın ismi şimdilik belirsiz. Grup 2007'de "Watch Us Work It" adında bir single da yayınlamıştı.

STEVE EARLE, dostu ve ustası country-rock müzisyeni **TOWNES VAN ZANDT**'ın şarkılarını seslendirdiği bir albüm çıkardı. Müzisyen "Townes"da Shelby Lynne'in kızkardeşi, alternatif country şarkıcısı ve eşi Allison Moorer'ı, Van Zandt'ın adını verdiği oğlu Justin Townes Earle'ü ve Tom Morello'yu misafir ediyor. Ayrıca, cankilikten nihayet tamamen kurtulduğunu söyleyen **JUSTIN TOWNES EARLE** de üçüncü albümü Midnight At The Movies"i geçtiğimiz günlerde yayınladı.

MODEST MOUSE ağustosta "No-One's First and You're Next" adında sekiz şarkılık bir EP çıkaracak. Grup 2007 tarihli "We Were Dead Before The Ship Even Sank" de yer alan bonus parça "King Rat"e **HEATH LEDGER** tarafından çekilen video klibi de günyüzüne çıkarmaya karar verdi.

Jack White, The Kills'den Alison Mosshart, The Raconteurs'dan Jack Lawrence ve Queens Of The Stone Age'den Dean Fertita'la yeni bir grup kurmakla kalmadı, hiç duraksamadan bir de albüm kaydetti. **THE DEAD WEATHER**'ın haziranda çıkacak ilk albümü "Horehound"dan seçilen ilk single "Hang You From The Heavens" yayınlandı bile.

JOHNNY CASH'İN AMERİKASI

Solcusu sağcısı, genci yaşlısı, demokratı cumhuriyetçisi, punk'çısı popçusu, herkes Johnny Cash'i el üstünde tuttu. Siyahlar, Kızılderililer, hapishanedeki kader mahkûmları, fabrikada işçiler, tarlada çiftçiler düşlerinin tercümesini Siyah Mantolu Adam'da buldu. Bir CD ve yeni bir belgesel DVD'den oluşan "Johnny Cash's America", Johnny Cash muammasını çözmek için birebir... Dylan, Mellencamp, Al Gore, Snoop Dogg, Tim Robbins, Kris Kristofferson gibilerinin tanıklıklarıyla, en güzel görüntüler ve en güzel şarkılarla...

Elbow'dan Guy Garvey ve Craig Potter yeni **I AM KLOOT** albümünün prodüktörlüğünü yapacaklar. İkili, grupla 2001 tarihli ilk albümleri "Natural History"de de birlikte çalışmıştı.

BRITISH SEA POWER enteresan bir soundtrack yayınlıyor. Robert J. Flaherty'nin 1934 yılında çektiği yarı-belgesel "Man Of Aran", İrlanda'nın batısındaki Aran adalarında yaşayan balıkçı halkın modern öncesi koşullarına odaklanıyor. Grubun yeni yaptığı müziklerin yer aldığı CD'nin yanında film kaydı da ayn bir DVD olarak yayınlanacak.

YUSUF ISLAM yeni albümü "Roadsinger (To Warm You Through The Night)"ı mayıs başında çıkaracak. Albümde emeği geçenler arasında James Morrison, Michelle Branch ve Hank Williams'ın torunu Holly Williams da var.

SMASHING PUMPKINS davulcusu Jimmy Chamberlin de grubu terketti. Böylece bu meşhur '90'lar orkestrasının orijinal kadrosundan geriye sadece esas adam Billy Corgan kalmış oldu.

RANCID punk'ını özleyenlere müjde: "Indestructible"ın üzerinden altı sene geçtikten sonra, San Fransiskolu ekibin yeni albümü "Let The Dominoes Fall"un eli kulağında.

THE STROKES dördüncü albümün çalışmalarına başladı. Üç şarkıyı bitiren ekip, '70'lerin Thin Lizzy'si, erken dönem Elvis Costello'su havalarındaymış.

POISON şarkıcısı **BRET MICHAELS** biyografisini yazdı: "Roses and Thoms: The Rock'n'Roll Fantasy To My Reality".

AMANDA BLANK'e temmuzda yayınlanacak ilk albümü "I Love You"da arkadaşları Diplo, Spank Rock, Lykke Li, Cool Kids ve Santigold eşlik ediyor.

KLAXONS plak şirketinin "rica"sını kırmadı, Simian Mobile Disco'dan James Ford'la kaydettikleri ikinci albümlerinin üzerinde yeniden çalışmaya başladı. Genç grup kayıtların yoğun ve saykodelik havasını dağıtıp pop dozunu artıracak.

3 Mayıs'ta **PETE SEEGER**'ın 90. yaşgünü için büyük bir konser verilecek. New York Madison Square Garden'da sahne alacaklardan bazıları şunlar: Bruce Springsteen, Eddie Vedder, Tom Morrello, Billy Bragg, Steve Earle, Dave Matthews, Taj Mahal, John Mellencamp...

İngiliz punk'ının altın çağının matrak adamı **IAN DURY**'nin hayatı filme çekiliyor. Başrolünde Andy Serkis'in oynayacağı filmin müziklerini de Blockheads elemanları yeniden çalacak.

14 klasik **ROLLING STONES** albümü yeniden basılıyor, koleksiyoncular için ayrıca kutulanıyor. Mayıs postasında "Sticky Fingers" (1971), "Goats Head Soup" (1973), "It's Only Rock'n'Roll" (1974) ve "Black and Blue" (1976) albümleri var.

Beyazperde ve tiyatroda iki yapım '80'leri kutsuyor. Greg Mottola'nın yeni filmi **"ADVENTURELAND"**in fonunda The Replacements, Lou Reed, Big Star, The Cure, Husker Dü, New York Dolls gibilerinin şarkıları var. "American Idol" müsabakasının eski galiplerinden Constantine Maroulis'in başrolü kaptığı yeni Broadway müzikali **"ROCK OF AGES"**ta ise Poison, Whitesnake, Styx, REO Speedwagon, Quiet Riot, Bon Jovi havaları hâkim.

Kalçası kırılsa da Mark E. Smith'e dur durak yok. **THE FALL**'un 1 Nisan Londra konserine tekerlekli sandalyeyle çıkan Smith, yorulduğu için son üç şarkıyı da soyunma odasından söyledi.

LEMONHEADS'in yaz başında yayınlanacak yeni albümü "Varshons" cover'lardan oluşacak. Arling & Cameron şarkısı "Dirty Robot"ta **KATE MOSS**, Cohen şarkısı "Hey, That's No Way To Say Goodbye"da **LIV TYLER**'ın da sesi var.

Londra'daki G20 protestolarında **BILLY BRAGG**, **KATE NASH** ve Get Cape. Wear Cape. Fly'dan **SAM DUCKWORTH** de kortej arasında minik akustik konserler verdi.

Electroclash ikilisi **FISCHERSPOONER**'ın mayısta yayınlanacak yeni albümünün adı "Between Worlds". Casey Spooner'ın söylediğine göre, "tutku, deneylere açıklık, tehlike ve öncü ruh üstüne gayet Amerikan işi bir çalışma" olmuş.

- Aynı anda hem şair, hem bilim adamı olmak mümkün değil mi?
- Değil. İkisinde birden iyi olamazsın. Şairane duygular âlimler için tehlikelidir. Her zaman bozuk bir düzenin muhteşem olduğunu iddia etmeye hazır şair ruhlu insanlar olacaktır. Kime göre muhteşem?
TOM STOPPARD, Aşkın İcadı

İnsan, hayvanın ölümcül bir hastalığıdır. **ALEXANDRE KOJÈVE**

Her şeydik biz çocukken, kuyu, çekilen kova, su, aynasındaki cılız zühre, hep biz, mevsimler geçti, kendimizi kendimizden ayrı düşünemez olup kendimizle dolduk.
LEVENT YILMAZ

koyu bir sıvı: hatıra
BİRHAN KESKİN

Eski fişler çıkıyor olmadık yerlerden: / dört aralıkta kelebek yemişim istanbulda / güneşe özenmişim mardinde yedi kasımda / suya yanmışım dokuz ekimde: antalya / dağ köyünde bir dağ zirvesine oturmuşum, üç haziran, / yele bükülmüş, dumana üzülmüşüm ağaç kovuğunda, sekiz nisan. **KAHRAMAN ÇAYIRLI**

RUFUS WAINWRIGHT Fransızca yazdığı opera eseri "Prima Donna"ya son noktayı koymak üzere. '70'lerin Paris'inde mutsuz bir sopranoyu anlatan oyunun prömiyeri temmuzda Manchester'da yapılacak. Wainwright ayrıca ünlü tiyatro yönetmeni Robert Wilson'la Shakespeare'in sonelerini sahneye uyarlamak için çalışıyor.

En son "Borat"la anti-komedinin hasını yapan **SACHA BARON COHEN,** yeni filmi **"BRUNO"**da Amerika'ya bu sefer Avusturyalı gey bir televizyon muhabiri kılığında gidiyor. '80'lerin yardım amaçlı all-star ekibi Band Aid'i ve "We Are The World"ü tiye alan "Dove Of Peace" şarkısındaki kendi bölümleri için Bono, Chris Martin, Madonna, Elton John, Sting ve devamı teker teker stüdyoya girmeye başladı bile.

Sonic Youth, Primal Scream, Oasis, Foals, Holy Fuck, LCD Soundsystem, Kasabian, Fujiya & Miyagi... Tümü ve dahası "Brand Neu!" adlı tribute albümde **NEU!** parçaları yorumlayacaklar.

Yeni **JIM JARMUSCH** filmi "The Limits of Control"ün soundtrack'inde **SUNN O)))**, **BORIS** ve **EARTH** gibi sert gruplar var.

Epeydir ses vermeyen **PLACEBO**'nun haziran başında raflara düşecek altıncı albümü "Battle For The Sun", konsept değilse de, tematik bir albümmüş.

Yeni albüm "21st Century Breakdown" için önümüzdeki ayı bekleyen **GREEN DAY**, aynı zamanda "American Idiot" albümlerinden hareketle bir rock müzikali hazırlıyor.

Guardian yazarı Simon Hattenstone'un fikriyle, Kuzey Londra Kilisesi'ne bağlı düşkünler evine yardım amacıyla imzalı külodunu açık artırmaya çıkaranlar arasında **JARVIS COCKER**, **ALISON GOLDFRAPP**, **NICK CAVE**, **FERGIE**, **JAH WOBBLE** gibi isimler var.

Bağırsak kanseriyle mücadele eden şarkıcı-şarkıyazarı **DUANE JARVIS** 1 Nisan'da vefat etti. Jarvis, Lucinda Williams, John Prine, Dwight Yoakam gibi isimlerle de çalışmıştı.

Motown davulvusu **URIEL JONES** 24 Mart'ta, 74 yaşında hayata gözlerini yumdu. The Temptations'ın "Ain't Too Proud To Beg"i, The Miracles'ın "Tracks of My Tears"ı, Marvin Gaye'ın "I Heard It Through The Grapevine"ı Jones'un davulunu konuşturduğu şarkılardan bazıları.

İNSANLIĞA HİZMET İBADETİMDİR

Saadet Partisi'nin İstanbul Büyükşehir adayı Mehmet Bekâroğlu kampanya boyunca güzel konuştu. Mesela "bizim farklılıklarımızı yumuşatmaya ihtiyacımız yok" dedi, "farklılıklarımızı koruyacak hukuka ihtiyacımız var". Buyrun o zaman, Alevilik de illâ AKP'lilerin bükmeye çalıştığı gibi bir şey değil, biraz da bu albümdeki gibi bir şey: Tabu addedilen bir tabiri –ABD'li siyahların tartıştığı "zenci"sözcüğü gibi– düzünden okuyan yeni Kalan derlemesi "Kızılbaş"ta birkaç yüzyıllık heterodoksi deyişleri, insan güzellemeleri var. Sabahat Akkiraz, Erkan Oğur, Cengiz Özkan, Musa Eroğlu, Dertli Divani, Emekçi, Erdal Erzincan, Ulaş Özdemir gibi ustalarından sesinden...

Bakın Gnarls Barkley'nin **DANGER MOUSE**'uyla **SPARKLEHORSE** ekibinin teşrik-i mesaisinden doğacağı söylenen "Dark Night Of The Soul" albümünde kimler misafir olacakmış: Frank Black, Julian Casablancas, Vic Chesnutt, The Flaming Lips, David Lynch, Nina Persson, Iggy Pop, Gruff Rhys, Suzanne Vega...

IRON AND WINE nadirattan sayılan şarkılarını duble albümde toplayacak.

JUDAS PRIEST otuzuncu yıl vesilesiyle "British Steel"i yaz turnesi konserlerinde baştan sona çalacak.

Lostprophets'in lideri **IAN WATKINS**, remiksçilik marifetlerini sergileyeceği yeni projesine L'Amour La Morgue adını verdi.

YOKO ONO iki metrelik "Vaat" isimli resmini Birleşmiş Milletler'in Otizmle Mücadele Günü hayrına açık artırmaya çıkardı.

Arabistanlı Lawrence, Dr. Jivago, Hindistan'a Bir Geçit, Isadora, Ryan'ın Kızkardeşi, Çağrı, Ölü Ozanlar Derneği... Daha nice filmin müziği öksüz kaldı. Üç Oscar'lı Fransız besteci **MAURICE JARRE** 84 yaşında hayata gözlerini yumdu.

Express

sayı 93

29 MART KAVŞAĞI
GERÇEK FOTOŞOKLANABİLİR Mİ?

FAİLİ MEÇHULLER VE SİLOPİ KUYULARI
BARİ EDİP'İN KEMİKLERİNİ VERİN

THY'NİN UÇAK KAZALARINA AÇIK DAVETİ
BEŞ ŞAPKALI PERSONEL

ARAŞTIRMA GÖREVLİLERİ TEYAKKUZDA
EMEK DÜNYASININ İNSANLARI OLMAK

BM SU DANIŞMANI MAUDE BARLOW
SU BİR META DEĞİLDİR

NAZIM DİKBAŞ'TAN "HENÜZ İYİ YÖNLERİMİ GÖRMEDİNİZ" SERGİSİ
BUDA İLE ASTRONOT

ARSLAN EROĞLU'NDAN "AŞK" SERGİSİ
DESTUR İLE GÖLGE

AYDIN BULUT'UN İLK FİLMİ "BAŞKA SEMTİN ÇOCUKLARI"
SEMAH DÖNEN GÜVERCİNLER

Abonelik: expressroll@gmail.com

27. ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ
2008 EN İYİ TÜRK FİLMİ

EN İYİ FİLM
27. ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ ULUSAL YARIŞMA 2008

EN İYİ FİLM
36. ULUSLARARASI ANTALYA FİLM FESTİVALİ 2008

FIPRESCI
27. ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ ULUSAL YARIŞMA 2008

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ
9. ULUSLARARASI TAORMINA FİLM FESTİVALİ 2008

BRONZ ZENITH
MOSTRA INTERNACIONAL DE FILM FESTIVAL 2008

Berlinale 58. Internationale Filmfestspiele Berlin
Forum

YAZAN VE YÖNETEN
SEYFİ TEOMAN

TATİL KİTABI

"Hem geleneğin devamı, hem de yeni bir şey"
-Fatih Özgüven

"Çağdaş sinemanın ileri uçlarında bir film"
-Mehmet Açar

Bonus: Kısa Film Apartman

Şimdi DVD VIDEO ve VCD VIDEO'de

bulutfilm

tiglon

PEARL JAM FOREVER: "TEN" YENİ BASKISIYLA RAFLARDA

19 Kasım 1996'da İstanbul, bir rock depremi yaşadı. Gitarlar cayır cayır yanarken şarkılarına ve vücuduna sığamayan bir sarışın adam Dünya Ticaret Merkezi'ni cangıla çevirdi, demirleri sarmaşık gibi salladı, aynı aşağıdaki gibi. İlk albümleri "Ten"in yıkıcı ve sağaltıcı enerjisi dünyayı döndürüyordu hâlâ. "Ten" yeniden basılırken, Pearl Jam'cilerin muhasebesine geçmeden soralım: '90'lar anlatılır mı? Anlatılmaz, dinlenir. "Ten"den.

Neil Young'ın jam'leri Eddie Vedder'ın incileri

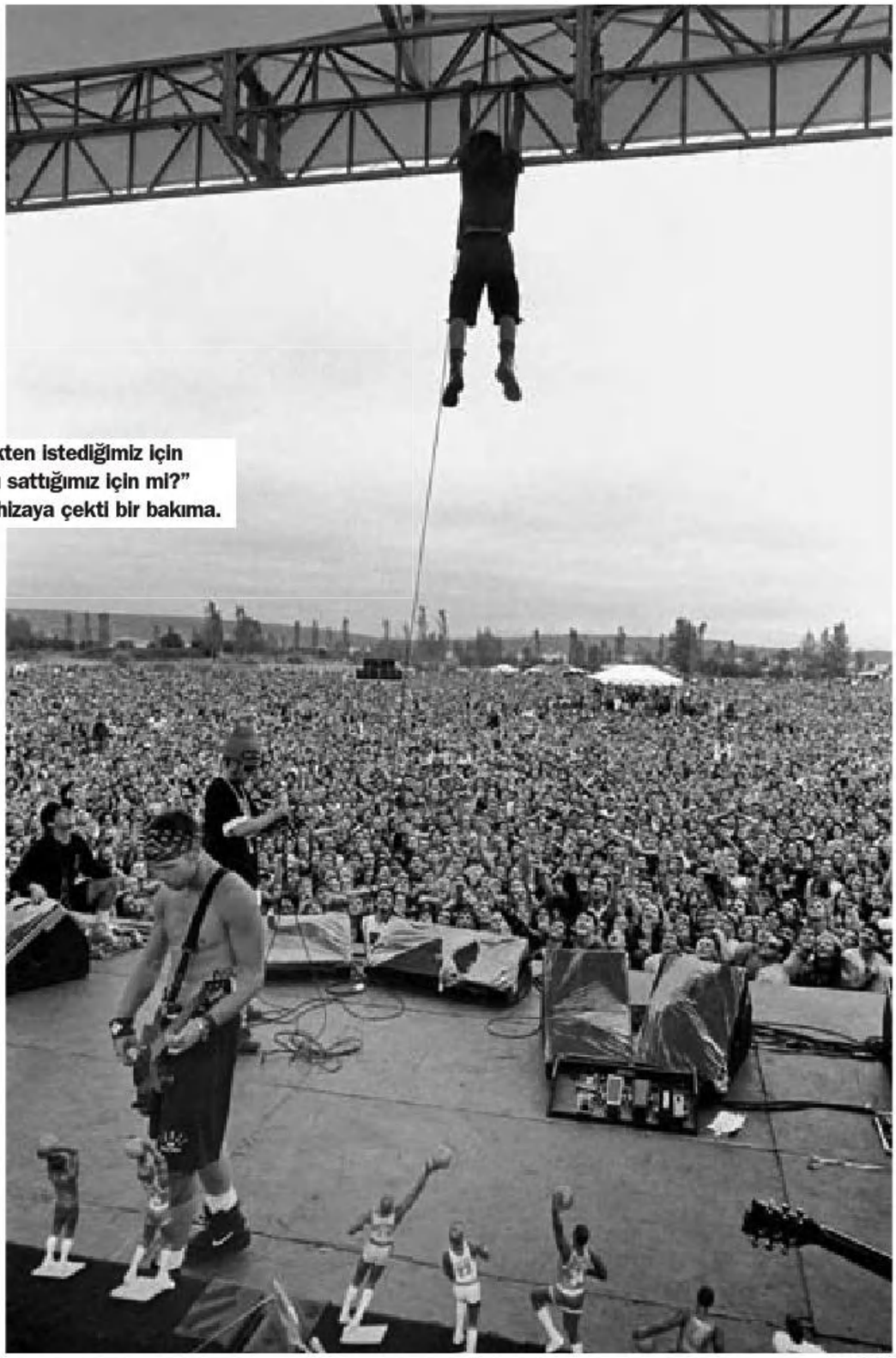

Pearl Jam'in kuruluşundan önce neler dinliyordunuz, neler çalıyordunuz? Sizi bir araya getiren ne oldu?

Stone Gossard: *(ritm gitar)* Radyolarda çalan rock ve pop müziklerle büyüdük –Simon & Garfunkel ve disko müziği. Disko müziğinden etkilenmemek elde değildi, o zamanlar her yerde o çalıyordu. Britanya punk'ını ıskaladım, ta ki Sex Pistols'ı 1984'te dinleyene kadar. Heavy metal de önemli bir hadiseydi, Motörhead Seattle müziğinin alâmet-i farikasıydı.

Jeff Ament: *(bas gitar)* Stone'la beraber Green River ve Mother Love Bone'da çaldığımız günlerde Black Flag, Motörhead ve The Stooges'dan riff apartıyorduk. Sonradan grunge diye adlandırılan hadiseyi Iggy'ye, Lemmy'ye ve Greg Ginn'e borçluyuz. Onlara telif hakkı ödememiz gerekiyor!

Her yaptığımıza, "bunu gerçekten istediğimiz için mi yapıyoruz, yoksa ruhumuzu sattığımız için mi?" sorusuyla baktık. Cobain bizi hizaya çekti bir bakıma.

Mike McCready: *(gitar)* Jeff punk ortamındaydı, bense metal takılıyordum. Ama Seattle küçük yer, iç içeydik. 1986'da Los Angeles'a gittim, bir yıl Shadow'la çaldım. Ama birçok sebeple hayal kırıklığına uğrayıp müziği bıraktım, saçımı kestirdim ve okula döndüm. Bir yıl böyle geçti. Sonra bir gün, The Band'in "Last Waltz"unda Muddy Waters'ın gitarını duydum. Ve müziğe yeniden başladım. Derken, Stone'un beni aradığını öğrendim, bir partide Stevie Ray Vaughan'ın bir plağına yaptığım jam'i dinlemiş. Birlikte takılmaya başladık, Stone, Jeff, ben bir hafta jam yaptık. Stone'un kafasında bir grup kurma fikrinin olduğunu hissediyordum, ama bir şey söylemiyordu, çok ketumdur.

Gossard: Red Hot Chilli Peppers'ın "Uplift Mofo Party Plan"ini çok seviyorduk, özellikle davul bölümünü. Jack Irons'ın *(Chilli Peppers'ın eski davulcusu)* gruptan ayrıldığını duymuştuk, cesaretimizi toplayıp bizimle çalmasını teklif ettik. Ama, kabul etmedi.

→09

Ament: Demomuzu tanıdığı davulcu ve vokalistlere ulaştırmasını rica ettik. O da Eddie'ye (Vedder) göndermiş. Birkaç hafta sonra Eddie'den bir kaset geldi.

Eddie Vedder: *(solist, şarkıyazarı)* Jack'in (Irons) gönderdiği kaseti, o sıralarda çalıştığım benzin istasyonunda gece vardiyasında dinledim. Sağlam bir müzikti, peki benim katkım ne olabilirdi? Ertesi sabah sörf yapmaya gittim, gece dinlediğim parçalar zihnime çakılmıştı. Suya girmeden önce enstrümantal kayıtları bir daha dinledim. Ve giderek Pete Townshend ve Roger Waters tarzında üç mini opera fikri oluşmaya başladı kafamda. O gün üç-dört saatte üç şarkıya ("Alive", "Once", "Footsteps") söz yazdım, onları kaydettim ve kaseti gece vardiyasından önce postaya verdim.

Eddie Vedder'ın yazdığı şarkılara ilk tepkiniz ne oldu?

Gossard: Jeff ilk dinleyişinde bayıldı. Çevremizdeki insanların birçoğu çok beğendi. Benim için daha uzun bir süreç oldu. Çok iyi bir vokalist olduğu belliydi, ama şarkılara yaklaşımımızda bir farklılık var gibi gelmişti.

McCready: Harikulâde bir sesi vardı, çok heyecan vericiydi. Peki kendisi neye benziyordu? Stüdyoya geldiğinde üzerinde Butthole tişörtü, ayağında yıpranmış çizmeler vardı, saçları uzundu. Kaliforniya'da yaşadığı için yanık tenliydi. Ufak tefekti, ama sarsıcı bir sesi vardı. Kayıp parça bulunmuştu, Ed bizi vaat edilen ülkeye götürecek lokomotifti. Grubun bu kadar büyüyeceği aklımın köşesinden bile geçmiyordu, ama iyi bir grup olacağımızdan

GARAJDAN GRUNGE'A

Pearl Jam'in ilk albümü "Ten" Ağustos 1991'de yayınlandı, değeri yavaş anlaşıldı, giderek dünyanın en çok satan albümlerinden biri, grunge'ın simgesi, "Black"iyle, "Jeremy"siyle, "Alive"ıyla, "Even Flow"uyla, '90 kuşağının başucu eseri oldu; Karanlık, kaotik, ama enerjisi yüksek bir onyılın getirdiği kötümserliğin ve yalnızlığın panzehiri haline geldi. Dört farklı versiyon halinde basılan yeni "Ten"de 1992 MTV konserinin DVD'si, konser kayıtları, yayınlanmamış şarkılar da var.

1986'da hayal kırıklığına uğrayıp müziği bıraktım, saçımı kestirdim, okula döndüm. Sonra bir gün Muddy Waters'ın gitarını duydum. Ve müziğe yeniden başladım.

emindim.

Gossard: Eddie çok yumuşak, çok duyarlı bir tipti. Bize küçük hediyeler getirmişti, kendi yaptığı sanatsal nesneler. Çok düşünceli bir insan olduğu belliydi.

Vedder: O zamanlar uçaklara jilet ve çakıyla binilebiliyordu. Bütçem çok dar olduğu için hediye alamamıştım, uçakta bir takım kolajlar yaptım.

Gossard: Ed bir süre Seattle'la Kaliforniya arasında mekik dokudu. Ve hiçbir zaman eli boş gelmedi. Benim içinde bulunduğum ortam, erkekler âlemiydi; birbirimize yazdığımız şiirleri, yaptığımız resimleri hediye etmek gibi bir adetimiz yoktu. Ed'in tatlılığı benim için de anlaşılmaz bir şeydi. Onun gibi düşünceli ve mütevazı bir insanın aramıza katılması bize vuran bir piyangoydu.

Ament: Ed'le çalmaya başladığımızda ortaya yabana atılamayacak bir şeyin çıktığını görmüştüm. Yazdığı sözler, sesi, şarkı söyleyişi beni o kadar etkiledi ki, o güne kadar çaldığım hiçbir grupta hissetmediğim bir bağ oluştu. İçimden bir ses, yaptığımız müziğe kimsenin kayıtsız kalamayacağını söylüyordu.

Grubun ilk ismi, ünlü NBA oyuncusuna atfen, Mookie Blaylock'tu. Epic Records'la sözleşme imzalandığında, yasal nedenlerle Mookie Blaylock isminin kullanılamayacağı anlaşıldı ve yeni bir isim aranmaya başlandı. Pearl Jam nereden çıktı?

McCready: Jeff, Eddie ve Stone, çok uzun bir süre Neil Young'ın jam'lerini seyretmişlerdi. Dolayısıyla Jam elde var birdi. Jam'e eşlik edecek bir kelime aranıyordu. Bir kahvede oturup elimizdeki listeyi taradığımızı hatırlıyorum. Jeff, Pearl'le Jam'i eşleyince, hepimiz tamam dedik, ismimiz bu.

"Ten"in kayıt süreci nasıldı?

Gossard: Kayıtlara Rick Parashar'ın prodüktörlüğünde başladık, ama sadece "Alive"ı yapabildik, kan uyuşmazlığı oldu. Direksiyonu Tim Palmer devraldı ve şahane bir iş çıkardı.

McCready: "Even Flow"u 60-70 defa çaldık, tam bir kâbustu. Birbirimizden nefret edecek hale gelene kadar çaldık. Yine de ortaya çıkan sonucun Stone'u tatmin ettiğini sanmıyorum.

"Ten"daki favori parçalarınız hangileri?

Vedder: "Why Go" çok iyi. "Master Slave"i Jeff'le resim yapar gibi yapmıştık. Elimizdeki bant siyah bir tuval gibiydi, onu sound'larla boyuyorduk. Standart bir şarkı değildi, sanatsal bir işti. "Alive"la ilgili duygularım değişti. Nakaratın gereksiz olduğunu düşünüyordum, diğerleri olumlu buluyordu. Artık ben de onlar gibi düşünüyorum.

Gossard: "Oceans"a vurgunum. Şarkı yazmanın benim için niye heyecan verici olduğunun özeti adeta. Benim müzikte sevdiğim şey estetik akorlar; ne kadar sade olursa o kadar iyi oluyor. "Oceans"ınki çok sade bir düzenleme. Ed'in onu söyleyişine bayılıyorum. Şarkıya tam mânâsıyla nüfuz ediyor, onunla yekvücut oluyor.

Matt Cameron: *(1998'den beri grubun davulcusu)* "Ten" döneminde ben Soundgarden'daydım, "Badmotorfinger" albümünü yapıyorduk. Eddie "Ten"in kayıtlarını getirip dinlettiğinde "Even Flow"un büyük –büyük harflerle büyük– bir şarkı olduğunu düşünmüştüm. Led Zeppelin'vari müthiş bir rock duygusu vardı. Gruba katıldığımdan beri "Even Flow"u binlerce defa çaldık, bence Pearl Jam'in alâmet-i farikası odur. "Oceans" da muazzam bir şarkı; çalması müthiş zevkli.

McCready: "Alive"ı çok seviyorum. Canlı çaldığımızda seyirciler bayılıyor, onların da "Alive"la güçlü bir duygusal bağı var.

Ament: Albümü yaparken favori parçam "Oceans"dı, hâlâ da o. Onu kaydederken çıtayı epey yükselttiğimizi hissetmiştim.

"Ten" 12 milyon adet sattı ve 1990'ların simgesi oldu. Bugün onu nasıl görüyorsunuz?

Gossard: Hâlâ iyi olduğunu düşünüyorum, ama oturup dinlemiyorum. *(gülüyor)* Yeni miksajı harikulâde.

Cameron: Aradan geçen zamanın "Ten"i eskitemediği aşikâr.

Ament: İkinci albümümüzü yaptığımız günlerden beri "Ten"in miksajına yeniden el atmayı istemişizdir. Orijinal versiyon biraz 1980'ler prodüksiyonu kokuyor. Brendan O'Brien "Vs" albümünün miksajını yaparken "benim için 'Ten'i de miksajlar mısın, şarkıların daha kuru ve daha doğrudan versiyonlarını dinlemek istiyorum" demiştim.

Vedder: "Ten" ilk albümümüzdü, dolayısıyla gerek şarkı sözlerinin içeriği, gerekse düzenlemeleri için mücadele etmek zorunda kalmıştık. Prodüksiyon, bilmediğimiz bir konuydu. Şimdi daha tecrübeliyiz. Yeni miksajda albüm daha çıplak, performansımız daha iyi duyulabiliyor.

"Ten"in yeni baskısı, efsanevî orijinal demoyla birlikte piyasaya sunuluyor. O demoyu dinlemek size neler düşündürüyor?

Vedder: Stone ve Jeff'e, direksiyonu bana vermeye cesaret ettikleri için müteşekkirim. Üstelik araba onların arabasıydı ve çok güzeldi. O demo benim ehliyet sınavımdı, sınavı geçtim ama, az kalsın birkaç

yayayı eziyordum. *(gülüyor)* Özellikle "Once"da.

"Ten"in satışları başlangıçta ağır gidiyordu, dört ay süren bir promosyon turnesi yaptınız. İlk konserlerde Eddie Vedder gergin, içine kapanık bir solistti. Giderek ilham veren bir sahne sanatçısı haline geldi. Onda bu dönüşümü yaratan ne oldu?

McCready: O dönüşüm Chris Cornell'le *(Soundgarden'ın eski solisti)* takılması sayesinde oldu. Chris onu alıp içmeye götürüyordu, gevşemesi için neler yapması gerektiğine dair bir sürü akıl fikir veriyordu. Avrupa turnesine gittiğimizde Eddie sahnede yerinde duramayan bir solist olmuştu.

Gossard: İlk kırk-elli konserden sonra Eddie kalabalıkla enerjiyi nasıl değiş-tokuş edebileceğini çözdü. Eddie bir şarkıya nüfuz etmeyi biliyor, insanlar onu Eddie'nin gözlerinde görüyor, sesinde hissediyor. Ama bu iletişimin gerçekleşmesi için zamana ihtiyaç vardı.

Vedder: İçimdeki Evel Knievel *(ünlü motosiklet cambazı)* aniden ortaya çıktı. *(gülüyor)*

Pearl Jam kısa sürede ünlendi, ama ününü paraya çevirmeye heves etmedi. Müziğinin ticarileşmesine müsaade etmedi, plak şirketlerine teslim olmadı, medyadan uzak durdu, şarkılarına klip çekmeyi bıraktı ve hatta bilet şirketi Ticketmaster'la çatışmaya girdi. Grup üyelerinin her biri bu konularda hemfikir miydi?

McCready: Popülerliğimizin zirvesindeyken geri vitese takmak benim açımdan heyecan verici değildi açıkçası. Ben oyunu kurallarıyla oynamaktan, klip çekmekten, turneye çıkmaktan, ayağımıza gelen fırsatları tepmemekten yanaydım. Jeff, Stone ve Eddie ise geri çekilmekten, aslımıza rücu etmekten yanaydı. Şimdi onlara hak veriyorum, doğru tavır oydu ve o tavır Pearl Jam'i kurtardı. Yoksa bugün pekâlâ dağılmış olabilirdik.

Ament: Bir anda milyonlarca albüm satar hale gelmenin büyük bir lânet olduğunu düşünüyorduk. Bize doğru gelen R.E.M. gibi merdivenleri ağır ağır tırmanmaktı. Onlar da bizim gibi "kendi olayını kendin yap" anlayışından geliyorlardı. Geriye dönüp bakınca şunu da görüyorum: Bir anda albümü milyonlarca satan bir grup olmamız bize müthiş bir özgürlük getirdi. Büyük plak şirketleriyle sözleşme yapan grupların yüzde 99'unun yapamayacağı şeyleri yapabildik.

Vedder: Neticede o karambolden temiz çıktık. Ayakta kalmayı ve bize dayatılan konumu aşmayı becerdik. O zamanlar, içine düştüğümüz açmazla nasıl başa çıkabileceğimizi bilmiyorduk. Sadece sahici olmak istiyorduk ve bize dayatılan şeylere "bu bizi rahatsız ediyor" diyorduk. Elimizde başka bir kılavuz yoktu.

Gossard: Çıtayı yükseltmemiz Kurt Cobain sayesinde oldu, onun eleştirileri sayesinde. Her yaptığımıza, "bunu gerçekten istediğimiz için mi yapıyoruz, yoksa ruhumuzu sattığımız için mi yapıyoruz?" sorusuyla baktık. Cobain bizi hizaya çekti bir bakıma.

Pearl Jam, 2010'da 20. yaşını kutlayacak. Gruba nasıl bir ömür biçiyorsunuz?

Grossard: Biz yirmi yıl daha devam etsek bile fanlarımız bizi dinleyemeyecek kadar yaşlanmış olacak. *(gülüyor)*

Cameron: Rolling Stones gibi olmamızı istemem doğrusu.

McCready: Yola çıktığımızda bu işi yirmi yıl sürdürebileceğimiz aklımızın kıyısından geçmiyordu. Ama buradayız işte.

Ament: Grubu kurduğumuzda "üç-dört albüm yaparız, biraz tanınırız, kahramanlarımızla birlikte çalarız" diye düşünüyordum. Benim açımdan bu yirmi yılın en güzel getirisi, Iggy'yle, Henry Rollins'le, R.E.M.'le, Neil Young'la, Stones'la, Frank Black'le –bu liste uzayıp gider– aynı sahneyi paylaşmış olmamız. Benim çocukluk hayalim gerçekleşti.

Pearl Jam hep demokratik bir grup mu oldu?

Ament: En azından diktatörlük olmadı. Pearl Jam'i bir demokrasi olarak kurmuştuk, ama zaman zaman Eddie'nin dizginleri ele alması gerekti, çünkü uçurumun kenarına gelmiştik ve hiçbirimiz ne halt edeceğini bilmiyordu. Eddie, büyük bir beceriyle gemiyi karaya oturmaktan kurtardı. Geldiğimiz noktada, her birimiz "bu projede söz bende" diyebiliyor ve herkes kendisini grubun eşit bir üyesi sayıyor.

Ed hiçbir zaman eli boş gelmedi. Benim içinde bulunduğum ortam, erkekler âlemiydi. Onun gibi düşünceli ve mütevazı bir insanın aramıza katılması bize vuran bir piyangoydu.

Pearl Jam şarkılarının hangileri favoriniz?

Grossard: "Nothing Man". Onu Jeff yazdı, Dave Abbruzzese davulu şahane çalıyor, Eddie de o kadar güzel söylüyor ki, her dinleyen mırıldanmaya başlıyor.

Cameron: Ben ikinci albümdeki ("Vs", 1993) "Glorified G"yi çalmaya bayılıyorum. Bence tam bir Pearl Jam parçası. Gitarların kontrpuanı harika, bas da funky.

Grossard: Hem country, hem funky. *(gülüyor)*

McCready: Benim favorilerim "Alive" ve "Even Flow". Ama "Alive" daha ağır basıyor, çünkü o bizim klasiğimiz. İnsanların Pearl Jam'le özdeşleştirdikleri bir şarkı. Marş mahiyetinde. Hem lirizm var, hem müzisyenlik var, hem de grubun duygusu var.

Ament: Ben "Vitalogy"deki (1994) üç şarkıyı çok seviyorum, "Last Exit"i, "Nothing Man"i ve "Tremor Christ"ı. "Last Exit"i canlı çalmaya bayılıyorum. O şarkı çok doğal bir şekilde çıkmıştı, o doğallığı korumakla çok yerinde bir iş yaptık.

Vedder: İlk bir buçuk yılda içinden seçebileceğimiz 14 şarkı vardı, şimdi bu sayı 114'e yakın. Yeni albümle birlikte 130 olacak. Bence ideal durum şu: Bir yerde dört gece üst üste sahneye çıkalım ve hiçbir şarkıyı iki kere çalmayalım.

2006'da yaptığınız "Pearl Jam" adlı albümdeki şarkıların birçoğu Bush yönetimine duyduğunuz öfkeden esinleniyor. Yeni albümünüzün esin kaynağı ne?

Vedder: Son yıllarda şarkı yazmak, bir şeylere karşı yazmak anlamına geliyordu. Şu sıralar üzerinde çalıştığımız albümün sözlerini yazmaya başladığımda Obama seçileli daha bir hafta olmuştu. Bu her şeyi değiştiriyor. Bambaşka bir açı devreye giriyor. Bir şeyden yana yazmakla bir şeye karşı yazmak çok farklı şeyler. Bush yönetimi her hafta üzerine yazılacak iki konu yaratıyordu. Bütün bunları üç dakikalık şarkılardan oluşan 45 dakikalık bir plağa sığdırmak mümkün mü? Şimdi işimiz daha kolay gibi. Ama bunu da kalıcı değil, geçici bir durum olarak görüyorum. Pete Townshend'in "Who By Numbers"ın sözlerinde dediği gibi, "özgürleşmenin kolay yolu yoktur".

Çeviren: **Yücel Göktürk**

parallel evrenler
gezenti yaşanmışlık ve gezi kültürü dergisi
sayı 01 - bahar 2009

- 2000'li Yıllarda Gezme ya da Yazarlığı
- Yapım Aşamasında: Bangalore
- Melekler Şehri Los Angeles
- Emperyal Başağrısı
- Tekmili Birden: Kopenhag'da Gazete Dağıtmak
- Son Ekotopya!
- Elde Var Bir Ülke: Hindistan
- Yöteborî'de Bir Angaralı
- Meksika'dan Bize Kalanlar
- Kalil ile Gezinti
- Bacasız Sanayi Turizm... Baca Kimin Neresinde?
- Röportaj: Yolun Akrobatı - Juan Villarino
- Kurmaca Evrenler: Montriyal - 1. Bölüm: Kim Bu Türk?
- Gezgin Kamera: Eski Dünyalıların Wisconsin Çıkarması - *Stroszek*

• Yazışma Adresi: Kiliş Sokak No: 11/7 Çankaya / ANKARA • e-posta: gezentipe@gmail.com

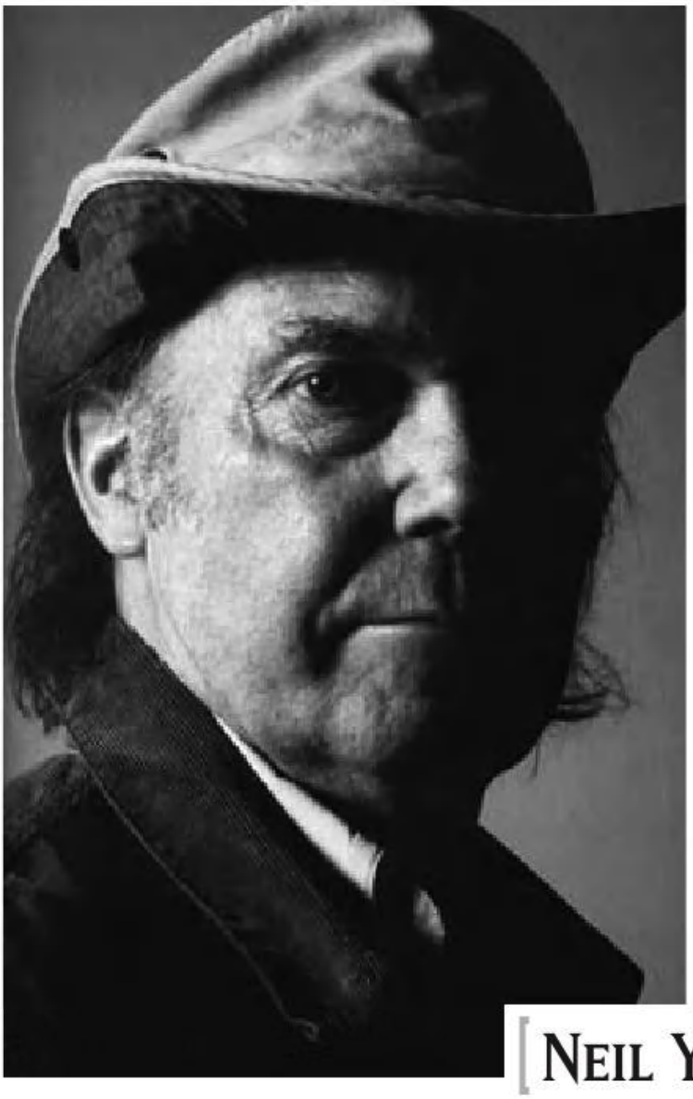

[NEIL YOUNG]

Sahnede Irak işgalini işaret edip "başkanı yargılayalım" diye şarkılar söyleyen bir ihtiyarlar heyeti, izleyiciler arasında ağızlarından köpükler saçan "hassas" vatandaşlar: Crosby, Stills, Nash & Young'ın derin Amerika boyunca ilerleyen "Freedom Of Speech" turnesinin Neil Young rejisinde çekilen belgeseli "CSNY Déjà Vu", bu ay İstanbul Film Festivali'nde. ABD'de "Bush gitçek, sola çek" kampanyası başarılı olduysa, biraz da bu turne, bu albüm sayesinde. İnşallah, Batının vahşiliğine değil, özgürlüğüne vurgun bu Kanadalının, bu elektro-akustik rock'n'roll şamanının yepyeni albümü "Fork In The Road" da başka bir insanlık müjdesine, alternatif enerji hareketinin yükselen ivmesine eşlik edecek. Buyrun size Uncut ve Mojo'ya son dört senede verdiği söyleşilerden hararetli bir Neil Young derlemesi...

İçimdeki Şarkı Hayvanı

Bir filmin promosyonunu yapmak bir albümün promosyonunu yapmakla aynı şey mi?

Neil Young: Değil tabii, arada biraz fark var. Çıkardığım her albüm için söyleşiler yapmıyorum, bazen ortaya atıp bırakıyorum, nasıl karşılanacağına bakıyorum.

"CSNY Déjà Vu" hakkında söyleşi verme ihtiyacını duymanızın sebebi ne?

Bu kadar yolu katedip Berlin Film Festivali'ne geldim, filmimizin Avrupa'da gösterileceği tek yer burası. Bu kadar yol gelip de kimseyle söyleşi yapmamak enayilik olurdu, öyle bir enayiliği ben bile yapmam.

"CSNY Déjà Vu", "Freedom of Speech" (İfade Özgürlüğü) adını verdiğiniz ve "Living With War" (Savaşla Yaşamak, 2006) adlı albümünüzdeki şarkıları çaldığınız turnenin filmi. O turnede, filmde de görüldüğü gibi, bazı seyirciler çok öfkelendi size. Atlanta'da bir seyirci, sizin için "onun dişlerini eline vermek istiyorum" diyor mesela.

İyi tepkileri de, kötü tepkileri de göstermek gerekiyor. Karşı görüşü vermeseydik, "bir avuç hippi kafalarına göre takılıyor, kime ne" durumu olacaktı. Birileri böyle yapsa, ben de aynı şeyi söylerdim. Herkesin ne düşündüğünü görmeyi tercih ederim. Eğer karşı görüşü vermeyecekseniz, yaptığınız işin bir anlamı olmaz ki. O zaman bir poster yapıp dağıtmak daha iyi. Biz "Freedom of Speech" turnesiyle ve "CSNY Déjà Vu" filmiyle bir tartışma açmak istedik. Bazı insanların böyle bir tartışmaya hazır olmadığı görülüyor. Tepkiler müziğe değil, daha çok benim kişiliğe dönük. "Kendini ne zannediyor"dan "Bunu kendi reklamı için yapıyor"a, "Aklını kaçırmış, zaten anevrizma *(patolojik atardamar genişlemesi)* geçirdi, anevrizma geçirenler ölümün sınırına gelirmiş, iyileştiklerinde de bir sürü tuhaf şey yaparmış"a bir sürü şey söylendi. Hepsini okudum. İnsanların damarına bastığımı biliyorum.

Terörle savaş denilen şeye hep karşı çıktım. "Let's Roll" şarkısındaki insanların ruh halini alıp devlet politikası haline getirmek için kafayı sıyırmış olmak gerekiyor.

Siz hiçbir zaman kamuoyuna meydan okumaktan çekinmediniz.

İnsanları kızdırmak hoşuma gitmiyor. Öyle bir çaba içinde olmayacak kadar duyarlıyım. Ama, hoş görüneyim diye de çizgimi değiştirmem.

İnternet sitenizde "Living With War"la ilgili olumlu ve olumsuz görüşleri yayınladınız...

Evet, böylece insanlar yorumları karşılaştırma imkânı bulabiliyor.

"Living With War"a gösterilen tepki sizin için şaşırtıcı oldu mu?

Hayır. Bazı çevrelerde öfke ve nefret yaratacağını biliyordum.

İkisi farklı şeyler...

Evet, öfkeye katlanabilirim. Ama ben sanıldığı kadar öfkeli biri değilim. Ben sadece kendimi değil, sesi olmayan insanların duygularını ifade ediyorum, onların sözcülüğünü yapıyorum. Ne hissettiklerini biliyorum, çünkü yıllardır insanlarla bu ülkede nelerin olup bittiğini konuşuyorum, onlarla dertleşiyorum.

Nefrete gelirsek...

Nefret, ultra-muhafazakâr, sağcı medyanın işi. Ama onlara göre, nefret söylemi benimki. Yaptığım albümün "Bush nefreti" yaymak olduğunu söylüyorlar. O insanlar kendilerine başka bir meslek bulmalı, meseleleri tek bir cümleye indirgemek gazetecilik değil ki.

Steve Earl'ün "John Walker's Blues"u (El Kaide'ye katılan ABD vatandaşı John Walker'ın öyküsünü anlatan şarkı) da şiddetli bir tepkiyle karşılandı. Steve Earl'e göre, medyanın bu saldırgan üslûbu Amerikan güreşini andırıyor...

Doğru. Yazdıkları konular hakkında bilgi sahibi olmamaları da cabası. Hakkımda ağır suçlamalarda bulunanların birçoğu kim olduğumdan, bugüne kadar neler yaptığımdan bihaber. Onların dikkatini çekmemin sebebi, "Living With War"da söylediklerim. Eski şarkılarımı da işlerine geldiği gibi eğip bükerek kendilerine kanıt yapıyorlar. O albümle ilgili pek söyleşi vermememin sebebi de bu. Bir tek CNN'le söyleşi yaptım, web sitemde duruyor. O insanlarla konuşmanın niye mânâsız olduğunu çok iyi gösteren bir örnek. Basınla başımın belada olması Reagan döneminde başladı. Bir dergiyle söyleşi yapmıştım...

Ve Reagan hakkında olumlu sözler söylemiştiniz.

Öyle zannediliyor, çünkü yayınlanan metindeki ifadelerim o yöndeydi. Ama o söyleşiye tanık olsaydınız, böyle düşünmeyecektiniz. Olay şöyle cereyan etti: İki gazeteci turne otobüsüne gelip benimle bir söyleşi yapmak istedi. Maksatları Reagan'a gıydırmekti, ama bunu benim ağzımdan yapmak istiyorlardı. O tür niyetler hemen anlaşılır. Yönlendirici sorular soruyorlardı, ben de o tuzağa düşmek istemiyordum. Bir ara, Reagan'ın beğendiğim bir tarafı olduğunu söyledim. Evet, yaptığı birçok şeyi onaylamasam da, insanların mahalleleri, komüniteleri için elinden geleni yapmaları, her şeyi devletten beklememeleri gerektiği yolundaki sözleri benim ruhsal dünyamda bir karşılık bulmuştu. Bu fikre inandığımı söyledim. Ve tabii bu sözlerim günümüz gazeteciliğinde şu anlama geliyordu: Neil Young, Reagan'ı destekliyor!

Siyasî tavırlarınız sezgisel mi, entelektüel mi?

İkisi de.

"Living With War", 1970'de Kent Üniversitesi'nde, dört öğrencinin polisin açtığı ateşle hayatını kaybetmesi üzerine yazdığınız "Ohio"yu yankılıyor gibi. "Ohio"nun yazılması, kaydedilmesi ve piyasaya verilmesi on gün gibi kısa bir sürede gerçekleşmişti. "Living With War"u da aşağı yukarı aynı sürede kotardınız.

Evet, elimden çok çabuk çıktı. Konu ne olursa olsun hızlı çalışmayı severim. "Living With War"un konusu karmaşık değil, dolayısıyla hızlı yapılması gerekiyordu. Rafine etmenin kazandıracağı bir şey yoktu.

İncelikli, dolaylı bir anlatım yerine dolaysız ve slogansı bir anlatımı tercih etmenizin sebebi albümün içeriği miydi?

İnceliğin çeşitli biçimleri var. "Living With War" çok doğrudan, yürekten bir albüm. İncelik ve şiirsellik açısından da, şimdiye kadar yaptığım en iyi işlerden biri.

"Balinalar hakkındaki şarkıları da çalalım" dediler. "Olmaz" dedim, "İnsanların ilgisini dağıtmayalım. Döne dolaşa aynı enformasyonu verelim, aynen televizyonun yaptığını yapalım."

"Living With War" sizin için siyasete daha fazla angaje olmanın başlangıcı mıydı?

Bundan sonra da hükümete, dünyadaki sorunlara dair şarkılar yazıp yazmayacağımı soruyorsanız, ne yapacağımı bilmiyorum. Ama doğrudan siyasî içerikli şarkılar yazacağımı sanmıyorum. Ancak, hiç bıkıp usanmadan üzerine düşülmesi gereken bir mesele var: Ekoloji. "Greendale" (2003) albümü o meseleye dairdi, ama bir kere konu ettim, bu kadarı yeter diye bir durum yok. Tekrar tekrar ele alınması gereken bir mesele o. Benim yaşımda, yirmilerimde veya otuzlarımda yaptığım türden şarkılar yapmak zor. Başka şeyler önem kazanıyor.

"Ohio"yu yaptığınız günlerde ünlü bir müzisyendiniz; mecralar çok sınırlı, kültürel hayat çok kısıtlıydı. Ama günümüzde bir mikrofonu ve bilgisayarı olan herkes bir protest şarkı yapıp kamuya ulaştırabilir. Mevcut kakofonide seslerden bir ses durumunda olmak gibi bir kaygı duyuyor musunuz?

Ben hadiseyi şöyle görüyorum: Eğer buzu kırıp bir anlığına yüzeye çıkabilirsem ve birileri de "bu adam ne diyor böyle" derse, maksat hasıl olmuş demektir. Amaç bu: Sesimi duyurmak. Ortalıkta çok gürültü var diye susup oturacak değilim.

Sizce "CSNY Déjà Vu" bir müzik filmi mi, yoksa siyasî bir film mi? İkisi arasında gidip geliyor.

Kesinlikle siyasî bir film. En başından beri öyle olmasını istedik. Amacımız söylediğimiz şarkılara insanların verdikleri tepkiyi öykülemekti. İlk bakışta bir müzik filmi gibi gelebilir, kimileri "araya savaşla ve başka bir takım şeylerle ilgili belgesel görüntüler koymuşlar" diyebilir. Ama böyle diyenler müziğin içeriğine nüfuz etmeyenlerdir. "CSNY Déjà Vu" bir konser filmi gibi başlıyor, bir konser filmi tabii ki, ama sadece bir konser filmi değil. Konser, mesajı ulaştırmak için bir vesile sadece.

Ekibi – David Crosby, Stephen Stills, Graham Nash– bu projeye ikna etmek zor oldu mu?

Pek olmadı aslında. "Living With War"a başlamadan önce aklımda bir CSNY turnesi vardı. "Living With War"u yapınca fikrimi değiştirdim,

David Crosby

Stephen Stills

Graham Nash

"CSNY Déjà Vu", 11 Nisan cumartesi 19:00'da ve 12 Nisan pazar 16:00'da Beyoğlu sinemasında

onları arayıp şunu söyledim: "Bir albüm yaptım, onu bir dinleyin. Turnede bu albümdeki şarkıları çalmak istiyorum. Ve sadece bu şarkılara odaklanmak istiyorum, başka bir şeye odaklanmak istemiyorum. Geçmişte yaptığımız şarkılar içinde bu albümdekilerle örtüşenler var, onları da çalalım, ama albümün konusuna sadık kalalım, konu dışı işlere girip yoğunluğu düşürmeyelim."

Onlar ne dediler? "Patron sensin" mi dediler?

Öyle demediler, birkaç hafta konuştuk, tartıştık. Ama hepimiz gördük ki, konu dışına çıktığımızda, olay yoğunluğunu kaybediyordu. Şöyle bir noktaya geldik: "Eski şarkıları niçin çalacağız? Bunlar o kadar önemli şarkılarsa, onları şimdi mi çalmamız gerekiyor? Bu herhangi bir konser turnesi değil ki." Eski şarkılardan sadece "Ohio"yu ve "For What It's Worth"ü repertuara dahil ettik. Onlar da "Living With War"un konusuyla örtüşen şarkılar zaten.

Siz sadece savaş karşıtı mesajlar olsun, başka bir şey olmasın mı dediniz?

The Squires

Buffalo Springfield

Crazy Horse

Evet. Aksi takdirde konu sulanacaktı. "Balinalar hakkındaki, şunun bunun hakkındaki şarkıları da çalalım" dediler. "Olmaz" dedim, "savaş ve siyaset ve insanlık durumu dışına çıkmayalım. İnsanların ilgisini dağıtmayalım, gevşemelerine yol açmayalım. Döne dolaşa aynı enformasyonu verelim, aynen televizyonun yaptığını yapalım, aynı şeyi tekrar tekrar söyleyelim".

Filmde, David Crosby sizin "iyi kalpli bir diktatör" olduğunuzu söylüyor, pek de şaka ediyor gibi görünmüyor. İlk günlerden bugüne grubun dinamiklerinde nasıl bir değişim oldu?

Bugüne dek bu kadar odaklandığım bir iş hiç olmamıştı. Ekibin önüne bir albüm koydum, "gelin bunu beraber çalalım" dedim. Ben geçmişe değil, şimdiye odaklanmaktan yanayım. Bu paylaşılan bir şeyse sorun yok demektir. Paylaşılmayan bir şey olsaydı da bir sorun olmazdı, ne ben onlara darılırdım, ne de onlar bana. Bu projede sadece esin perime riayet ettim. Başka türlü bir şey yapmaya açık değildim, niye olmadığımı da gruba gayet net ifade ettim. Aslında başka yollar da denemedik değil, birkaç farklı şarkı ilave ettik, ama uymadı. Uymadığını hepimiz gördük.

Yaratıcılık, deliğindeki vahşi bir hayvanı yakalamak gibidir. Fazla üzerine varırsanız olmaz, korkup kaçar. Başında nöbet tutmak, dışarı çıkmasını sabırla beklemek gerekiyor.

Gruptaki arkadaşlarınızla aynı siyasi görüşleri paylaşıyor musunuz? Aranızda görüş ayrılıkları var mı?

Temelde hepimiz aynı duyarlılıklara sahibiz. Ama her birimiz kendimizi farklı biçimlerde ifade ediyoruz. Stephen (Stills), kendi duygularını çok güzel dile getiriyor. Politik bir insandır, militan bir Demokrat'tır; sistemin içinde mücadele ediyor. David (Crosby) asidir, birbiriyle çelişen şeyler söylemeye, maksadını aşan ifadeler kullanmaya meyillidir. Bazen söylediği şeylere ya da onları söyleyiş biçimine katılmıyorum. Ama sonuçta hepimiz aynı noktadan hareket ediyoruz. Graham (Nash) çok belâgatlidir ve dünyayı iyi bilir. Çünkü neticede İngiliz ve bakış açısı bizimkinden geniş.

Berlin'deki basın toplantısında şöyle dediniz: "Müziğin dünyayı de-

CSN: DAVID CROSBY, STEPHEN STILLS, GRAHAM NASH

ÜÇ YANLIŞ, BİR DOĞRU

Her biriniz kafanızın dikine giden kişiler olarak tanınıyorsunuz. Neil Young, "Freedom Of Speech" turnesinde, direktiflerine uymaya sizi nasıl ikna etti?

Graham Nash: Neil (Young) arayıp "size bir müzik dinletmek istiyorum" dediği andan itibaren onun arkasında duracağımızı biliyorduk. O şarkıları çalıp söylemek isteyeceğimizi biliyorduk. "Freedom Of Speech" turnesinin amacını ve önemini biliyorduk. Hemen kabul ettik.

David Crosby: Müzisyen olarak genel anlamda rolümüz insanları eğlendirmek, boogie boogie yaptırmak. Ama bir de halk ozanı tarafımız var, tellallığımız var. "Beyaz Saray'da bir şempanze var ve işler iyi gitmiyor" demek de işimizin bir parçası. Ama, eğer Neil'in şarkılarını beğenmeseydik, onları çalmazdık. O şarkılarda söylenenlerin söylenmesi gerekiyordu, onları söylediğimiz için onur duyuyorum.

Neil Young, "Stephen'ı (Stills) ikna etmek için biraz uğraşmam gerekti" diyor. Niye öyle oldu?

Stephen Stills: Neil çekincelerimi ya da kararsızlığımı dikkate aldı. Ben Cumhuriyetçi tabanı kışkırtmaktan çekiniyordum. Çünkü son seçimlerde büyük konserler –özellikle de Bruce Springsteen'in, R.E.M.'in, Pearl Jam'in ve diğer isimlerin katıldığı "Rock The Vote" konserleri– ciddi bir antipati yarattı. "Freedom Of Speech"teki bazı şarkıların Bush taraftarı eyaletlerde yuhalanacağını düşünüyordum. Amerika'nın o şahane yüzde 20'si hep varolacaktır. Hep öyle olacaklar, onları ikna etmenin mümkünü yok. Nitekim o tabanın mensupları, konserlerde bizi yuhaladı.

Basında, aleyhinizde birçok yazı çıktı. Bunlardan birinde "dört kel hippi milyoner dünyaya akıl veriyor" deniyor.

Nash: Biz dünyaya akıl filan vermiyoruz. Ayrıca kel de değiliz. *(gülüyor)* Kimseye ne yapması gerektiğini söylemiyoruz. Sadece şunu söylüyoruz: "Bu mankafa başkan bizi öldürüyor. Ülkeyi çılgınlığa sürüklüyor. Amerika'nın dünyada en çok nefret edilen ülke haline gelmesinin sorumlusu o gerzek. Biz böyle düşünüyoruz. Peki siz ne düşünüyorsunuz?" Bütün dediğimiz bu.

Peki, bazı konserlerde yuhalanmanıza, ıslıklanmanıza ne diyorsunuz?

Crosby: Hep söylüyorum, filmde de var: İyi sanat, insanların duygularını harekete geçirir. Bunlara kızgınlık, üzüntü, öfke de dahildir.

Stills: Yuhalanmak sürpriz olmadı. Onu zaten tahmin ediyorduk. Ama sadece bazı yerlerde yuhaladık, oralarda da herkes yuhalamadı.

Filmin en etkileyici sahnelerinden biri, Buffalo Springfield'dayken yazdığınız "For What It's Worth"ü söyleyişiniz. Vietnam savaşı hakkındaki o şarkı, Irak savaşı için yazılmış gibi.

Stills: O şarkıyı çok uzun zamandır söylüyorum. Onu yazdığımda çok gençtim, sene 1966'ydı. Düşünüp taşınıp yazmadım, kendiliğinden çıktı, adeta fiziksel bir şeydi. "For What It's Worth"ü söylerken hep onu yazdığım âna, o andaki duygularıma dönmeye çalışıyorum. "CSNY Déjà Vu"daki ilk şarkı da o. Sundance Film Festivali'ndeki gösterimde ilk alkış onu söylediğimiz anda geldi.

Crosby, Stills, Nash & Young dendiğinde akla Woodstock geliyor. Bunda Joni Mitchell'ın "Woodstock"unu 1970'de single yapmanızın da payı var şüphesiz. Bugün geriye baktığınızda Woodstock sizin için ne ifade ediyor?

Nash: Woodstock, CSNY olarak ikinci konserimizdi. Şartlar pek parlak değildi, hava kötüydü, ama ortam harikaydı. Bugün gibi, o gün de sevginin nefretten, barışın savaştan daha iyi olduğuna inanıyorduk. Woodstock efsanesi yıllar geçtikçe büyüyor. Orada olmuş olmaktan mutluyum. Ama Woodstock iki çizginin kesiştiği bir noktaydı. Biri, şirketlerin yarım milyon genç bir araya geldiğinde onlara Nike ayakkabılar veya Coca-Cola satarak büyük kârlar elde edebileceklerini görmeleriydi. İkincisi de, "vay be, garaj gruplarının müzisyenleri büyük

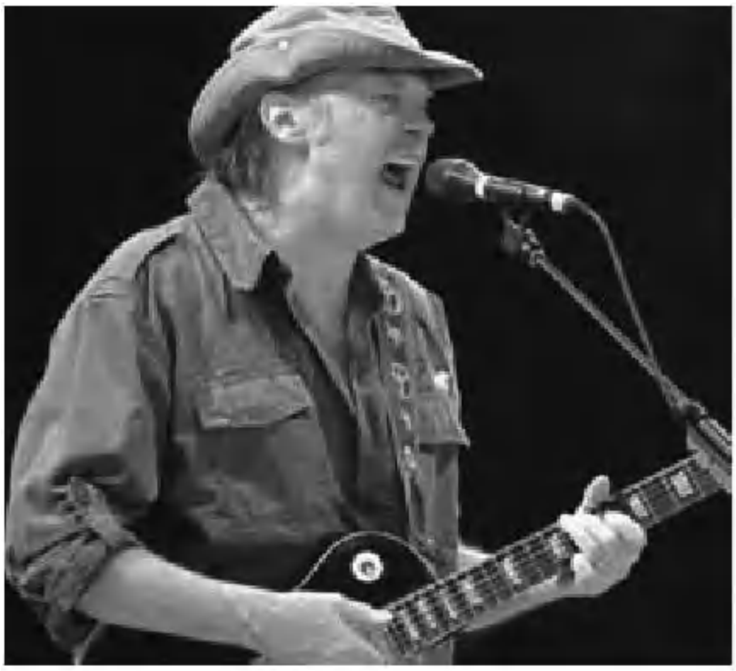

ğiştirebileceği günler geride kaldı. Müzik, dünyayı değiştirme gücünü kaybetti. Bu benim kanaatim değil, gerçek. Dünya artık başka bir noktada, gün bilimin, fiziğin ve maneviyatın günü. Gezegeni onlar kurtarabilir. Benim yapabileceğim en iyi şey, farklı bilimleri, farklı fizikleri ve dünyanın nasıl daha iyi bir yer haline getirilebileceğine dair farklı teorileri kamuoyunun dikkatine sunmaktır." Şarkıların dünyayı değiştiremeyeceğine inandığınıza göre, "Freedom of Speech" turnesinin ve "CSNY Déjà Vu" filminin amacı ne?

Bugünün dünyası 1960'ların dünyası değil, ben de 1960'lardaki Neil Young değilim. Çok daha tecrübeliyim. Yaptığım bir albümün dünyayı değiştireceği yanılsaması içinde değilim. Gerek "Freedom of Speech" turnesiyle, gerekse "CSNY Déjà Vu" filmiyle bir tartışma açmak istedim. İnsanlar bu şarkılarda söylediğim şeyleri yapsınlar diye bir amacım yok. Amacım, insanların bu şarkıları dinlerken, anlatılan şeyleri kendi vicdanlarında tartışmaları. Evlerine dönerken, kimileri "zırva bunlar, niye böyle şarkılar söylüyor ki" diyebilir, kimileri ise "bu şarkılar beni savaşın kötülüğü hakkında, savaşta ölen kuzenim hakkında düşündürdü, 'niye böyle bir işe giriştik ki' dedirtti" diyebilir. Amacım insanları bu konularda konuşturmak. İyileşme ancak böyle olabilir. Irak savaşı, Amerika'da uzun bir süre tabuydu, üzerinde konuşulmuyordu. Yönetim, 11 Eylül saldırısının yarattığı enerjiyi olumlu bir şeye değil, olumsuz bir şeye dönüştürdü. Halbuki birleştirici bir işlevi olabilirdi. Dünyanın dört bir yanından destek geldi, ama bu destek yönetimin yanlış adımlarıyla erozyona uğradı.

Terörle savaş konusunda en baştan beri aynı fikirde miydiniz?

Terörle savaş denilen şeye ilk günden itibaren karşı çıktım. Terörle savaşın iyi fikir olduğunu düşünmüyorum. Terörü beslemekten başka bir şeye yaramıyor. Terörle savaşı destekleyen hiçbir şey yapmadım.

Eğer bu soruyu sorarken aklınızdaki "Let's Roll" ("Are You Passionate" albümünden, 2002) ise, o şarkının kahramanı bir uçak yolcusu, intikam peşinde koşan bir ülke değil. Harekete geçtiği anda "Let's Roll" diye bağırıyor. Şarkı bu olayı anlatıyor. O anda o insanların aklından ne geçtiğini düşünelim: "Tek çare o korsanları öldürüp uçağın kontrolünü ele geçirmek, uçağı nasıl uçuracağımızı bilmesek de başka yolu yok." O güne kadar böyle bir durumla karşı karşıya kalacaklarını, böyle bir eyleme kalkışacaklarını akıllarının ucundan geçirmeyen o insanlar, oradan sağ çıkamayacaklarını biliyorlardı, ama o uçağın İkiz Kuleler'e dalan uçaklar gibi bir imha silahı olmasını önlemek, başkalarının hayatlarını kurtarmak için harekete geçmişlerdi. Bu kahramanca bir eylem, "Let's Roll" da bunu anlatıyor. Ama o insanların o durumdaki ruh halini, akıl yürütme şeklini alıp devlet politikası haline getirmek için kafayı sıyırmış olmak gerekiyor. Bir uçağa hapsolmuş, her an ölüme biraz daha yaklaşan insanların eylemi bir devlet politikasına dayanak yapılabilir mi? Uzun lafın kısası, "Let's Roll" adlı şarkı "savaş açalım, Iraklıları öldürelim, çünkü Saddam Hüseyin'in elinde kitle imha silahları var" demiyor, Todd Beamer'ın öyküsünü anlatıyor.

Çiftliğimde boyası dökülmüş, hurdahaş olmuş, ahı gitmiş vahı kalmış bir araba vardı. Hem çok kötü görünüyordu, hem çok iyi. İçimden, "aman yarabbi, bana benziyor" dedim.

Kimileri o şarkıyı öyle anladılar, çünkü öyle anlamak istediler. Müzik böyle bir şeydir zaten, her türlü yoruma açıktır. Ama o şarkı, 11 Eylül'de kaçırılan United Airlines uçağının yolcularından Todd Beamer adlı adamın kahramanlığını anlatıyor. Gerçekten öyle mi olmuş, bilmiyorum, ama efsaneye göre Todd Beamer, bir grup yolcuyla birlikte hava korsanlarını etkisiz hale getirmek için kokpite girmeye çalışıyor.

Dün Vietnam, bugün Irak ve Afganistan. Bu trajediler nasıl önlenebilir sizce?

Vietnam da, Laos'taki trajedi de, İkinci Dünya Savaşı da, Birinci Dün-

star oldu" denmesi ve yaptığımız müziğin popülerleşmesiydi.

Stills: Ben bu "Woodstock milleti" lafına katılmıyorum. O insanların ekseriyeti Grateful Dead cemaatinden.

Crosby: Bana tuhaf gelen şu: Aradan zaman geçtikçe Woodstock büyüyor, her yıl biraz daha büyüyor. Halbuki, normalde zaman geçtikçe olayların önemi küçülür. Woodstock'un bizim için önemi şuydu: O noktaya kadar oraya buraya dağılmış bir takım hippilerdik. Woodstock'ta gördük ki, büyük bir kitleydik, birçok konuda ortak duygularımız vardı. Ve bu bir dönüm noktasıydı.

CSNY'nin ömrü kısa oldu, ikinci albümünüzden sonra ilişkileriniz bozuldu ve çok geç geçmeden dağıldınız. Tekrar bir araya geldiğiniz dönemler oldu, ama ilk günlerdeki havayı bir türlü yakalayamadınız. Grup içi ilişkileriniz niye hiç düzelmedi?

Nash: Naif ve çocukça tavırlarımız yüzünden ayağımıza gelen fırsatı teptik. Birlikte çok güzel müzikler yaptık ama, birçok güzel müziği de ziyan ettik. İlk albümde hepimiz âşıktık. Ben Joni'yle (Mitchell) aşk yaşıyordum, David Christine'le (Hinton), Stephen da Judy Collins'le. Ayrıca birbirimize âşıktık. Birbirimizin müziğini keşfetmiştik ve birlikte yaptığımız müziğin harikulâde olduğunu farketmiştik. Ama sonra ben Joni'den, Stephen da Judy'den ayrıldı, Christine ise talihsiz bir araba kazasında vefat etti. Ve her şey farklı bir yöne gitti. İlk albüm davetkâr, sıcak ve yumuşaktı. Ama ikinci albüm birbirine kızgın dört adamın eseriydi.

Stills: Birdenbire çok paramız oldu, istediğimiz her şeyi elde edebiliyorduk. Ve uyuşturucu batağına saplandık.

Crosby: Genç ve tecrübesiz insanların bol paraya sahip olmaları bir felaket reçetesidir.

Nash: Esrar ve asitin yerini kokain ve eroinin alması grup için ölümcül oldu. Her bakımdan berbat bir ortamdı ve hepimiz kötü bir ruh halindeydik.

Stills: Anlaşmazlıklarımız incir kabuğunu doldurmayacak cinstendi. Ama aklımız başımızda değildi.

Crosby: Kokaine ve eroine milyonlarca dolar saçtım şahsen.

Stills: Zamanla tembelleştik, şişmanladık ve bunların bedelini ödedik.

ya Savaşı da hep aynı savaş. Yaşam ve düşünme biçimimizi değiştirmemiz gerekiyor. Birilerinin öne çıkıp farklı şeyler söylemeye çabalaması gerekiyor, ki evrilebilelim. "Living With War"un sebeb-i hikmeti buydu. Savaş, ne savaşı olursa olsun, can alıyor. Sorunları çözmenin yolu savaş değil. Kulağa idealist geldiğini biliyorum, ama şuna inanıyorum: İnsanlar hayatlarıyla ne yapmak istediklerine kendileri karar vermek ister. Ben, ne hissettiğimi ifade ediyorum, bunlar benim duygularım. Bu duyguları film haline getirmemin sebebi, izleyicilerin de kendi duygularını ifade etmelerine önayak olmak. Bana hak verenleri de, tam aksini düşünenleri de filme koydum ki, bir tartışma başlasın, insanlar konuşsun. Aslında bu film zaman dışı, herhangi bir zamanda yapılabilirdi. Hangi savaştan bahsettiğimizin önemi yok, hepsi aynı savaş.

Anevrizma gerek bedensel, gerek zihinsel olarak sizi nasıl etkiledi? Hayata bakışınızı değiştirdi mi?

Bedensel bir etkisi olmadı, zihinsel etkisi oldu. Şansım çok yaver gitti. Anevrizma tesadüfen farkedildi. Doktora başka bir sorun için gitmiştim, "iyi ki gelmişsin" dediler.

Erken teşhis konmasaydı?..

Şimdi hayatta olmayacaktım.

Anevrizmanın sadece zihinsel etkisi olduğunu söylediniz, nasıl bir etkiydi o?

Hayata bakışımı etkiledi. Ama yapmayacağım şeyleri yapmama neden olmadı. Bir süre canım ne çektiyse yedim, içtim. Diyetti, sağlıklı beslenmeydi, hiç dert etmedim. Yaşıyor olmak bana yetiyordu. Bazı disiplinlerim bir süre devreden çıktı, ama sonra hepsi geri geldi.

Uzun zamandır Amerika'da yaşayan bir Kanadalısınız. Bu, Amerika'ya bakışınızı nasıl etkiliyor?

Amerikalılar beysbol şampiyonunun belirlenmesi için yapılan maçlara, dünyanın başka hiçbir yerinden bir takımın katılmadığı bir şampiyonaya "Dünya Serisi" diyor. Seçtikleri başkanın özgür dünyanın lideri olduğuna inanıyorlar. Bu çok kibirli bir ruh hali. Dahası, Amerika'nın tutumu Kanada'yı, Britanya'yı ve dünyanın birçok ülkesini etkiliyor.

Son seçim hakkında ne düşünüyorsunuz?

Obama'nın başkanlığının Amerika için, Kanada için ve dünya için iyi olacağını düşünüyorum. Amerika'nın özgürlükler ülkesi olduğunu göstemesi gerektiğine inanıyorum. Propaganda hep bu yönde oldu, şimdi onun dayanağını görmeliyiz. Obama'yla sanıyorum 2006'da, "Farm Aid" (Tarıma Destek) konserinde tanışmıştık. Ona, "ABD'nin yeni başkanı sen olacaksın" demiştim, o da gülerek "benim yaşım daha çok genç" demişti.

Gelecekten iyimser misiniz?

Ben her zaman iyimserim. Amerikan toplumu demokratik bir toplum, ama bu, gittiği her yere demokrasi götürüyor anlamına gelmiyor. Yine de iyimserim. Kanadalı olmaktan da gurur duyuyorum, çünkü Kanada da demokratik bir toplum.

Neredeyse 15 yıldır günışığına çıkarmanız beklenen "audio-biyografi"niz "Archives" nihayet yayınlanıyor galiba.

Evet, bu sene çıkacak, birinci bölümü hazır. 1963-72 dönemini kapsayan sekiz CD ve iki DVD'den oluşuyor. Bugüne kadar hiç yayınlanmamış şarkılar. Zaman içinde birçoğunu elden geçirdim tabii. Ama yazdığım her şeyi de dahil etmedim.

Amerikalılar dünyanın başka yerinden bir takımın katılmadığı bir şampiyonaya "Dünya Serisi" diyor. Başkanın özgür dünyanın lideri olduğuna inanıyor. Çok kibirli bir ruh hali.

Bugüne dek 43 stüdyo albümü çıkardınız, o albümlere koymadığınız o kadar çok şarkıyı nasıl yazdınız ve niye hiç yayınlamadınız?

Genellikle, bir şarkı yazarken ya da kaydederken başka bir şarkı fikri çıkageliyor. Üzerinde çalıştığım albüme girmeyecek de olsa onları kaydediyorum. Bazıları o kadar güçlü oluyor ki, o sırada hazırladığım albüme koyduğum takdirde diğer şarkıları zayıf düşürecek gibi geliyor. Bu şuna benziyor: Bir sürü çocuğunuz var, içlerinden biri diğerlerinden daha iri yarı. Birlikte oynarlarsa, daha iri yarı olan oyunun dengesini bozacak, ötekilerin keyfini kaçıracak. Dolayısıyla onu kenara alıyorsunuz, diğerleri birbirlerine daha denk, daha uyumlu olarak oyunlarını oynuyor. Bunca yıl içinde o kadar çok yayınlanmamış şarkının birikmesinin sebebi bu. Zaman içinde o şarkılara hep geri döndüm, bir süre demlendikten sonra kulağa nasıl geldiklerine baktım, bir kısmını bir daha elden geçirdim, cilaladım ve yayınlanmaya hazır hale getirdim.

Ama yayınlamadınız.

Çünkü yaptığım albümlere uymadılar. Örneğin "Ordinary People"ı "Freedom" albümünü hazırladığım dönemde yapmıştım, ama "Freedom"a koysaydım albümün dengesini bozacaktı. "Ordinary People" uzun bir süre rafta kaldı, geçen sene çıkan "Chrome Dreams II"ya dek. Enerjisi yüksek bir şarkı, ayrı →

Nash: İnsanın yaşı ilerledikçe geçmişteki çatışmalar çok anlamsız geliyor. Stephen başka türlü çalmamı istiyor diye niye bağırıp çağırıyordum ki! Aptalca şeylerdi, uyuşturucuların tetiklediği aptalca şeyler. Bir defasında Stephen majör akortlar içinde minör bir vokal melodi söylememi istemişti. Bünyem kabul etmiyordu, çünkü bana yanlış ve kötü geliyordu. Stephen ısrar edince kavga ettik ve iki yıl küs kaldık. Böyle bir saçmalıktı. Çok genç yaşta şöhret, para ve iktidar sahibi olmuştuk. Bir çuval inciri berbat ettik.

Stills: Feci zırvaladık. Bu yaşa gelince, 60'ı devirmiş bulunuyorum, geçmişte yaptığım utanç verici şeyleri hatırlayınca yerin dibine giresim geliyor. Neyse ki, o saçmalıklara artık gülebiliyorum.

Nash: Bizim hikâyemiz, San Fransisco'da, Haight-Ashbury'de başlayan hippi rüyasının zaman içinde nasıl bir kâbusa dönüştüğünün aynasıdır. Haight-Ashbury sosyal bir mıknatıstı, iyi enerjiyi de, kötü enerjiyi de cezbediyordu. Zamanla kötü enerji üstün geldi. Eroin ve diğer majör maddeler, beleşçiler, parazitler, soyguncular... Damarına bir enjeksiyon yapıp 30 saniye sonra cavlağı çekmek, bizim inandığımız ve yapmak istediğimiz her şeyin anti-teziydi. Biz hayatı, pozitif enerjiyi, ilerlemeyi kutsuyorduk. Bir süre her şey çok güzeldi, sonra tepetaklak gitti. George'un (Harrison) kalp şekilli gözlükleriyle Haight-Ashbury'ye gelmesi, sonun başlangıcıydı.

1970'de "Déjà Vu" turnesinden sonra dağıldınız ve dört yıl boyunca birlikte sahneye çıkmadınız. Ama o ilk ayrılığın arefesinde tarihî bir single yaptınız: "Ohio". O nasıl oldu?

Crosby: Bazen hayat yazmamız gereken bir şeyi suratımıza çarpıyor. "Ohio" da öyle oldu. Neil (Young) ve ben, California'da bir arkadaşımızın evindeydik. Biri geldi, elinde Life dergisi vardı. Kapaktaki fotoğrafta genç bir kız, vurulmuş yerde yatan bir oğlanın üzerine eğilmişti. Yüzünde "niçin" ifadesi vardı. Neil, o fotoğrafa bir süre baktı, sonra gitarını eline aldı ve "Ohio"yu çalmaya başladı. Bitirdiğinde Nash'i aradım, "hemen bir stüdyo ayarla" dedim. Gidip kaydettik ve Ahmet Ertegün'e verdik. Bir hafta sonra piyasadaydı.

Nash: "Ohio" siyasî bir mesele değildi, bir trajediydi. Dört öğrencinin Amerikan hükümetini protesto etme haklarını kullandıkları için katledilmeleri siyasî değil, insanî bir trajediydi. Ve bugüne kadar Amerikan devleti, o çocukların ailelerinden özür dilemiş değil. "Ohio", Neil'in kaleme aldığı bir siyasî bildiri değil, dört öğrencinin öldürülmesine duyduğu öfkeydi.

Geçmişe dönüp baktığınızda CSNY'nin serüvenini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Crosby: Yanlışlarımızın azınlıkta kaldığını düşünüyorum. Sivil haklar konusunda haklıydık. İnsanlar eşit yaratılmıştır, bütün gücümüzle bu eşitliği savunmalı ve hayata geçirmeliyiz. Ve barış savaştan iyidir. Yanlışımız narkotik maddelerle ilgiliydi. O yanlışı yaptık, çünkü masumduk, tecrübesizdik. Esrar ve saykodelikleri keşfettiğimizde hoşumuza gitmişti, iyi geliyordu, kafamızı açıyordu, ufkumuzu genişletiyordu. Faydalı nesneler olduğunu düşünüyorduk. Sonra kokaine ve eroine girdik. Cısss! Cahildik, nelere yol açacaklarını bilmiyorduk, ama sonuçta yırttık.

Stills: Neil'le aramız son zamanlarda gayet iyi. David, Graham ve ben, arada bir yaşlı, evli çiftler gibi dalaşıyoruz. Bazen mizah duygumuzu kaybediyoruz ve bu feci sonuçlar doğurabiliyor.

Nash: Geçmişe baktığımda naif olduğumuzu düşünüyorum. Dünyayı değiştirebileceğimize inanıyorduk. Amerikan halkı bitsin dediğinde Vietnam savaşının biteceğini sanıyorduk. Ama Amerikan halkının bitsin demesinden on yıl sonra bitti. O zamanlar önümüzün çok açık olduğunu düşünüyorduk: "Kendi müziğimizi yapabiliriz, plaklarımızı satabiliriz, kendimizi ifade edebiliriz, insanlara ne düşündüğümüzü, ne hissettiğimizi anlatabiliriz. Ve hayatı değiştirebiliriz." Bu gezegenin ilerlemesi için gereken enerjinin miktarını hesaplayamadık. Toplumsal hareketler ağır ilerler. Bir toplumun bir anda dev bir adım attığı çok seyrek görülmüştür. İnsanları harekete geçirmek, eğitmek, olup bitenler hakkında farkındalık yaratmak ve kendi bireysel hayatlarını değiştirerek dünyayı olumlu bir şekilde etkilemeleri için çok büyük bir enerji gerekiyor.

BALKAN BEAT BOX

NU-Made (REMIXES & VIDEOS)

Tüm Müzik Marketlerde

AN EXCITING NEW CD/DVD FROM THE GLOBAL DANCEFLOOR PIONEERS, WITH 11 HOT REMIXES OF TRACKS FROM THEIR BORDER-BREAKING GYPSY ROCK/HIP HOP/REGGAE SOUNDCLASH ALBUM 'NU MED' !

'70'lerin ilk yarısında

→ ca epey uzun, 18 dakika. Başka parçaları zedelemeden yer alabileceği bir albüm olmadı ne yazık ki. "Chrome Dreams II"ya da tam olarak uyduğunu söyleyemem, ama o kadar yüklü bir parçanın da yirmi yıldır bir kenarda kalmasına gönlüm elvermedi, "Archives"e kadar bekletmek istemedim. "Chrome Dreams II"daki "Beautiful Bluebird" de öyle, onu 1980'lerde yazmıştım, "Old Ways" albümüne koymak istiyordum, ama şarkının gittiği yerle albümün gittiği yer aynı değildi. Dolayısıyla onu da rafa kaldırmıştım. "Chrome Dreams II"yu yaparken onun bu albüme uyduğunu düşündüm, tozunu alıp koydum. "Boxcar"ı da "Times Square" için yazmıştım, ama albümü yayınlamayınca o da rafta kaldı, "Chrome Dreams II"ya kadar bekledi.

"Chrome Dreams II", 1977'de yaptığınız, fakat yayınlamadığınız "Chrome Dreams"in devamı mahiyetinde. Birincisinden otuz yıl sonra "Chrome Dreams II" diye bir albüm yapmayı esinlendiren neydi?

Arada sırada birlikte çalıp söylediğim Nashville'li şarkıcı Anthony Crawford beni ziyarete gelmişti, çiftliğimdeki hurdaya çıkmış arabaların fotoğrafını çekiyordu. O arabalardan birinin kaportası yosun tutmuştu. Boyası dökülmüş, hurdahaş olmuş, ahı gitmiş vahı kalmış bir arabaydı. Hem çok kötü görünüyordu, hem de çok iyi. İçimden, "aman yarabbi, bu bana benziyor" dedim. Bildiğiniz gibi, son yıllarda başıma gelen şeylerden ötürü epey örselendim, ama kendimi iyi hissediyorum. Anthony'nin çektiği o fotoğraf bana "Chrome Dreams"i hatırlattı. Ve tabii dostum David Briggs'in *(Young'un uzun süre prodüktörlüğünü yaptı, 1995'te vefat etti)* o albümün kapağı için yaptığı karakalem resim geldi gözümün önüne. Yatay tutunca bir Chrysler'e benziyordu, dikey tutunca ise güzel bir kadına. Müthiş bir resimdi, ne yazık ki çoğaltamadım, çünkü bir yangında telef oldu. Ama hâlâ gözümün önünde. "Chrome Dreams", "Archives"de yer alacak, fakat maalesef o resim olmayacak. Bu çok üzücü benim için.

"Chrome Dreams II"daki "The Believer" annenize ithaf edilmiş; şarkının sözlerinde annenizin "ebediyetin rüzgârlı yolunda olmak istiyorum" dediğini söylüyorsunuz. Gerçekten öyle mi dedi?

Hemen hemen. Florida'daydık, okyanusun kıyısından geçiyorduk. "dur bir dakika" dedi, arabadan indi. Okyanustan çok şiddetli bir rüzgâr esiyordu, trençkotu uçuşuyordu. Gözlerini okyanusa dikip bir süre hiç kıpırdamadan durdu. Dönüp arabaya bindiğinde, "orada olmak istiyorum" dedi. Öldüğünde, küllerini o gün okyanusu seyrettiği yerde rüzgâra bıraktım.

İnançlı bir insan mısınız?

Bu konuda konuşmaktan hoşlanmıyorum. Çünkü başka insanların inançlarını yargılıyor durumuna düşmek istemiyorum. Ben doğaya inanıyorum. İllâ bir sınıflandırma yapmak, bir ad koymak gerekirse, pagan olduğumu söyleyebilirim. Pagan kötü bir kelime olarak telâkki ediliyor. Hıristiyanlığı tehdit eden bir inanç olduğu için yüzyıllarca kötü bir şey olarak sunuldu. Halbuki kötü bir şey değil, aksine iyi bir şey. Güzel bir kelime. Tektanrılı dinlere, organize dinlere inananlara saygı duyuyorum. Ama benim olayım değil. Benim inancımın doktrini yok, kitabı yok, kilisesi yok. Benim kilisem orman. Düşünmek istediğimde ormanda dolaşıyorum.

Bu kadar üretken bir şarkıyazarı olmanızı neye bağlıyorsunuz? Esin perisi size niye bu kadar cömert davranıyor?

Yaratıcılık, mağarasındaki ya da deliğindeki vahşi bir hayvanı yakalamak gibidir. Fazla üzerine varırsanız olmaz, köşeye sıkıştırmaya kalkarsanız korkup kaçar. Başında sükûnetle nöbet tutmak, dışarı çıkmasını sabırla beklemek gerekiyor.

Müzik yapmadığınızda vaktinizi nasıl geçiriyorsunuz?

Ben bir işkoliğim. Müzik yapmıyorsam muhakkak bir şeyle uğraşıyorum. Ya bir filmle ya başka bir projeyle. Bugünlerde bir yakıt kaynağı bulmaya çalışmakla meşgulüm. Beni acayip heveslendiren bir şey bu. Dünyaya yapılacak en büyük katkının şarkı yazmak değil, yakıt kaynağı bulmak olduğunu düşünüyorum. Herkes kendi yakıtını imal edebilseydi, o yakıtı kullanarak istediği yere gidebilseydi, şahane olurdu. Dünyanın ekonomik dengesini birkaç yıl epey sarsardı, ama çevrenin temizlenmesini ve enerji kaynakları için yapılan canhıraş kavganın sona ermesini sağlardı. Yakıt sorunu çözülürse, birçok sorun da kendiliğinden çözülmüş olur. Tekerleğin ya da internetin icadı gibi bir şey olur. Bizim kuşağımızın önündeki mesele bu.

Bugünlerde bir yakıt kaynağı bulmaya çalışmakla meşgulüm. Dünyaya yapılacak en büyük katkı şarkı yazmak değil, yakıt kaynağı bulmak. Bizim kuşağımızın önündeki mesele bu.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

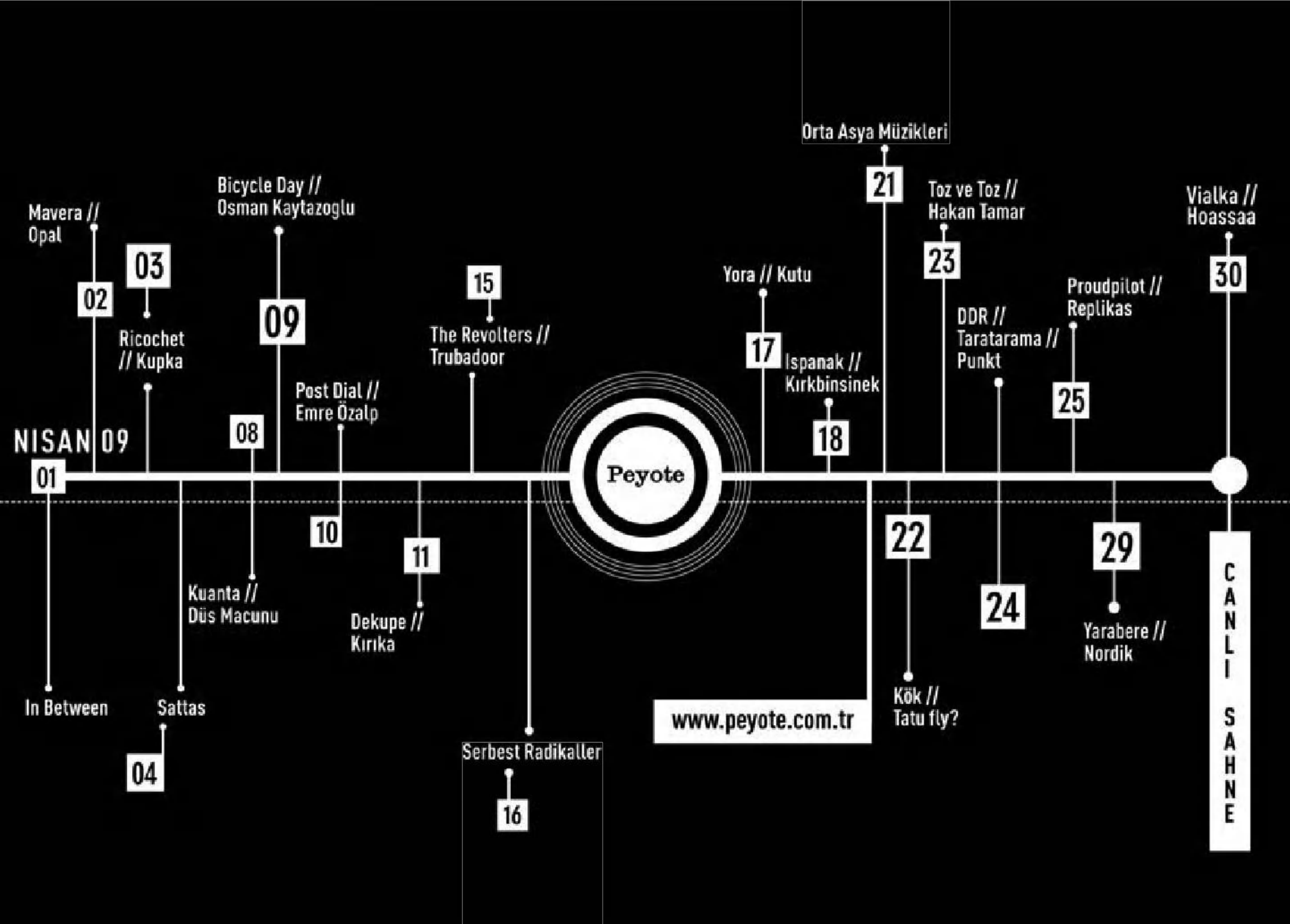
NISAN 09
01
In Between
02
Mavera // Opal
03
Ricochet // Kupka
04
Sattas
08
Kuanta // Düs Macunu
09
Bicycle Day // Osman Kaytazoglu
10
Post Dial // Emre Özalp
11
Dekupe // Kırıka
15
The Revolters // Trubadoor
16
Serbest Radikaller
Peyote
www.peyote.com.tr
17
Yora // Kutu
18
Ispanak // Kırkbinsinek
21
Orta Asya Müzikleri
22
Kök // Tatu fly?
23
Toz ve Toz // Hakan Tamar
24
DDR // Taratarama // Punkt
25
Proudpilot // Replikas
29
Yarabere // Nordik
30
Vialka // Hoassaa
CANLI SAHNE

TUNCER ERDEM
sesilegolge@yahoo.com.tr

geçiş

kızıl demir yıpranmış ahşap yığınları kalmış içeride, keskin bir koku yayılıyor cam kırıklarına doğru; ve maddenin ağır ruhu

dışarıda, ufuktaki siluetlerin üzerinde, derin bir lacivert, dağların tepelerine ilişmiş, serseri bulutları içine hapsetmiş

yuvasına yapışmış piston, cıvata, döküm çubuk; kırık camlar arasından dünyada zamanın geçişini seyrediyor

bulutların koşusunu, renklerin delice oynaşmasını, gölgelerin köşekapmacasını... yağmurun çatıya vuran tiktaklarını dinliyor

babylon.com.tr

Babylon bir pozitif titreşimdir.
www.pozitif.info

babylon

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

04 nisan// april//09

24 Nisan//Cuma//21.30
S.O.A.P KOZMO PRESENTS: PILOOSKI
Kolektif İstanbul
8 Nisan// Çarş// 23.00

LOKAL ANESTEZİ
Nil Karaibrahimgil — 6 Nisan//Ptesi//20.30 — Talk Show
Ceza — 13 Nisan// Ptesi//20.30 — Talk Show
Şevval Sam — 20 Nisan//Ptesi//20.30 — Talk Show

30 Nisan//Perş//19.30
Oldies But Goldies
19.30 "işten sonra"

Oldies But Goldies
18 Nisan// Ctesi// 23.00

Yasemin Mori
9 Nisan// Perş//21.30

Naim Dilmener vs Sarp Dakni: Eski 45'likler
4 Nisan// Ctesi//23.00

SAKİN
29 Nisan// Çarş//21.30

RON CARTER
1989 pozitif 20 2009
1 Nisan//Çarş//21.30
2 Nisan//Perş//21.30
"Dear Miles"

21 Nisan//Salı//21.30
OKAY TEMİZ, HARALD SWENSSON PROJECT
Gezinti Meeting

BBZ La
Çengi Gecesi
23 Nisan// Perş// 21.30

Depeche Mode Party: Sound of the Universe
22 Nisan// Çarş// 21.30

Efe Yaş Üzüm ile Yemekli Fasıl
Sulukule Roman Orkestrası
7 Nisan//Salı//20.30
28 Nisan//Salı//20.30
EFE Yaş Üzüm Rakısı

10 Nisan// Cuma//23.00
Dreadzone
Dreadzone Meets Doublemoon
11 Nisan// Ctesi// 23.00

ALICE RUSSELL
16 Nisan//Perş//21.30
17 Nisan// Cuma//23.00
Garanti

BORA UZER
3 Nisan//Cuma//23.00

15 Nisan// Çarş// 22.00
Alex Hacke & Danielle De Picciotto
"THE SHIP OF FOOLS"
bant converse

burn energy drink
25 Nisan// Ctesi//23.00
Thieves Like Us

"Açık Radyo." bravoistanbul DIGITURK Hürriyet hurriyet.com.tr RADIO TEMPO

[KANYE WEST]

Beş sene önce "Tasdikname Elimde", bir sene sonra "Yeniden Kayıt", nihayet 2007'de "Mezuniyet" albümüyle hayat okuluna atılan Amerikalı rap'çi Kanye West, daha ilk adımda abandone oldu, dördüncü albümü kalp kırıklıklarıyla doldu. Ama ne de olsa insanoğlu düşe kalka büyüyor, "808s & Heartbreak" de liste zirvelerine oturmayı bildi. Gazetelerin dergilerin, bol klipli kanalların cilaladığı hiphop dünyasının aslına astarına Les Inrockuptibles'in Kanye West'le yaptığı mülâkatla bakalım...

oyuncak ayıya son

Bu albümü nasıl bir ruh haliyle yazdın? Annen vefat edeli henüz birkaç ay olmuştu, sevgilinden ayrılmıştın...

Kanye West: Çok çabuk yazdığım bir albüm oldu; hayatta kalma albümü... Kesin bir planım yoktu, sadece o sıralar hissettiklerimi, üzüntümü, umutsuzluğumu aktarmak istiyordum. Phil Collins'i, Gary Numan'ı, kendini kötü hissettiğinde tüylerini diken diken eden tüm o şeyleri düşündüm. Mesela Phil Collins'in "Against All Odds"u; inanılmaz. Aklımda olan, süpermarket reyonlarını gezerken duyduğun, seni altüst eden, vokalleri efektli ya da sintisayzırlı o '80'lerin pop şarkılarıydı. Annemin ölümünden sonra bu tarz şarkılardan, hem ticarî hem dramatik parçalardan çok dinledim. Benim için bir sığınak olan çocukluğuma dönmek için gereken sound'u aradım.

Stüdyo da bir sığınak oldu mu?

Evet, orada tek başıma çok zaman geçirdim, bir sürü şey denedim. Şarkı yazarken evde de tek başıma çok zaman geçirdim; bu tip yalnızlığı seviyordum, işime geliyordu, zaten canım pek konuşmak istemiyordu. Bir sürü şarkı yazdım. Duble albüm de çıkarabilirdim. Sonra sonlara doğru sadece en iyileri koymaya karar verdim. Bir ara şunu anladım: Dertlerimi döktüğüm bir albümdü, tamam, ama aynı zamanda bir sürü insanın da dinleyeceği bir diskti. Dolayısıyla acılarımı saçmakla yetinemeyeceğimi, insanların benden her albümümde olduğu gibi sanatsal bir duruş da beklediklerini fark ettim.

Bu albüme sadece hiphop albümü demek oldukça zor...

Hiphop beni kısıtlayan bir tarza dönüşmüştü. Bu müzikle büyüdüm, referansım bu müzik, ama bunun ötesine geçmek, istediklerime denk düşen bir albüm yapmak istiyordum. Bir sürü rap'çi kariyerinin bir yerinde kendi kendini sansürlüyor çünkü tamamiyle hâkim oldukları alanın dışına çıkmaktan korkuyorlar. Treni kaçırdıklarının farkında olan, tarzlarının dışına çıkamayan, bundan büyük üzüntü duyan mutsuz hiphop'çular tanıyorum. Kasketli bir adamı hüzünlü görmek çok kötü.

Bu aynı zamanda bir rap'çinin baştan sona zayıf yönlerini itiraf ettiği, gardını düşürdüğü bir albüm...

Başka türlü yapamazdım. Hiphop'un amacı kendi hayatını, etrafındaki insanların hayatını anlatmak. Bu albümü yazarken yıkılmıştım, kalbim, hayatım darmadağındı. Ben de hayatımın bu dönemini dürüstlükle anlatmaya karar verdim.

Bu senin için ticarî anlamda çok büyük bir risk...

Hiç umurumda değil. İstediğim müziği yapabilecek kadar çok para kazandım. NBA maçlarının aralarında çalınan şarkılarım var, her şey yolunda yani. Kimse endişelenmesin.

Arkadaşların albümün hakkında ne düşündü? Jay-Z mesela?

Jay-Z bana çok destek oldu ve albümün kendisine dokunduğunu söyledi. Bir dost gibi davrandı; Lil' Wayne, Young Jeezy ya da Kid Cudi de öyle. Beni stüdyoda ziyaret ettiler, katıldıkları parçalara her şeylerini koydular. Herkes bana çokça sevgi verdi; ben de müzik ve arkadaşlarım sayesinde yavaş yavaş iyileştim. Bu adamlar sadece eşlik için gelmiyorlardı; benimle saatlerce oturuyorlardı, bazen tek kelime bile etmiyorduk. Birlikteydik, pek de bir şey yapmıyorduk ama, orada olmaları bazen bana yetiyordu. Konuşmak istemediğimi, müziğin yeterli olduğunu biliyorlardı. Sonra stüdyonun ışıklarını söndürdüğümde birbirimize sarılıp evlerimize dönüyorduk. Çok basit şeyler, ama bana iyi geldi.

Hiphop beni kısıtlamaya başlamıştı. Tarzlarının dışına çıkamayan, bundan üzüntü duyan mutsuz hiphop'çular tanıyorum. Kasketli bir adamı hüzünlü görmek çok kötü.

En yukarda olduğun bir anda bütün bu acı olaylar başına geldi. Müziği bırakmayı düşündün mü?

Önce biraz alkole verdim kendimi, kendimi iyi hissetmek için bir şeyler aldım, ama bir etkisi olmadı. Ayakta kalmamı sağlayan müzik oldu. Durum biraz tezattı aslında bazen. Mesela "American Boy" parçasını ne yapacağımı bilmediğim bir anda Estelle için yazdım, hareketli, neşeli bir parça. İşte o zaman hayatın fâniliğini anlıyorsun. Dünya listelerinde bir numarasın ve dünyanın en mutsuz adamlarından birisin. Herkes "Kanye, süpersin, Estelle'li şarkı ne güzel" filan diyordu ve benim tek istediğim annemle biraz daha vakit geçirebilmek, beni seven, sevdiğim bir kız bulmaktı...

Kanye West rolü bazen ağır geldi yani...

Tam da değil, size yalan söyleyecek değilim, Kanye West olmak çok güzel... Bu rolü sonuna kadar oynamak isterim. Kendini beğenmişlik yapmak istemem, ama müziğe bir şeyler katabileceğimi biliyorum. Bulunduğum yeri hak ediyorum. Albümlerim için çok çalışıyorum, para kazanmaktan, pahalı kıyafetler giymekten de utanmıyorum. Beni seven, sevdiğim bir kız arıyorum diyorum ya, düşününce bu benim için zor bir şey aslında. Bulunduğum noktada kiminle çıkabilirim? Kiminle çocuk yapabilirim? Bazen düşünüyorum da, gerçekten bilmiyorum, galiba sadece Nike gibi bir "oluşum" ile çiftleşebilirim. *(gülüyor)* Mizah duygumu da yitirmedim, beni kurtaran bir de bu oldu...

Bir önceki albümünden bir parçayı, "Can't Tell Me Nothing"i tiye alan bir video-klip de çekmiştin; Bonnie "Prince" Billy ve komedyen Zach Galifianakis tarlalarda geziniyordu hani...

Ah, Bonnie "Prince" Billy, gerçek bir dahi. Evet, o klip hayli komik, görmeyenlere tavsiye ederim, YouTube'da var. İnsanlar beni bazen fazla ciddiye alıyor, biraz da benim suçum tabii. Bir şeyi tam yapmayı seviyorum, başarılı olmak istiyorum, ama nesnel olmayı da biliyorum. Kanye West'in kim olduğunu çok iyi biliyorum ve bununla başa çıkabiliyorum, her şey yolunda... Hayatımı müzisyenlerle geçirmediğim için şanslıyım. Moda stilisti, tasarımcı, sanatçı arkadaşlarım var, imajlarının altında ezilmeyen sanatçılar onlar. Bana nasihatlerini dinliyorum. Ben kendime müzisyen demiyorum, daha çok "pop sanatçısı"yım, Andy Wahrol'un deyimiyle. Bütün Kanye West imajını kontrolüm altında tutmalıyım, çünkü ancak böyle özgürlüğümü koruyabilirim. Beni en çok etkileyen sanatçılardan biri Jeff Koons, imajını yaratıp doğallaştırmayı becermiş biri. Ben de onun gibi yapabilmek istiyorum.

Günümüz müziğinde kim seni etkiliyor?

Björk beni çok etkiliyor. Michel Gondry'nin onun için yaptığı kliplerin hayranıyım. Björk'ün gücü, kendi evrenini, müzik yapma biçimini dayatabilmek oldu. Albümleri her zaman kolay dinlenebilir şeyler değil, ama çok da popüler bir sanatçı. Ben de böyle yapabilmek isterim. Radiohead'i, daha çok Thom Yorke'u da çok beğeniyorum. Olağanüstü bir sesi var, delicesine yetenekli ve müziği nasıl ilerletebileceğini, bir şeyleri nasıl değiştirebileceğini anlamış biri. Aynı zamanda Daft Punk ve aynı tarzdaki sanatçıları da çok beğeniyorum: Justice, Pedro Winter ve So Me gibi isimler. Etkilendiğim sanatçılar ABD dışında genelde, çünkü Amerikalıların çoğu Michael Jackson'ın ya da The Carpenters'ın yaptıklarını tekrar etmekle yetindi. Bir tek MGMT var farklı olan, albümleri bence bir şaheser. Ben de müziği olduğu noktadan ileri taşımak istiyorum.

Son yıllarda politik olarak da sözünü söyledin. Katrina döneminde Bush'a telefon ettin, ya da Barack Obama'nın adaylığını destekledin.

Obama'nın cumhuriyetçileri yenmek için desteğe ihtiyacı vardı ve ben sadece üzerime düşeni yaptım; seçimlere destek için popülerliğimi kullandım. Amerika'nın Obama gibi birine ihtiyacı var. Annem seçildiğini görseydi çok gurur duyar, duygulanırdı. Ama Obama aynı zamanda en iyi adaydı da. Muhteşem bir kampanya yürüttü; Bush yıllarına tek alternatif olarak koydu kendini. Çok zeki biri, birçoğunun söylediği gibi olayı sadece siyahî olmak değil. Bir siyahın başkan olması iyi bir şey, ama aynı zamanda ülkeyi zeki birinin yönetmesi de önemli bir şey.

Annenin ölümünden az önce, son albümünü tanıtmak için Paris'e geldiğinde gecikmiş bir ergen gibiydin. Şimdi çok daha olgunsun, görünüşün de öyle. Annenin vefatından sonra büyümüş hissettin mi kendini?

Öyle de denebilir. İnsanın büyümesine yol açan olaylar yaşadım galiba. Annemin vefatı korkunç bir ândı. Vefatından birkaç gün sonra Paris'te sahneye çıktığımı hatırlıyorum, zorla da olsa çıktım. Annem sahneye çıkmamı isterdi çünkü. Bugün onu çok özlüyorum. Sesini duymamak, ona sarılamamak çok zor... Gerçekten de bazen eski fotoğraflarıma bakıyorum da, sweat-shirt'lü, ergen gülümsemeli bir tip görüyorum. Müzikal olarak da, insanî olarak da ilerlediğimi düşünüyorum. "808's & Heartbreak" belki de yetişkin olmanın hikâyesidir, evet, hiç böyle düşünmemiştim, ama albüm kapağında diğer kapaklardaki oyuncak ayı yok. Belki de bu bir işarettir... Evet, doğru, büyüdüm, adam oldum.

Ben "pop sanatçısı"yım, Andy Wahrol'un deyimiyle. Björk'ün gücü, kendi evrenini, müzik yapma biçimini dayatabilmek oldu. Ben de böyle yapabilmek isterim.

Çeviren: **Deniz Öztürk**

babylon

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

babylon.com.tr

Babylon bir pozitif titreşimdir.
www.pozitif.info

Miller GENUINE DRAFT

DREADZONE
LONDRA

+Style-ist (DJ Set)
10 Nisan Cuma 23:00

Dreadzone Meets Doublemoon
11 Nisan Cumartesi 23:00

10-11 Nisan 2009
Cuma-Ctesi//23.00//
Dub
Elektronik
Reggae

"Aşık Radyo" bravoistanbul ORBITURK TEMPO

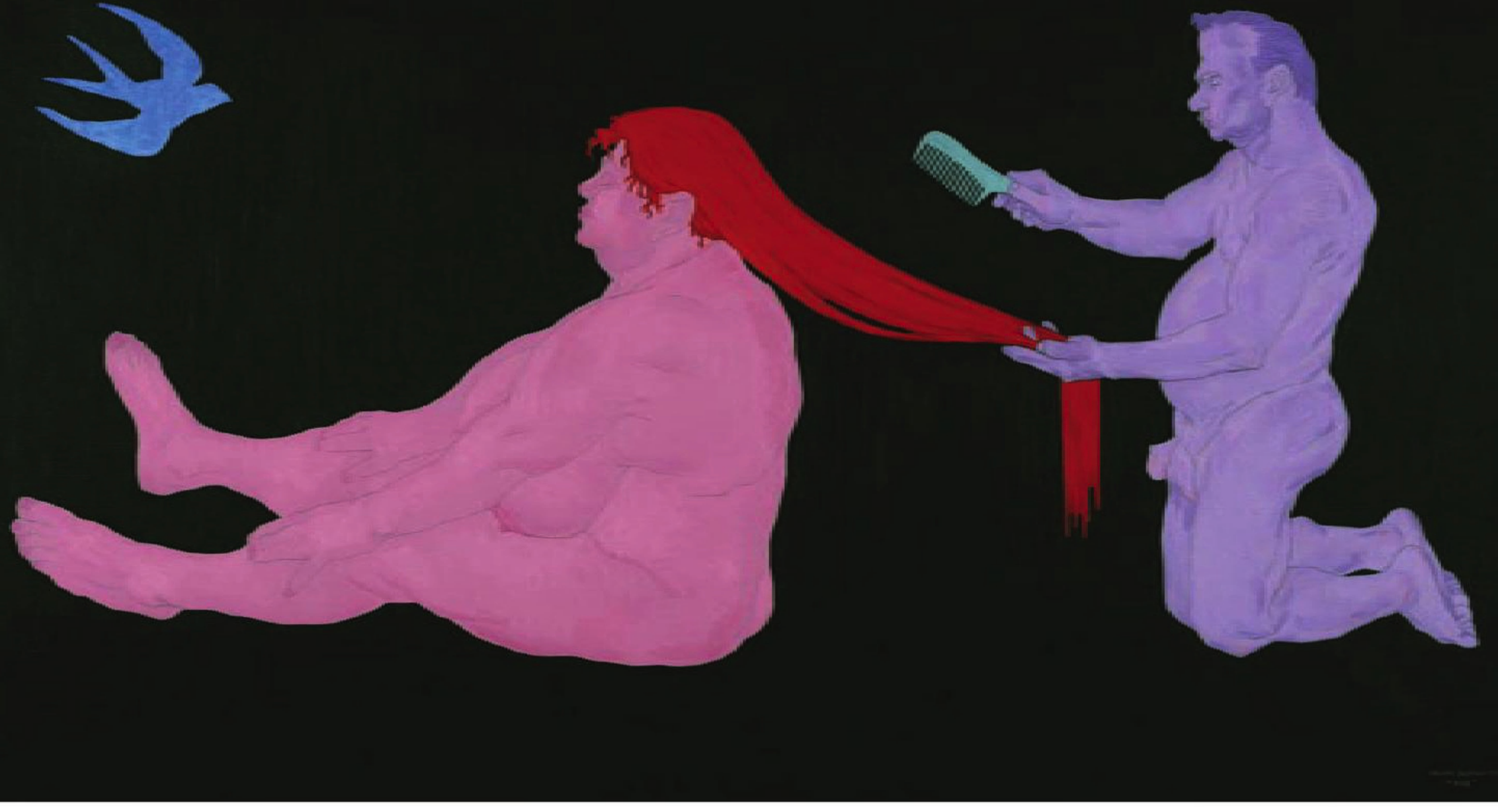

Arslan Eroğlu

AŞK
LOVE

1-25 Nisan / *April* 2009

KARŞI
SANAT ÇALIŞMALARI

Gazeteci Erol Dernek Sokak No: 11/4 Hanif Han Kat: 3 Beyoğlu - İstanbul
Tel: (212) 245 71 53 karsi@karsi.com www.karsi.com
Sergi pazar günleri dışında her gün 11:00 - 19:00 arası açıktır.

THE TOASTERS

Amerika'da ska onlardan sorulur. En başta da, orijinal kadrodan kalan tek eleman "Bucket" Hingley'den. 1981'den bu yana klasik ska sound'undan taviz vermeyen, '80'lerde ve '90'larda Moon Ska, yenilerde Megalith şirketleriyle ska ilmini yayan Hingley'e, İstanbul konseri öncesinde U Jacksonville, Punk TV, Provokator aracılığıyla kulak veriyoruz.

SKA, O ZAMAN HER ŞEY YOLUNDA

1981'den bu yana müzik yapıyorsunuz, neredeyse otuz yılınızı dolduracaksınız. Bunca yıl sonra sizi hâlâ yollara düşüren ne?

Robert "Bucket" Hingley: Benim açımdan en güzeli, daha önce hiç görmediğim yerlere gitmek. Geçen turnede Bosna, Kosova, Karadağ gibi yerleri görme imkânı bulduk mesela. Buraları bir turist gibi değil de, müzisyen olarak ziyaret etmek harika bir şey. Buralardaki müzikseverlerle müziğimizi paylaşmak çok özel bir durum. Balkanlar demişken, Balkan ritmleriyle ska'nın bir araya gelişi de enteresan bir kimya olabilir.

Böyle sevdiğiniz gruplar var mı?

Budapeşte'den Pannonia All-Star Ska Orchestra ilginç bir grup mesela, tavsiye ederim. Makedonya'dan Naat Veliov da öyle; tam ska grubu sayılmazlar, caz bop gibi bir şey yapıyorlar, ama çok iyiler. Batı Avrupa'da, festivallerde insanlar daha eklektik şeylere meylediyor, etnik müzikler çok önemseniyor, Balkan müzikleri de Batılı dinleyici için yeni bir sound sunuyor. Yıllarca hor gördükleri bu coğrafyalara bakıp şimdi buralarda hakikaten değerli kültürler olduğunu görüyorlar. Buraların halk müziklerinde bozulmamış bir şeyler var, kendileri olarak ayakta kalmayı başarabilmişler, kitlesel olarak üretilen ve tüketilen ıvır zıvır müziklerden sonra hakiki bir anlam ifade ediyor bu müzikler.

Ska'nın Avrupa'da Amerika'dan daha çok tutulduğunu söylemek mümkün mü?

Bu müziğin Amerika'da daha ziyade bir çeşni olarak değerlendirildiğini söylemek mümkün, yeniden bir canlılık kazanması için epey emek sarfettik. Hem eski fanları diri tutmak, hem de yeni kuşaklara bu müziği sevdirmek durumundayız. Myspace gibi siteler bu anlamda çok faydalı oldu, herkes bu müzik, bu gruplar hakkında fikir sahibi olabiliyor böylece, ama yine de daha yol kat etmek lâzım. Ama umutluyuz, yolumuz da gördüğünüz gibi uzun. Amerika'da The Hi-lites gibi, Westbound Train gibi son derece iyi gruplar da çıkıyor, bu da bizleri sevindiriyor elbette.

Bir süredir İspanya'da yaşıyorsunuz, değil mi?

Evet, Valencia'da. Çok güzel bir şehir, stüdyoları da ucuz, İspanyol teknikerler ve müzisyenler de işlerinin ehli. Yani artık bir ayağımız Avrupa'da sayılır. Konserlerimizin yarısını da Avrupa'da veriyoruz zaten.

The Toasters, daha ziyade bir 2-Tone grubu sayılır. 2-Tone, siyah ve beyaz kardeşliğinin müzikal ifadesiydi. Thatcher'la mücadelenin müzikal dışavurumuydu.

1981'de, grubun temelleri daha yeni atılırken bu kadar uzun soluklu bir ekip olabileceğinizi tahmin edebiliyor muydunuz?

O zamanlar bana böyle bir şey söyleseydiniz, delirmiş olduğunuzu düşünürdüm. Biraz da tesadüflerle bugünlere geldik aslında. İlk başlarda müzisyen olma sevdasında da değildim, ama her şeyin bir sebebi vardır. Biz de işte bunca sene sonra karşınızdayız. Olacağı varmış, olmuş. İnsanın tutkuyla bağlandığı bir işi sürdürmesi güzel bir şey.

Bunca yıldır müziğinizi taze kılmayı nasıl başarıyorsunuz? Bu müzikte denemeler yapmayı hiç düşünmediniz mi?

Bazıları bizi çok Toasters gibi olmakla itham ediyor bazen, ama bence insanın hayatta alabileceği en iyi iltifat, bir şarkıyı dinleyen birinin bunun kime ait olduğunu hemen anlamasıdır. Hakkımızda iyi şeyler yazmak isteyen gazeteciler, insanların kolaylıkla bağ kurabileceği aşina bir müzik yaptığımızı yazıyorlar. Bunda da yanlış bir şey yok herhalde. Bunca senedir bir arada kalmamızı da bence bu müzikal duruma borçluyuz. Ayrıca insanlar bir albüm aldıklarında karşılarına çıkacak şeye güven duymak istiyorlar. Biz de bir formül geliştirdik ve yıllarca buna sadık kaldık, bu sayede bir arada varolabildik. Bir takım deneylere girişsek, türün dışına çıksak, alışkanlıklarımızdan sapsak, hayranlarımızın desteğini yitirirdik. Üslûplarına makyaj çekip sevenlerini yitiren pek çok grup gördüm.

Megalith adında bir plak şirketiniz var. Sırf ska albümleri mi yayınlıyorsunuz burada?

Evet, en azından arzum bu yönde. Etrafta çok iyi müzik yapan, ama kendine bir çatı bulamayan bir sürü grup var, Megalith biraz da onlar için kurulmuş oldu. Moon firması kapandıktan sonra, New

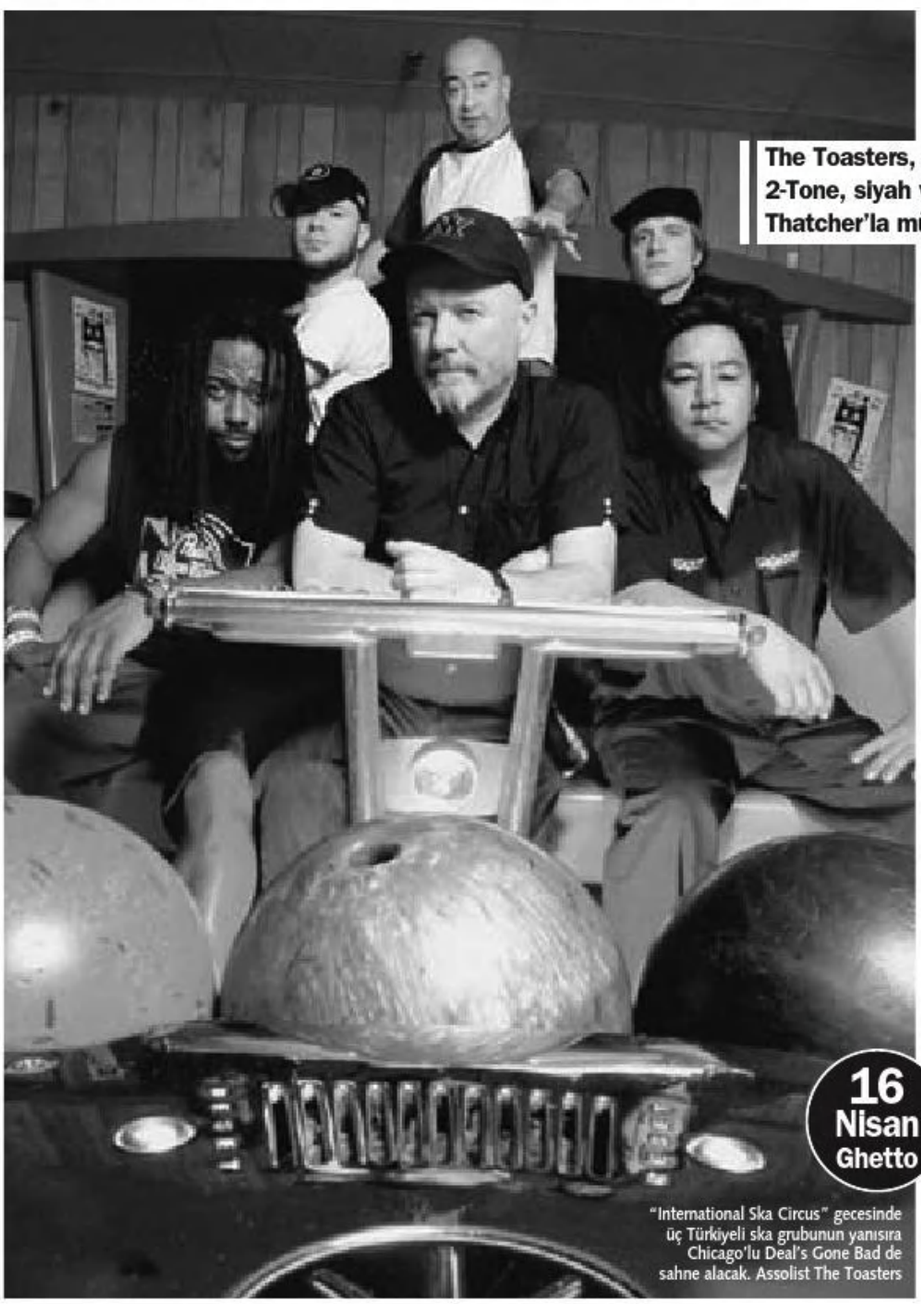

16 Nisan Ghetto

"International Ska Circus" gecesinde üç Türkiyeli ska grubunun yanısıra Chicago'lu Deal's Gone Bad de sahne alacak. Assolist The Toasters

→25

York Ska Jazz Ensemble, Eastern Standart Time, The Bluebeats gibi grupların kapısını kimse çalmadı, biz de bu boşluğu doldurmaya çalıştık. Ama The Toasters olarak geleneksel ska'ya bağlı kalmak istiyoruz biz. Pek iyi bir ska-punk dinleyicisi olduğumu söyleyemem, o alanda en fazla The Bosstones'u dinleyebilmişimdir. The Toasters, daha ziyade bir 2-Tone grubu sayılır.

Ska'yla 2-Tone arasında ne gibi bir fark var?

Aslında yok. 2-Tone, bir döneme damgasını vuran bir ska eğilimi denebilir. 1977'yle '81 arasında İngiltere'de çalınan ska'ya, aynı zamanda dönemin plak şirketine 2-Tone deniyor. Thatcher hükümetiyle mücadele eden siyah ve beyaz insanların müzikal dışavurumuydu ska. Sokakta da Milliyetçi Cephe denen faşist güruhla dalaşmak zorundaydı bu insanlar. 2-Tone, siyah ve beyaz kardeşliğinin müzikal ifadesiydi, politik bir duruşu vardı. Less Than Jake'in punk'ı kadar, bu müzikler de ska şemsiyesinin bir parçasıdır.

Şarkı sözlerinizin ilhamını nerelerden alıyorsunuz?

Toplumda hoşuma gitmeyen bir sürü şey var, karman çorman, çelişkilerle dolu bir toplumda yaşıyoruz, şarkılarımız da genellikle bunlardan bahsediyor. Gittiğimiz yerler, tanıştığımız insanlar etkiliyor şarkılarımızı. Etrafımdaki insanlardan pek söz etmiyorum şarkılarda, öyle diyeyim.

Bunca sene ayakta kalabilmiş bir grubun elemanı olarak, genç gruplara tavsiyeleriniz neler?

Valla, bizimki bir delilik hali herhalde. Ama ska böceği bir kere ısırdı mı, insanı bırakmıyor. Bu ya seveceğiniz ya nefret edeceğiniz bir müzik türü, ben de otuz yıldır dinliyorum bu müziği ve sımsıkı sarılıyorum hâlâ. Yeni grup kuran gençlere özellikle normal işlerini bırakmamalarını tavsiye ediyorum. Amerika'da müzik dağıtımı işi paramparça durumda, herhalde başka yerlerde de öyledir, müzisyenler de ancak konserlerden gelir elde edebiliyor. Genç grupların azimli ve hevesli olması, uzun süre çok sıkı çalışmak için hazırlık yapması ve parayı fazla umursamaması lâzım. Zaten bir sürü insanın çok çabuk cesareti kırılıyor, hemen bırakıyorlar.

Siz hiç sıkılıp başka bir müzik yapmak istemediniz mi?

Reggae gruplarında da çaldım zamanında, rock gruplarında, hardcore'cularda da. Ama ska'yla erken yaşta tanıştım, '70'lerin sonunda. O günden bu yana da başka bir şeye fazla zaman ayırmadım.

O zamanların Amerikan ska'sıyla bugünkü arasındaki fark ne?

Eskiye göre çok daha fazla insan ska'nın ne olduğunu biliyor bugün. O zamanlar sadece 2-Tone sound'u hâkimdi, bugünse ska-punk var, ska-core var, bir sürü alt dalı var bu müziğin.

Ska'yı tanımak isteyen birine neler dinlemesini tavsiye edersiniz?

"Club Ska '67" derlemesi olabilir mesela. Ya da bir Selecter albümü; "Celebrate The Bullet" (1981) gayet uygun. Ama "The Harder They Come"ın (1972) soundtrack'ini özellikle öneririm, hoşunuza giderse yolunuz açıktır, daha keşfedecek pek çok şey mevcut sizin için.

Çeviren: **Merve Erol**

DREADZONE

Bu ayın reggae'li misafirlerinden biri de Dreadzone, ama onlar dub'lara, teknolara da aşina. Greg Roberts ve arkadaşlarının Clash sonrası Mick Jones harekatı Big Audio Dynamite'tan devraldığı punk-reggae-hiphop çorbası, Dreadzone kazanında çok daha güzel kaynatılıyor valla. Rebelbase ve Spoilmag marifetiyle Robert'ı dinliyoruz.

MAKİNELER ÖZGÜRLEŞTİRİR

Pek çok festivalin gediklisi gibisiniz, bir sürü şehirden davetler alıyorsunuz. Bu işin sırrı ne?

Greg Roberts: Bilmem ki. İyi parçalar çalmak, kitleyi zıplatmak. Reggae'nin ve dance unsurlarının yüksek enerjisi kitleyi harekete geçiriyor. İnsanlar parçalara aşina oluyor, enerji de hep bâki, işin içinde elektronik de var, ama canlı enstrümanlar da kullanıyoruz. Leo'yla 25 senedir beraber çalıyoruz. Bildiğimiz en iyi şarkıcılardan Earl 16 de artık bizimle beraber. MC Spee de muhteşem bir sahne canavarı. Bir miktar rock and roll gitarımız da var, laptop'ta elektronik malzemeler duruyor, bunlar kitleyi havalandırıyor.

Son zamanlarda sizin gibi bir reggae grubu pek çıkmıyor galiba. Yanılıyor muyuz?

Küçük festivallerde bir sürü dub grubu çıkıyor, ama yine de bir patlamadan söz etmek zor elbette. Jamaika'dan da eskisi kadar güçlü şarkılar gelmiyor. Sanki bu âlem pek çok parçaya ayrılmış gibi. İngiltere'de dub step ya da drum'n'bass çıktı mesela, Jamaika'da bir tür yeni karnaval müziği, ragga var, yeniden köklerine dönüyorlar. Ben eskisine göre çok daha fazla reggae dinliyorum, ama yeni işlere de çok rastlamıyorum. Belki de biz bu yüzden bu kadar seviliyoruzdur. Sırf ritmle idare etmiyoruz, bu işe zaman harcıyoruz, kafa patlatıyoruz.

Son zamanlarda reggae'den başka neler dinliyorsunuz?

> **İyi yazılmış şarkıları kovalıyorum. Geçenlerde Take That'in "Patience" şarkısına kulak kabarttım, çok güzeldi. Pop şarkılarının yapısı beni etkiliyor.**

Pek çok şey. Ama epey pop müzik de dinliyorum, iyi yazılmış şarkıları kovalıyorum. Geçenlerde Take That'in "Patience" şarkısına kulak kabarttım, çok güzeldi. Pop şarkılarının yapısı beni etkiliyor, "Patience" da iyi kurulmuş bir şarkıydı. Biz de kendi şarkı yazarlığımızın doruk noktasını aramaya çalışıyoruz. Bu mesleğin en iyi taraflarından biri, insanın sürekli kendini geliştirmeye, yeni şeyler bulmaya çalışması, kendini sözlerle, melodilerle ifade etmeye çabası.

Siz şarkılarınızı nasıl yazıyorsunuz?

Bir sürü yolu var, öyle ya da böyle bir kıvılcım çakıyor, bu da genellikle şarkının ruhunu veren bir küçük müzik parçası oluyor, sonra bunu geliştiriyoruz, vokalin etrafında şarkıyı örüyoruz. Son zamanlarda grup olarak beraber yazıyoruz şarkıları, giderek altı kişinin ürünü oluyor.

İlk albümlerinizde sinema filmlerinden sesler kullanırdınız. Sinemanın Dreadzone üzerinde bir etkisi var mı?

Olmaz mı? Big Audio Dynamite zamanında yapardık böyle şeyler. İster telefonun çalışı olsun, ister bir kahkaha ya da küçük bir diyalog, beraberlerinde bir atmosfer taşıyan sesler bunlar. İlk iki albümümüzde, özellikle "Second Light"ta, her şey kendiliğinden bir araya gelmişti, özellikle eski İngiliz filmleri o ara

çok hoşumuza gidiyordu. Powell & Pressburger filmlerine de çok düşkünümdür, bir de tabii Martin Scorsese'ye... Dreadzone'un ilk zamanlarında aylaklık yapacak vaktim boldu, oturup habire film izliyordum, doğal olarak etkileniyordum, ama Dreadzone yol aldıkça vaktimi de yemeye başladı. Bir sample bulmak için oturup film izlemenin de bir faydası olmaz.

Yaratıcılığınız stüdyoda mı daha çok kendini gösteriyor, sahnede mi?

Her ikisi de. Stüdyonun en iyi yanı, bir fikrin aklınıza düştüğü, fikrin güzelliğinin başınızı döndürdüğü o ilk ân. Canlı icra daha farklı. Bir davulcu arkadaşım var, onlar genellikle kayıt filan yapmazlar, çıkıp doğaçlama takılırlar, bu da bana enteresan geliyor, yine de benim için uç bir durum. Dreadzone'da yapısı, başı sonu belli parçalar yapıyoruz, ama yine de her icra farklı oluyor elbette. Zaten albüm satışlarının giderek düştüğü bugünlerde, canlı performans giderek daha fazla önem kazanıyor. Gruplar varlıklarını sürdürebilmek için konser vermek zorunda, bu da bence genel olarak müzik için iyi bir şey.

'80'lerde faaliyet göstermiş pek çok grup son zamanlarda yeniden bir araya geliyor. Big Audio Dynamite'ın toplanma ihtimali yok mu?

Bu her şeyden önce Mick Jones'a bağlı, ama o Carbon/Silicon'la meşgul, biz de Dreadzone'la. Vakit olsa da onlar için bir-iki remiks yapabilsek benim de hoşuma giderdi, ama eski grubu toparlamak zor. Mick, Carbon/Silicon'da yaptığı şeyleri The Clash'te de, Big Audio Dynamite'ta da yapmamıştı, bu onun için yeni bir şey. Geçmişi arkada bırakıp ilerlemesi gerekir insanın. Yeni yazdığımız parçalardaki bazı gitarlar Big Audio'yu andırıyor aslında, yine de şu saatten sonra Dreadzone'un Big Audio'ya tercih edileceğini düşünüyorum. Zaten ritm seksiyonu Dreadzone'da duruyor işte. Belki "$E=MC^2$"nin bir dub step versiyonunu yaparız, bilemiyoruz.

Big Audio Dynamite, rock'la hip-hop'u evlendiren ilk gruplardandı, Dreadzone'daysa tekno daha baskın. Bu doğal bir sürecin sonucu mu sizce?

Elbette. Big Audio şahane bir öğrenme süreciydi, pek çok fikirle, kültürle orada tanıştık. Big Youth, James Brown gibi pek çok isimden etkilendik Big Audio'da.

Eski grup arkadaşlarınızla hâlâ görüşüyor musunuz?

Mick'le pek bağlantımız yok, ama Don Letts her zaman ruhuyla yanımızda. Dreadzone adını da o buldu. Dreadzone şarkılarını daha kolay çaldığını söyler hep.

Siz hangi davulculardan etkilendiniz?

Davul çalmaya ilk başladığımda Keith Moon'dan etkilenmiştim, sonra John Bonham'dan, sonra da Ginger Baker'ın etki sahasına girdim. Reggae dinlemeye başladıktan sonra Sly and Robbie'nin Sly Dunbar'ını keşfettim. Önce farkında bile değildim, ama reggae plaklarında çalanların adlarına bakmaya başlayınca en çok hoşuma giden işlerde onun çaldığını gördüm. Sonra caz-füzyon davulcularına, Steve Gadd, Harvey Mason gibilerine takıldım. Stewart Copeland, Tony Williams, Art Blakey ve davul makinelerini de mutlaka anmam gerekir. Beni bir LINN 1 davul makinesiyle ilk Mick Jones tanıştırmıştı, kurcaladım, bir takım ritmler tutturmaya başladım, sampler'a alıştım ve kendi parçalarımı yazmaya başladım. Teknoloji beni özgürleştirdi diyebilirim yani. Albümlerde pek davul çalmıyorum, ama sahnede çalıyorum.

Beni etkileyen davulcuları sayarken davul makinelerini de anmam gerekir. Teknolojiye merak salmasaydım şarkı yazamayacaktım, Dreadzone da olmayacaktı.

Kendi kendine öğrenmiş biri olarak iyi bir davulcu olduğumu düşünüyorum. Ama eğer teknolojiye merak salmasaydım, kendi parçalarımı yapamayacaktım, Dreadzone diye bir grup da olmayacaktı, şimdi belki hâlâ bir takım insanların arkasında çalıyor olacaktım. Ben müzik eğitimi almadım, ama kulağım iyidir, bir bas cümlesine ya da bir melodiye uygun düşecek notayı bulmayı beceririm.

Katıldığınız bir festivalde ideal headliner'ınız kim olurdu?

U2. Gelmiş geçmiş en iyi konser grubu onlardır. Prodigy de, her ne kadar tamamen canlı enstrümanlar kullanmasalar da, kitleyi gaza getirmesini bilir. Sadece dance olayı değil onlarınki, rock'n'roll da var onlarda, tavır sahibi bir grup. The Orb da zamanının iyilerindendi. Prince de kabare işlerine kaptırmadan önce o zamana kadarki en iyi konser sanatçısıydı, muhteşem şarkılar yazardı, çok ilham vericiydi.

Peki kimlerle beraber müzik yapmak isterdiniz?

Üçü bir arada: George Clinton, Lee Perry ve Sun Ra. Dreadzone usûlü, cazlı, funk'lı, ihtişamlı, manyak işi bir şey çıkardı ortaya. Ya da David Bowie: "Major Tom"u dub düşünsenize!

Çeviren: **M.E.**

GHETTO
GENUINEMUSICLOUNGE
www.ghettoist.net 0212 251 75 01

2 NİSAN PERŞEMBE
HARUN KOLÇAK PROJECT
3 NİSAN CUMA
AMSTERDAM KLEZMER BAND
4 NİSAN CUMARTESİ
PINK AMSTERDAM
"ART & DANCE EVENT"
8 NİSAN ÇARŞAMBA
FUTURE SHORTS TÜRKİYE
9 NİSAN PERŞEMBE
ARS LONGA & SEHA CAN
10 NİSAN CUMA
CALEFAX & TONI OVERWATER TRIO:
DUKE ELLINGTON TOUR
"FAR EAST REVISITED"
11 NİSAN CUMARTESİ
JACK DANIELS
ROCK COMPETITION 4
15 NİSAN ÇARŞAMBA
FAKE ODDITY (Fransa)
16 NİSAN PERŞEMBE
INTERNATIONAL SKA CIRCUS
17 NİSAN CUMA
GÖKHAN AKÇURA İLE
İSTANBUL'DA BİR ORYANTAL GECE
18 NİSAN CUMARTESİ
JAY-JAY JOHANSON (İsveç)
"SELF-PORTRAIT"
22 NİSAN ÇARŞAMBA
OLCAYTO AHMET TUĞSUZ
& LONGPLAY VOL.2
23 NİSAN PERŞEMBE
YEŞİL BİR DÜNYA İÇİN:
DURUP DURURKEN
& CÜMBÜŞ CEMAAT
24 NİSAN CUMA
AYÇA ŞEN
25 NİSAN CUMARTESİ
AYHAN SİCİMOĞLU
& LATIN ALL STARS
26 NİSAN PAZAR
MİZAN (İsviçre)
29 NİSAN ÇARŞAMBA
DEMET TUNCER
30 NİSAN PERŞEMBE
BLUESAINT BLUES BAND

JEHAN BARBUR

Hiç acelesi yok, ağır ağır, sakin sakin geliyor. Tam bir şarkıcı, tam bir şarkı insanı. Kendi yazdıklarını hayat arkadaşı Cudi Genç (Pilli Bebek'in basçısı) ve diğer dostlarıyla kaydedip ilk albümü "Uyan"da bir araya getirdi, insan dinlemeye doyamıyor... Myspace sayfasını açarsanız, Bülent Ortaçgil'den, Ezginin Günlüğü'nden, Erkan Oğur'dan söylüyor... Cuma geceleri Cihangir Kaktüs'e yolunuz düşerse Mellow Trip Trio'yla cazlardan şansonlara sıçrıyor... Jehan Barbur'un geçmişini araştırmak için "doğunun limanları"na uzandık...

MÜRYEL, MARTHA, ŞERMİN

İnternet sitelerinde albümün hakkında "sakin", "dingin", "huzur veren" gibi yorumlar yazılmış. Bu iyi bir şey mi?

Jehan Barbur: Bunlar beni tanımlar mı bilmiyorum, ama hep öyle yorumlar aldım. Aslında insanların hayatında bir sükûnet yaratabiliyorsam iyi bir şey yaptığımı düşünürüm. Dinleyici olarak delirip kudurmak istediğinde bir sürü grup dinliyorsun, ama insanı dinginleştirmek çok zor iş.

Kudurmak istediğinde sen ne dinliyorsun?

Son zamanlarda The Last Shadow Puppets dinlerken çok mutlu oluyorum. Kudurabiliyor muyum, o ayrı. *(gülüyor)* Çocukken deli bir Michael Jackson hayranıydım, sekiz-dokuz yaşımda aldığım ilk CD "Bad"dir, bütün çocukluk enerjimi ona verdim. *(gülüyor)*

Bülent Ortaçgil, "müziğiniz dinlendiriyor, huzur veriyor" diyenlere çok gıcık olurmuş. "Dinlendirmek istemiyorum, insanları tedirgin etmek istiyorum" diye veryansın etmişti bir keresinde. Sen Bülent Ortaçgil'i nasıl görüyorsun?

Karşı karşıya geldiğimde tedirgin oluyorum. *(gülüyor)* Ama bu olumlu bir tedirginlik, bir cümle kuracaksam on kere düşünüyorum, her şeyi o kadar net görüyor ki, yapacağım her hatayı fark edebilir. Ortaçgil'in müziği ise beni pek tedirgin etmiyor, ama hep diken üstünde dinliyorum, çünkü sanki şarkılarında söylediği her şeyi algılamam gerekiyor. Onu "Benimle Oynar mısın?"la keşfetmiştim, 15-16 yaşımdaydım, İskenderun'da yaşıyordum. İlk defa biri sözleriyle beni o yaşta uyandırdı. Kendime ait bir dünyam vardı, bir şeylere cevaplar arıyordum, fakat farkında bir çocuktum. Dolayısıyla Ortaçgil şarkıları zaten tedirgin halime bir ışık oldu. Müziğe, melodiye takılmadan önce sözleri duymaya başladım şarkılarda. İskenderun'a gelmesini çok bekledim...

Geldi mi?

Geldi... Eskiden bir konser salonu bile yoktu İskenderun'da, sadece porno filmler gösteren, arada bir de Kemal Sunal filmleri getiren Kanatlı sineması vardı. Yeni bir sinema yapıldığında annemle gidip "Rain Man"i seyrettim. Bileti en önden aldırmışım, çünkü tiyatro gibi zannettim. Boynum tutuldu, yarısında çıktık. *(gülüyor)* Kültür Sarayı da yeni açılmıştı, Bülent Ortaçgil orada konser verdi. Çok heyecanlıydım, çok uzaktan biri geliyormuş gibiydi. Hatta bir kaset doldurmuştum: Ortaçgil, Fahir Atakoğlu'nun albümünde "Onlar" diye bir parça seslendirmişti. Ben de o şarkının üstüne vokal yapıp ona hediye ettim. Bir elimde de kır çiçekleri vardı, ona sanıldığımı hatırlıyorum. Heyecanlandım, kaseti verip kaçtım, çok komikti. Yıllar sonra bu olayı ona anlattığım zaman hemen hatırladı, "o kaset çok kötüydü, haberin olsun" dedi. *(gülüyor)*

O dönemde başka nelerle ilgileniyordun?

Ortaçgil'in yanında beni uyandıran Murathan Mungan'dır. İlk okuduğum kitap "Son Istanbul"du. Çok kitap okuyan bir çocuk değildim, çok korkuyordum kitap okumaktan.

"Son Istanbul" nasıl geçti eline?

İskenderun'da ikinci el kitap satan, sahaftan bozma bir fuar vardı, yığma kitaplar koymuşlardı. Elimi attım, "Son Istanbul" geldi, karıştırdım, çok hoşuma gitti, eve gidip bir solukta okudum. Çocukken içsel rahatlama için hep yazardım. "Son Istanbul"un, baştan sona nefes aldırmadan bir hikâye anlatmaktan ziyade, her virgülde hayatla ilgili bir parantez açması bana kurtarıcı gibi geldi. Böyle biriyle konuşmaya çok ihtiyacım vardı. Dolayısıyla o kitapla çok konuştum.

Kitabın İstanbul'la ilgili olması da seni çekmiş miydi?

Ortaçgil söyleyince herkes hemen yaftayı yapıştırıyor "Ortaçgil'in dişisi" diye. Parçaları şirkete götürdüğümüzde "Norah Jones'un Türkçe hali" demişlerdi, ondan da korktum.

Evet, çünkü İstanbul benim için hayal şehirdi. Murathan Mungan, İstanbul'a taşınana kadar hayatımda geçirdiğim birçok şeyi ve aldığım kararları etkilemiştir.

İstanbul'a gelene kadar nasıl bir hayatın oldu? Kimdir Jehan Barbur? İskenderun'un yerlilerinden misiniz?

Tam adım Jehan İstiklal Barbur, biri "çizgi film kahramanı adı gibi" demişti. Arap kökenliyiz, ama tabiyetimiz senelerdir Türk. Arap Hıristiyanı demek benim için en kestirme yol. Hıristiyan derken din olarak değil, kültürel miras olarak söylüyorum, yoksa çok işim yok o konularla.

İskenderun'un tanınmış simalarından Lyonel Makzume'nin torunu olduğunu okuduk.

Evet, annemin babası, gemi ticaretiyle uğraşan Lyonel Makzume. Onunla çocukluğumu geçirmek müthiş keyifliydi. Çok masalsı bir çocukluktu. İskenderun, denizin hemen kıyısına kurulu Fransızlardan miras bir liman şehridir. Eskiden çok naif bir şehirdi. Bir tane tek yönlü yol vardı, bütün evler denizin kıyısına kurulmuştu. Ailem 1900'lerin başından beri dönem dönem orada yaşamış. Hatta benim gittiğim Mithat Paşa İlkokulu, dedemin 1906 doğumlu ablasının mezun olduğu okulmuş, o zaman rahibe okuluymuş... Çocukken iki dil öğreneyim diye evde annem Fransız konuşuyordu, babamsa Türkçe, ama ben belli bir yaşıma kadar hiçbir şey konuşamadım. *(gülüyor)* Babam aslen Mersinli, onlar da Arap kökenli Ortodoks Hıristiyandır, Tripoli'den gelmişler, ama annemler Latin kökenlidir. Babam 1923 doğumluydu, aramızda 57 yaş fark var. Enteresan bir adamdı, savaş sonrası jenerasyon, Mersin'de doğmuş ve çok zor bir hayat geçirmiş. "Helvalı ekmeğimizi alıp sabahın 5'inde trene biner, Adana'ya liseye giderdik" diye anlatırdı. Acayip bir zekâsı vardı, ilkokulda ortaokulda bana ders çalıştırırdı, hiçbir şeyi unutmamış. Annemle babam ben on yaşımdayken ayrıldılar.

Sen Beyrut'ta doğmuşsun. Lübnan'da yerleşik Marunilerden misiniz?

Maruni değiliz, Arap Hıristiyanıyız, annemin tarafı Irak'tan ve Mısır'dan gelmiş bir soy. Ticaretle uğraşıldığı için hep liman şehirlerinde yaşamışlar. Dedem o kadar hayat dolu, renkli bir karakterdi ki, mesela gelen kaptanları öyle bir ağırlar,

Foto: Muhsin Akgün

öyle bir gezdirirdi ki, bütün şirketler onunla çalışmak isterdi. Bir zamanlar Halep'teki bütün işleri toplamış istemeden. "Buradaki bütün iş ağını öldürdün" diyerek Suriye'den sürmüşler dedemi. *(gülüyor)* Oradan İskenderun'a geçip 1941'de Lam Vapur Acenteliği'ni kurmuş. İskenderun küçük şehir olmasına rağmen çok güzel bir hayat yaşadık. Ama apolitik büyüdük, birçok şeyden haberdar değildik, hem de azınlıktık. Dedem dönemin vergi rekortmenlerindendi, maddî rahatlığımız vardı, ama ben 10 yaşındayken Körfez kriziyle ticarete balta vurulunca, annemlerin, dayılarımın zamanındaki rahatı biz yaşamadık, ama çok şükür eksiğimiz yoktu.

Dedenle nasıl bir ilişkin vardı?

Evlerimiz yan yanaydı, sabah uyanır, işe gider gibi onun evine giderdim. Müthiş bir enerjisi vardı. Babam ancak 15-16 yaşımdan sonra hayatla ilgili birçok şeyi konuşabildiğim bir adam olmuştur. Dedemse çocukluğuma hizmet etmiştir. Bütün kuzenlerim yurtdışında okudu, dolayısıyla dedemin yakınındaki tek torunu bendim, kuyruğu gibiydim. Bir çocuk için hayal gibi gelen bahçeli bir evi vardı. Biz apartmanda oturuyorduk, ama ona gidince salıncakta sallanıyordum, çilek topluyordum. Hâlâ o evin odalarını rüyamda görürüm. Dedemle "galagala" diye bir oyun oynardık: Gün içinde oyuncakçı seyyar satıcıların tezgâhındaki herhalde bütün oyuncakları satın alırdı ve o kocaman üç katlı evin her yerine tek tek saklardı, "Hazır mısın? Galagala oynuyoruz" diye bağırırdı, mesela "bugün on oyuncak" derdi. Evin içinde deli gibi o oyuncakları arardım. Nerelerden çıkardı bilseniz, çorabının içine bir tane, ayakkabısının tabanının altına bir tane. O da peşimden gelirdi, bulduğum zaman "galagalagala" derdi. *(gülüyor)* Mesela dokuzunu buluyorum, onuncu yok. Bu sefer "hadi gel, bir şeyler yiyelim" derdi. Bizim orada "oruk" dediğimiz, Arapçada "kibbe" denen içli köfteler meşhurdur. Sofraya otururdum, tam birine elimi atardım, "yok ötekini ye, daha güzel" derdi. Ağzıma atınca, onuncu oyuncak, mesela küçük bir bebek, köftenin içinden çıkardı. *(gülüyor)*

Deden ne müzikler dinlerdi?

Edith Piaf hayranıydı, melankolik anlarında günde birkaç kez "Non, je ne regrette rien"i dinlediğini hatırlarım. Bir de Napoleon'a hayrandı, ev onun kitapları ve heykelleriyle doluydu. Frank Sinatra, Nat King Cole, Charles Aznavour, Gainsbourg, Gilbert Bécaud plakları vardı. Plak kapakları hep gözümün önünde, Frank Sinatra'nın küvette resminin olduğu bir plak mesela. *(gülüyor)* Şarkı söylemeye başladığımda en çok dedem heyecanlanmıştı. Önüme kayıt cihazı koyardı, "haydi bana bir şey kaydet" derdi. Nat King Cole'dan "Too Young"ı, "Smile"ı söyler, kaydederdim. Dedem bazı ülkelerin fahrî konsolosuydu. Bir gün Fransız elçisi dedeme bir nişan verecekken, 13-14 yaşımda, bütün davetlilerin önünde bana şarkı söyletmişti. *(gülüyor)*

Deden Arap müziği, mesela Feyruz dinler miydi?

Hayır, dinlemezdi, frankofon bir haldeydi. Türkçe bile Arapçadan daha çok dinlenirdi ailede. Benim de Arap müziğine açıkçası ilgim olmadı. Konuşulduğu için o girtlağa aşinaydım, zaten Arapçanın kendinde bir müzik var. Arapça konuşamıyorum, ama anlıyorum. Lübnan'a gidince ekmek alabiliyorum, taksiye binebiliyorum, bir ay kesintisiz kalırsam galiba dilim çözülecek.

Doğduğun kent Beyrut'la nasıl bir ilişkin var?

Doğduğum yere ilk defa 1994'te arabayla gittim.

Çok ilginç bir tecrübeydi... Annem İskenderun'da doğmuş, sonra dedemler onu Beyrut'ta Fransisken rahibelerin okuluna vermiş, ama hiç ısınamamış. O yüzden beni asla yatılı okula göndermedi. Kendisi Beyrut'ta büyümüş, İskenderun'a tatillerde gidiyormuş, iç savaş çıkınca temelli dönmüş. Türkçeyi de sonradan öğrendi annem. İskenderun'a döndükten sonra şirkette çalışmaya başladı, ama Beyrut'la ilişkisi hep devam etti. Yazın ya da tatillerde Beyrut İskenderun'a akın ediyordu ya da İskenderun Beyrut'a gidiyordu. Arabayla beş saat zaten. Özel taksi kiralayabiliyorsunuz. İskenderun'da Beyrut kökenli çok insan yaşar, alt kattaki komşumuz yazın '70 model manda kasa bir mavi Mercedes'le bizi alırdı. Siz arabadan hiç inmiyorsunuz, rüşvetleri unutmuyorsunuz, bütün işlemleri o yapıyor.

Girit'te herkes savaş çocuğuydu. Gündüz herkes içine doğduğu kültürün yargısız yandaşı, ama akşam sevgili olunuyor, uzolar içiliyor. Beni bu kısmı daha çok ilgilendiriyor.

İlk gittiğinde nasıl bir Beyrut'la karşılaştın?

Savaşta yıkılmıştı. '94'te şehre girdiğimizde, annem deli gibi ağlıyordu. Otuz küsur senesinin geçtiği ve 14 sene önce bırakıp gittiği ülke yerle birdi. Şimdi rahmetli olan halamı ziyarete gittik, evini yaptırmış, ama duvarındaki kocaman deliği özellikle kapattırmamış: Bomba izi, nasıl bir hatıra!.. 2000'lere doğru Beyrut yeniden inşa edildi. Bir yaranın üstüne daha kabuk bağlamadan fondöten, pudra sürülmüş gibiydi, içi kof, dışı parlıyor. Suriye askerleri ortalıkta, militarizm olduğu yerde duruyor. Şehrin göbeğinde sanki Nişantaşı'ndasın. Sıra sıra restoranlar, çok şık bir meydan, herkes su gibi para harcıyor, taksilerin hepsi Mercedes, çünkü savaştan çok zengin çıkanlar da var. Mimari müthiş, palmiyelerle, hurma ağaçlarıyla bezenmiş evler, içlerinde Asya'dan gelen bakıcı kadınlar, böyle bir hayat... Şehrin biraz dışına çıkıp tepelerden bakıyorsun, evet, ortası parlıyor, ama etrafı mezar. Her yer yıkık. Çok büyük bir yoksulluk var. Hiç adil değil. Çok farklı evrelerden geçildi, her şeyini kaybedip sıfırı tüketenler, kendini kurtarıp ortada bir yerde hayatını idame ettirenler, hiçten kral olanlar hep yan yana... Kültür de karmakarışık, kulüpler hınca hınç dolu. Gençler de eğlenmeye aç tabii, çünkü hepsinin çocuklukları savaşla geçmiş. Bir arkadaşım vardı, savaşın sürdüğü, bombaların patladığı dönemde ailesiyle yaz tatili için İskenderun'a geliyorlardı. Oturmuş oynarken, şimşek çakınca çocuk koşa koşa gidip yatağın altına saklanıyordu.

Sen de savaşın ortasında doğmuş olmalısın.

Evet. Benim orada doğmamın sebebi, annemin doktorunun, arkadaşlarının orada olması. Annem beni orada doğurmak istemiş, hâlâ anlatır, "seni doğururken dışarıda bombaların sesini duyuyordum" der. İnsanlar savaşa ilk başta büyük bir şaşkınlıkla tepki veriyor, ama sonra bombaların altında işe gitmeye devam ediyorlar.

Beyrut'a gittiğinde ne yiyorsun?

İskenderun'da yediğim, annemin yaptığı yemeklerin aynısı orada da var. Kiloyla baklava satan bir baklavacı var. Teneke kutularda her biri ayrı poşetlenmiş vaziyette alıyorsunuz. Buradaki gibi şerbetli değil, kuru baklavalar. Evde açtıkça deliriyorsunuz, güllü, cevizli, fıstıklı, bademli, sürpriz tabii, içinde ne olduğu belli değil, her birinin içinde başka bir şey var. *(gülüyor)* Beyrut'ta da buradaki gibi bir rakı sofrası yapmak lâzım, ama orada "arak" içiliyor. Ben rakıyı da, arakı da, ikisini de çok seviyorum. Mezelerden hummus, tabule, abu ganuş (patlıcan ezmesi), muhammara, kibbe...

Sen de yemek yapıyor musun?

Yapıyorum tabii... Alelacele değil de, misafire yemek yapmayı çok seviyorum... Ama annem kadar olamam. Annem şirketten elini eteğini çekince, İskenderun'da önce bir çiçekçi, sonra bir kafe açtı. Bütün yemekleri kendi yapıyor, ekmeklerini kendi pişiriyor. Hem Fransız hem Arap yemekleri var, mesela rakıda karides, Halep sucuğu, oruk... İskenderun'a bir nazar boncuğu hediye ettiğini düşünüyorum. İstanbul'da bile öyle bir yer görmedim. Adı Café Fleur.

Arkadaşların arasında ismin ve kökenin dolayısıyla ilgi uyandırdığın ya da tepki çektiğin oldu mu?

İskenderun'da böyle bir şey yaşamadım, zaten orası karmakarışıktı. İstanbul'da bile tanışamayacağınız, her kültürden, her memleketten insan

→29

DENİZ KIZI

İskenderun'da nasıl bir evde oturuyordunuz?

İstanbul'da denize nazır bir evde oturmak lükstür, İskenderun'daysa deniz görmeyen bir yerde oturmak enteresandır. Orada her yer denize bakıyor, okyanus kıyısı gibi, kocaman... Buradaki de deniz, ama İskenderun'da her yerde denizin kokusu var. Her evde olta, kamış, yem bulunur. Balıkhanede mutlaka tanıdıkların vardır. Teknelerı tanırsın, ararsan seni balığa götürürler. Orada evimiz sekizinci katta, çocukluğumdan beri her sabah okula gitmeden önce balkona çıktığımda gördüğüm ilk şey alabildiğine deniz manzarası. Fırtınaları meşhurdur, sakin hali gidiyor, aniden bir insan gibi kılık değiştiriyor. İstanbul'da öyle fırtına hiç görmedim. Bir insanın ruh halini izler gibi, dinginlik, hüzün, delirme, histeri, kadın, erkek, kaçış, hepsi orada. Hem dokunabiliyorsun, hem de ruhunu yansıtan müthiş bir oyun oynuyor sürekli evinin önünde. İskenderun'da denizle ilgili hiçbir şey, kitapta yazılmış bir satır değil. Burada korkuyorsun denizden, dibinde ne var bilmiyorsun. Dokunamıyorsun, içine giremiyorsun. Sadece bir görüntü, bir hülya. Ama orada artık içindeki taşları ezbere biliyorum. Orada deniz senin en güzel, en büyük oyuncağın.

gelip gidiyordu. Kilise okulun yanındaydı, hem Katolik, hem Ortodoks kilisesi, sinagog, cami, hepsi yan yanaydı. Hayatımın en güzel zamanı İskenderun'da, ilkokulda geçti... İskenderun'da bu anlamda bir sıkıntı yaşamadım, ama Ankara'da yaşadım. Mesela "ismin niye Jehan" diye soruyorlar. Verebileceğim en kestirme cevap, "annem Müryel, babam da Jean, biz Hıristiyanız, senin ismin niye Ayşe'yse benim ismim de o yüzden Jehan". "O zaman Türk değilsin" diyorlar. "Hayır, Türküm." "Nasıl hem Hıristiyan hem Türk olabilirsin" diyorlar. *(gülüyor)* Yaşama adabınız, yaşama şekliniz kültürünüze bağlıdır, ama kimliğiniz ve kim olduğunuz kültürünüze çok bağlı değil bence. "Biz" deyince ayrımcılık ortaya çıkıyor, "biz" dersem sizi dışlamış oluyorum. Bu durumdan kaçmak istedim hayatım boyunca. İskenderun'da kafamda levhayla dolaşıyordum, şunun kızı, şu soydan, şu azınlıktan, şu kökten; bütün bunlardan kaçtım. Tamamen kimliğimi sıfırdan yaratabileceğim bir yere gelmek istedim... Üniversitenin üçüncü senesinde bir burs kazanıp Girit'e gitmiştim, gerçi orada ne işim vardı bilmiyorum. Babam konservatuara gitmemi istemiyordu, ben de Amerikan Dili ve Edebiyatı bölümüne girmiştim. Girit'te benimle beraber Filistin, İsrail, İran, Irak, Suriye, Lübnan ve Yunanistan'tan öğrenciler vardı. Hocalar Amerikalıydı. Bütün Ortadoğu ülkelerinden çocuklar aynı sınıftayız ve herkes birbirine giriyor. Orada ne yapıyorum, bilmiyordum, ben şarkıcı olmak istiyordum! *(gülüyor)* Bir yandan da çok faydalı oldu, Huntington'dan Edward Said'e kadar birçok şey okuyup zihnimizi açtık da gittik. Sonra durumu canlı şekilde izledik. Hangi kültürün diğerleri karşısında galip geleceği, hangisinin yavaş yavaş öleceği gibi çeşit çeşit teoriler var. Bense kültürel kimlik durumuna mesafeliyim. Girit'te herkes savaş çocuğuydu. Bakıyorsunuz, gündüz derste herkes içine doğduğu kültürün ve tarihin yargısız yandaşı, ama akşam biri biriyle sevgili oluyor, sirtaki yapılıyor, uzolar içiliyor. Beni bu kısmı daha çok ilgilendiriyor.

"İsmin niye Jehan" diye soruyorlar, "o zaman Türk değilsin" diyorlar. "Biz" deyince ayrımcılık çıkıyor ortaya. Bu durumdan kaçmak istedim hayatım boyunca.

Üniversite için Ankara'ya gittiğinde kafanda sadece müzik yapmak mı vardı?

Ankara, İstanbul'a gelmek için bir bahaneydi. Ailemi, daha ziyade babamı mutlu etmek için üniversiteyi okudum. Ankara'da dört sene hayat alıştırması yapacaktım. Başta kendi başıma şarkı yazmak yoktu aklımda, sadece şarkı söylemek istiyordum, bir grup vokalist arasa da gitsem diyordum. Tori Amos, Alanis Morisette dinliyordum, caz seviyordum. Karma bir repertuar söylerim kafasındaydım. Kafam çok karışıktı, tiyatro da yapmak istiyordum. Hatta şansımı denemek için Ankara Sanat Tiyatrosu'nun sınavlarına girmiş ve kazanmıştım, ama bir ay devam edip bıraktım. Okuldaki ağır derslere rağmen müzikaller yapıyorduk, caz workshop'larına katılıyordum. Çok eğleniyordum. O ara Hilton'un lobisinde bir seneye yakın şarkı söyledim.

İlk ne zaman beste yaptın?

İstanbul'da... Eve stüdyo kurmuştum, müzik programı kullanmayı öğreniyordum. Denemeler yaparken çok şey yazıp çizdim, ama şarkı formunda yazdığım ilk örnek "Gidersen"dir. Bundan üç-dört sene öncesiydi, yazabileceğimden emin değildim. Ama o kadar da zor değilmiş.

O güne kadar şarkı söylemek sana yetiyor muydu?

Yetiyordu. Bir şeyi icra etmenin keyfine varmıştım.

Tiyatroculuğu da işin içine katmak hoşuna gidiyor muydu? Yorumcu olmak onu gerektirir.

Çok farkında değildim, ama aynen öyleymiş... Şarkı yazmaya başladığım sıralarda performans yapmıyordum, sadece Funk Alaturka adında bir grupla özel gecelerde şarkı söylüyordum. O gruba 2004'te girmiştim. Altyapılar, perküsyon, darbuka, DJ ve elektrik gitarla bir buçuk saatlik bir performansımız vardı. Madonna'nın parçaları, darbukalarla "Smooth Operator", "Venus", "Light My Fire", "Wishing On A Star", "Give Me The Night" gibi çok bilinen parçaları söylüyorduk. O zaman için yeniydi, Dolapdere Big Gang yoktu daha. Sonra tadı kaçmaya başladı... Dört senedir kendi trio'mla beraber söylüyorum.

Mellow Trip Trio dört sene önce mi kuruldu?

Evet, beş arkadaşım funk, caz, soul, pop caz yapmak istiyormuş, vokale ihtiyaçları varmış, beni aradılar. Birkaç prova yaptık, sonra ben hinlik edip gitaristle piyaniste "bu grup da devam etsin, ama biz üç kişi ayrı bir yerde çalalım" dedim. Tünel'de K.V.'yi buldum, üç sene boyunca orada çaldık. Üç kişiden sound çıkarmak dünyanın en zor işiymiş, yorumcu olarak piştiğim bir okuldur Mellow Trip Trio.

Bu adı kim koydu?

Ben koydum. Çünkü, "haydi hareketlenmiyor muyuz, eller nerede, eller havaya" durumundan çok korkuyorum. İsim "mellow" olunca hiç şansı yok. Hareket varsa da, performansın içinde. Kendimiz gibi karmakarışık çalıyoruz. Repertuarımızda caz standartları, pop caz şarkılar, şansonlar, Sting,

Sade, Ayo, Piaf, Aznavour, Brel var... Michel Fugain'den "Une Belle Histoire"ı da çalıyoruz. Şimdi "Issız Adam'ın parçası" oldu, ama biz dört yıldır söylüyoruz. *(gülüyor)*

Caz olmayan şarkıları cazlaştırıp söylüyor musunuz?

"Moon Over Bourbon Street"i, "Black Magic Woman"ı, "Roxanne"i kendimize göre çalıyoruz. Ama caz mı çalıyoruz, bilmiyorum. Şarkıyı alıp bir hamur gibi oynamak caza yakışan bir hareket, caz o yüzden insanın kapısını aralamasına izin veriyor. Şimdi sahnede benim albümün parçalarını da çalıyoruz. İlk çalmaya başladığımızda Türkçeden çok korktuk, aslında Türkçe şarkı söylemeyi çok seviyorum, ama sonu yok. Bir başlayınca iş "Deniz ve Mehtap"tan Gülşen'e kadar gider. Türkçe şarkıları seçerek aralara serpiştiriyoruz. Mesela Ortaçgil söylüyorum birkaç tane.

Myspace sayfanda "Dalyan Deltası"nın çok güzel bir yorumu var.

Onu Mellow Trip'le değil, albüm grubuyla söylüyorum. Bir sabah, "Aynı düşmüşüz yan yana" diye şarkı söylerken buldum kendimi. Cudi'yle (Genç) bir daha, bir daha, uzun süre o albümü ve şarkıyı dinledik. Sonra ikimiz tek vokal ve bas olarak kaydettik. Aklımda bazı küçük melodiler vardı, Cudi'nin aklında da bazı riff'ler. Başka bir hale soktuk. Parçayı Bülent abiye gönderdiğimde "başta yadırgadım, sonra kulağım alıştı" dedi.

Bülent Ortaçgil'den başka neler söylüyorsun?

Grupla "Sensiz Olmaz"ı, "Aşk Var"ı söylüyorum. Ortaçgil'in bütün parçalarını severim. "Eylül Akşamı", "Memurun Şarkısı" en sevdiklerim arasındadır. Üniversite hayatım boyunca gün içinde yüz defa dinlemişimdir. Müzikal durum dışında hikâye örgüsünü çok seviyorum. Ama bir yandan da söylemekten korkuyorum. Çünkü herkes hemen yaftayı yapıştırıyor "Ortaçgil'in dişisi" diye. Kimsenin durumundan faydalanmak ya da oraya yapıştırılmak istemem. Parçaları şirkete götürdüğümüzde "Norah Jones'un Türkçe hali" demişlerdi, ondan da korktum. Herkes bir şeye benzetmek istiyor. Norah Jones'u klipleri döndüğü için bilirim, ama özellikle hiç dinlemem. Blues da pek tarzım değil.

Tom Waits'in kayıtlarında piyano pedalına basışını, elinin kapağa çarpışını, birinin gelip bardağı alışını duyuyorum. O kabare durumuna, leş bara giriyorum ben de.

Rock'la ilgilenmedin mi hiç?

Dinlerim, ama kategorize etmem. Girdisine çıktısına, tarihine çok vakıf değilim. Daha çok yumuşak şeyler dinlerim. Bryan Adams'la başladım, 4 Non Blondes, Alanis Morisette, Guns N' Roses, Oasis dinledim... Ani di Franco beni etkiler, tek gitarla çıkıp manyak gibi çalar, söyler... Cudi evde punk da dinliyor, metal de, ama bana uzak geliyor, karmaşada bir yerde kayboluyorum.

Pilli Bebek de mi dinlemiyorsun?

(gülüyor) Yeni yeni dinliyorum. Adlarını eskiden beri bilirdim, Ankara'da her yerde afişlerini görürdüm, ama hiç seyretmemiştim... Keren Ann diye bir hatun var, iki yıl önce keşfettim, Henri Salvador'un "Jardin d'hiver" albümünde de besteleri var. Onun bütün albümlerini hatmettim, hatta ses mühendisi arkadaşıma da dinletip "böyle bir sound istiyorum" dedim. Bazen mat, bazen parlak, akustik, içinde şakaları olan... Carla Bruni de tek gitar-vokalle bir yer edinmişti. Tek gitar-vokal Türkiye'de kabul edilmezken Fransa'da en kabul edilir hal olmasını seviyorum. Norveç'ten Anja Garbarek ve Ane Brun beni çok heyecanlandırıyor. Ane Brun, Sam Brown'un "Stop" şarkısını, Alphaville'in "Big In Japan"ini mükemmel yorumluyor. Torun Eriksen'i, Stina Nordenstem'i de seviyorum. Beady Belle'le başlayıp bu isimlere eriştim. Kuzey Avrupa kadın sesleri beni benden alıyor.

Bir söyleşinde sevdiklerin arasında Feist ve Tom Waits'i de sayıyorsun.

Bu saydığım kadın vokallerdeki aranje mantığı ve modern ozanlık hali Feist'te de var. Onları dinlerken kendime güvenim artıyor, bir şarkı yazarken çok kalabalık düşünmediğimde hata yapıyor olduğum sanısına kapılmıyorum. Tom Waits'i ve Nick Cave'i de severim. Üniversitede "The Piano Has Been Drinking" diye bir oyun oynuyorduk, Tom Waits'in söylediği bir şarkıdır. Onun kayıtlarında piyano pedalına basışını, elinin kapağa çarpışını, birinin gelip bıraktığı bardağı alışını duyuyorum. O kabare durumuna, leş bara giriyorum ben de. Mesela "Martha" diye bir parçası vardır Tom Waits'in. Seneler sonra, âşık olduğu kadını arar ve telefonda onunla konuşur. Şarkı neredeyse baştan aşağı o telefon konuşmasıdır.

Seni şarkı yazmaya ne itiyor?

Konuşamama halleri. Normalde çok konuşurum, ama bazen tıkanıyorum. Derdimi, sıkıntımı, gördüğüm şeyi anlatamadığımda kendi içimde kalmak isterim ve her şey dökülüverir. Öyle bir an geliyor ki, bir hikâyeyi en şıkırtılı, en parıltılı haliyle anlatabilecekmişim gibi hissediyorum kendimi. Doğrudan değil de, kinayeli anlatmak geliyor içimden, müzikle beraber sözler çıkıyor. Çocukluğumdan bu yana her şeyi hatırlıyorum. Mesela bir kapı kolu, girişin üstündeki tokmağın şekli, mutfaktaki mermerler, lahana turşusunun içinde durduğu dolap. Bütün bu resimlerin her birinin uzantısı bende kocaman bir hikâye. Senelerdir kurtulamadığım rüyalar var. Bazen de anlatmaya korkuyorum, çünkü anlatınca başka bir sesten dinliyorum.

Karakterler yaratmayı da seviyorsun. "Geç Kalmış Şermin'in Yeri"ndeki Şermin kim?

Bir gece bir arkadaşımla Beyoğlu'nda bir şeyler içmeye gitmiştik, dönüşte Tepebaşı'nın arkasında bir bar ismi gözüme takıldı: "Geç kaldı... Şermin'in Yeri". O bar sonra köfteci oldu, öbür tarafa taşındı, ama şimdi "Şermin'in Yeri" olarak yeniden açıldı. Gideceğim, çok merak ediyorum. Çok etkilendim oradan, şarkıyı da o yüzden yazdım. Şermin kimdir, nedir acaba? Bir de çocukluğu Türk filmleri ve Ömer Kavur'lar seyretmekle geçmiş biri olarak yaratılmış kadın tiplemelerinden çok etkilendim. Ömer Kavur'un saate, zamana takıntısı, hayata gecikmişlik, bende masal kahramanı olarak kadın portreleri canlandırıyor. "Şermin" belki bir klişe, ama bize özgü bir portre olduğunu düşünüyorum. Konak hayatında kalmış kadınlar, pencere pervazları... Bu kelimeleri şarkılarda kullanmak zor, yadırganıyor, ama bir masal anlatıcısı olmak bana iyi geliyor.

Facebook sayfanda, klibinin altına bir arkadaşın şöyle bir yorum yazmış: "İlk klibi 'Fabrika Kızı'na çekeceğini düşünüyordum." Ne demek istiyor.

(gülüyor) Çocukken temcit pilavı gibi çevirip çevirip söylediğim şarkılar vardı, onlardan biri de "Fabrika Kızı"ydı. Çünkü gitar çalmayı yeni öğrenmiştim. Onu yazan arkadaşım İskenderun'dan... Allahtan başka bir parçayla kalmamışım aklında.

Söyleşi: **Derya Bengi - Çiğdem Öztürk**

ROMAN >

Mehmet Eroğlu'nun "Mehmet", "Emine" ve "Rüzgâr" adlı üç romanından oluşan "Fay Kırığı" serisinin bu ilk cildinde, muhafazakâr bir Anadolu ailesine girebilmek için İstanbul'un tanınmış holdinglerinden birinin oğlu geçirme süreci ve aynı dünyalara ait iki kişinin, Mehmet ve Emine'nin aşkı anlatılır...

FAY KIRIĞI - 1: MEHMET
Mehmet Eroğlu

ROMAN >

Tarık Ali'nin, Ortaçağ'ın büyülü haritacı ve coğrafyacılarından sayılan Muhammed el-İdrisi'nin hayatı etrafında kurguladığı ve dönemin büyüklük ve ihtişamı karşısından Bağdat ve Kurtuba'ya rakip görülen Sicilya'daki şatafatlı, on üçüncü yüzyıl Palermo'sunda geçen bu romanı, yazarın daha önce "Nar Ağacının Gölgesi", "Taş Kadın" ve "Selahaddin'in Kitabı" başlığıyla yayımlanmış olan aynı serinin dördüncü kitabıdır.

PALERMO'DA BİR SULTAN
Tarık Ali
Türkçesi: Osman Akınhay

SİYASET >

Şükrü Argın'la yapılan bu söyleşi kitabı, kapitalizmin 1960'lı ve 1970'li yıllarda geçirdiği yapısal dönüşümler, neo-liberalizm üzerinden bugüne gelen yansımalarıyla ve bu süreçte siyasetin kullanılışı, kitlesel bir temsil krizinin ortaya çıkmasından güç alarak, insanlığı nereye sürüklediğini ve Sol'un yüzleşmesi gereken gerçeği ortaya koyuyor...

YAŞLANAN İNSANLIK, GENÇLEŞEN KAPİTALİZM
Şükrü Argın

SİNEMA >

Dünyanın gelmiş geçmiş en ünlü komik karakteri Şarlo'nun yaratıcısı olan Charlie Chaplin, hızlı bir seri halinde çekip oynadığı ilk filmlerinden "Aşırı Zamanlar"a, "Şehir Işıkları"ndan "Büyük Diktatör"e kadar çeşitli filmlerine ve 2. Dünya Savaşı sonrasındaki anti-komünist cadı avı döneminde, ABD'ye girmesini yasaklatan tutumuna dair görüşleriyle...

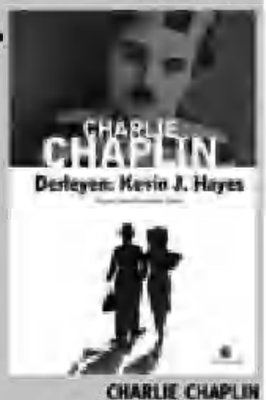

CHARLIE CHAPLIN
Derleyen: Kevin J. Hayes
Türkçesi: Hira Doğrul - Ahmet Ergenç

www.agorakitapligi.com
Tel: 0212 243 96 26-27
Faks: 0212 243 96 28

6
agorakitaplığı

28. ULUSLARARASI İSTANBUL FİLM FESTİVALİ BAŞLIYOR

İstanbul Film Festivali, bu yıl 4-19 Nisan arasında, gene bol koşturmacalı, nefes nefese bir programla karşımızda. Heyecanlı bir roman okur gibi yirmi sekizinci festivalin kitapçığına bir gömüldük pir gömüldük, seçtik, eledik, yirmiye yakın filme büyüteçle baktık...

Nisan Yayınları

» Kuduz Köpek Johnny *(Jean-Stéphane Sauvaire)*

Ufacık çocuklardan oluşan bir çete. Ellerinde oyuncak niyetine uzun menzilli Kalaşnikof'lar veya bir Chuck Norris filminden fırlamış gibi duran Uzi'ler... Ama bu Hollywood usûlü bir aksiyon filmi değil, gerçekliğin sınırlarını zorlayan, belgesel acılığında bir Afrika hikâyesi. Hastanenin önündeki nöbetçi BM askerine şöyle kafa tutuyor çete üyesi: "Silahımdan ayrılmam, o benim anam-babam." Bir yanda 15 yaşındaki kimsesiz savaşçı Kuduz Köpek Johnny, bir yanda ailesini savaştan uzaklaştırmaya çalışan 13 yaşındaki kız Laokolé... Yapımcılığını "La Haine"in yönetmeni Matthieu Kassovitz'in üstlendiği film, Emmanuel Dongala'nın romanından uyarlanmış ve rolleri gerçek çocuk savaşçılar paylaşmış. Elmas ve uyuşturucu kaçakçılığı, etnik çatışmalar, zalim liderler: Kara Kıta'nın makûs talihi... Duyun beni! Kanlı bir türkü, Liberya'nın, Kongo'nun, Sierra Leone'nin iç savaşlarda kırılan insanlarının söylediği.

» Rumba *(Dominique Abel, Fiona Gordon, Bruno Romy)*

Adamın teki intihar etmek için demiryoluna gider, bekle allah bekle, tek bir tren dahi geçmez. Çaresizce karayoluna boylu boyunca uzanır. Gecenin karanlığında otomobille eve dönen Fiona ve Dom'un hayatının mahvolduğunun resmidir! Dom, adama çarpmamak için direksiyonu duvara kırar. Bu trafik kazası her şeyin sonu mu olacaktır? Oysa Fiona ve Dom birbirlerine, öğretmenlik mesleğine ve Latin danslarına tutkun, ne de güzel yaşayıp giden sevimli bir çifttir... Bu fırlama ve naif müzikali Belçikalı trio Abel, Gordon ve Romy, kendileri yazmış, çekmiş ve oynamış. Fazla diyaloğun olmadığı, rumba ateşiyle ve hüznüyle cayır cayır yanan, Jacques Tati ve Laurel & Hardy tadında mütebessim bir aşk öyküsüne hoşgeldiniz.

» Şöhret Yolunda *(Hal Ashby)*

Film "kimsenin seni eğip bükmesine müsaade etme" diyerek giriyor söze. Dylan'ların, Springsteen'lerin ağababası Amerikalı halk ozanı Woody Guthrie'nin hangi ortamda bıçağını bilediğini, sanatını yeşerttiğini, gitarını yoksulların ve ezilenlerin hizmetine nasıl sunduğunu şarkılarla türkülerle anlatan 1976 tarihli bir epik eser. Guthrie'nin 1943 tarihli otobiyografisinden aktarılan film, bir "işçi sınıfı azizi"nin keskin bakışıyla demiryolları boyunca öteki Amerika'nın tozunda toprağında ilerliyor... David Carradine, "Kung-Fu" dizisindeki efsane Çekirge rolünden hemen sonra bu filmde Woody Guthrie rolünde herkesin hayranlığını kazanmış, "Hard Travelin", "Hobo's Lullaby", "Do Re Mi", "This Land Is Your Land" gibi parçaları bizzat yorumlamıştı...

» Hoş Geldiniz *(Philippe Lioret)*

Kuzey Iraklı Kürt genci Bilal, Londra'daki sevgilisi Mina'ya kavuşmak için binbir macerayı göze alarak Fransa'nın kuzeyindeki Calais kentine kapağı atar ve Manş'ı yüzerek geçme hayaliyle bir yüzme kulübündeki derslere yazılır. Evliliği çatırdamakta olan yüzme öğretmeni Simon, biraz da karısının gözüne girmek için Bilal'e kol kanat gerer, onun yasadışı yollardan Manş'ı geçmesine yardım etmeye karar verir. Ortalama bir Avrupalının göçmenlere bakışıyla ve mevcut

32→

Şöhret Yolunda

Kuduz Köpek Johnny

Bir Terör Filmi: Der Baader Meinhof

Zaman ve Şehre Dair

Dağınık Yataklar

Rumba

Il Divo

Somers Town

Kızılırmak Karakoyun

35 Rom

Şarkı

yasaların kıskacıyla kıyasıya hesaplaşan bu filmin Leyla ile Mecnun'unu iki göçmen kardeş canlandırıyor: 1988'de Türkiye'den Fransa'ya kaçan politik mülteci bir Kürt ailesinin çocukları olan 21 yaşındaki Derya Ayverdi ve 17 yaşındaki Fırat Ayverdi.

>> Kızılırmak Karakoyun *(Ö. Lütfi Akad)*

Yönetmen Akad'ın deyimiyle Yılmaz Güney, "o güne kadar çevirdiği filmlerde vurduğu vurduk, kestiği kestik, yan bakanı pişman etmiş, at, avrat, silah ve belayla haşır neşir olmuş kahraman bir kişilik yaratmış bir oyuncu"ydu. Oysa canlandıracağı Ali Haydar "obanın basit bir çobanı, ne kimseyle dövüşüp onu kahrediyor, ne silah kullanıp attığını vuruyor, ne kimseyi tehlikelerden kurtarıyor, sadece koyun güdüyor ve Hatçe'yi seviyordu". Akad-Güney işbirliğinden, adı sinema tarihimize altın harflerle yazılmış bir başyapıt ve ileride çekeceği filmlere ışık tutan başka bir Yılmaz Güney çıktı. Temellerini iki Anadolu efsanesinden yararlanarak Nâzım Hikmet'in oluşturduğu öykü, bu topraklardaki adaletsiz sermaye yapısına da özgün bir bakış getiriyor. Bu 42 yıllık klasik, aynı zamanda genç bağlamacı Orhan Gencebay'ın ilk (ve bir anlamda tek) film müziği tecrübesi.

>> 35 Rom *(Claire Denis)*

Fransız yönetmen, gündelik hayatın küçük trajedilerinin, çelmelerinin izinden giderek yeni bir şiir kaleme almış. Paris'te banliyö trenlerinde makinistlik yapan Lionel, karısının kaybından sonra küçük kızı Josephine'i tek başına yetiştirip büyütmüştür. Derken, gençlik kapıyı çalar, ancak Josephine erkek arkadaşının peşinden koşmakta isteksiz, babasının dizinin dibinden ayrılmamakta kararlıdır. Kuşu yuvadan uçması için cesaretlendirmek Lionel'e düşer: Hüzünlü bir Afrika barında, Commodores'dan "Nightshift" eşliğinde... Denis, yine fetiş oyuncuları Alex Descas ve Grégoire Colin'le ve fetiş grubu Tindersticks'le çalışmış.

>> Il Divo *(Paolo Sorrentino)*

"Sayın başkan, siz hayatınızda hiç dans ettiniz mi?" Bir baloda, kendisine yöneltilen bu soruyu şöyle yanıtlıyor başkan: "Hanımefendi, ben hayatım boyunca dans ettim!" Cannes'da Jüri Özel Ödülü alan "Il Divo", defalarca başbakanlık, içişleri, dışişleri ve savunma bakanlığı yapmış İtalyan siyasetçi Giulio Andreotti'ye, 90. yaşgünü armağanı niyetine, altın tepside bir fincan zehirli kahve... Andreotti öyle böyle bir siyasetçi değil, yolsuzluklar prensi, şer güçlerin ta kendisi, bir suç şebekesi, mafya ozanı, anti-komünizm borazanı, Nixon'ların, Denktaş'ların, Demirel'lerin ruh kuzeni... Yeni kuşak bir sinemacıdan, yeni bir sinema diliyle, bir devlet adamının ADSL hızıyla portresi. Mizahsa mizah, ritmse ritm, müzikse müzik. Da da da, aha aha aha...

Bulutların şarkısı

Bu yıl Festival'de, NTV Belgesel Kuşağı filmleri arasında üç adet canlı ve heyecanlı müzik belgeseli bulunuyor. Birincisi elbette bizzat Neil Young'ın filme aldığı "CSNY Déjà Vu"... İkincisi "İnti İllimani: Bulutların Şarkı Söylediği Yerde". İtalyan yönetmenler F. Cordio ve P. Pagnoncelli'nin elleri dert görmesin, Latin Amerika halklarının özgürlük mücadelesine ekmek kadar, su kadar değerli şarkılar armağan etmiş Şilili grup İnti İllimani'nin tarihini canlı tanıklıklarla belgelemiş... Üçüncü belgeselimiz Senegal ve Mısır dolaylarından geliyor: "Youssou N'Dour: Sevgiyle Geldim". Ünlü şarkıcı N'Dour, 2004 yılında, kuzey ve batı Afrika müzikal geleneklerini –mesela ud ile korayı– yan yana getiren "Egypt" albümünü Mısırlı Fathy Salama'nın orkestrasıyla birlikte hazırladı. İslâmiyet inancının köklerini araştıran, Batıdaki İslâm'a dair

İnti İllimani: Bulutların Şarkı Söylediği Yerde

olumsuz yargıları çürütmeye çalışan bu albüm, memleketi Senegal'de, dine hakaret içerdiği gerekçesiyle topa tutuldu... Elisabeth Chai Vasarhelyi'nin belgeseli, bu uğurda Youssou N'Dour'un başına gelenlerin zabıtlarını tutuyor...

>> Zaman ve Şehre Dair *(Terence Davies)*

Nar ağacı narsız olur mu, yiğit olan yârsız olur mu?.. Liverpool'lu bir yönetmen, Beatles'sız ve futbolsuz bir Liverpool belgeseli çektikten sonra her şey olur. Paul McCartney'den üç yaş küçük Terence Davies, başta Beatles olmak üzere kendi kuşağının bütün devrimci müzisyenlerinden düpedüz nefret ediyor, müzikten ve şarkı sözlerinden "nüktedanlığı" alıp götürdüklerini, her şeyin üstünden silindir gibi geçip ortalığı dümdüz ettiklerini söylüyor. Bu belgeselde de bize sağolsun Mahler, Brahms, Pérotin, Peggy Lee dinletecek... Ama belgesel de belgesel yani. Çocukluğunun şehrine yandan değil, tepeden değil, içeriden ve kalpten bir bakış. Yirmi yıl önce çektiği "Distant Voices, Still Lives"ı tamamlar biçimde, bu kez siyah-beyaz arşiv görüntüleri eşliğinde, '40'lı yılların sonundan bugüne, müthiş şiirsel bir anlatımla bir şehirdeki ve toplumsal bellekteki değişimin izleri...

>> Dağınık Yataklar *(Alexis de Santos)*

Arjantin'den çıkıp Avrupa'nın yolunu tutan genç yönetmen Alexis de Santos'dan, ilk filmi "Tutkal"dan sonra "gençlik başında duman" bir film daha... Axl, İspanya'dan kalkıp küçük yaşta kendisini terk eden babasının peşine düşünce kendini Londra'da bulur. Yeni hayatında emlakçılıkla geçinen babasına ev arayan öğrenci pozu keser, ama kendini rolüne hayli kaptırır. Yetmiş iki buçuk milleti barındıran Londra'daki ikâmetgâhı bir işgal evidir. Evin diğer sakinlerinden Vera'ysa Axl'in tersine aşk acısıyla geçmişini unutmaya çalışmaktadır, fakat Bay X'le tanışınca ateş bacayı yeniden sarar... Filmin müzikleri Conan Mockasin, Plaster of Paris ve Kimya Dawson gibilere, yani emin ellere emanet. Ayrıca İstanbul doğumlu Tolga During'in kurduğu Çingene caz icra eden Tolga Trio da filme şarkı verenlerden. Alexis Dos Santos'un arkasında Katalan sinemasının efsaneleşen ismi Isabel Coixet'in bulunduğunu da not düşelim.

>> Somers Town *(Shane Meadows)*

İki yıl önce Film Festivali'nde izlediğimiz "This is England"ın acı-tatlı tadı damağımızda, döktüğümüz gözyaşları yutağımızda. Shane Meadows yine bin musibetin olduğu yoksul Londra'da geziniyor, bu sefer siyah-beyaz, ama "Once Upon a Time in the

→33

Hoş Geldiniz

Üstatlar Kahvesi

Üç Bilge Adam

Tony Manero

Midlands"de olduğu gibi komedi sularında. "This is England"ın Shaun'u küçük yetenek Thomas Turgoose'nin canlandırdığı Tomo, ergenliğin dikenli yolunda Nottigham'daki evinden Londra'ya kaçar ve Polonyalı göçmen akranı Marek'le tanışır. Marek, demiryolu inşaatında çalışan babasından gizlenmek koşuluyla evini Tomo'ya açar. İki kafadarın içtiği su ayrı gitmez, ta ki Fransız bir garson kıza ikisi de âşık olana dek.

>> Üstatlar Kahvesi *(Miguel Kohan)*

"Paramparça: Aşklar, Köpekler", "Motosiklet Günlükleri", "Brokeback Mountain" ve "Into The Wild" gibi yapımların dahi müzik sorumlusu Gustavo Santaolalla ve "Motosiklet Günlükleri"nin yönetmeni Walter Salles gibi isimlerin de aralarında bulunduğu bir ekip, Arjantin ve Uruguay doğumlu tangonun hikâyesini oya işler gibi işliyor. Dikkat, "modası geçmeyen" tabirinin hakkını sonuna kadar veren tango, sadece bir dans ya da müzik türü değil, bizzat bir yaşam türüdür. Astor Piazzola tango sahnesine adımını attığında deneysel tavrı çok da hoş karşılanmamıştı. Bunun sebeb-i hikmetini merak edenler, '40'lı ve '50'li yılların tangosunun izlerini, hepsi 90'lı yaşlarını süren üç tango veteranı Nelly Omar, Horacio Salgan ve Mariano Mores'in peşinde süren "Üstatlar Kahvesi"ne bekleniyor.

>> Tony Manero *(Pablo Larraín)*

Yıl 1978, Şili'de Pinochet diktatörlüğü işkencelerle, gözaltında kayıplarla, faili meçhullerle ortalığı kasıp kavuruyor. Başkent Santiago'da 50 yaşındaki Raúl Peralta'nın derdiyse başka: "Cumartesi Gecesi Ateşi"nde John Travolta'nın ete kemiğe büründürdüğü Tony Manero'nun taklidini yapmak. Raúl'u, diğer yandan rejime karşı yeraltı faaliyetleri sürdüren arkadaşlarıyla bir barda filmden sahneler canlandırmak bile kesmiyor, dönemin meşhur televizyon şovlarından birinde Tony Manero yarışması açıldığını duyunca elbette hemen koşup başvuruyor, cinayeti ve hırsızlığı da göze alarak şöhret basamaklarını tırmanmak üzere yarışmada birinciliğe oynuyor. Altyazı dergisine bu ay verdiği söyleşide yönetmen Larraín şöyle diyor: "Tony Manero aynı zamanda üçüncü dünyadan birinin birinci dünyadan gelen bir şeyi nasıl algıladığıyla, onun birinci dünyaya yönelik çarpık bakışıyla ilgili bir film."

>> Bir Terör Filmi: Der Baader Meinhof *(Uli Edel)*

'68 hareketinin Almanya'daki uzantısı, Ulrike Meinhof, Andreas Baader ve Gudrun Ensslin önderliğinde kurulan Kızıl Ordu Fraksiyonu'nun (RAF), namı diğer Baader Meinhof çetesinin, gazeteci Stefan Aust'un kaleminden çıkma aynı adlı kitabından uyarlanan tartışmalı bir sinemasal yorumu. Alman sinemasının gelmiş geçmiş en yüksek bütçeli, "Romantize etmiyoruz, gerçekleri anlatıyoruz" iddiasındaki bu filmine yöneltilen eleştiri oklarının ortak noktası, filmin haddinden fazla stilize olması, tarihsel olayları estetize etmesi, bir mücadele tarihini adeta mod'ları anlatıyormuş havasında aktarması... Ne de olsa tarih bu, nasıl ve nereden bakmak istersen öyle görünüyor. Festivalin ardından sinemalarda gösterime de girecek filmin başlığı, –imdb'nin yalancısıyız– başka hiçbir memleketin dilinde "terör" sözcüğünü barındırmıyor... İstek parçamız Luke Haines'den gelsin o halde: "Baader Meinhof".

>> Şarkı *(Bill Plympton)*

Rolling Stone dergisi çizeri, Nike, Microsoft gibi büyük şirketlerin animasyon reklamları tasarımcısı Bill Plympton, beş uzun metrajlı filmini festivale göndermekle kalmıyor, (18 Nisan'da) bizzat İstanbul'a gelip bu filmleri yaparken ne numaralar çevirdiğini de anlatıyor... Bir defa, 2008 tarihli "Ahmaklar ve Melekler" kaçmaz, 1992'lik "Şarkı" hiç ama hiç kaçmaz. Çekingen şarkıyazarı Del, 47 dakika içerisinde bir hit şarkı yaratmak zorundadır, yoksa hem işini hem eşini kaybedecektir. Şeytanla anlaşan bir blues'cu gibi bir kavşakta yolunu şaşırır ve Alis Harikalar Diyarında misali meçhule doğru bir yolculuğa adım atar. Film için Maureen McElheron'un bestelediği şarkılar country'den ("Isn't it Good Again") Elvis havalarına ("Lovesick Hotel") uzanıyor, Del iyi bir şarkı yapmanın sırrına erdikçe, salonda kahkahalar birbirine karışıyor...

>> Üç Bilge Adam *(Mika Kaurismäki)*

Kaurismäki biraderlerin büyüğü, Brezilya'da yaşayanı, İstanbul'da "Zombi ve Hayalet Tren"i çekeni bu kez bir memleket (Finlandiya) öyküsüyle karşımızda. Bir karaoke barda, Fin pop şarkıları eşliğinde üç sarhoş arkadaşın sakız gibi uzayan muhabbeti ve karşılıklı iç dökme ve itiraflar silsilesi... Polis Matti yeni baba olmuş, fotoğrafçı Erkki ise kansere yakalandığını öğrenmiştir, Matti'nin karısının gayet iyi bildiği gibi çocuk Matti'den değil, kazanovanın hasosu Erkki'dendir. Aktör Rauno ise karısını toprağa vermiş, kendisinden nefret eden oğluyla koca dünyada yapayalnız kalmıştır... kamayın, aslında üçünün de durumu fena sayılmaz, ama ihtiyaçları olan tek şey, birer Noel mucizesidir!

Dünya ahvali

Festivalin "Sinemada İnsan Hakları" bölümünde FACE ödülü için yarışacak filmler arasında iki Brezilya ("Kırmızı Adamların Toprağı", Marco Bechis ve "Son Durak 174", Bruno Barreto) ve iki Afganistan ("Afyon Savaşı", Siddiq Barmak ve "İki Bacaklı At", Samira Makhmalbaf) öyküsü dikkat çekiyor... NTV Belgesel Kuşağı sayesinde bu yıl Berlin ("Berlin'de") ve Lima ("Unutmak") sokaklarında dolaşacağız, New York kaldırımlarında Zizek ve Judith Butler'la ayaküstü felsefe tartışacağız ("Sorgulanmış Yaşam"), Büyükada'da dilek dileyeceğiz ("Çanlar, İplikler ve Mucizeler"), gerekirse Mihri Belli'yle birlikte ("Kaptan Kemal, Bir Yoldaş") Usame'nin peşine düşeceğiz ("Nerede Bu Usame Bin Ladin?")... Programda Hz. Muhammed karikatürleri tartışmasıyla ("Aptallar Tarafından Sevilmek Zor İş"), Katrina Kasırgasıyla ("Su Belası"), zehirli atık tehdidiyle ("Güzel Ülke") ilgili kafa açıcı filmler mevcut. "Chicago 10" ise Rage Against The Machine, Beastie Boys, Steppenwolf, Van Morrison, Eminem, Black Sabbath şarkıları eşliğinde Amerika'nın '68 devrimcilerini, Yeni Solcuları ve beatnik'leri, Abbie Hoffman'ları, Jerry Rubin'leri, Ginsberg'leri anlatan harika bir animasyon.

Afyon Savaşı

BİR NOEL MASALI ARNAUD DESPLECHIN

Aile nedir? Toplumun temel direği, sıcak bir yuva, bir dayanışma kurumu mudur? Yoksa hazzı ve tutkuyu körelten, insanı ezen ve küçülten bir kafes mi? Yeni kuşak Fransız yönetmenlerden Arnaud Desplechin, rahatsız edici, belki de özgürleştirici açmazları, itirafları ve sırlarıyla, sinema tarihinin çeşitli janrlarına has kadraj, renk ve tempolarda gezinen kamerasıyla zor sorulara eğiliyor. Les Inrockuptibles ve Premiere'den naklen.

EFSANE KIZILDERİLİ

"Un Conte de Noël"de (Bir Noel Masalı) Noel tatilinde bir araya gelen aile, kanser hastası anneye omurilik nakli yapılacak olması nedeniyle ağır gerçeklerle karşı karşıya geliyor. Bir mezarlık sahnesiyle açılan bu aile hikâyesinin, "Noel Masalı"nın çıkış noktası neydi?

Arnaud Desplechin: Birkaç proje birden vardı kafamda, ne yapacağımı tam bilemiyordum. Noel tatiliyle ilgili bir "janr" filmi yapmak istiyordum. Ama Amerikan tarzında değil, kendi tarzımda. Sonra, iki kitaptan ilginç pasajlar çıktı karşıma. Biri Amerikalı yazar Ralph Waldo Emerson'un 1842'de yedi yaşında kızıl hastalığından ölen oğluyla ilişkisini anlattığı "Experience" (Tecrübe) adlı kitap. Diğeri de Jacques Ascher'in –babamın da ahbabı olan bir psikiyatr– onkolog hekim Jean-Pierre Jouet ile birlikte yazdığı "La Greffe" (Organ Nakli) adlı kitap. Bu eşsiz tıbbî kitap, organ nakli etrafında ailelerde yaşanan havsala ötesi olayları mükemmel bir şekilde anlatıyor. Sonra, Paris ve Lille'de kan hastalıkları alanında uzman bazı doktor ve cerrahlarla tanıştım. Aslında, beni esinlendiren, Emerson'dan ziyade, Emerson'u anlatan yazar Stanley Cavell oldu. Cavell Amerika, gençlik, gençliğin matemi, kuruluş, ütopya, Arcadia gibi konularda yazıyor; yazdıklarından bir şey anladığımı söyleyemeyeceğim. Her şey Emerson'un oğluna adadığı şiire, derin acının hem reddine hem de kabullenilmesine dair o metne bağlanıyordu. Cavell'e göre, bir adam oğlunun ölümünü paradoksa çeviriyor ve "oğlumun ölümü keder verici değil, zira ölerek beni yarattı –o olmasaydı, ben o olmazdım" diyorsa, bu Amerika'nın keşfidir. Acıyı neşeye dönüştürüyorsun, Eski Dünya'dan Yeni Dünya'ya geçiyorsun, Amerikalı bir yazar oluyorsun. Çok tuhaf bir anlatım, dolayısıyla da ilgimi çekti. Rahip olan Emerson üzüntüsünü inkâr etmiyor, onu olumlu bir güce dönüştürmeye çalışıyor. "Experience"ın girişinde "Oğlum, bir yaprağın ağaçtan kopması gibi benden ayrıldı. Hiçbir şey kaybetmedim" diyor. Emerson'un eserinin derin anlamına nüfuz edemiyorum. Ama aynı zamanda, orada bir öykü imkânı gördüm, öylesine güçlü bir insanîlik, öylesine güçlü bir şiirsellik vardı ki, yorumlamak istedim.

Roubaix, her şeyin mümkün olduğu ütopik bir yer gibi. Noel gecesi de her şey meydana gelebilir: Dönüşüme uğrayabilirsin, bir başkasına âşık olabilirsin.

Arnaud Desplechin

Duyguları zıtlarıyla anlatmak alamet-i farikanız sayılır: Aşkı daha iyi ifade edebilmek için nefreti, hayatı yansıtmak için ölümü anlatıyorsunuz sanki...

Sinemada yavanlıktan, güçsüz ifadeden hep çok korkarım. Dolayısıyla da sahnelere doğrudan en acıtıcı yerden girerim. Yarattığım karakterler bizden daha büyük, daha güçlü şahsiyetler, masal kahramanları onlar, onun için de sıradan insanların mümkün olduğunca uzun süre gizlediği duyguları, düşünceleri dosdoğru ifade ediyorlar.

Catherine Deneuve'ün canlandırdığı anne, oğluna onu hiçbir zaman sevmediğini söyleme cesaretini gösteriyor...

Öyle düşünüyorsa, söylemeli elbette... Ondan nefret etmiş de değil. Duyguları başka tarafa, özellikle de çok derin bir ilişki paylaştığı kocasına yönelik. Bu anne-oğul ilişkisiyle bir ahlâkî endişeye değinmek istedim. Ayrıca "iyi anne" karakterinden hiç hoşlanmam. Klasik Amerikan filmlerinde nispeten yaşını başını almış kahramanların dahi hiçbir zaman çocuklu olmadıklarını fark ettim. Mesela Clark Gable ve Claudette Colbert'i düşünün, ya da Cary Grant ve Spencer Tracy'yi...

→35

"Bir Noel Masalı", 19 Nisan pazar 16:00'da Emek, 17 Nisan cuma 21:30'da Atlas, 18 Nisan cumartesi 21:30'da Kadıköy Rexx sinemalarında... Başrollerde Catherine Deneuve, Mathieu Amalric, Jean-Paul Roussillon, Melville Poupaud, Chiara Mastroianni var...

1970'lerden beri, Fransız sineması çocuklu karakterlere yöneldi, ama bu onları daha ilginç kılmadı. Bu gerçeklik ek bir hakikat getirmedi. Annelik ya da babalık, kurmaca karakterlere pek uyan bir nitelik değil. Ayrıca, Catherine Deneuve'ün canlandırdığı karakterin özgür, özgürlüğüne düşkün ve dört çocuk annesi de olsa kadın olarak kalmış bir karakter olmasını istedim. Bu hafiften feminist tavır da hoşuma gidiyor.

Kan bağını sorgulamak gibi bir düşünceniz de var mıydı?

Kendi hayatımda her zaman dostluk ve gönül bağını kan bağına tercih ettim. Soyağacı karmaşık olmayan hiçbir aile yoktur bence. Aslında bu "katışıklılık" bana ilginç geliyor. Aile ilişkileri, kusurlu oldukları için, topalladıkları için insanî ve heyecan verici. Babam evlat edinildiği bir ailede büyümüş ve annesiyle ilişkisi çok güzel. Ailemin hikâyesi filmlerimi besleyebilir, ama başkalarının hikâyesinden çok daha ilginç olduğunu sanmıyorum.

Filmle ilgili notlarınızda, her karakterin kimliğini "Efsane kızılderili" konseptine kıyasla yapıyorsunuz. Bu "efsane kızılderili" nereden çıktı?

Emerson'un kitabında rastlamıştım bu metafora. Emerson oğlunun ölümünü ve üzülmemeye karar vermesini anlatırken "ıstırabın bana öğreteceği bir şey yok" diye yazıyor ve "Efsane kızılderili"yi anıyor; bu öylesine güçlü bir karakter ki, ne soğuk, ne yağmur, ne ateş ona zarar veriyor. Filmin başında, mezarlık sekansında, Abel'in okuduğu metinler oradan.

Karakterlerinizin isimleri niçin hep yan anlamlarla yüklü?

Çünkü isim hatırlamakta hep zorlanırım; mesela "Junon"u *(Catherine Deneuve'ün karakteri)* akılda tutmak, "Christiane"ı akılda tutmaktan daha kolay değil mi? Bu çok rahatsız edici bir zaaf, özellikle de polisiye film seyrederken, filmin sonunda suçlunun kimliği ortaya çıkıyor ya, ben kesinlikle onu unutmuş oluyorum. Ayrıca, sıradan isimleri sevmiyorum, "doğal etki" denen şeye inanmıyorum. Soyadlara gelince, mesela daha önce "Rois et reine"de *("Krallar ve Kraliçe", bir önceki filmi)* de kullandığım "Vuillard"ın aşırı Fransız sound'unu seviyorum. Ve tabii ressam Vuillard'a *(Edouard Vuillard, 1868-1894)* da hayranım... Nötr isimleri sevmiyorum. Bir yazar, sıradanlığın tarafında olmamalı. Bu adlarda ve soyadlarda muzip bir yan da var. Bu filmde daha önceki filmlerdeki isimlerin çoğu geri geliyor. Zaman zaman bundan hoşnutsuzluk da duyuyorum. Bütün müzik, edebiyat ve sinema repertuarından faydalanmak yerine, gidip kendi repertuarımdan yararlanmaya başladım. Yaşla ilgili bir durum mu acaba? Bergman da biraz öyledir; karakterleri hep benzer isimler taşır. Aslında bir tek kendi küçük tiyatro topluluğunu bilir. On kadar oyuncusu ve bir dekoru vardır: Faro adası. Belki de çok az unsurla her şey anlatılabilir. Karakterleri yeniden yaratmak, yeniden kurmak, yeniden işlemek gerekiyor.

Bu filmi yaparken size pusula olan, kılavuzluk yapan filmler oldu mu?

Wes Anderson'ın "The Royal Tenenbaums"unu (Tenenbaum Ailesi, 2001) ve Bergman'ın "Saraband"ını (2003) defalarca seyrettim. Birbirine çok benziyor o iki film. İkisi de boşanma ortamında aileyi anlatıyor: Çocuklar yıkılmış, aynı ensest kokusu, aynı jiletle intihar sahnesi... "Saraband"da karakterler kötü olmaktan, birbirlerine girmekten, birbirleriyle sevişmekten baş döndürücü bir zevk alıyorlar. Ayrıca, Bergman'ın "Fanny ve Alexandre"ı (1982), Renoir'ın "Le Fleuve"ü (Nehir, 1951) ve Vincente Minnelli'nin "The Cobweb"i (Örümcek Ağı, 1955) de hep aklımdaydı. Howard Hawks'un "Only Angels Have Wings" (Melekler Kanatlı Olur, 1939) filmi montajı yaparken bana çok yol gösterdi. Martin Scorsese'nin "The Departed"ının (Köstebek, 2006) montajından da çok yararlandım.

Filme niçin ünlem işaretiyle "Roubaix!" altbaşlığını koydunuz? Doğumyeriniz olan bu şehir sizde nasıl bir duygu uyandırıyor?

"Rois et reine"de senaryonun bir bölümünün başlığı "Roubaix'e doğru!"ydu. Teknisyen ve aktörlerle "işte orası, orası İtalya" diyorduk. Ütopyaya, Arcadia'ya, Shakespeare'in oyunlarındaki gibi güneye doğru yola çıkıyorduk. Roubaix, "Bir Yaz Gecesi Rüyası"ndaki hayali kurulan Tebai'nin işlevini görüyor. Her şeyin mümkün olduğu ütopik yer. Noel gecesi de her şey meydana gelebilir: Dönüşüme uğrayabilirsin, bir başkasına âşık olabilirsin. Filmimde olayların mütevazı bir yerde geçmesi, kâh büyülü, kâh melankolik olması hoşuma gidiyordu. Filmin hareketine has bir coşku ve yalnızca sinemada olabilecek bir fikir var.

Doğduğunuz şehir olduğu için, Roubaix'in gidilen bir yer değil de, geri dönülen bir yer olduğu düşünülebilir...

Kesinlikle değil.

Dolaylı da olsa, otobiyografi sinemanızda yer tutmuyor mu?

Hayır. Mesela, dostum Philippe Garrel –o olmasa sinema yapamazdım– yaşamadığı bir şeyin filmini asla yapamayacağını söyler. Bense, tam tersine, rüyasını görmediğim şeyin filmini çekemem.

Dellilikle, aile içi ilişkilerdeki şiddetle ya da taşkın eğlence anlarıyla ilişkili olarak filminizin Rus tiyatrosundan esinlendiğini söyleyebilir miyiz?

Rus tiyatrosunun gerçekten de büyük etkisi var. Çehov, oyunlarının eğlenceli olduğunu söylerdi. Halbuki onları ilk okuyuşunuzda müthiş hüzünlü bulursunuz. Ama yine de kaba güldürü denebilecek düzeyde bir yan da vardır o oyunlarda. Ayrıca, çok sevdiğim ve bu filmin iki-üç sahnesinde beni esinlendiren bir Rus dramaturgu da anmak isterim: Alexandre Ostrovski. Jean-Paul Roussillon'un canlandırdığı Abel karakteri çok Rus edalıdır. Rus tiyatrosunun hoşuma giden yanı, duygularla dolup taşan oyunlara değil, aşırı romantik duyguları olan kahramanlara dayanması.

Gençliğimde Truffaut'nun filmlerini fazla kapalı, soğuk bulurdum, bugün seviyorum. Stendhal'in sade stilinden yola çıkıp Ray'in yakıcı duygularına varmaya çalışıyorum.

Bir Renoir ve Truffaut mirasçısı olarak romansı sinemadan mı yanasınız?

Truffaut'yu sevmeye epey geç, otuz yaşıma doğru başladım. Gençliğimde filmlerini fazla kapalı, fazla soğuk, kuru bulurdum. Bugün bu kuru, bu çok Fransız tarzı seviyorum. Biz küçük bir ülkeyiz. ABD'dekiler gibi filmler çekme iddiasında olamayız. "Baba" filmi Fransa'da gitmiyor! Ben Stendhal'in kuru, sade stilinden yola çıkıp Nicholas Ray'in yakıcı duygularına varmaya çalışıyorum.

Çeviren: ***Siren İdemen***

[JOHN MARTYN]

(11 Eylül 1948 – 29 Ocak 2009)

Bir insan gençlik çağında hem John Coltrane'e hem Bob Dylan'a aynı anda vurgunsa, eline bir gitar alıp şarkı yazmaya kalktığında, ortaya ne çıkar? John Martyn'inkiler gibi folk tarihinin en uçuk kaçık, en ele avuca sığmaz şarkıları çıkar. Martyn bir kuru akustik gitarıyla olmadık ritmler keşfetti, sesiyle özgür doğaçlama serüvenlerine atıldı, cazla folkla kalmayıp rhythm & blues'a, reggae'ye yöneldi, adı Nick Drake, Tim Buckley gibi müteveffa şarkıyazarlarıyla birlikte anıldı, Eric Clapton, Steve Winwood, Phil Collins gibi gözde müzisyenlerle sağlam dostluklarına rağmen hep marjinal kaldı, ama "trip-hop'un babası" unvanını da kimselere kaptırmadı. Neredeyse hayata gözlerini yumduğu güne kadar sahnelerden bir yere ayrılmadı. Onu Word dergisinde yayınlanan son söyleşilerinden biriyle anıyoruz. Matrak adammış vesselam.

MOR HELİKOPTER

Anne ve babanızın operacı olduğu doğru mu?

John Martyn: Doğru, ama light operacılar. Varyete döneminin operacıları... Evimizde her zaman müzik vardı. Sık sık turnelere çıkarlardı, ama ben beş yaşındayken boşandılar. Güney Glasgow'da babamla yaşamaya başladım. Babam benim için en iyi eğitim şeklinin bohem hayat tarzı olduğuna karar verdi ve Archie Campbell gibi deli adamlarla dolu folk kulüplerinde takılmaya başladık.

Yani babanız sizi '60'ların ortalarındaki Glasgow folk dünyasının içine attığında başınıza gelecekleri biliyordu...

Biliyordu ve aldırmıyordu. Henüz 15 yaşındaydım ve gece 11'de hayata başlayan bu kulüplere girme iznim bile yoktu. Akademiden atılınca bir süre dart oynayarak hayatımı kazandım. Günde iki-üç pound kazanıyordum. Sonra kulüpten adamlar geldi ve beni babamdan istediler. O da bana "git oğlum, müzik iyidir ve iyi arkadaşlar edinirsin" dedi. The Incredible String Band, Archie Fisher ve Billy Connoly ile tanıştım. Billy çok büyük bir müzisyen değildi, ama çok komik bir adamdı. Gülmek için ona bakmanız bile yeterliydi.

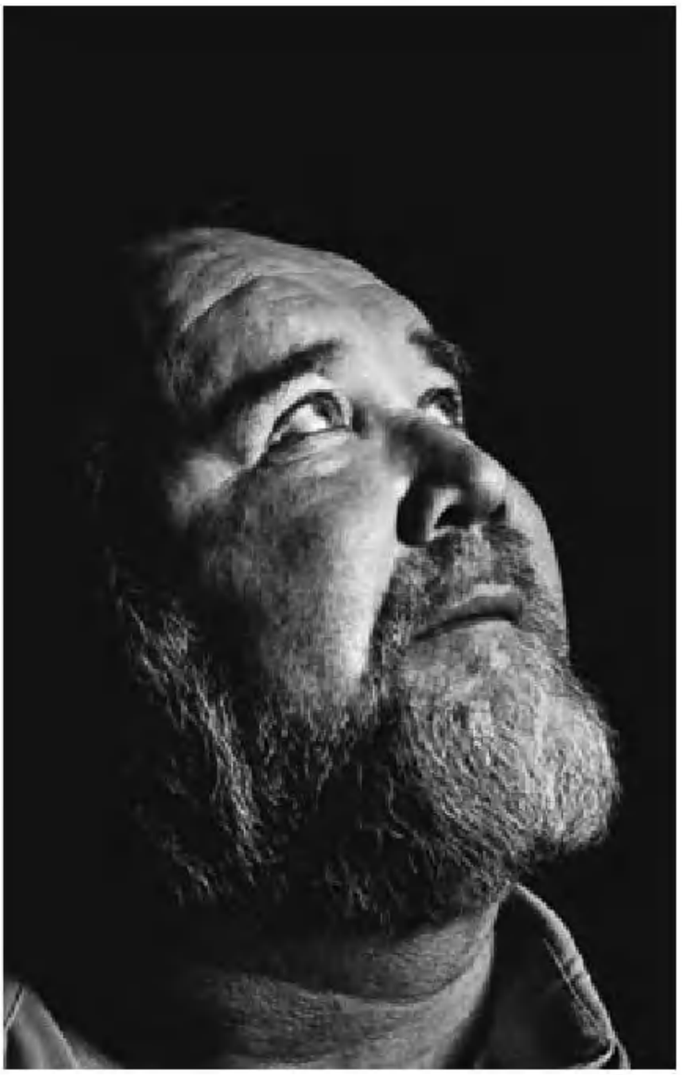

Ortam nasıldı?

Komünistler ve sıkı solcularla doluydu. İnanılmaz bir samimiyet hâkimdi ve bu bana heyecan veriyordu. Hem yaşını başını almışlar hem de Davy Graham, Bert Jansch gibi daha genç adamlarla takıldım. Davy ile okuldan bir arkadaşım aracılığıyla tanıştım. Onu ilk dinlediğimde kulaklarıma inanamamıştım. Daha önce dinlediğim herkesten daha iyiydi. Bert de iyiydi, ama Davy'nin müziğindeki swing onda yoktu. Gerçi kimsede yoktu...

Bir çete gibi miydiniz?

Yok, öyle değildi durum. Herkes birbirini tanırdı ama, rekabet vardı. Beatnik olmak demek, ayakkabı giymemek ve gitar kutusu taşımamak demekti. Benim olayım ise mümkün olduğunca düşkün görünmekti. 16 yaşında pek kolay değildi bu.

Sonra beatnik olmaya karar verdiniz...

Evet. Beatnik olmak demek, ayakkabı giymemek ve gitar kutusu taşımamak demekti. Gerçek beatnikler, posta kutularını sarmak için kullanılan ipleri araklar ve gitarını onunla asardı omzuna. Benim olayım ise mümkün olduğunca berbat ve düşkün görünmekti. 16 yaşında pek kolay değildi bu.

Ama aynı zamanda bir mod'dunuz, öyle değil mi?

Evet, iki Vespa'm vardı. Cumartesi geceleri kız arkadaşımla takılırdım Bütün paramı Amerikan 45'liklerine yatırırdım.

Daha sonra Kalküta doğumlu blues gitarist Hamish Imlach ile tanıştınız ve onun gitar taşıyıcısı oldunuz...

Öğleden sonralarını onunla geçirir, içkisini getirir götürürdüm konserden önce. Buna karşılık birkaç şarkı çalmama izin verirdi. Bu sayede kendi ismimi yapabilirdim kulüplerde, ama kabul gördüğüm kadar siktir yediğim de oldu. Bukka White'ın "Jitterbug Swing"ini çalardım. O günlerde kimse slide gitar duymamıştı. Onlar için ileri bir durumdu. Bir süre sonra kulaktan kulağa ismim duyuldu. Sheffield gibi daha önce hiç gitmediğim bir yere gidiyordum ve 150 kişi beni dinlemeye geliyordu.

Bu işi ömür boyu yapacağınızı hayal etmiş miydiniz o zamanlar?

Bunu bir kariyer olarak düşünmemiştim. Alternatifim de yoktu zaten. Aldırdığım da yoktu. Tek bildiğim, sistemin dışında durduğumdu. Özgürdüm ve bu yeterliydi. O günden beri de özgür kaldım. 1967'de artık iş kalmadığı için İskoçya'dan annemin yanına, Kingston'a geldim. Anneme çok düşkündüm ve Thames vadisindeki İngiliz hayat biçimini de sevmiştim. İskoçya'dan çok farklıydı. Kingston, şiddetin olmadığı bir köydü o zamanlar. İskoçya'da sürekli bıçakla dolaşırdım oysa. Glasgow'da ya vahşi olmak zorundaydın ya da itilip kakılırdın. O zamanlar gecede 11 pound kazanıyordum; fena para sayılmazdı. Üvey babam büyük bir binada kapıcıydı, bana kazan dairesinde bir yer verdi. Orada John Renbourn'la tanıştım. Etraftaki çocuklar ot ve speed kullanıyordu. Benim gözümü biraz açtılar. Sonra Geoff'la tanıştım. Kingston Folk Barge diye bir mekânı vardı. Her cumartesi orada çalmaya başladım. Bir gün Theo Johnson diye biri "plak yapmak ister misin" diye sordu. "Elbette" dedim. Salı günü beni Chris Blackwell'le tanıştırdı ve ânında birbirimize kanımız ısındı. "Fairy Tale Lullaby" şarkısını çok sevdiğini ha-

> **Beatnik olmak demek, ayakkabı giymemek ve gitar kutusu taşımamak demekti. Benim olayım ise mümkün olduğunca düşkün görünmekti. 16 yaşında pek kolay değildi bu.**

tırlıyorum. Chris elime 181 pound tutuşturdu, ben de "London Conversation"ı (1967) kaydetmek üzere stüdyoya girdim. Bütün bir öğleden sonramı aldı kayıtlar.

Island'ın anlaştığı ilk beyaz sanatçıydınız...

Öyleymiş. Şirketteki diğer sanatçılardan falan haberim yoktu. Tek derdim ikinci bir albüm çıkarabilmekti. İkinci albüm "The Tumbler" (1968) için Chris'ten para istediğimde "yayın haklarını bana satmaya ne dersin" diye sordu. Bu fikri sevmemiştim. Bu benim müzisyen olma hakkımı elimden alabilirdi.

Albüm çıkarınca hayatınızda ne değişti?

Hiçbir şey. Teyzeme bir tane verdim, anneme ve babama birer tane verdim ve etrafta böbürlenip durdum. Onun dışında bir şey değişmedi. "The Tumbler" çıktıktan sonra yollara düşmeye başladım. Konserler daha büyük salonlarda ve daha kalabalık olmaya başladı. Albüm için 200 pound falan aldım, ama bir kısmını prodüksiyonu yapan Al Stewart'a vermek durumundaydım. Oysa bir şey yapmamıştı. Şaka bir yana, onu iğnelemeye bayılırım, kolay hedeftir. Neyse, albüm sayesinde birden Belçika'da 200 kişiye çalar oldum. Halbuki ülke dışına çıkmak bile bir hayaldi. O zaman bunun beni hayatta tutabilecek bir iş olabileceğini düşündüm.

Sonra Beverley Kutner'le tanıştınız...

Evet, Chelsea Akademisi'nde birlikte sahneye çıkacaktık. Jackson C Frank, Beverley ve ben. Konserden sonra muhabbet ettik, adresimi öğrendi. Ve bir gün geldi, beni dudaklarımdan öptü. "İşte bu!" dedim kendi kendime. Çağımızın büyük aşklarından biri olmaya adaydı bizimki. Gerçi menajeri Joe Boyd benim bir salak olduğumu düşünüyordu, ama Island'la kendi anlaşmam vardı benim.

Üç aylığına Woodstock'a taşındınız ve Boyd'la "Stormbringer"ı (1970) kaydettiniz. Aslında bu Beverley'nin solo albümü olarak planlanmıştı, değil mi?

Evet, tek fark şarkıların çoğunu benim yazmış olmamdı. Ama birlikte çok güzel çalıştık. Her perşembe mor bir helikopterle Jimi Hendrix gelirdi. Bob Dylan oralardaydı. Sonra The Band... Jimi, denk gelen herkesle çıkıp çalardı. Birkaç saat çalar, sonra helikoptere binip giderdi. O zaman garip gelmezdi bu durum. 21-22 yaşındaydım. Hayat basitti. Woodstock'tan sonra Hampshire'a taşındık. Keyfimiz yerindeydi. Büyük bir ailenin parçasıydık. Chris Blackwell iyi bir adamdı. Kolluyordu bizi. Kendimi kral gibi hissediyordum. '60'ların sonu, '70'lerin başı benim gibi bir müzisyen için altın çağ gibiydi. İstediğim şeyi yapmama izin veriyorlardı. Ve Island'daki herkes dostumdu.

Jimi birkaç saat çalar, sonra helikoptere binip giderdi. O zaman garip gelmezdi bu durum. 21-22 yaşındaydım. Hayat basitti. '60'ların sonu, '70'lerin başı altın çağ gibiydi.

Nick Drake'i sever misiniz?

Severim, severim. Çok iyi adamdır. Cambridge'de bir partide tanışmıştık. O zamanlar hâlâ okuyordu. Ama Joe Boyd'la kayıt yapıyordu. Bir yıl sonra tekrar karşılaştık. Blues çalışını duydum. Gayet iyiydi, ama şarkıyazarlığı yeteneği henüz ortaya çıkmamıştı. Farklı geçmişlerden geliyorduk, ama birbirimiz gibiydik. O benim müziğimi seviyordu, ben de onunkini. Nicky'nin başına gelenler çok üzücüydü. O zamanlar kendi işlerimizle o kadar meşguldük ki, bir arada bir şeyler yapacak durumumuz yoktu. Ben yalnız müzisyen olmayı her zaman sevmişimdir.

1970 başlarında büyük rock gruplarıyla Amerika'yı turladınız. Bu kitleler zor muydu sizin için?

Yoo, sevdim. Gecede yirmi dakika çalıp paramı alıyordum. Free ve Traffic'le turneye çıktım. Eric Clapton'la... Eric bana karşı çok iyiydi. Ve Yes'le... Bazı turnelerde çok eğlendim. Bir keresinde Paul Rodgers'ın bacağını kırdım. Şakalaşırken... Free'yle çok eğlendim, ama Yes turnesi berbattı. Allahtan yakın bir arkadaşım her konsere geliyordu ve onlar sahnedeyken kulisteki bütün kadınları araklayıp odalarını dağıtıyorduk. Bence onlar entelektüel olduklarını sanan kırolardı. Gerçi davulcuyu severim, ama o gitarist Steve bilmemne yok mu! Dayanılmaz bir adam. Bana da aldırdıkları yoktu. Bir kere bile dinlemediler ne çaldığımı.

1970'ler ve '80'lerin bir kısmı sizin için gerçekten de yazılıp çizildiği gibi içki, uyuşturucu ve seksle mi doluydu?

Kısaca söylemek gerekirse, evet. Fakat benim için öncesi ve sonrası da öyleydi. Folk kulüplerinde hayat böyleydi zaten. Bir keresinde Bert Jansch'la Avustralya turnesine çıkmıştık. Votka yarışması sırasında parmağını kırdım. Oluyordu böyle şeyler. Bert dostumdur, ona zarar vermek istemem. Zaten serçe parmağıydı kırılan.

Pentangle'dakilerin dediğine göre, kontrbasçı Danny Thompson Pentangle'dan ayrılıp sizinle çalışmaya başladıktan sonra işler zıvanadan çıkmış.

Evet, birbirimizi gaza getirirdik. Bir keresinde beni bir halının altına çivilemişti. Sabah uyandığımda öldüm sanmıştım. Bir keresinde de yüzmeye gittik. Giderken içki aldık tabii. Şişeleri soğusunlar diye ipe bağlayıp kayaların altına salladık. Yüzme yarışı yaptık, ben kazandım. Şişeleri almak için daldım ve kayaların üzerinde yaşayan yaratıklar her tarafımı parçaladı. Hastaneye gitmek üzere yola fırladık. Mini Cooper kullanan bir rahibe aldı bizi, hastanaye geldiğimizde kan revan içindeydim ve çırılçıplaktım. Danny'yle böyle şeyler çok geliyordu başımıza.

Danny mi, Lee Scratch Perry mi daha azılıydı?

Kesinlikle Lee! İlk olarak 1976 yılında Jamaika'ya gittim. Müzik endüstrisinden bunalmıştım. Üç aydır elime gitar almamıştım. Ama bu gidişimden sonra tekrar çalmak isteği uyandı içimde ve Lee'yle çok güzel vakit geçirdik. Bir sürü kayıt yaptık, ama muhtemelen ben öldükten sonra çıkar ortaya. Bir seferde üç

John Martyn, yukarıda, on yıl evli kaldıktan sonra uğruna "kült boşanma plağı" "Grace and Danger"ı yaptığı Beverley'le

doxa

mekân tasarım eleştiri

SAYI 8

Nisan 2009

plak kaydediyordu adam.

Turneleri seviyorsunuz, değil mi?

Evet, hep sevdim. Hâlâ da severim. Her turnenin başlangıcını hatırlarım. Parmaklarım kanayıncaya kadar çalardım. Sağlığımın kötüye gitmesinin de sebebidir herhalde turneler. Ama bacağımı kaybetmem bile –kaybetmedim gerçi, kestiler– beni alıkoyamadı. Çocuklar ufakken Beverley ile Hastings'e taşınmıştık. Sağlık sebeplerinden turneye çıkmıyordum. Ama yol bağımlılık yapar. Özellikle benim için. Çok küçük yaşta ve tek başıma başladım bu işe. 22 yaşımda yol bağımlısıydım. Tek ilgilendiğim şey hayatta kalmak ve iyi çalmaktır.

Son turne diye bir şey mümkün mü?

Benim için değil. Sadece plak satışlarıyla yaşayabileceğimi sanmıyorum. Dahası, canlı çalmayı seviyorum. İnsanların gözlerini görmeyi, müzikten zevk aldıklarını fark etmeyi seviyorum.

İnsanların şöhrete ulaştıkları yaşta donup kaldıklarına dair bir teori var. Mesela Michael Jackson her zaman 6 yaşında, Neil Tennant 30 yaşında, Van Morrison yaşlı bir 16'lık ve siz de 19 yaşındasınız.

Kesinlikle doğru. 19 yaşını devirmeyi başaramayacağım. Vücut yaşlanıyor, güçsüz düşüyorsun, ama hâlâ o zamanki tavırlarını koruyorsun. O zamanlar da ne yaptığını bilen bir velettim. Çok değişmedim. İnsanlar değişmez. Kendime acıdığım zamanlar oldu ve arabamın ön camından giren ineğin de pek faydası dokundu sayılmaz. *(Bir köy yolunda körkütük sarhoş ve farları kapalı halde aracını sürerken çarptığı inekten bahsediyor)* Bacağım da ayrı bir problemdi. Protez bacağın düzgün bir şekilde yapılması iki yıl sürdü, iki yıl yatağa çivilendim. Ama hayatı seviyorum. İnsanların seni sadece sen olduğun için sevdiklerini farkediyorsun ve aynı şekilde cevap veriyorsun.

Yol bağımlılık yapar. Çok küçük yaşta ve tek başıma başladım bu işe. 22 yaşımda yol bağımlısıydım. Tek ilgilendiğim şey hayatta kalmak ve iyi çalmaktır.

Sizin asla bir rock'n'roll grubuna girmemiş en rock'n'roll karakterli adam olduğunuz iddia edilir.

Mümkündür. Bana uyar.

Hayat size ne öğretti?

İki şey: Benden daha çok eğlenmiş bir adam yok bu hayatta. İkincisi, hayatı dolu dolu yaşamak en iyisi. Şansım olsa her şeyi yeni baştan aynı âna sığdırırdım. *(gülüyor)*

Çeviren: **Ogan Güner**

[Post]

Bilenler biliyor: Kimi İndigo gecelerinden, kimi myspace sayfalarından Post'a aşina... Biz kendileriyle www.noiseist.com adresinden ücretsiz indirilebilen "Su Yolunu Bulur" başlıklı beş şarkılık EP vasıtasıyla tanıştık... Elektronik müzik ve güncel sound'lar konusundaki arayışlarının daim olması dileğiyle girdik söze, grubun iki asının özgün hikâyelerini dinledik...

DUYGUSAL DİJİTAL ANARŞİ

Nasıl yola çıktı Post?

Erdem Tunalı: Projemiz 2006'dan bu yana devam ediyor. Önce kendi stüdyomuzu kurmayı bekledik. Beyoğlu'nda, Çukurcuma'da, Noiseist Production'ı kurduktan sonra albümün miksine başladık hemen. Hem synthesizer'ları hem de noise'ları ben tasarladım. Beat'ler sample olarak alındı, ama değiştirildi ve başkalaştırıldı...

Kafanızdaki sound'u kendi kendinize nasıl tarif ediyordunuz?

Erdem: Elektronik ve rock müzikte son yıllardaki değişimleri takip ediyoruz. Mesela Gorillaz gibi sanal bir grubun ortaya çıkması, hiç yoktan böyle modern tarzda retro albümler yapması çok hoşumuza gitmişti. Biraz da Beck'vari şeyleri seviyorum. Mesela "The Information" albümünün prodüktörlüğünü Chemical Brothers yapmıştı. Bütün sevdiğim isimler baktım ki bir yerde buluşuyor: Chemical Brothers, Beck, Radiohead, Blur, Fatboy Slim... Bunlar iyi hoş da, sonrasında ne var? Aytuğ'un trip-hop veya hiphop vokalleri ve şairliği sound'umuzu destekleyen en önemli halka oldu. İlk olarak "Boy Boy"u tamamladık. Hatta o parçayı başka bir stüdyoda kaçak olarak kaydettik. Ses mühendisi olduğumuz için birçok stüdyoda pahalı aletlerle çalışma fırsatımız oluyordu... Bizim için en önemli şey sound'du. Sound ve güncellik.

İyi müzik pahalı aletlerden ve sound'dan ibaret midir sizce?

Aytuğ Aksakal: Bahsettiğimiz sound kaygısı aslında şöyle bir şey: Türkiye'de bizce beste olarak da söz olarak da en iyi albümü alalım koyup dinleyelim, bir de yurtdışından bir albümü alıp dinleyelim. Sound çok farkeder. Bizim onlarla öncelikle sound olarak kendimizi eşitlememiz lâzım.

Erdem: Bu ezikliğimiz nereye kadar gidecek yani bizim?

Aytuğ: Radiohead'in albümünü koyduğu zaman çıkan sesle senin CD'ni koyduğu zaman çıkan ses aynı kalitede olmalı, aynı temizlikte olmalı, aynı mükemmellikte olmalı.

Erdem: Radiohead'ten sonra senin şarkın çaldığı zaman sırıtmamalı.

Radiohead'in memleketinden dünya kadar müzisyen sana gelip şöyle diyebilir: "Boşver sound'u mound'u da, otur müziğini yap, hikâyeni anlat..."

Erdem: Ben öyle bir adam değilim, ben bilginin ve teknolojinin peşindeyim. Yoksa, "abi boşuna mı okuttuk seni" demez misiniz? "Bir de ses mühendisi olacaksın, bu ne biçim sound?" *(gülüyor)*

Shakespeare büyük bir adam, ama çok da komik bir adam. İdealist bir tutumun sonunda vardığınız hakikat sizi güldürmüyorsa, orada bir eksiklik vardır.

Myspace sayfanızda bir manifesto kaleme almışsınız ve bir yerinde şöyle diyorsunuz: "Post düşünmez ve kendi içinde birdir, çelişkiye düşmez çünkü kelimeleri değil, sesleri seçer."

Erdem: Bir sure sonra düşünmeyi bırakmak lâzım, yoksa entelektüel karmaşada yok olur gidersin. Aslında bu bir espri. Wittgenstein'a da bir gönderme var orada. Çünkü Wittgenstein kelimelerin artık ne kadar yanlış olduğunu söylüyor. Ama kelimeler tekrar geri gelecek. İyi şairlerin çıkması lâzım sadece.

Halbuki sizin kelimeleriniz de var, şairiniz de...

Aytuğ: Bu proje, yazılmış sözlerin üzerine yapılmış bir proje değil. Genelde birçok besteci öyle yapar: Sözünü yazar, sözün üzerine bir vokal melodisi bulur, sonra aranje eder falan... Teknik olarak bunu yapmadık. Dolayısıyla sound'un ve kompozisyonun kendi içindeki atakların, kendi hissiyatını destekleyen sözler yazıldı.

Sen hiç sözel bir dünyayı, kelimeleri düşünmeden mi yapmıştın o kompozisyonları?

Erdem: Evet, kompozisyonlar öyle başladı... Netice itibariyle bu elektronik müzik. Türkiye'deki insanlar elektronik müziği sadece dans müziği olarak tanıdıkları için biraz daha empatik hale nasıl getirebiliriz dedik ve sound'u sözlerle destekledik. Su yolunu buldu...

Post. Aytuğ Aksakal, Erdem Tunalı, Salih Topuz ve Burak Serter'den oluşuyor

pecya
www.pecya.com
roll ve express'in eski sayılarını
pecya sayfalarında bulabilirsiniz

"Boy Boy" şarkısındaki "bi' daha vur lan, bi' daha vur lan" bölümleri çok etkileyici...
Aytuğ: "Bi' daha vur lan"dan önce "içim çok rahat kanıyor" diyorum. Yani tuz da basabilirsin artık, rahat rahat kanıyor. Sen sistemsen, bana ruhsal olarak verebileceğin her türlü darbeyi vurdun, dolayısıyla fiziksel olarak yapacağın hiçbir şey beni artık o kadar etkilemez. Artık vur vurabildiğin kadar.

Şarkı söylemeye ya da rap yapmaya nasıl başladın?
Aytuğ: Hayatımı değiştiren şarkı Snow'un "Informer"ıdır. İlk gördüğüm beyaz hiphop'çıydı. Vanilla Ice'ı da görmüşümdür, ama onu pek sevmezdim. Snow eğlenceliydi. O zamanlar Türkiye'deki müzikler "mahvet beni", "bittim ben, öldüm, gidiyorum" şeklindeydi. Baktım, bu çok farklı ve eğlenceli geldi. Fuge-es'i de sevmiştim.

1 Mayıs olaylarından etkilenmiştim. Polis "uzaklaş", "dağıl" diye vurmuyor, seni yaralamak için vuruyor. Vursun, yaşıyoruz hâlâ. Onlar vurdukça daha da güçleneceğiz.

"Fight Club" gibi mi?
Erdem: Aynen işte, Fight Club!
Aytuğ: Ben hiç "Fight Club"ı düşünmedim. Kendim öyle bir insanım. Tartışmayı, kavga etmeyi sevmem, ama hepimiz günün birinde bununla karşı karşıya kalabiliriz. Ben öyle bir durumda her zaman karşımdakine bu tavrı göstermişimdir. Vur yani, vur. Sen de rahatla, ben de rahatlayayım... Sözleri yazdığım dönem 1 Mayıs olaylarından da bayağı etkilenmiştim. Çünkü polis vuruyor ve kötü vuruyor yani. Öyle "uzaklaş", "dağıl" diye vurmuyorlar, gerçekten seni yaralamak için, darp etmek için vuruyorlar. Vursunlar, yaşıyoruz hâlâ. Onlar vurdukça daha da güçleneceğiz. Seni öldürmeyen şey seni kuvvetlendirir. O yüzden, "bi' daha vur lan, "bi' daha vur lan!"

Nerede yaşıyordun?
Aytuğ: Tuzla'da yaşıyordum. Direkt hiphop'tan girdim. Daha Cartel çıkmamıştı, bahsettiğim seneler 1992-93 falan... Tuzla'nın bir tarafında çok zenginlerin oturduğu evler, Mercan mahallesi vardır. İşte Süleyman Demireller, Muazzez Abacılar, Kemal Sunallar, ünlü iş adamları falan. Bir de normal bir Tuzla var ortamda. Tersane işçileri, balıkçıları, çiftçileri, gübrecileri, köftecileri... Orada doğup büyüdüm. Eğlence kısmının dışında, işin protest kısmını da yaşayınca görüyoruz. Hiphop'ın içindeki karşı duruş tarafı da çok ilgimi çekmeye başladı. Hatta ilk yaptığım beste de şöyleydi: "Mercan'da villa, Mercedes araba / Cepte de varsa tomarla para / Adam adamı vursa bile Tuzla'da / Polis eyvallah der gider baba..."

Erdem: Aytuğ arada bir hâlâ söylüyor bunu.
Aytuğ: '97'de vuruldum ben Tuzla'da. Saçmasapan bir durum. Bir kavgada vuruldum. Kurşun önden girdi, sırtımdan çıktı. Dava açıldı, mahkeme oldu. Bizim avukatın kulağına büyük yerlerden "bu davadan çekilin, bu adamlar büyük adamlar, size bitirirler" diye fısıldadılar. "Boy Boy" şarkısındaki "Varsayımlarım yasaklı / Özgürlüğe hukuk büyük bir tuzak mı" lafı oradan geliyor... Aslında ben vokal yapmayı seviyorum. Onu hiphop değil, dijital hardcore olarak tanımlıyorum. Ben hiphop'çu değilim, MC değilim, o kültürden gelmiyorum. Netice itibariyle canlı performanslarımızda Rapture'dan da parça söylüyorum, Chemical Brothers'tan da parça söylüyorum. 19'lu yaşlarda içimde bir rock müzik aşkı da doğdu. Nirvana'yla tanıştıktan sonra ondan etkilendim. Son dönemden daha çok Tricky seviyorum. Triphop'u hiphop'tan daha çok severim. Müzikal kültürümü değiştiren kişi abimdir aslında. Gerçekten iyi müzik dinler. Sabahları klasik müzik... TRT'deki klasik müzik konserlerinde, geçer radyonun karşısına, orkestrayı yönetirdi.

Türkiye'den müzikler, Türkçe sözlü şeyler dinlemedin mi hiç?
Aytuğ: Türkiye'den dinleyip de gerçekten zevk aldığım şeyler daha çok enstrümanistler: İsmail Tunçbilek, Mısırlı Ahmet gibi, Göksun Çavdar gibi.

Kelimelere düşkünlüğün nereden geliyor peki?
Aytuğ: Türkçe konuşuyoruz abi.
Erdem: Aytuğ şairdir bence. Bence şair, şiir yazandan çok şair gibi yaşayana denir. Bu bir yaşam tarzı. Kelimeler kendiliğinden geliyor ona.
Aytuğ: Genelde kendiliğinden gelir ya da tabii bir şeyler tetikler. Çok duygusal taraflarım da var. Şimdilik önce sert tarafımızı gösterelim, sonra duygusal tarafımızı göstririz.
Erdem: Gösteriyoruz bence zaten. Punk'ız biz. Duygusal dijital anarşistleriz yani.
Aytuğ: Ama ben kişisel duygusal hezeyanlarımı ortaya koyma taraftarı değilim. Kalkıp da karşımdaki insanları depresif etmenin bir mânâsı yok.

Saksofona nasıl başladın?
Aytuğ: Hep bir enstrüman vardı elimde zaten. Küçükken gitar vardı, ama çok karışık geldi bana. Daha sonra gitar perküsyona döndü. Daha iyi hissettim kendimi. Fiziksel olarak içinde olduğum bir şeydi çünkü. Gitarda o kadar akamadım, gitar fiziksel bir durum gibi gelmedi. Sonra üflemelilere merak saldım. Abimin bir neyi vardı. Neyi üflemeye başladım. Sonra "sen bu değilsin" dedim, "senin enstrümanın ney olamaz, çünkü sen kodun mu oturtan bir adamsın". Neyzen dediğin adamın bir yaşam ritmi var. Ben o ritmde yaşamıyorum. Sonra bir saksofon hediye geldi kız arka-

daşımdan. Bence gene içimdekini tamamiyle atabilecek, beni yansıtabilecek bir enstrüman değil. O yüzden bu aralar klarnet düşünüyorum. Kendi cümlelerimi, bu coğrafyanın cümlelerini kullanabileceğim enstrümanın klarnet olduğunu hissediyorum.

Peki senin hikâyen nedir?

Erdem: Benim hikayem sekiz yaşında Casio orguma dokunduğum anda başladı. Şöyle iki do'ya birden basınca garip bir rezonans oluyordu. Bu rezonans kelimesini çok sonra, ses mühendisliği okuduğumda anladım. O yaşta o ses beni kendine çekti ve ilkokulda klavye eğitimi aldım, sonra da gitar. Nirvana beni gerçekten çok etkiledi. İzmir'de çeşitli barlarda çaldık. Bir grubumuz vardı ve grunge yapıyorduk. Ben gitar ve vokaldeydim.

Aytuğ: İzmir'de onu Nirvana Erdem diye tanırlarmış.

Erdem: Yirmi yaşında gitardan sıkıldım ve sadece vokalistliğe devam ettim. D'Rain grubuyla Radiohead ve Tool coverladık uzun dönem İzmir'de. Çanakkale'de müzik öğretmenliğini kazandım, ama iki sene okuyup sıkıldım. Sonra İstanbul'da, ses mühendisliği eğitimi aldım, çünkü teknik olaylar beni cezbediyordu. Matematik, geometri, fizik, bu tip şeyler tetikliyor beni. Herhangi bir sese hayran olabilirim. Benim için her şey ses. Şu anda bu konuştuğumuz kafede de yüzlerce ses var, ben onların hepsini duyuyorum ve bir şekilde sentezleyip kompoze etmek isteyebilirim. Dolayısıyla benim için sadece yedi nota ya da on iki nota diye bir şey yok. 20 Hz ile 20 KHz arası bir alan var. Kulak 20 Hz ile 20 KHz arası her şeyi duyabiliyor çünkü... Ses mühendisliği okumadan önce enstrümanımı değiştirdim, analog synthesizer çalmaya ve ses tasarlamaya başladım. "Varoluş" adında bir de ambient albüm kaydettim. Belki internet sitemden yayınlayacağım ileride... Ambient'e geçiş nasıl oldu derseniz, gitarı bıraktıktan sonra tamamiyle elektroniğe takılmaya başladım. İstanbul'da yaşamaya başladığım sıralarda minimal akımı tam zamanında yakalayabildim. Minimal house, minimal tekno... Mesela Kompakt plak şirketinin bir sürü sanatçısı İndigo'ya geldi o dönem... Bir de Warp Records bitirdi beni! Aphex Twin, Autechre.. Bence artık minimal müzik de sona erdi, olay live elektroniğe evrildi...

Bir de Hollanda maceran olmuş?

Erdem: 2007'de, Hollanda Kraliyet Konservatuarı'na kabul edildim. Elektronik müzik kompozisyonu okumaya başladım, ama altı ay sonra bıraktım.

Post döner dönmez mi hızlandı?

Erdem: Tabii, döner dönmez stüdyo hazırlıkları başladı.

İkiniz ne zaman, nasıl tanıştınız?

Erdem: Bir evde karşılaştık. Chemical Brothers'ın partisine gidiyordum o gece. Türkiye'ye ilk gelişleriydi, Solar Beach'te DJ'lik yapacaklardı. Gerçekten beş saat canlı çaldılar. O partiden önce, bir arkadaş grubuyla demlenme sırasında Aytuğ'yla tanıştık.

Sen Chemical Brothers'a gitmedin mi?

Aytuğ: Hayır, muhtemelen param yoktu ya da işim vardı. Zaten 1998 Prodigy konserinden sonra hiçbir konser kesmiyor beni.

Yeni Prodigy albümünü nasıl buldunuz?

Erdem: Uçmuş! Boş yok!

Aytuğ: Parti yapmak isteyen biri varsa, play'e bassın ve bitene kadar ellemesin.

Erdem: Post için de aynı şeyi söyleyebilir miyiz hocam? *(gülüyor)* Bence sahnede aratmıyoruz Prodigy'yi.

Myspace sayfanızda (www.myspace.com/postsound) "etkilendikleri" hanesinde üç isim yazıyor: Dionysos, Einstein, Shakespeare... Birincisiyle başlayalım...

Erdem: Benim kişisel yolum ve hayata bakışım esrimeye dayalı. Tanrıya dokunmanın da esrime yoluyla sağlanacağını düşünüyorum. Rahat olacaksın, herhangi bir korkun, kompleksin, kaygın olmayacak ve yaşamaktan büyük coşku duyacaksın ve bu coşkuyu vecd haliyle yakalayacaksın.

Aytuğ: Bunu yapamıyorsan da, bunun düşüncesini kendine hatırlatmak gerekiyor. Çok fazla ciddiye almaya gerek yok durumları, su yolunu bulur, daha sakin olabiliriz. Bu "tanrıya dokunmak" falan, büyük laf oldu şimdi. Rahat değiliz o kadar da.

Benim için her şey ses. Sadece yedi nota ya da on iki nota diye bir şey yok. 20 Hz ile 20 KHz arası bir alan var. Kulak 20 Hz ile 20 KHz arası her şeyi duyabiliyor...

Erdem: Ben rahatım biliyorsun. *(gülüyor)*

Aytuğ: Eh, ortalaman yüksek sayılır. *(gülüyor)*

Einstein?

Erdem: Einstein bence en önemli sorunun cevabını vermiş ender insanlardan biri. Enerji nedir? Kütle çarpı ışık hızının karesi. Fizikle, modern fizik ve kuantum fiziğiyle çok ilgileniyorum. Buna bir şiirsellik olarak bakabilirsiniz. Shakespeare'e baktığınız gibi. Aynı şeyi bilimde de arıyorum. Somutu gördükçe soyutun ne kadar büyük olduğunu, ne kadar soyut olduğunu, ne kadar boşluk olduğunu hissediyorum. Bilinenler arttıkça, bilinmeyenler daha da artıyor...

Einstein'ın kişiliği de çekiyor mu seni?

Erdem: İnanılmaz. Onun da hayata bakış tarzı, espirili yaklaşımı çok çekiyor. Çok da politik bir herif. Olmak zorunda, çünkü çok önemli bir şey söyledi ve ondan sonra artık bütün hayat değişti, bombaya vesile oldu. Gel de politik olma yani... Felsefeyi de düşünüyorum, bilimi de düşünüyorum. En beğendiğim ekol Schelling ekolüdür. Kuantum felsefesini ilk öngören felsefeci Schelling'tir mesela. Çok enteresan, ülkemizde kitabı yok. Sadece Türkçeleştirilmiş alıntıları var. Bu adam mesela sanat felsefesini bütün felsefenin üstüne oturtur. Sanatçının tanrıyla özdeş ve denk olduğunu söyler. Çünkü o da yoktan bir şeyi alır, yaratır, başlatır ve sonlandırır.

Shakespeare'e gelelim...

Erdem: Shakespeare baba, gördüğüm en komik adamlardan biri. Konuşma sanatını o kadar iyi kullanıyor ki, kendi içinde bunu felsefe olarak görüp doğa felsefesiyle de ilişkilendiriyor. En felsefî adam da soytarı. Ben de soytarı olmayı tercih eden bir adamım. Çünkü soytarı, en güzel lafı da, en saçma lafı da söyleyen, kralın yanında duran ve krala parmak atabilen tek adamdır. Freud'un "Espri Sanatı" diye bir kitabı var. Orada şunu görmüş adam: Espri, en uçları birleştirme sanatı. En olmayacak iki durumun birleşmesi bizi güldürüyor.

Shakespeare de bunu mu yapıyor?

Erdem: Shakespeare de bunu yapıyor. En uçları alıp birleştirebiliyor. Çok büyük bir adam ama çok da komik bir adam. Mesela en sevdiğim oyuncu da Peter Sellers'tır. Şunu düşünüyorum: Herhangi bir idealist tutumunuzun sonunda vardığınız hakikat sizi güldürmüyorsa, orada bir eksiklik vardır.

Söyleşi: **Emin Ekşi - Derya Bengi**

İslami Hareketin Baş Tacı, Malk Mülk ve Zenginlik

Mesele, Nisan 2009, Sayı 28

- Mehmet Eroğlu Romanı Okumak *(Osman Akınhay)*
- İslami Hareketin Baş Tacı, Malk Mülk ve Zenginlik *(Mehmet Eroğlu'yla söyleşi)*
- Mahmud Deviş Artık Gazze'yle Özdeş *(Uğur Hökden)*
- "Beşir'le Vals": Arapları Sürüleştirerek Günah Çıkaran Bir Animasyon *(Sanem Öztürk)*
- Benim Yazarım: Thomas Bernhard *(Semra Topal)*
- Google ve Kitapların Geleceği *(Robert Darnton)*
- Post-Entelektüel Dönemde Bilinç/sizlik ve Edebiyatı Yok Oluşu *(Hasan Bülent Kahraman)*
- Post-Kemalist Çağın Eşiğinde: 'Çok Alametler Belirdi' *(Zafer F. Yörük)*
- "Tel": Bir İntikam Romanı *(Hazal Halavut)*
- "Har": Bir Kıyamet Romanı *(Aslı Dadak)*
- Ankara, Atina, Tahran'da Devrim: Hayali Bile Güzel! *(Murat Uyurkulak'la söyleşi)*
- Resmi İdeolojinin Kürt Seviciliği *(Müjde Arslan)*
- "Fasulye Paçası"yla Ne Yapmalı? *(Gonca Gül Taşçı)*
- Ulrike Meinhof: Hakiki ve Dürüst Olma İsteği *(Özgür Sevgi Göral)*
- Recep İvedik Kimdir, Onu İzleyenler Kimler? *(Ahmet Terzioğlu)*
- "Güz Sancısı": Gayrimüslim ile Müslüman'ın Olanaklı Aşkı *(Gül Yaşartürk)*

Yönetim Yeri: Agora Kitaplığı Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. • Yazışma Adresi: Osmanlı Yokuşu, Muhtar Kamil Sok. No: 5/1 Taksim/İSTANBUL
• e-mail: mesele@agorakitaplig.com • Tanıtım-Reklam-Abone: tanitim@agorakitaplig.com

Post Dial

Peyote'lerde, Dogzstar'larda pişmiş yeteneklerin arasına Post Dial da ekleniyor, iki İzmirli arkadaş bir vakittir İstanbul'u sallıyor. Synth destekli, güçlü beat'li şarkılarıyla elektronik sularda yüzüyorlar, tempolu ama vakur havalarıyla post-punk'tan güç alıyorlar, adeta sert bir Duran Duran oluyorlar. Teknolojinin müzik üretimini ve dağıtımını demokratikleştirdiği zamanımızın ev prodüksiyonu bilgisi, sahnede disko toplu bir odadaymış gibi davranma hali onlarda da var. İstanbul indie'si neye tekabül ediyormuş, Post Dial'cılar anlatıyor...

KARDEŞİMSİN ENGİN ÇEBER

Birbirinizi nasıl buldunuz, nasıl başladınız beraber müzik yapmaya?
Sinan Tınar: Ortaokul yıllarında tanıştık, evde kayıtlar yapmaya başladık. Post Dial adını da o sıralarda koyduk.
Yiğit Bülbül: Bir yandan da cover yapıyorduk çeşitli insanlarla. 2006 gibi, kendi kayıtlarımıza daha çok konsantre olmaya başladık.
Kimleri dinliyordunuz o dönemlerde?
Sinan: Nirvana vardı çok büyük ölçüde. O dönemler İzmir'deydik. İzmir'de metal ve punk çizgisi daha çok, ama punk da hiçbir zaman İngiltere'nin ya da Amerika'nın başlarda ürettiği punk değildi, punk'ın transforme olmuş hali vardı, NOFX, Bad Religion gibi şeyler. Skater punk'ı yani. Ama biz daha çok metal camiası içindeydik. Megadeth, Metallica gibi bir takım idollerimiz vardı, ama o kapalılıktan bir şekilde çıktık. Hâlâ İzmir'de o kapalılıktan çıkamayan insanlar var.
Her gün myspace'te bir sürü grup beliriyor. Kendinizi bu bolluk içinde nasıl farklılaştırıyorsunuz?
Sinan: Teknolojiyle beraber müzik yapmak ve yaymak kolaylaştı. Bu durum, bir süre bir müziğin ve kitlesinin varolmasını sağlıyor. Ancak mainstream'e sıçrama noktasında duvarı kırıp farklılaşmak ve daha büyük kitlelere ulaşabilmek gerekiyor. Biz yaptığımız işte bu noktayı fazlasıyla ciddiye alıyoruz.
Bir yandan da Peyote'de, Dogzstar'da çalıyorsunuz, sizi oralarda da takip eden bir kitle var...
Sinan: Peyote'nin bir post-rock çizgisi var, biz biraz onun dışında kalıyoruz. Dogzstar'da da DJ müziği ağırlıklı. Biz kendi şarkılarımızı söylüyoruz, şarkıla-rımızın sözleri var, oturuyoruz çalıyoruz. Ama hâlâ bir takım bağnaz elektronik müzik kalıplarına da maruz kalıyoruz. "MFÖ de elektronik müzik o zaman" deyince anlıyor insanlar derdimizi.
Yiğit: İzmir'de çok cover bar var, hemen hemen hepsi öyle aslında. O yüzden İstanbul'a geldiğimizde de bir cover grubu kurup bir yerde çıkmak gibi bir düşüncemiz vardı. Fakat her grup cover üzerine yoğunlaşınca veya dümdüz o alana yönlendirilince, müzikte de zerre kadar ilerleme olmuyor.
Bir yandan da çeşitli blog'lar, paylaşım siteleri sayesinde dünyanın her yanından kendi müziğini yapan genç grupları takip etme imkânı var. Cover alışkanlığını yıkan bir şey değil mi bu?
Sinan: Blog okuyan kitle, kaymağın üst tabakasıymış gibime geliyor.

> **Beste yapmak için yüz tane kitap okumak, modern sanatı takip etmek gerekmez. Çok daha primitiftir, iki kişi bir odaya kapanırsın, ortaya çıkan şey müziktir. Punk yani.**

Ama New York'ta ya da Londra'da yaşasak, orada çalacak çok fazla yer var bir kere. Burada sadece Dogzstar var, Peyote var. Şehir dışına çıkmak bile büyük uğraş, ama Londra'da olsak NME gelir, bir yerde görünürsün, sonra mesela Avrupa'dan mekân sahipleri gelir, bu müziği talep etmeye başlardı.
Yiğit: Çünkü Berlin'deki adam Londra'dakini biliyor, oradan bir başka yere geçmek daha kolay. Berlin'in en ünlü kulübüyle Londra'daki iyi kulüp birbirinden haberdar sonuçta. Türkiye'den Emre Aydın bile ne kadar olay oldu! Sanki Avrupa uzayın başka bir yeri gibi, kendini o kadar bastırıyorsun ki! Aslında bu imkânsız bir şey değil, bayraklarla kutlayacağın bir şey de değil.
Sinan: İngilizce konuşabiliyorsan, kalkıp gidersin, birine demonu verirsin. İnternet var zaten. İstanbul'daki müzik İstanbul'da kalmamalı. Ama Avrupa'ya giden kanallar burada daha açılmadı. Biri kazıp kazacak, o kanalı açacak. The Raws Almanya'da konser verdi ya da Kim Ki O, Jens Lekman'la beraber turneye çıktı. Önemli adımlar bunlar, ama işin ardında bunu amaç edinmiş bir menajer olsa, buradan adam alıp postalayabilir. Bizim böyle gidebileceğimiz insanlar yok.
Sahnede anlden yabancı dilde konuşmaya başlamanız yurtdışına hazırlık gibi de anlaşılıyor. İngiltere'nin ünlü DJ'i Erol Alkan'la da bir bağlantınız vardı, değil mi?
Sinan: Evet, ona demomuzu verdik buraya geldiğinde, o da bize cevap yazıp beğendiğini söyledi. Yabancı dil çıtlatmalar yurtdışı konserine hazırlık değil, sarhoşluk daha çok, biraz da ironi.
Dinçer: Konuşmayınca da seyirci beğenmedi durumu oluyor. Bir de tabii son Björk durumu var ortada. Seyircilere kızdığı konuşulmuştu konserden sonra.
Yiğit: O bizdeki örf ve adetten kaynaklanıyor. Seyirciye böyle bir sunum yapılması gerekiyormuş gibi.
Kendinizi akraba gördüğünüz müzisyenler, dönemler var mı?
Sinan: Factory Records.
Yiğit: Manchester'ın iyi dönemleri. "24 Saat Parti İnsanları" filmi mesela, bizim hayatımızı değiştirmiştir. Tony Wilson denen adamın İngiltere'deki indie'yi nasıl şekillendirdiği çok önemli bizim için.
Sinan: Müziğin gücünü kullanıp bir şeyleri değiştirebilmiş insanlar bizi etkiliyor.
Yiğit: Bazen "bilmemne etkilerini Beckett'vari bir etkileşimle sentezle-

44→

yen bir müzik yapıyoruz" gibi ifadelere rastlıyoruz. Bildiği bütün isimleri kendini tanımlamak için kullanıyormuş gibi duruyor, bu aristokrat duruş zavallı bir durum olabiliyor.

Sinan: Bizim gençlikte yapılan müziğin altını doldurma ihtiyacı var, referansları alıp kendi müziklerinin altına çakma durumu var. Sen neden gelip müziğinin çatısını oralardan kuruyorsun ki? Bırak müziğin kendisi ayakta dursun.

Yiğit: Farklı disiplinlerden etkileniyorsun ve o senin evrenini oluşturuyor. Ama sen müzik yapıyorsun sadece, yaptığın işi abartmana gerek yok. Müziğini tanımlarken laf salatasına da gerek yok.

Sinan: Müzik yapmak için Carl Jung mu bilmem gerekiyor diye düşünüyorsun bazen. Böyle bir yargı varsa, çok yanlış. Beste yapmak için yüz tane kitap okumak, Avrupa modern sanatını takip etmek gerekmez. Çok daha primitiftir, iki kişi bir odaya kapanırsın, ortaya çıkan şey müziktir. Punk yani. İngiltere'de falan millet daha çocukken garaja kapanıp müzik yapıyor, ki kimse o yaşta yaptığı müzikteki entelektüel derinliği dert etmiyor.

Yiğit: Bizde halk müziğinde var böyle bir şey. Beckett anlattığını iddia eden müziktense, bu bana daha yakın geliyor.

Sinan: Mesela "Türkiye'de Punk ve Yeraltı Kaynaklarının Kesintili Tarihi" kitabında Kemal Aydemir İngiltere'ye gidiyor ve oradaki punk'ı burada yapmaya başlıyor, yanlış hatırlamıyorsam. Ama orada altyapı hazır, buradaysa duvarlara en fazla "fuck" yazıyorsun.

İndie kavramı ne söylüyor size?

Sinan: Biz müzik piyasasından çok fazla insan tanımıyoruz, ama yine de bir yere gelebiliyoruz, adımız duyulabiliyor. Reklamımızı internetten yaptık. Bu, independent'ın, bağımsızlığın bir örneği. İnternet bağımsız olmak için gereken altyapıyı zaten sağlıyor.

Yiğit: Bu punk'ta da böyle oldu. Bir yerde bir alev yanıyor, bir akım doğuyor, müzik olarak da, moda olarak da bir sürü yerde takip edilmeye başlanıyor.

Sinan: Zaten indie, çok katmanlı bir kelime. Plak şirketleriyle ilgili bir tarafı, bir de kültürel anlamı var. Genelde indie, evde kendi başına yaptığın bir şey gibi algılanıyor daha çok. Bant dergisi ya da Peyote gibi.

Sizce underground diye bir şey kaldı mı peki?

Sinan: Bilemiyorum, ama Tarlabaşı için bir altkültür diyebiliyorum mesela şimdi düşününce. Tabii altkültür tanımı bağlamla ilişkili bir şey. Türkiye çok parçalı bir yapı sonuçta.

Kaynağını David Bowie'de bulan bir androjenlik yeniden revaçta sanki, cinsiyet sınırları zorlanıyor yeniden. Grace Jones da yeniden albüm yapmaya başladı mesela. Sizde de belli bir androjenlik dozu hissediliyor...

Sinan: Bizi androjen bulan başkaları da var. Bu tabii ki bilerek yapılan bir şey değil, poz vermiyoruz. Ama tabii androjen bulunuyoruz diye de hemen maço mod'a geçmeye de çalışmıyoruz. Böyle kaygılarımız yok.

Siz Boğaziçi Üniversitesi'nde, sol geleneğin hâlâ canlılığını koruduğu bir okulda okudunuz. Üniversitenin ortamından etkilendiniz mi?

Sinan: Boğaziçi apolitik bir okul aslında. Okulda olunca nasıl görünüyor, biliyor musun? Bir grup sol eğilimli insan kendi aralarında gruplaşmışlar. Seni oraya alacak bir kanal yok, kantinleri ayrı, başka türlü giyiniyorlar. Ya onlardansın ya değilsin gibi bir durum var. Okulun genelindeki apolitiklik de aslında politik olanların durumu fazla fetişleştirmesinden.

Yiğit: Her konuda böyle bir sıkıntı var. Kürklü mantomla gidersem, beni aralarına almayabilirler. Düşüncemi değil de, bende gördüklerine dair bir yargı geliştirirler, bir yandan da ezbere bir şekilde "döner sermayeye hayır" diyebilirler. Fakat sen ona ezberinin dışına çıkacağı bir soru sorduğunda komik duruma da düşebiliyorlar. Tartışma, öğrenme, dinleme ya da içselleştirme gibi şeylerin her zaman geçerli olmadığını görüyorsun. Burada "Kardeşimsin Alexis" diye sokağa dökülenler, bizde binlerce Alexis'ler öldürülürken ya da dayak yerken neden tepki vermiyor? Alexis olayının burada yankı bulması çok güzel, ama biraz bizdeki dertlere de içtenlikle tepki verilse iyi olur.

Sinan: Veyahut biz popüler olsak, "onlar popa düştü" diyecek olanlar çıkacaktır, bu da onun gibi bir şey.

Yiğit: '60'larda fokurdayan bir şey vardı. İhtiyaç duydukları şey için çalışıyorlardı o insanlar, yaşadıkları şeyi değiştirmeye çalışıyorlardı. Şimdiki çok aktivist gençlerin de daha başka analizlere ihtiyaçları var gibime geliyor.

Sinan: Mesela internet yasağı korkunç bir şey, bunun için yürünmeli. Kitap yakılınca nasıl bir tepki vermek gerekiyorsa, internetteki yasağın bununla aynı şey olduğunu göremeyebiliyorlar. Youtube gibi bilgiye kolay erişim kanalları yasaklanıyor burada.

İnternetin tehlikeli olduğu düşünülüyor tabii.

Sinan: Tehlikeli olmalı zaten. Youtube yasaklanıyorsa, pardon ama, yıkalım bu tabuyu, tehlikeli olsun bir zahmet.

Burada "Kardeşimsin Alexis" diye sokağa dökülenler, bizde Alexis'ler öldürülürken neden tepki vermiyor? Bizdeki dertlere de tepki verilse iyi olur.

Söyleşi: ***Dinçer Şirin***

Su hakkı, yaşam hakkı

ö z e l l e ş t i r i l e m e z !

SU FORUMU NE İŞE YARAR?
İspatlanmış bir rezalet

BEŞ KITADAN DEHŞET HİKAYELERİ
Su özelleştirme fiyaskoları

ÇİFTÇİ-SEN BAŞKANI ABDULLAH AYSU
Yaşamı tartışamayız

DEVLET SU İŞLERİ, BIRAK BU İŞLERİ
Asıl tehlike "üç p"

İBRET-İ ALEMLİK BİR ÖZELLEŞTİRME SERÜVENİ
Antalya'nın sırlı suları

ICSID, BIT, UNCITRAD
Yeni emperyalizmin şifreleri

YAŞAM BUDUR İŞTE!
Coca Cola'nın suç günlüğü

KOCAELİ'DE THAMES WATER'IN ARKASI GELİYOR
Sermayeye ikram, vatandaşa zam

E X P R E S S S U Ö Z E L S A Y I S I Ç I K T I !

KONSER

Babylon'da bu ay

7 - 28 Nisan, 20:30 **Sulukule Roman Orkestrası**
8 Nisan, 21:30 **Kolektiflstanbul**
9 Nisan, 21:30 **Yasemin Mori**
10 Nisan, 23:00 **Dreadzone**
11 Nisan, 23:00 **Dreadzone:** Baba Zula ve Fairuz Derin Bulut'un eşliğiyle.
15 Nisan, 22:30 **Ship Of Fools:** Einstürzende Neubauten ve Fatih Akın'ın "İstanbul Hatırası"ndan tanıyacağınız Alexander Hacke ve sanatçı eşi Danielle de Picciotto'dan aile boyu, rock'lu, elektronikli, oryantal, avangard bir "Ortaçağ'da delilere ne yaparlar" belgeseli. Bant'ın katkılarıyla.

16 Nisan, 21:30 / 17 Nisan, 23:00 **Alice Russell:** Belki güzel sesini daha önce duymuşsunuzdur, mesela Radyo Oxygen'de çalan bir nu-caz grubunda, bir funk ekibinde, ya da kendi albümüne, evvelki Babylon ziyaretine denk gelmişsinizdir. İngilizlerin en "soul" yüklü yorumcularından.
21 Nisan, 21:30 **Okay Temiz - Harald Swensson Trio**
23 Nisan, 21:30 **Baba Zula çengi gecesi**
24 Nisan, 23:00 **Pilooski:** "Beggin" şarkısını meşhur eden DJ oymuş. Az referans sayılmaz.
25 Nisan, 23:00 **Thieves Like Us:** İki İsveçli, bir Amerikalı, New York'tan Paris'e, o kulüp senin, bu âlem benim dolaşan bir elektronik ekibi. "Play Music" adlı albümleri vesilesiyle dünya ne dinliyorsa onu getirecekler.
29 Nisan, 21:30 **Sakin**
1 Mayıs, 23:00 **Tortured Soul:** New York'lu house üçlüsü, ritmlerinin canlılığıyla, pop hafifliklerivle, ama söyleyişlerindeki duygusal ciddiyetle el üstünde tutulmayı hak ediyor. Birkaç senedir "Fall In Love", "Don't Hold Me Down" gibi hitleriyle Türkiye'de de seviliyorlar. Babylon'u bu ziyaretlerinde de dolduracaklardır.
2 Mayıs, 23:00 **Horace Andy & Ashley Beedle:** Massive Attack'teki vokalleriyle adeta yeniden doğan reggae anıtı Horace Andy, son albümü "Inspiration Information 2"yu house grubu X-Press 2'dan Ashley Beedle'ın prodüktörlüğünde kaydetti, on üzerinden on aldı. Her biri bir insan hakkı olan yeni şarkılar, Marley'in "Hypocrites"ı, Stones'un "Angie"siyle, bizleri bekliyor.

Indigo'da bu ay

17 Nisan, 23:00 **Alex Metric:** '80'leri el üstünde tutan, elektro-rock'a kafa yoran bir DJ. Ama her şeyden önce eğlenmeye, kitleyi koparmaya bakıyor.

18 Nisan, 23:00 **Sascha Funke:** 10-15 yıl önceye göre küçük kulüplere sıkışmışa benzeyen elektronik müziğin kalelerinden Berlin'in popla barışık DJ'lerinden, Bpitch Control sanatçılarından.
24 Nisan, 23:00 **Dave Clark:** Gözden düştüğü söylenen tekno janrına bağlılığıyla tanınan bir isim. '90'lardan bu yana İngiliz teknosunun demirbaşlarından.

Ute Lemper

'20'lerle '90'ları, kabarenin ve rock'un ortak dekadanslarını ah ne güzel evlendirirdi. Patricia Kaas misali, bulunmaz hint kumaşı bir sound'u iyice pişirebilir, Marlene Dietrich'le Tom Waits'i öpüştüren bir rock çıkarabilirdi. Hâlâ o taraklarda bezi var mı, yoksa cilaya mı yanaşık, 15 Nisan akşamı İş Sanat'ta göreceğiz.

Buena Vista Social Club

Küba müziğinin büyük isimlerinden, orijinal Buena Vista'cı, basçı Orlando "Cachaito" López şubat ayında vefat etti. Yaşasaydı, bu ekiple beraber o da İstanbul'da olacaktı. López'in diğer arkadaşları da bu küçük adanın namlı isimlerinden: Manuel Galbán'ın gitarını Ry Cooder'la beraber yaptığı Grammy'li albümden de hatırlarsınız. Yine has Buena Vista'cılardan Manuel "Guajiro" Mirabal, elli yıldan bu yana trompetiyle Küba müziğinin en güzelini üflüyor. Trombondaysa Jesus "Aguaje" Ramos, Rubén González'lerin, Ibrahim Ferrer'lerin sıkı mesai arkadaşlarından. En maharetli, tecrübeli Buena Vista kombinasyonlarından biri bu. 28 Nisan'da, Santralistanbul'da olalım. "Cachaito"nun hatırasına.

Bonnie "Prince" Billy

Yeni albümü "Beware"i fırından daha yeni çıkaran Bonnie "Prince", yeniden İstanbul'da: 3 Mayıs akşamı Babylon'da yüksek sesle muhabbete koyulanı hakkaten döverler! Bu sefer yanında Tenebrous Liar da var üstelik. Yani, Kurt Cobain'lerden Nick Cave'lere herkeslerin en güzel fotoğraflarına imza basan fotoğrafçı Steve Gullick'in grubu. Ekip, 3'ünde Bonnie "Prince"den önce, 2'sinde Peyote'de kendi namına çalacak.

Jane Birkin

Serge Gainsbourg'la beraber olmaya başladıktan sonra sinemadan müziğe yakınlaşan, Serge'in kaybından yıllar sonra şanson âleminde kendi başına hâlâ ayakta durabilen Jane Birkin, dingin ve kolonya gibi uçucu sesiyle bu ay konuğumuz. 21 Nisan'da Maslak'ta, TIM Show Center'da sahne alacak olan Birkin, bir yandan zamane rock'çularının desteğiyle doldurduğu son albümü "Enfants d'hiver"den, bir yandan Gainsbourg'lu plaklarından şarkılar okuyacak.

Jeff Martin

'90'ların sağlam gruplarındandı Tea Party. Furyalara pabuç bırakmazlar, progresif, masif bir blues çalarlardı. Dünya vatandaşı oldukları, şarkılarına sinen Ortadoğu nağmelerinden belliydi. O renkliliğin müsebbibi, eline alıverdiği uduyla, santuruyla, darbukasıyla, grubun gitaristi, vokalisti, şarkı yazarı Jeff Martin'di. Üç senedir kendi yağıyla kavruluyor Martin. Onun şarkılarından önce Kadıköy Karga'nın sevdiği sound'ları ev kıvamında yeniden üreten Saltuk Ergiıner çalacak. 14 Nisan Antalya Orpheus Pub, 15 Nisan Ankara IF, 16 Nisan Eskişehir Glow, 17 Nisan İstanbul Yeni Melek...

Jay Jay Johanson

Eski dostumuz sağolsun, İstanbul'da kimi İstanbullulardan daha fazla konser veriyor. İtirazımız yok. '90'ların trip-hop'undan 2000'lerin elektroniğine şarkılarını sakince geçiren İsveçli şarkıcı, yeni albümü "Self-Portrait"ten şarkılarla ve yeni saçlarıyla karşımıza çıkacak.

Fake Oddity

9 Nisan'da Ankara Manhattan'da, 15 Nisan'da İstanbul Ghetto'da bir İstanbullu kardeşimizin yad ellerdeki müzik mücadelesini alkışlayacağız. Lyon'da mukim Faik Şardağ'ın üç Fransız arkadaşıyla kurduğu Fake Oddity, ikinci albümleri "Runfast"ta koca rock ummanında kendi dalgasını bulabilmiş bir görüntü arzediyor. Yabancı grup mu desek, yerli mi, bilemedik valla.

KONSER

Calefex & Toni Owerwater Trio

Duke Ellington

1963 yılında çıktıkları turnede Duke Ellington Orchestra, belki Kennedy suikasti haberinin darbesiyle Atina'da, İstanbul'da çalamadı ama, Beyrut'tan Yeni Delhi'ye bir sürü yeri dolaştı, dönüşte de izlenimlerini "Far East Suite" plağıyla temize çekti. Calefex beşlisi ve Toni Owerwater üçlüsü, o şarkıları, "Isfahan"ı, "Agra"yı aynı rotada yeniden çalıyor. Bu kez İstanbul'u da katarak: 10 Nisan'da, Ghetto'da...

Barbara Hendricks & Magnus Lindgren

Arkansas doğumlu Barbara Hendricks, müzik hayatını yıllardır Avrupa'da sürdürüyor. Pek çok opera oyununda rol aldı, Barenboim gibi şeflerle söyledi, caz konserlerine çıktı. Aynı zamanda kendini mülteci sorununa vakfetmiş bir insan hakları eylemcisi. Şimdi geriye, Amerika'ya dönüyor, mülteci bir kıtanın müziğini söylüyor: "Barbara Sings The Blues" albümünün turnesi vesilesiyle, Marcus Lindgren Quartet'le birlikte, 21 Nisan'da CRR'de...

Gitarcafe'de bu ay

10 Nisan **Yahya Dal** */ 11 Nisan* **"Sonbahar":** Yönetmen Alper Özcan anlatıyor, Sonbahar Kumpanya çalıp söylüyor. */ 12 Nisan* **Kafdağı** */ 15 Nisan* **İki Kıtadan Yansımalar:** Namibya, Botswana, Zambiya, Vietnam, Kamboçya (dia gösterisi) */ 17 Nisan* **Demirhan Baylan & Oğuz Büyükberber Duo** */ 18 Nisan* **Durup Dururken:** Yeni Türkü'nün eski üyelerinden Fuat Oburoğlu ve Tuğrul Bayrak'ın yeni grubu "Yeryüzüne Merdiven" albümünden okuyacak. */ 19 Nisan* **Murat Meriç** (Pikaptan sahne şarkıları) */ 25 Nisan* **İsmira** */ 26 Nisan* **Puro Flamenko** Konserler 21:00'de, hafta içi bir gün amatör müzisyenler sahnede. *Caferağa Mah. Sakızgülü Sok. Taranto Apt. 7/1 Kadıköy / Tel: 0.216.348 60 55 / www.gitarcafe.com*

Çadır'da bu ay

10 Nisan, 22:30 **Replikas** */ 11 Nisan, 22:30* **Yasemin Göksu** */ 15 Nisan, 21:30* **Kafdağı Müzik Topluluğu** */ 16 Nisan, 21:30* **Ylnon Muallem** */ 18 Nisan, 22:30* **Sulukule Roman Orkestrası** */ 19 Nisan, 22:30* **Mira**

Pilli Bebek turnede

4 Nisan Muğla Alone Bar */ 7-8 Nisan* Bodrum Kule Bar */ 10 Nisan* Antalya Orpheus Bar */ 11 Nisan* Aydın TNT Bar */ 16 Nisan* Eskişehir Hayal Kahvesi */ 17 Nisan* Bursa Resimli Bar */ 22 Nisan* İstanbul Kadıköy Shaft

Arkaoda'da bu ay

10 Nisan **Hünkar Uğur - Ekin Sanaç** ('90'ların hitleri) */ 11 Nisan* **Levent Emiroğlu** (Future diskodan minimal elektroya) */ 16 Nisan* **Hünkar Uğur** (Yeni albümlerden seçmeler) */ 18 Nisan* **DJ Gözen** (Psychedelic ve '70'ler film müzikleri) */ 19 Nisan* **Yarabere** (Laptop ve gitarda Erdem Dicle) */ 25 Nisan* **John Robb** (Şahidinden Madchester gecesi) */ 8 Nisan* **Onur Yazıcı - Hakan Odabaşı** (Reset! gecesi) */ 26 Nisan* **Karton Ayı** */ 30 Nisan* **Doruk Yurdesin** (Rock'n'roll'dan post-punk'a twist) *Kadife Sok. no:18 Kadıköy - İstanbul / Tel: 0.216.418 02 77*

Enki Bilal İstanbul'da

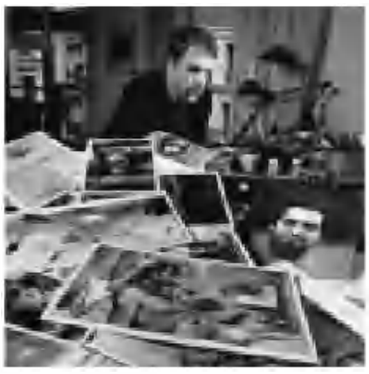

En sevdiğimiz çizerlerden biri –Express'ten de malûmdur– Enki Bilal. Cool çizgisi bir yana, kendine fütüristik âlemindeki güncele dokunan tematik, mevcut tarihsel dünyayı okuyup aktarışındaki fantazi ve sarahet, çizgiroman sınırlarını zorlayan kitapları Türkiye'de de basılan Bilal'i iştahla takip etmemize sebep oluyor. Ve ne mutlu ki, Enki Bilal, çizimlerinin esaslarıyla İstanbul'a misafir oluyor. 2 Mayıs'a kadar izlenebilecek sergide, Bilal'in eserlerinin yanısıra, Murat Cem Şerbetçi'nin koleksiyonundan serigraf ve litograf baskılar, afişler, heykel ve saat tasarımları da yer buluyor. Adres Galatasaray, Yapı Kredi Sermet Çifter Salonu...

"Aşk"

Biz Arslan Eroğlu'nu "deadhead" diye tanıdık. Doğup büyüdüğü Samsun'un köyüyle San Fransisken hippi komünlerini, pîr aşkına deyişlerle ham blues'lan aynı oktavda dinlediğine şahit olduk. Ressamlığı –kendi deyişiyle levhacılığı– şimdi böyle bir olgunluğa eriyor, tual üzerine yağlıboyası Siyahkalem'lere, Karagöz'lere, iki boyutlu bir derinliğe evriliyor. Az daha gayret etse, elini fırçaya değdirmeyecek de resmi öyle yapmış olacak. "Aşk" sergisi, 25 Nisan'a kadar Karşı Sanat Çalışmaları'nda. *(Gazeteci Erol Dernek Sok. No: 11/4 Hanif Han Beyoğlu - İstanbul / Tel: 0.212.245 71 53 - 4)*

"This Is My Dream..."

Çocuksu bir çizgi-roman figürasyonu, sokak duvarlarına gidecek bir renk skalası ve basitlik, Chagall misali bir kuşbakışı dinginlik... New York'ta pişip İstanbul'a düşen Ayşe Küçük'ün sergisi "This Is My Dream... Kiss Me", taze enerjisiyle, 3 Mayıs'a kadar Milk Galeri'de. *(Galip Dede Caddesi Balkon Çıkmazı No:8/A Tünel / Beyoğlu - İst.)*

Kurosawa - Desenler

Uzakdoğu sinemasının büyük yönetmenlerinden Akira Kurosawa, başta western ve aksiyon tarzları olmak üzere, Batı sinemasını da çok etkiledi. Bugün, sinema tarihinde ilk akla gelecek birkaç yönetmenden biri. Pera Müzesi'nde son ayına giren "Desenler" sergisi, Kurosawa'nın "Ran", "Kagemusha" gibi filmleri için sahneleri tasarlamak üzere çizdiği, Batı resminin çeşitli anıt isimlerinden –mesela yandaki gibi Van Gogh'dan– etkilendiğini belli eden 87 deseninden oluşuyor. Hem sinemaya hem resme düşkünleri çekecek olan sergi 26 Nisan'a kadar görülebilir...

SİTE

Hepimiz Çingeneyiz

"Romanlar, Abdallar, Elekçiler, Domlar, Lomlar, Mırtıplerl Çingene olarak adlandırılan veya kendisini Çingene olarak kabul eden herkes! Burası sizin siteniz" demişler, Hâşim'e selâmla "Çingene bizzat bahardır" diye eklemişler. Türkiye'den, dünyadan haberler, söyleşiler, makaleler, fotoğraf ve video arşivi, forumlar... Çingenelerin ve dostlarının buluşma, dünyayla buluşma adresi. Radyoları da var: www.cingeneyiz.org.

SEMPOZYUM

İhsan Oktay Anar Sempozyumu

Romancı, eleştirmen, sosyolog, tarihçi, çevirmen, tiyatrocu, sinemacı gözüyle İhsan Oktay Anar romanları, romanlardaki makinelerin, müzik aletlerinin maketleri ve 25 roman karakterinin bilip sevdiğimiz çizerler tarafından yapılan insan boyutundaki kopyaları eşliğinde, 25 Nisan günü 09:30'dan itibaren tartışılacak. Murat Belge ve Ahmet İnam'ın açılışını yapacağı sempozyum, Anar sevenler için kaçırılmaz bir şölen.

MECMUA

Draje

İlk sayısının dosyası "yasak"tı, ikincisi "olağanüstü". Bir -18 dergisi, rahat, neşeli, ama meraklı, ilgili. Siyasî de değil, tıntın da. Renkli, gençliğinden mutlu, taze yazılar, resimler, oyunlar. İcabında, ilkokullu küçük kardeşlere de yer var, ama onlar biraz gezerken fonda "Adına da derler seks" de çalar. Online dergi Draje, http://drajedergi.com adresinde yayında.

V.KargART
Performans Günleri

1 - 30 Nisan 2009

"Sadece Seyirci Kalmayın!"

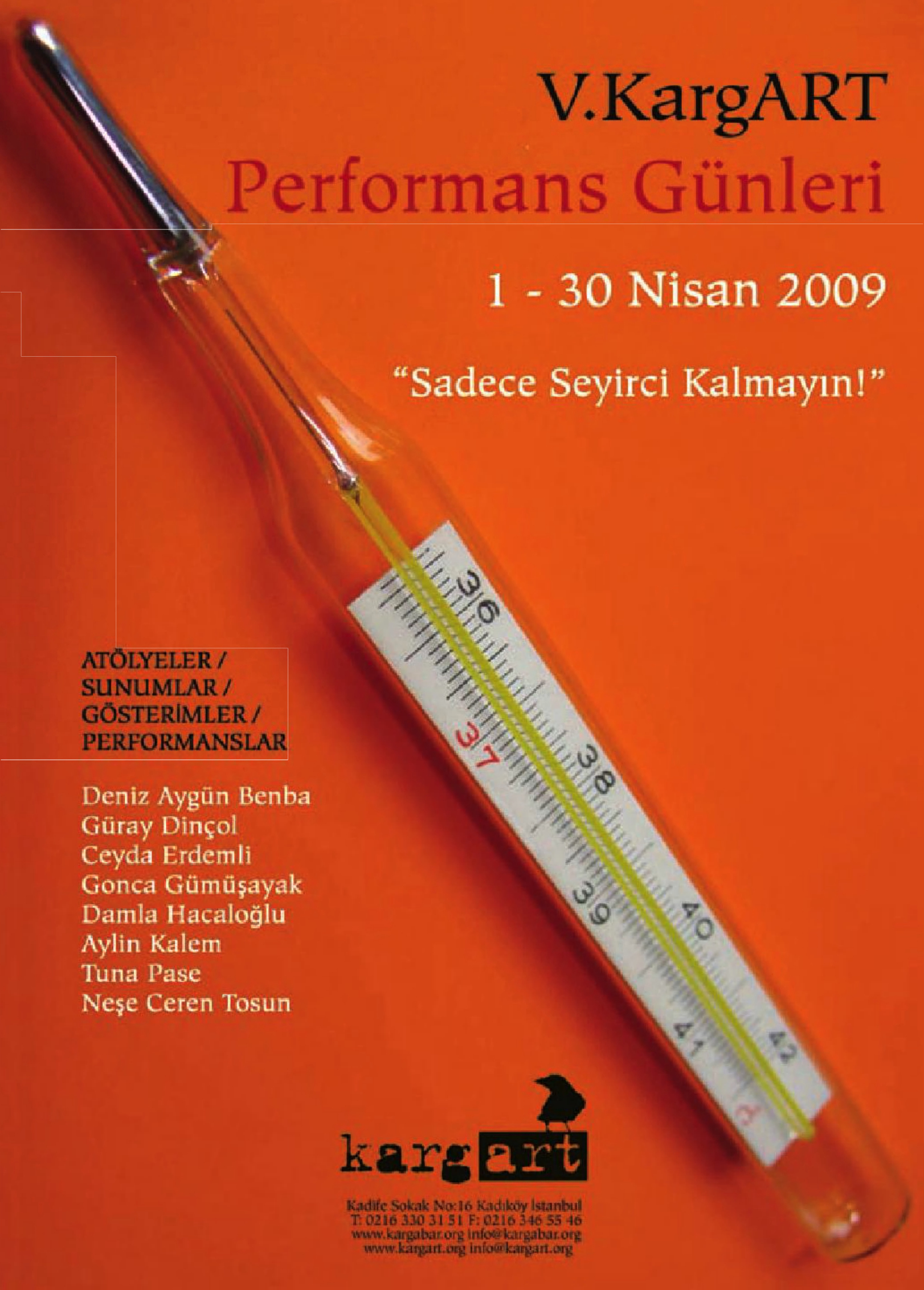

ATÖLYELER /
SUNUMLAR /
GÖSTERİMLER /
PERFORMANSLAR

Deniz Aygün Benba
Güray Dinçol
Ceyda Erdemli
Gonca Gümüşayak
Damla Hacaloğlu
Aylin Kalem
Tuna Pase
Neşe Ceren Tosun

kargart

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul
T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46
www.kargabar.org info@kargabar.org
www.kargart.org info@kargart.org

ROLL KİTAPLIĞI

Cormac McCarthy İhtiyarlara Yer Yok (Kanat)
Felix Guattarl Nakaratlar (Dost)
Gene D. Pillips *(der.)* Stanley Kubrick (Agora)
Hakim Bey T.A.Z. –Geçici Otonom Bölge (Altıkırkbeş)
Ingmar Bergman İmgeler (Nisan)
İhsan Oktay Anar Suskunlar (İletişim)
Julian Barnes Arthur ve George (Ayrıntı)
John Berger Kıymetini Bil Her Şeyin (Metis)
John Updike Terörist (Alef)
Julian Barnes Arthur ve George (Ayrıntı)
Maude Barlow Mavi Sözleşme –Küresel Su Krizi ve Su Hakkı Mücadelesi (Yordam)
Mehmet Eroğlu Fay Kırığı (Agora)
Murathan Mungan Son İstanbul (Metis)
Oktay Rifat Yağmur Sıkıntısı (YKY)
Richard Sennett Yeni Kapitalizmin Kültürü (Ayrıntı)
Şinasi Güneş *(haz.)* Sokak Sanatı (Es)
Şükrü Argın Yaşlanan İnsanlık Gençleşen Kapitalizm (Agora)
Tuncer Erdem Sulardan Kırlara Kuşlar –Seyrin 80 Hali (Kül)
Turgut Uyar Korkulu Ustalık (YKY)
Turgut Yüksel Katı (Çitlembik)

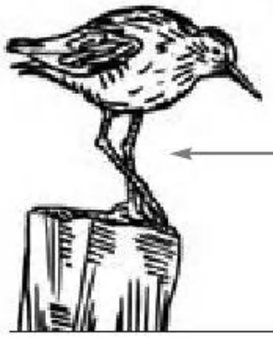

Kendi ritmini bulacaksın

Arkadaşımız Pınar Öğünç, Radikal Cumartesi için yaptığı "İnce İş" söyleşilerini genişleterek kitaplaştırdı: Faytoncudan vücut geliştirmeciye, taksiciden bulmacacıya, hekimden turşucuya, bir sürü meslek sırrı, hayat tecrübesi, kavgası... Okuma parçamız, "dansöz" başlığından.

Sema Yıldız: Fatih doğumluyum, senin yaşın yetmez, oralar hep istimlak oldu. Babam halde kabzımaldı. Hep bahçe içinde oturmaya alışıktık, bu sefer Karagümrük'e geldik. Orada okula başladım, arkası Sultan Mahallesi, Sulukule; bütün arkadaşlarım Roman. Herkes bir müzisyen, dansöz, çalgıcı bir şey... Kendimi onların içinde bulunca, başladım oynamaya.

O zamanlar ayıp böyle şeyler. Bir de, dört erkek çocuğun arasında tek kızım ben. Bak bunları kaydet, o zaman Amerikan üslerinde kulüpler vardı. Bir menajer Sulukule'den oralarda çıkacak çalgıcı, oynayacak genç kız seçerken, beni de beğenmiş. 12 yaşında falanım, hepsi benim okul arkadaşım, bana göre ben onların evinde oynuyorum. Ailemin katiyen kabul edeceği bir şey değil. Bir de öncesinde lunapark zamanları var. Benden bir yaş küçük kardeşimle bütün gün lunaparktaydık biz. Orada havuzun içinde motor üstüvanesi vardı, hani filmlerde görürsün. Ben onlara binerdim çok. O lunaparktan istemişlerdi beni babamdan "Senin kızın çok güzel, çok cesaretli" diye. Beni yetiştirmek istiyorlardı. Verir mi babam! O kardeşimle Hint filmlerine giderdik, oralarda ezberlerdim zaten şarkıları. Bahçemizde sırık domatesler vardı. Hintliler gibi sırıkların arasında dans ederdim. Bilir misin, o yaprakların yeşili de çıkmaz giydiğinden. Çivitle kaynatırlardı her şeyi.

Bir de erken evlilik yaptım ben. Tanıdığım bir ailedendi. Erken de erken yani, 14 yaşındaydım. Bir akşam komşuya gidiyorsun, dönmüyorsun işte, daha ne diyeyim ben sana. Neyse, sonra 15 yaşında ayrılığım oldu, anlaşamadık kocamla. Aman bunlar uzun hikâyeler. Ama sonra ben o Amerikan üslerinde dans etmeye başladım. Üs deyince bizim askeriye gibi düşünme. '72'de falan da teklif geldi, Kervansaray'da çıktım. Üç salon vardı, altı kez sahneye çıkardık. Sırf turist... Parisien vardı bir de...

Ben kendime kalçam iyiydi, şuyum iyiydi diyemem, ama Kervansaray'da hep ayakta alkışlandım, sahnede hediyeler verilirdi. Kimse televizyona çıkmazken, ben dünyanın her tarafından görüntüleniyordum. Yurtdışından teklifler gelmeye başladı. İngiltere'ye gittim aralarda. Bir dönem Belçika'da yaşadım, orada bir evlilik yaptım. Monte Carlo'dan, Monaco'dan istiyorlar beni, ama pasaport işleri zordu. Belçikalı bir erkek arkadaşım vardı, '80'de evlendik. Bir zaman sonra annemi kaybettim, abimi kaybettim, bir daha da gitmedim Belçika'ya. Orada hâlâ evliyim.

Buraya dönünce ders vermeye başladım. Bir yandan Gar'da, şurada, burada programlar... Ama '94'te bırakıp, sadece derse verdim kendimi.

Arada sadece festivaller için yurtdışlarına çıkıyordum. O festivaller sürüyor da. Bu sene Mısır'a gittim, hem dans ettim, hem bir workshop yaptım. Ben pek kendi yaptıklarımı anlatmayı sevmiyorum, kızıyorlar bana. Anlatsaydım, zamanında benden ders alanlar orada burada "Ondan ders aldık" diye adımı söylerdi. Üç-dört aydır Baba Zula'yla çalışıyorum. Kilink gecesi yapmışlardı, ben Kilink oldum o gece. Maske giyip dans ettim, cesaret ister tabii... Şimdi farklı; barlarda gençlere dans ediyorum. Ama beni o kadar güzel anons ediyorlar ki, güven veriyor. Çok güzel gençler. Kızlar çıkıp göbeğimi öpüyorlar, ne diyorsun...

(...) Türkiye'de çok dolaştım. Zil çalan çok yoktu, ayıp gelirdi. Çingene diyecekler diye, "Roman kızı" dans etmezlerdi. Ben âşığım Roman müziğine. Yabancılar da hep Arap tarzı istiyor. Dans çok güzel bir şey. Depresyona iyi, hatta hastanelerde araştırma yapacağım, bence menopozlu kadınlar, hamileler, hepsi dans etmeli. Keşke hamile olsam da dans etsem. Benim çocuğum oldu, ama yaşamadı. Sonra da çalışmaktan hiç zamanım olmadı. Hem onun bir hasreti var, hem de görüyorum, bana derse gelen kızlarda, annesini terk etmiş ya da sevmiyor hiç falan. Bu zamanda çocuk büyütmek zor.

Yabancılara dans etmeyi, yabancılara ders vermeyi daha çok seviyorum. Onlarda karnı büyük, bacağı bilmem ne derdi yok. Kadın ayakta durabiliyorsa, oynayabiliyorsa tamamdır. Önemli olan içten gelmesi. Benim yetiştirdiğimi görünce "Bu Sema'nın öğrencisi" derler mesela. Ben yüz hatlarımı, mimiklerimi de katarım. Tarzım daha çok hayvan figürleri. Bazıları elmalar, armutlar diye öğretir, ben hayvandan giderim. Devenin yürüyüşü, kuşların kanatlanışı, bilmem ne... Mühim olan akılda kalması. Kadın kendini aynada dans ederken görünce bir değişir, kadın olduğunu anlar, ben buymuşum der. Kendi ritmini bulacaksın. Yolda bir hanım gider, kalçalar küt küt ritm vurur. Kadının hiç haberi yoktur ama. Bazı insanların kendini bilmeden ellerinde kollarında bir ritm vardır ya da derslerde onu bulursun. Ben muhakkak her gün dans ederim, duramam zaten. Beni hareket galiba böyle tutuyor. Müzik olmadan, dans olmadan hayat olmaz. Baksana bütün harplerde, barışlarda da hep dans edilmiş. O kadar iyi anlatabilsem, senin gibi yazar olurdum, mühim bir şey dans, anla işte...

Pınar Öğünç, "İnce İş" (İletişim)

LO'JO

Tek gözlü kahraman

1982'den beri Fransa-Kuzey Afrika arasında caz köprüsü inşaatında çalışan grup dokuzuncu albümleri "Cosmophono"yu çıkardı.

"Bazar Savant"dan bu yana iki yıldır neler yapıyorsunuz?
Denis Péan: Bir albümü çıkardığımız gün, diğerini yapmaya başlıyoruz. Şiiri ve müziği olgunlaştırmak, beraber çalmak, albümlük 12 şarkı çıkarmak için yirmi şarkı hazırlamak gerekiyor. Epey yolculuk da yaptık bu aralar; bütün bu farklı deneyimler albüme yansıyor. Şarkılar, gördüğümüz, duyduğumuz, düşündüğümüz şeyleri, bunlardan çıkardığımız sonuçları, felsefeleri anlatıyor... "Cosmophono"da çok fazla ses efekti var. "Bazar Savant"dan daha akustik. Yakalanan, toplanan seslerin arasında bir yolculuk... Bu yaptığımız en hızlı ve en "live" albüm. Sound dokusu üzerinde çok çalıştık,

her temanın kendine özgü bir müzikal yolculuğu var. "Café de la Marine" şarkısının müziğiyle "Petit courage"ın müziği aynı olamazdı; müzik sözlerin dekoru diyebiliriz.
Bu albümde sanki dünyaya daha global bir bakış var...
Belki de dünyayı anlama ve aynı zamanda da anlayamama duygusunu kabullenme diyebiliriz. Bu albümde dolaylı olarak dinî, toplumsal ve aynı zamanda tabii şiirsel meselelere değiniyoruz. Dünyanın çarkları, dişlileri birbirine karışıyor. Hayatın gölgede kalan yanını, her şeyin tamamen alenî olmamasını seviyorum. Ressam olsaydım, kahramanıma tek bir göz çizerdim belki de.
"Pays natal" (Doğum yeri) adlı parça ne anlatıyor?
Bir tür kozmik opera o. Toprakların yağmalanmasından, aidiyetten, kaçıştan, savaştan, sürgünden, sömürgecilikten ve bunların alabileceği yeni biçimlerden bahsediyoruz. Bunlar beni çok ilgilendiren konular...
Bu albümde de caz var mı?
Bütün albümlerimizde caz var. Cazcılara büyük hayranlık besliyorum. Don Cherry elimi sıkmıştı bir kere, hayatımın en güzel anlarından biriydi. Enstrümanlarıyla çok ileri giden müzisyenlere hayranım, cazcıların da trompetleri ya da piyanolarıyla umutsuz ve ekstrem bir ilişkileri var. Başka müzik türlerini de seviyorum, ama caz olağanüstü bir derinliğe sahip.
(RFI Musique, çev: Siren İdemen)

BILL CALLAHAN

Bir yağmur damlası

Yıllardır Smog diye bildiğimiz lo-fi şarkıyazarı Bill Callahan, kendi adıyla ikinci albümü "Sometimes I Wish We Were An Eagle"ı yayınladı.

Yeni albümün klasik Amerikana sound'una yakın değil, daha orkestral.
Bana pahalıya patladı albüm, üstelik böyle işlere girişilmemesi gereken bir zamanda. Cazibesi de burada galiba. Albümün çağrıcı bir yapıt olmasını istiyordum, anlatıcının zihnindekileri yansıtan aranjmanlarla bezeli bir resimli hikâye gibi.
Albümün adı meşhur Zen deyişini akla getiriyor: "Bir elin alkışından nasıl bir ses çıkar?"
Zen Budizm saçmalıkları ilgimi çekmez benim ama. Albümün adı nasıl bir şey? Hükümet baskısını artırırken bir nilüfer yaprağından süzülen yağmur damlasını izlemek gibi bir şey. Daha çok, aşk için çabalamak, gerçek bir aşkı arzulamak gibi. İşler kötüleşince sevgilinize "Bazen keşke bir kartal olsaydık diyorum" deyin bakalım, nasıl iyi davranacak size.
Açıklanamayan bir şeyin izini sürmek gibi bir duygu var şarkılarda.
Ben açıklanamayan şeylere de pek inanmam. Akıl, en azından bilinebilecek her şeyi bilmemizi sağlayabilir. Hayatın basit ve bölünemez, parçalanamaz bir tarafı vardır, çok da güçlü ve büyük bir şeydir bu, piyanonun üzerinde parmakların gezinmesi, bir başkasının çıplak vücudunu okşamak, bir dağın karşısındaki halimiz... Bunlar çok açıklamaya gelmez şeyler, ancak tecrübe edilmeleri gerekir, bunların bilgisi de böyle bir şeydir. Tarife gelmeyen şeyler, bambaşka bir hikâye.
"Tanrıyı bir kenara bırakmanın zamanıdır" diyorsun. Neden şimdi?
Bu aralar ateist yazarları okuyorum: Mark Twain, Richard Dawkins, Robert Ingersoll, Ian McEwan, Mencken, Lovecraft... Yemin töreninde Obama "inanmayanlar"dan söz etti. Ben de bunlardan bahseden bir şarkı yazayım dedim.
Kartal Obama'yla uçabilecek mi?
Umarım. İlk defa bir başkan bana heyecan veriyor. Eşcinsellerden ve hayvanlardan gerçek şeyler gibi bahsediyor, sigara içiyor, tanıdıklarım ona oy veriyor. Bu sabah radyoda onun sesiyle uyandım, sesindeki soğukkanlı akılcılık beni gülümsetti.
(Mojo, Uncut, çev: Merve Erol)

THE PAINS OF BEING PURE AT HEART

Kıssadan hisse

New York çıkışlı rüya-popçular kendi adlarını taşıyan ilk albümlerini şubat ayında yayınladılar...

Grubun adı nereden geliyor?
Kip Berman: Yakın bir arkadaşımın yazdığı yayınlanmamış bir çocuk hikâyesinden aldık bu ismi. Hikâyenin başlığı ve hissettirdikleri beni derinden etkiledi. Gençken hayatı nasıl deneyimlediğinizi, arkadaşlarınızla yaşadığınız tüm o maceraları ve seyahatleri işliyordu. Zaten hayatı yaşamaya değer kılan

şeyler bunlar değil mi? Hikâye yayınlanmadı belki ama, böyle bir kıssadan hisse çıkartmayı bildik.
Müziğinizin kategorize edilmesi sizi bozar mı?
İnsanlar müziği tanımlamak için sıfatlar bulmaya devam edecek. Ama popçu olarak tanınmak bize uyar.
Bir gecede gelen başarı şaşırtıcı oldu mu?
Aslında bu tek gecelik iş değildi. Grup olarak iki yıldır beraberiz. Beş-on kişiye çaldığımız geceler oldu. Fakat her grup buna benzer bedeller ödüyor. Nihayetinde, elinize geçen fırsatlardan ötürü minnettar olabilmeyi öğreniyorsunuz.
Şarkı sözleriniz şahsî tecrübelerinizle mi alâkalı?
Ortak tecrübelerimizle ilgili galiba. Bu sözleri ben yazıyorum, ama sadece benim değil, hepimizin hayatından bir şeyler yansıtıyor. Yine de mesele, dinleyicilerin bu sözleri dinlerken ne anlamak istediği. Sözlerimiz sayfayı ters çevirip okuduğunuzda günışığına çıkacak gizli bir tema barındırmıyor. İnsanlar kendileri anlam yükledikçe bu sözlerin daha mânâlı bir hale geleceğine inanıyorum.
Siz dinleyeceğiniz müziği seçerken buna dikkat ediyor musunuz?
Sevdiğim müzisyenler oldum olası güçlü şarkı sözlerine sahip kimselerdi. Gereksiz ölçüde şairane işler değil tabii kastım. Gerçek duyguları doğrudan aktarabilen sözlerden bahsediyorum. Albümün üzerine sözleri yazdırmamızın sebebi de şarkı yazma işine ne kadar kıymet verdiğimizi göstermekti.
(TheTrip Wire, Aural States, çev: V. Can Yazıcı)

ALELA DIANE

Yeni hayat

"To Be Still" adlı ikinci albümünü yayınlayan 26 yaşındaki Alela Diane'in psychedelic folk'u çok rağbet görüyor...

Headless Heroes'un "The Silence of Love" isimli cover albümünde bütün parçaları sen söylüyorsun. O projeye nasıl dahil oldun?
Projenin organizatörü internet üzerinden beni buldu. MySpace'te görmüşler, sesimi beğenmişler, beraber çalışmayı teklif ettiler. Sadece vokal yapmak, kendi şarkılarımdan başka şarkılar söylemek, gitar çalmak durumunda kalmamak fikri hoşuma gitti... Şarkıların seçimini ben yapmadım, bazılarını daha önceden dinlemiştim. Jackson C. Frank'ın şarkısını üç yıl önce severek söylüyordum. Vashti Bunyan'ınkini de biliyordum. Diğerlerinin çoğunu bilmiyordum, ama kolları sıvadım, oyuna girdim.
Geriye dönüp baktığında, ilk albümün "The Pirate's Gospel" hakkında ne düşünüyorsun?
Olduğu gibi kabul ediyorum, daha yeni gitar çalmaya ve şarkı yazmaya başlamıştım. Ondan önce, tek bir kayıt yapmıştım ve kimseye dinletmemiştim, sadece üç aydır şarkı yazıyordum. Gitar çalmaya başladıktan birkaç ay sonra albüm yapmaya kalkmış olmam akıl alır gibi değil.

Hakiki ikinci albümün hazır mı peki?
Evet, Portland'da bir stüdyoda bir ilk versiyon kaydettim, ama hoşuma gitmedi pek. Sonra, iki turne arasında, babamın stüdyosunda, babamla birlikte baştan sona yeniden yaptım albümü. Çok kolay olmadı, hiç böyle çalışmamıştım, çok şey öğrendim. Bateri yoğunluklu bir albüm tasarlıyordum. Bu albümle gurur duyuyorum, her şarkı hayattaki bir tecrübeyle bağlantılı. Şarkı söylerken ve gitar çalarken daha rahatım, bütün bunları insanlarla paylaşmak istiyorum. Albümün adı "To Be Still", çünkü şarkıların çoğu seyahatte olmadığım zamanlarda yazıldı. Bazıları daha Portland'da yaşadığım dönemden kalma. Bir işte çalışıyordum, ama ciddi ciddi müzik yapmaya da başlamıştım. Erkek arkadaşım ve kedimle yaşıyordum. Şarkılarda bana şimdiden uzak bir hatıra gibi gelen o sakin, huzurlu, normal hayatın yansımaları var.
Şarkıcı olmak için neleri feda etmiş oldun?
Normal, sıradan hayatı, gündelik faaliyetleri. Birçok yakın arkadaşım var, ama bugün onların günlük hayatının bir parçası olup olmadığımdan emin değilim. Hayatım sürekli bir koşturmaca halinde, biriyle ilişki sürdürebilecek durumda değilim. Sevgilim yok. Ama ne yapabilirdim ki? Fedakârlıkta bulunmam gerekiyordu...
(Les Inrockuptibles, çev: Siren İdemen)

AND YOU WILL KNOW US BY THE TRAIL OF DEAD

Plaklara bakan çocuk

Gürültüyü sanata evrilten Teksaslı rock ekibinin yeni albümünün adı "The Century Of Self".

Yeni albümünüzdeki "Fields Of Coal" sahne korkusundan mı bahsediyor?
Conrad Keely: İşe bakın, tume esnasında yazdığımız tek şarkı o. Sahneden korkmam aslında, ama genel olarak duygusal ve fiziksel bir işe başlarkenki bir korkuyu anlatıyor o şarkı. Böyle bir iş haftalar sürünce tüketici olabiliyor.
Daha kısa turneleri mi tercih ederdiniz?
Hiçbir yerde ikinci defa çalmamayı tercih ederdim. Dünyanın pek çok yerinde çalmak isteyebileceğim bir sürü yer var. Benim için bu işin en iyi tarafı seyahat etmek.
Şarkılarınızda dinî temalar hayli baskın. İnancınız sağlam mıdır?
Ruhanî bir tarafım var, ama organize dinlere karşıyım. İşin geleneksel boyutunu seviyorum, dinî sanatı, hatta dinî müziği de hep sevdim. Sadece bilimle idrak edemeyeceğimiz şeyler olduğuna da inanıyorum. Yaratıcı süreç için de geçerli bu. Yaratıcı insanlar, belirsiz bir yerden gelen güçlerin aracısıdır bence. Stravinsky "Bahar Ayinleri"ni kendisinin yazmadığını, içinden öylece çıktığını söylüyordu.
Görsel sanatlara düşkünlüğünüz malûm. Download çağında bunu müzikle bağdaştırmak zor değil mi?
Ben çocukken resim de plağın bir parçasıydı. Annemlerin "Led Zeppelin IV" plağına saatlerce bakar dururdum. Şimdi albüm için görselleri hazırlarken de ebeveynlerinin plaklarının arasında gezinen o küçük çocuğu düşünüyorum. Ben aslında çizgi-romancı olmak istiyordum, çocukluk arkadaşım James Olsen "hadi rock star olalım" diye beni ayarttı. Şimdi kendisi neredeyse sadece resim yapıyor. Ondan bir Bach resmi çizmesini istedim, benim kahramanım Bach. Resmini de alelâde bir resim gibi değil, bir ikona gibi düşünüyorum neredeyse.
Bu aralar neler dinliyorsunuz?
Brooklyn'e yerleştikten sonra yerel gruplara çok takılmaya başladım: Yeasayer, Black Mountain, Fleet Foxes... İnternetle ilişkim de sadece müzik düzeyinde, ama insan 13 yılını bir rock grubunda geçirince başka şeyler arıyor, ben de folk'lara, eski caz kayıtlarına takılıyorum. Soundtrack de dinliyorum çok. Filmlerden çok ilham almışızdır, albümlerimizde de bir sinema atmosferi kurmak isteriz hep. "No Country For Old Men"in soundtrack'ine bayıldım. Aslında doğru dürüst müzik yok içinde, ama her bir sahnesinde acayip ambient sesler var. Filmden sonra Cormac McCarthy kitaplarına verdim kendimi.
(The Line Of Best Fit, Spin, çeviren: M.E.)

JIM JONES REVUE

Haydi kızlar dansa

Thee Hypnotics ve Black Moses'dan tanıdığımız Jim Jones, yeni grubuyla rock'n'roll'un köklerine dönüyor.

Jim Jones Revue nasıl kuruldu?
Jim Jones: Gruptaki kimse daha önce beraber çalmamıştı, ama daha ilk buluşmalarımızda Pandora'nın kutusunu açtığımızı anladık, kaplanı kuyruğundan yakalamıştık. Her şey kendiliğinden oldu. Aklımıza düşüveren küçük bir fikir, şimdi esas meselemiz haline geldi.
Eski gruplarınız tamamen nihayete erdi mi?
Evet, mıadlarını doldurdular. Revue'nün onlardan farkı, daha kolay hazmedilir bir müzik sunması, ama IKEA'da fon müziği olacak demek de değil bu. Hepimiz mümkün olan en yüksek enerjiyi müziğimize katıyoruz. Bu meşaleyi taşımak, bir anlamda benim için dinsel bir şey, herhalde hayatımda yaptığım en arındırıcı şey. Sanki bunu bir amaç için yapıyor gibiyiz, sanki iletmemiz gereken bir mesaj varmış gibi. Ön sıralarda kızlar dansetmeye başlayınca da cemaatin arkası nasılsa gelir.

Bildiğimiz anlamda rock'n'roll çalan pek fazla grup yok, değil mi?
Yok, evet, aslında olsa da pek takdir edilmeyen, düşük ücretlere talim eden bir uğraş gibi görülüyor. Ama bu meşaleyi taşımak çok güzel bir şey. Rock'n'roll'u olması gerektiği gibi çalmak da hiç öyle kolay bir şey değil aslına bakarsanız: Çok zenginlik katarsanız hızdan uzaklaşır, müziği soğuklaştırırsınız; fazla gevşek bırakırsanız, harareti artar, fazla sıcak olur. Ağır iştir yani. Vasat, ortalama bir düşük prodüksiyona da mahkûm olmak istemedik biz. Çok ince bir işçiliği de kaldıramayacağımıza göre, ham çalmaya gayret ettik. Kaba saba çalmanın da kendine göre meziyetleri vardır.
En sevdiğiniz rock'n'roll şarkıları?
Jerry Lee Lewis'ten "High School Confidential", The Stooges'tan "Shake Appeal", Elvis Presley'den "Too Much", Little Richard'dan "Ooh My Soul", Bunker Hill & Link Wray'den "Girl Can't Dance".
(Vive le punk, çev: M.E.)

MADLIB

Atlantis dersi

Kaliforniyalı hiphop/caz prodüktörü Otis Jackson Jr, merhum J Dilla'ya ithaf ettiği yeni uzunçaları "Beat Konducta vol. 5-6"yı yayınladı...

Hayranlarınla aranda bir mesafe var gibi...
Ben arka plan adamıyım. İnsanların gözü önünde olmaktan pek hazzetmiyorum. Utangaç biri olduğumdan, arkalarda bir yerde müziğimi yapmak daha cazip. Buna rağmen insanların bana sevgi beslemesi güzel. Mümkün olduğunca karşılık vermeye çalışıyorum.
Eski parçalardan sample alırken neleri esas alıyorsun?
Eskiden görmediğim, dinlemediğim plakları almayı tercih ediyorum. Bazen farketmeden elimdeki albümlerden birinin aynısını satın aldığım bile oluyor.
Bir Madlib parçasının olmazsa olmazları nelerdir?
Birkaç kıçıkırık loop ve her türden ses. Tabii birkaç tane de ritm kalıbı. Ama bütün iş plaklarda.
Albüm hazırlamak senin için zor bir iş mi?
Her gün bir albüm yapabilirim. Farklı seslerle oynarken bunları bir albüm formatına getirmek kolay iş. Tek zorluğu, her seferinde ortaya gerçekten farklı bir şey koyabilmek.
Şu aralar ne dinliyorsun?
Aslında sadece müzik üretiyorum. Sun Ra, Down The Nectar, Soft Machine, Gentle Giant ve Thelonious Monk gibi eski işleri dinleyip müzik yapıyorum.
Salık verebileceğin birkaç caz albümü var mı?
Sun Ra'dan "Atlantis"i önerebilirim. Siz manavda portakalken bu adam nasıl müzik yapılır dersi veriyordu. Bunun dışında, David Axelrod'dan "Songs of Innocence"ı da tavsiye ederim. Tabii herhangi bir Thelonious Monk albümünü de bu listeye dahil edebilirsiniz. Hiçbir zaman beklenileni yapmayıp kafasının dikine giden bir adamdır. Kendine has şeyler yapmaktan kastım da tam olarak böyle bir şey.
(Urban Smarts, The Just Us League, çev: V.C.Y.)

RÖYKSOPP

Yetmişlere selâm olsun

Norveçli elektronik ikilisinin iki buçukuncu stüdyo albümünün adı "Junior".

Evvelkilere göre bu albümde farklı bir şey bulmamız mümkün mü?
Svein Berge: Tevazuyla özgüven arasında bir denge tutturmak gerekiyor, bunu başardık sanıyorum. Röyksopp'a has bir atmosferi, bir ses evrenini bu albümde de koruduk. Bir şekilde farklılaştık tabii, ama illâ ileri doğru olmak zorunda değil bu değişim, yanlara doğru da açılabilir, diagonal bir değişim de olabilir, bizim de istediğimiz bu. Albümde epey şarkıcı da misafir olarak var.
Onları nasıl seçiyorsunuz?
Vokalin kendine özgülüğünü ve şarkıya uygunluğunu tartıyoruz kafamızda. Lykke Li mesela, fısıltılı, duygusal bir vokali var, küçük bir kız gibi söylüyor şarkıları. "Miss It So Much"ta tam da böyle bir naifliği, bir nostalji duygusunu aktarmak istiyorduk.
Albümdeki şarkıcılar daha çok İsveçli. İsveç'le Norveç müzikal açıdan benzer mi?
Abba'dan bu yana İsveç daha büyük hissediyor kendini elbette, ama son zamanlarda bu durum değişmeye başladı. '80'lerin A-Ha macerasından sonra Norveç'te yaprak kımıldamıyordu, ama artık bir müzik ortamından bahsedebiliriz. Ayrıca evde oturup müzik yapmak, bunu da dünyaya yaymak artık mümkün.

"Röyksopp Forever" şarkısı ne anlatıyor?
Röyksopp'un olmasını istediğimiz her şey var o şarkıda. Bazen sürekli bir şeyler eklemek, hiç boşluk kalmayana kadar parçayı doldurmak istiyoruz, ama bazen o an ne çıkarsa öylece bırakıyoruz. O şarkı epik yapısıyla '70'lerin ustalarına bir selâm da sayılır, Vangelis, Tangerine Dream, hatta Pink Floyd, King Crimson gibilerine.
Albümün genel bir teması var mı?
Şarkılar birbirine bağlı, ama tek tek bakıldığında farklı bir çeşitlilikten bahsedebiliriz belki. Albüm boyunca adeta bir yolculuğun tecrübe edilmesini istedik. Anksiyete de var albümde, paranoya da, neşe ve mutluluk da. İnşallah bunların albümde birbirini tamamladığı gibi bir duygu edinilir dinleyince.
"Junior"un bir devamı da varmış gaiba...
Evet, "Senior" da neredeyse tamamlandı, sene sonunda çıkarmayı düşünüyoruz. "Junior"un diğer yüzü gibi olacak albüm, vokale ve ritme değil de, atmosferik seslere, bir ambiyansa yaslanacak.
(The Line Of Best Fit, çev: M.E.)

Notasyona etkin biçimde direnen ya da ondan kaçınan pek çok müzik vardır; çağdaş müziğin en canlı örneklerinden bazıları (caz, synthesizer kompozisyonu) da dahildir bunlara. Her halükârda yazılı müzik, gösterinin yerini alamamıştır. Senfoni ya da rock konserine gittiğimizde oturup sessizce önümüzdeki basılı partisyonları okumayız. Oysa kütüphanede yaptığımız tam da budur. Neden müziğin değil de sözcüklerin başına gelmiştir bu? Yanıt sanırım notanın saf bir ses, sözcüğünse saf olmayan bir ses olması. **URSULA K. LE GUIN**, Kadınlar Rüyalar Ejderhalar

Felsefe yapmak, hikâyeyi erteler. **MURATHAN MUNGAN**, Yedi Kapılı Kırk Oda

U2
No Line On The Horizon
(Interscope)

Bir tartışma konusu: U2'ya hangi mesafeden nasıl bakmalı? "Çağımızın en büyük müzik grubu" diyen de var, "alternatif rock mefhumunu literatüre sokan grup" demekle yetinen de. Bono'nun türlü vesilelerle taktığı siyasî şapkası da U2'yu sürekli gündemde tutuyor. Örneğin yeni albümleri "No Line On The Horizon" yayınlanmadan hemen önce, Bono'yu en son Obama'nın yemin töreni kutlamalarında sahne alan tek Avrupalı olarak görmüştük...

U2'nun dört yıl aradan sonra yayınlanan yeni albümünün çıkışı da "gürültülü" oldu. CD, mp3, plak, dergili ve özel kutulu versiyonlarıyla, mümkün olan tüm mecralarda yayınlandı; tüm olumsuz kritiklere rağmen listelerdeki yerini de aldı.

Saygın müzik dergilerindeki ortak görüş, bu albümün grubun diskografisindeki en iyi albümlerden biri olmaktan çok uzak kaldığı, ama dev bir dünya turnesinin habercisi olduğu yönündeydi. Tam da eleştiriler birbirini kovalarken ilan edilen Avrupa turnesinin (neredeyse tamamı stadyum konserlerinden oluşuyor) iki hafta içinde kapalı gişe olması da U2'nun büyüklüğünü belgeliyor. Fakat mutfağına prodüktör Rick Rubin'in de girdiği 12. stüdyo albümünde U2'nun biraz "topu çevirdiğini", hatta bazı parçalarda "cepten yediğini" söylemek yanlış olmaz.

Albümün ilk single'ı "Get On Your Boots"un hatırda kalacak U2 hit'lerinden biri olmadığı açık. Albüme adını veren "No Line On The Horizon" için de daha iyi bir yorum yapmak zor. Öyle görünüyor ki, turnesinin çoğu konserinde güçlü ve yükselen gitar/davul intro'suyla dikkat çeken "Magnificent" ilk parça olacak. Şarkının girişindeki klavyeler '80'lere göz kırpsa da, parçanın temasını belirleyip sahneyi Edge'in melodik gitarına bırakıyorlar. Tam bir U2 hit'i gibi kokan belki de tek parça bu. "Moment of Surrender"da ise Bono ve Edge, hiç risk almadan yıllardır uyguladıkları formüllere sadık kalmışlar. Sürprizsiz, slow bir U2 parçası. Aynı formülleri akılda tutup seyirciyi coşturmak üzere tasarlandığı belli olan "Unknown Caller" ya da "I'll Go Crazy If I Don't Go Crazy Tonight" da çok iddialı sayılmaz. "Stand Up Comedy" ise gitar tonuyla daha ilk saniyede Red Hot Chili Peppers'ın "Can't Stop"ını hatırlatıyor sanki, ama tabii bambaşka bir rotada ilerliyor. Fazlasıyla "ambient" –hatta film müziği– kokarak başlayan "Fez - Being Born" parçasından bahsederken Bono, Fas'ın "Batı modernizmi ile Doğu muhafazakârlığı arasındaki sıkışmışlığına" vurgu yapıyor –yolu daha bu taraflara düşmediğinden olsa gerek. Albümün aradan sıyrılması muhtemel, radyolara dost parçası "White As Snow", şık kurgusu, melodik akustik gitarları ve fonda akan ambient sesleriyle uzaklara dalmanıza sebep olabilir. Sonlara doğru "Breathe"le albümdeki rock'n'roll boşluğu doldurulmaya çalışılmış. Albümde adıyla Doğu'yu hatırlatan diğer parça "Cedars of Lebanon" da U2'nun sıradan bir Anglo-sakson rock grubu değil, "dünyayla derdi olan" sanatçılardan oluştuğunun örneği.

U2'nun 2007'deki müthiş Buenos Aires konseri, İstanbul'daki üç boyutlu sinema salonlarında da gösterildi; U2'nun sahne, ışıklar ve ses sistemleriyle dev kalabalıkları nasıl kendinden geçirdiğini –gözlüklerle de olsa– gördük. Ayrıca evinden dışarı çıkmadan bütün bir yıl boyunca tüm dünyada sinema salonlarını (28 ülke!) turlayabilecek kaç grup var? U2, konser performansı çıtasını çok yükseğe koymuş durumda, ama aynı şeyi keşke albümleri için de söyleyebilsek. *Reha Öztunalı*

The Prodigy
Invaders Must Die
(Take Me To The Hospital)

Bir zamanlar Prodigy vardı... İlk iki albümleri "Experience" ve "Music For The Jilted Generation"la underground rave âlemlerinde ve yakın çevresinde infilâklar yaratmışlardı. Yıllar 1992 ve 1995'i gösteriyordu. İki sene sonra "The Fat Of The Land"le dünyayı istila etmeyi de başardılar. Yeni stüdyo albümlerinin çıkması için yedi sene geçti. Gözden uzak olan gönülden de uzak olurmuş lafı çok da boş değil herhalde... O kadar yıl sonra pek de yollarını gözleyen kalmamıştı.

Prodigy'nin arkasında her zaman tek kişilik bir yaratıcı güç vardı, o da Liam Howlett'ti. Maxim, Keith Flint ve Leeroy Thornhill'den oluşan trio ise hem sesleriyle hem de şekil şemalleriyle Prodigy'ye ihtiyacı olan karizmayı sağlıyorlardı daha çok. 2004'te "Always Outnumbered, Never Outgunned" Howlett'in solo bir işi gibi yayınlandı ve ses getirmedi. Thornhill gruptan ayrılmış, Maxim ve Keith Flint ise albüme katkıda bulunmamışlardı. Liam Gallagher, Kool Keith, Twista ve Juliette Lewis gibi misafirler durumu idare edememişler, ortaya önceki The Prodigy albümlerine göre daha ağır bir iş çıkarmışlardı.

"Invaders Must Die"da ise Howlett, Maxim ve Flint yeniden bir araya gelmişler, eski heavy tekno günlerine geri dönmüşler. Hayvan terli, kaslar sımsıkı, testosteron yüksek... Tıfıl grup Does It Offend You, Yeah?'den James Rushent ile ilk single da olan "Omen"de, "misafir davulcu" Dave Grohl ile "Run With The Wolves"da birlikte çalışmışlar. İkisi de, malûm, kendileri gibi, gürültücü, sert çocuklar. "Thunder", "Warriors Dance", "World's On Fire", "Piranha" gibi şarkılardan oluşan bir track list'in nasıl sonuç verdiğini az çok tahmin edebilirsiniz. İplerinden boşalmış, azgın bir cangıl teknosu. Sadece son parça "Stand Up"da biraz gevşiyorlar, o da biraz. "The Fat Of The Land" kadar olmasa da iyi bir albümle karşı karşıyayız... Ancak daha mühim şeyler de yok değil. On küsur sene evvel dünyanın "Experience"a da, "Music For The Jilted Generation"a da, "The Fat Of The Land"e de fazla fazla ihtiyacı vardı. Prodigy bir "firestarter"dı. Gerçekten de yaktığı ateş alev aldı, günümüzde de içimizi ısıtmaya devam ediyor. Ama "Invaders Must Die"a ihtiyacımız var mı derseniz, galiba ateşi daha fazla harlamıyor. *İlker Aksoy*

52→

Ama siz yasaklara yasaklamak için hiçbir şey yapamazsınız. Çünkü her çağda, her ülkede devlet benbencileri, kıskanç köpekler, it aklı taşıyanlar, yürürken büyük melodramatik adım atanlar, yere bakanlar, kıl ucu kadar yürek bulundurmayanlar, dızgallılar yani önünde sakalı sarkanlar, fışfırdallar yani çişini tutamayanlar hiçmihiç eksik olmaz. **SALÂH BİRSEL**, Bay Sessizlik

Pollard: Ruskin Paddington'dayken kendini cehennemde gibi hissediyormuş, şu adam da, Oscar Wilde da diyor ki, "Ah, öyleyse..."
Housman: "öyleyse cehennemdeyken de Paddington'da olduğunu zannedecek." Eğer bütün şöhretini bir tümceyi tersine çevirme becerisine borçluysa yazıklar olsun.
TOM STOPPARD, Aşkın İcadı

İşte o sırada inanılmaz bir sessizlik çöktü odaya; duvarları zonklatıp tavandan sarkan ampulü saçtığı ışıkla birlikte çatır çutur geveleyen, capcanlı ve uçsuz bucaksız bir sessizlik... **HASAN ALİ TOPTAŞ**, Kayıp Hayaller Kitabı

Yeah Yeah Yeahs
It's Blitz!
(Interscope)

Yeah Yeah Yeahs 2000'li yılların en önemli gruplarından biri. Amerika'nın en seri isim çıkaran, en hızlı büyüyen, aynı zamanda en dikkate alınan müzikal sahnesinin, New York'un mihenk taşlarından. Grup karizmatik vokal Karen O, davulcu Brian Chase ve Bright Eyes, TV On The Radio gibi isimlerle de çalışan gitarist Nick Zinner'dan oluşuyor. Üniversitede okurken tamamen eğlence amaçlı kuruyorlar YYY'i. Zaten hepsi zamanında bol bol garage rock ve punk'tan nasiplenmiş başka topluluklarda bulunmuşlar. Bu sefer amaç yalnızca "bakalım beraber ne yapabileceğiz" oluyor. 2001 yılında kendi isimlerini taşıyan ilk EP'lerinin yayınlanmasının üzerinden uzun zaman geçmeden, dönemin asıl büyükleri Strokes ve White Stripes gibi isimler YYY yazan tişört ve rozetlerle ortalıkta dolaşmaya başlıyorlar bile. Bu beklenti yükselten reklamlardan sonra albüm çalışmaları sıkıntılı başlasa da, sonuç harika oluyor. 2003'te içinde "Maps" başta olmak üzere pek çok hit barındıran, biraz Sonic Youth etkileşimli ilk albümleri çok iyi satış rakamları yakalıyor. Bundan üç yıl sonra gelen ve en iyi albüm isimlerinden birine sahip "Show Your Bones" ise ikinci albümlere neredeyse hiç nasip olmayan "ilkinden bile iyi" nidalarıyla karşılanıyor, NME başta olmak üzere birçok derginin en iyiler listesine giriyor. Ardından hızlı bir şekilde müzik ve moda ikonuna dönüşen Karen O, "hiçbir şeyin kendilerini strese sokmadığına, eğlenmenin hâlâ öncelikleri olduğuna" dair açıklamalarıyla sonraki kayıtlar için herkesi daha da umutlandırıyor.
Yeni albümün çıkış tarihi 13 Nisan olarak ayarlanmıştı. Fakat albümün tamamı şubat ayında internete sızınca ve fanlar tarafından inanılmaz bir hızla indirilmeye başlanınca dijital versiyonun çıkışı 9 Mart'a çekildi. Bugünlerde CD olarak da edinmek de mümkün. "It's Blitz!"in prodüktörlüğünü Nick Launay ve daha önceki albümlerinde de çalıştıkları TV On The Radio'dan David Sitek yapmış. İkinci albümle gelişme sürecine giren grup çıta yüksetmeyi sürdürmüş ve yine muhteşem bir albüm hazırlamış. İlk iki albümden biraz daha sakin bir albüm bu (Karen O çığlıklarının hayranları için biraz üzücü olabilir) ama kesinlikle kötü mânâda değil. Grup biraz da yeni popüler indie sound'una kapılmış gibi. Belki de albümle ilgili tek kötü şey de bu tür synthesizer'ların Nick Zinner'ın gitarının önüne geçmiş olması. İlk parçadan albümün sonuna kadar gözümüze sokulan bu klavye gerçeğini kafanıza takmayın ve hemen aşın bizce. İlk single ve açılış parçası "Zero" albümle ilgili tam bir bilgi vermese de, iyi sayılabilir. İkinci parça "Heads Will Roll" ise tekrarlanan sağlam temasıyla "Off with your head, dance 'til your dead" diyen hiper eğlenceli bir parça. "Skeletons" YYY'in şimdiye kadar yaptıklarından ayrılıyor. Daha çok shoegaze severler için yapılmış gibi. Karen O'nun muhteşem sesiyle hayallere, üst üste dinlerseniz rüyalara dalabilirsiniz. "Dull Life" ve "Shame and Fortune" albümün en eğlenceli dakikaları. Özellikle "Shame and Fortune", Karen O'nun büyüsünden kurtulup Brian Chase ve Nick Zinner'a en çok dikkat edebileceğimiz parça. Oldukça melodik ve akılda kalıcı olması yüzünden ilk single için çok daha uygun bir seçim olurmuş sanki. "Dragon Queen", TV On The Radio'dan Kyp Malone ve Tunde Adebimpe'nin katılmasıyla Blondie ve biraz da Pet Shop Boys'a çeviriyor ekibi. Çok hareketli, muhteşem bir yeni dönem disko parçası... Albüm "Hysteric" ve kapanış parçası "Little Shadow"daki küçük Berlin etkileriyle devam edip sakin bir şekilde kapanıyor.
YYY yine pek çok "en iyiler" listesine gireceği harika bir iş çıkarmış kesinlikle. Sürekli değişmenin ama aynı kalmanın bir yolunu bulmuş gibiler. Biz de ayak uydurabilirsek, bu iş tamamdır. *Esra İpekçi*

Grizzly Bear
Veckatimest
(Warp Records)

Grizzly Bear, tek adamın solo projesi olarak işe başladı. Genç müzisyen Edward Droste'un portatif bir ses kayıt cihazıyla evinde yaptığı kayıtlara mülti-enstrümantalist Christopher Bear epey bir ekleme yaptı ve ilk albüm "Horn of Plenty" doğmuş oldu. Eş-dost çevresinde beğenilen bu ilk albümün şöhreti kulaktan kulağa yayıldı. İkiliye turneleri sırasında üflemeliler ve elektronik ekipmanda –bu yeni albümün prodüktörlüğünü de üstlenen– Chris Taylor ile gitar-vokalde Daniel Rossen'in katılmasıyla Grizzly Bear yeni formatına kavuşmuş oldu. "Horn of Plenty", 2005'te, içinde Dntel, Final Fantasy, Solex, Soft Pink Truth remiksleriyle, iki CD olarak bir defa daha basıldı. Grizzly Bear adı da Sigur Rós, Sufjan Stevens ve Animal Collective'le birlikte anılmaya başlandı. İlgi öyle geniş çaplıydı ki, elektronik müzik firması Warp'un anlaşma yaptığı ender rock gruplarından biri olmayı da başardılar. Grubu daha geniş kitlelerle buluşturan ikinci albüm "Yellow House" bu firmadan çıktı.
Kimi albümler vardır, insanı bir roketin üzerine oturtur, başka bir gezegene yollarlar. Kimi albümler vardır, insanın sırtına bir çift kanat takıp bulutların üzerine çıkarırlar. "Veckatimest"ın marifeti yerçekimini azaltmasında, ruha hafiflik katmasında. Fazla değil, yerden belki de bir karışçık havalanıyorsunuz, ama omurganızdan yük kalkıyor, yerine huzur getiren bir dinginlik geliyor. Merakla beklenen bu albümün beklendiği her ânın karşılığını fazlasıyla verdiği söylenebilir. Önceki albümlere göre deneysel doku azalmış. Bu sizde hayal kırıklığı yaratacaksa, bestelerin olgunluğu pekâlâ onu telafi edebilir. "Southern Point", "Two Weeks", "All We Ask", "Fine For Now", "Cheerleader", "Dory"... Her biri ayrı bir zarafet abidesi olan şarkılar, Jeff Buckley, Andrew Bird gibi yeni kıtanın en müstesna isimlerine referans veriyorlar. Kompozitör Nico Muhly ile Beach House'dan Victoria LeGrand gibi misafirlerle, önce iyi indie rock, sonra iyi müzik dolu bir albüm "Veckatimest". Sakın kaçırmayın... Ve tabii boz ayıları her daim korumayı unutmayın! *İlker Aksoy*

Yüzyıllardır herkesin nefesini tuttuğu dizelerde tutuyoruz biz de nefesimizi. Şair, sevgilisine, ona olan aşkını "bir tarla kenarında sabanın ezip geçtiği bir çiçek gibi" öldürdüğünü yazıyor. Bir dostunun mektubuna yanıt veriyor; "Sakın düşünme mektubunun unutulacağını, güzel bir kızın, sevgilisinin verdiği elmayı annesinin sesiyle sıçrayıp düşürünceye ve hüzünlü yüzü utançla kızarıncaya kadar kucağında unutması gibi." İki bin yıldır saat gibi işliyor bu dize. **TOM STOPPARD**, Aşkın İcadı

Sanatın as direği müzik, altı milyara boru gibi giriyor. **LATİFE TEKİN**, Mulnar

Rüzgâr bilir, yetişecek, yakalanacak bir şey yoktur. **GÜR GENÇ**, Yağmur Yüzünden

İnsan dünyayı anlayamaz, onu kendi içinde bulabilir. **EINSTEIN**

Belle Orchestre

As Seen Through Windows

(Arts & Crafts)

Arcade Fire 2004 senesinde ortalığı kasıp kavururken, hemen yanıbaşlarında başka bir oluşum doğum sancıları yaşıyordu. Aynı zamanda Arcade Fire üyesi olan Richard Parry ve kemancı Sarah Neufeld, Bell Orchestre olarak ilk albümlerini neredeyse tamamlamıştı, ancak Arcade Fire'ın gördüğü rağbet ve çıkılan uzun turneler dolayısıyla "Recording A Tape The Colour Of Light"ın çıkış tarihi ileriye kaydı. Sonunda 2005 senesinde yayınlanan albüm, Montreal'li kolektifi modern müzik bulvarlarında köşebaşı yerlerden birine oturttu. Modern klasik, orkestral post-rock, barok pop ve Philip Glass-vari minimalizm Belle Orchestre için uygun görülen etiketlerden bazıları. Klasik müzik ve rock enstrümantasyonlarını başarıyla birleştiren yine Montreal'li Constellation Records tayfasının ardılı, bugünlerde derin bir kış uykusuna yatmış Rachels'ın ruh ikizi olarak görülebilir Bell Orchestre. Müzik atlasında durdukları noktada, Clogs'la birlikte en çok heyecan yaratan ve dinleyici bulan oluşumlardan. Tam ortada bir yerde konuşlandıkları söylenebilir. Avangard ruhlar için fazla aşina, indie meraklıları için fazla soyutlar.

Bell Orchestre, post-rock'un dolgu malzemesi olan tekrarlara ve döngülere minnet etmeyen, mânâsız ambient ses boşluklarına prim vermeyen, artık klişeleşmiş sessizlik-patlama diyalektiğinden kaçınan bir grup. Sürekli seslerin akışındaki bir sonraki virajı düşünen, işin zanaatini ön planda tutan bir tavırları var. Ucuz numaralara meyletmiyor, el emeği göz nurunu kutsuyorlar. Anlattıklarının özüne iniyor, çekirdeğini çıkartıyorlar. Hem oylumlu, hem de narinler. Grubun ikinci albümü "As Seen Through The Windows"da şarkı süreleri biraz uzamış olsa da, bu durum Belle Orchestre'in şarkılarına fikir serperken acımasız davranmasından kaynaklanıyor. Örneğin "Elephant" alelade bir grup tarafından kırk dakikaya yayılıp bir albüm boyutuna şişirilebilecek kadar fikir ve kavis içeriyor. Aslında bilinmedik bir şey yok enstrümantasyon açısından. Korno, kontrbas, keman, trompet, melodika, keyboard, davul, lap steel gitar ve glockenspiel ile örülmüş şarkılar. Ancak albümü dinlerken tüm sesler alıştığımızdan farklı kimliklere bürünüyorlar. Synth, prensip olarak yok. Albümün yapımcılığını üstlenen, Belle Orchestre'in öncüllerinden biri olan Tortoise'ın üyesi John Mc Entire, enstrümanları efektlerden geçirmiş, bazen tanınmayacak hale sokmuş. Sesleri kısılmış çarpık üflemeliler ve yaylıların biteviye bir ritme eşlik ettiği "Stripes" ile başlayan albüm bazen gümbürdeyip yaklaşan bir fırtınayı andırıyor, bazen sakinleşip yere düşmek üzere olan bir vazo kırılganlığına bürünüyor. Müzik hayatlarına bir dans grubuna eşlik ederek, daha sonra kukla şovları ve sessiz filmlere müzikler yaparak başlayan Belle Orchestre, damıttıkları seslerle görsel çağrışımlar da yaratıyor. Kendi filmlerini müzik yoluyla çekiyor, resimler çiziyor ve bu yaratıların içeriksel sınırlarını dinleyicinin hayal gücüne bırakıyorlar. Enstrümantal müziğin en büyük avantajı emekçi dinleyicilere daha nesnel bir dinleme tecrübesi sunması ve Belle Orcheste bu avantajı sonuna kadar kullanıyor. Müziklerinin içinde Arcade Fire'dan tanıdığımız coşturucu bir damar, insanların kapılıp gidebildikleri çengeller var. "Bucephalus Bouncing Ball" örneğinde olduğu gibi bir Aphex Twin cover'ı yapabilecek kadar popüler müziği içselleştirmiş, "The Gaze"deki gibi festival havası yaratabilecek kadar ateşliler. Genelde mutsuzlukla özdeşleşmiş bir janra belirsiz, gelgitli, manik depresif bir hissiyat katıyorlar. "As Seen Through Windows", baskın bir keman motifiyle ilmik ilmik örülen sokulgan bir girizgahtan sonra kreşendolara koşan "Air Lines/Land Lines"la destansı bir şekilde bitiyor. Sınır tanımaz bir gruptan kafa açıcı bir albüm. *Yiğit Atılgan*

Durutti Column

Love In The Time Of Recession

(Artful)

Indie camiasının gizli saklı kalmış, ama nadide gruplarından biri olan ve 1978 yılından beri deneysel çalışmalarına devam eden The Durutti Column, adını İspanya İç Savaşı'nda Durruti Birliği olarak adlandırılan sosyalist-anarşist grubun liderliğini yapan Buenaventure Durruti'den iki harf oyunuyla alıyor. İlk albümleri "The Return Of The Durutti Column"a isim babalığını yapansa, Manic Street Preachers, Nation of Ulysses ve Joan of Arc gibi pek çok topluluğun şarkı sözlerine ilham kaynağı olmuş 1970'lerin Marksist avangard topluluğu Situationist International'a ait bir poster sloganı. Hayatına beş kişilik bir grup olarak başlayan, ama üyelerin teker teker ayrılmasıyla gitarist Vini Reilly'nin solo projesine dönüşen Durutti Column, Reilly'nin gönül verdiğini söylediği new wave'in yanında caz, folk, klasik ve rock dâhil olmak üzere birçok müzik türüne kucak açmış bir stile sahip. Gerçekten de The Durutti Column'un müzikal zenginliğine şaşırmamak mümkün değil. Öyle ki, doğanın seslerini de içine katan, ama usul usul akan ve gözümüze sokulmayan bir zenginlik bu.

İsmi itibariyle hem Gabriel Garcia Marquez'in "Kolera Günlerinde Aşk"ına, hem de aylardır gündeme oturan ekonomik krize bir gönderme olarak duran son albüm "Love In The Time Of Recession" da bir istisna değil. Bu sefer Reilly'ye her zamanki gibi bateride muhteşem Bruce Mitchell, piyanoda Reilly'nin kız arkadaşı Poppy Morgan, trompet ve perküsyonda ise Tim Thomas eşlik ediyor. 1998 yılına kadar grubun bütün çalışmalarına ev sahipliği yapan Factory Records'un kurucusu ve Reilly'nin can dostu Tony Wilson'ın anısına yazılan "In Memoriam of Anthony" ve piyano tınılarıyla bezeli tek enstrümantal parça "Wild Beast Tamed", albümün belki de en melankolik besteleri. Ancak "Love In The Time of Recession"ın geneline hiç olmadığı kadar "mutlu" bir hava hâkim. Yıllardır sağlam bir müzikal ortaklığı paylaştığı Bruce Mitchell için bestelediği "For Bruce" ise en öne çıkan parçalardan. Evet, Vini Reilly otuz yıldır hayatın bütün seslerine açık, aynı muhalif ruhla yoluna devam ediyor ve şu bunalımlı günlerde büyülü bir sığınak sunuyor. Kulak vermekte yarar var. *Deniz İpek*

Jenny Wilson

Hardships!

(Gold Medal)

Jenny Wilson, 1997'de kurulan İsveçli avangard pop grubu First Floor Power'ın vokalisti olarak müzikal kariyerine başlamıştı. 2004'te gruptan ayrıldı ve solo çalışmaya başladı, The Knife'ın Rabid Records firmasıyla anlaşma yaptı. Knife albümü "Deep Cuts"da da vokalleri vardı –meraklıları Robyn'in "The Rakamonie" EP'sinde bulunan "List Of Demands" adlı canlı kayıtta da ismini bulabilirler. Missy Elliott, Kate Bush ve Nina Simone'un izinde, avangard işi vokallerle kotardığı ilk albümü "Love and Youth"u 2005'te çıkardı. "Hardships!" ise üzerinde iki senedir çalıştığı ikinci albümü... Cool'luğundan dirhem kaybetmemiş, "Love and Youth"tan da birkaç adım birden ileride olduğunu söyleyebiliriz.

Amy Winehouse artı Knife bölü iki! Bu formül belki fazla iddialı bir sonuç veriyor gibi gözükebilir, ama Jenny Wilson'ın yaptığı işi de gayet iyi tanımlıyor. Gayet sağlam pop melodilerini çok klas avangart dokunuşlarla birleştiriyor. Ortaya yaylılarıyla, nefeslileriyle, elektronikasıyla, az çoktur misali, hem çok minimal hem de çok zengin r&b şarkıları çıkarıyor. Direnç göstermek, bir yerlerinizi sallamadan durmak tek kelimeyle imkânsız. Misafir sanatçılar olarak underground rapper Mapei, Amerikan kökenlerine rağmen Kuzey Avrupa'yı ikinci evleri kabul eden Rubies'in keyboard'cusu Simone Rubi ve El Perro Del Mar gibi sevilen sayılan isimlerin olması da bu güzelliğe güzellik katan bir diğer etken. Sadece sesinin güzelliğiyle değil, endamıyla da divalığı hak edecek gibi gözüküyor Wilson, takipte kalacağız. *İlker Aksoy*

WAX POETIC, BRAZILIAN GIRLS,
KUDU ve FORRO IN THE DARK'ın
doğduğu kulüpten
nublu sound... şimdinin müziği
nublu
SOUND
LOVE TRIO FEAT. U-ROY
BRAZILIAN GIRLS
FORRO IN THE DARK
WAX POETIC
KUDU
NUBLU ORCHESTRA
conducted by BUTCH MORRIS
I LED 3 LIVES
3 NA MASSA
ISTANBUL SESSIONS
OUR THEOR
OTTO
MÜZİK MARKETLERDE
nublu
RECORDS
www.nublu.net

ONBEŞŞARKI

The Bird and The Bee Diamond Dave
Bulutsuzluk Özlemi İstanblues
Crosby, Stills, Nash & Young Ohio
Demirhan Baylan Farketmez Sarhoşken
Duke Ellington Orchestra Isfahan
Georges Moustaki Le temps de vivre
Lounge Lizards Tarantella
Marianne Faithfull Hold On Hold On
Neko Case People Got A Lotta Nerve
Rahmi Saltuk Jandarma
Roy Orbison It Makes One (To Know One)
Sumru Ağıryürüyen Gecesefası
The Specials Ghost
Tom Waits Martha
TV On The Radio Dancing Choose

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

Bonnie "Prince" Billy Beware
Buddy & Julie Miller Written in Chalk
Bruce Springsteen Working On A Dream
Danger Mouse The Grey Album
The Decemberists The Hazards Of Love
Duman Duman I & II
JJ Cale Roll On
Leonard Cohen Live In London
Lou Reed's Metal Machine Trio The Creation Of The Universe
Orhan Atasoy 1980 - 2001
Pearl Jam Ten
PJ Harvey & John Parish A Woman A Man Walked By
Peter Doherty Grace/Wastelands
Prince LotusFlow3r
Serge Gainsbourg L'homme à tête de chou

KAHVE ŞARKILARI

Axelle Red Mon Café
Blur Coffee and TV
Bob Dylan One More Cup Of Coffee
Burcu Güneş Kahve Telvesi
Cream Coffee Song
Doris Day Coffee, Cigarettes and Memories
Ella Fitzgerald Black Coffee
Ersen Dadaşlar Kahve Yemen'den Gelir
Frank Sinatra Coffee Song
Grizu Bira ve Kahve
Johnnie Ray Coffee and Cigarettes
Lightnin' Hopkins Coffee Blues
Müslüm Gürses Bir Fincan Kahve
Natalie Cole Coffee Time
Moondog Coffee Beans

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

LALE / Tünel
1. Joshua Redman Compass
2. Buika Niña de Fuego
3. Myriam Alter Where Is There
4. Lhasa Living Road

ZERO / Kadıköy
1. U2 No Line On The Horizon
2. Jay Jay Johanson Self-Portrait
3. The Prodigy Invaders Must Die
4. Chriss Cornell Scream

ARKAODA / Kadıköy
1. Bon Iver For Emma
2. Telepathe So Fine
3. Curtis Mayfield Do it All Night
4. Delta 5 Mind Your Own Business

ARAF / Beyoğlu
1. Padam La route du bonheur
2. !DelaDap Kaij tu salas
3. Gipsy.Cz Romano Hiphop
4. Watcha Clan Balkan Qoulou

İNGİLTERE albüm

1. Ronan Keating Songs For My Mother
2. Kings Of Leon Only By The Night
3. Lady GaGa The Fame
4. Pet Shop Boys Yes
5. Annie Lennox The Collection
6. Lily Allen It's Not Me It's You
7. Prodigy Invaders Must Die
8. Akon Freedom
9. U2 No Line On The Horizon
10. Kelly Clarkson All I Ever Wanted

ABD albüm

1. "Now 30" (Various Artists)
2. "Hanna Montana" (Soundtrack)
3. "Twilight" (Soundtrack)
4. Keri Hilson In A Perfect World...
5. Kelly Clarkson All I Ever Wanted
6. U2 No Line On The Horizon
7. Ladg GaGa The Fame
8. Papa Roach Metamorphosis
9. Jim Jones Pray IV Reign
10. Martina McBride Shine

FRANSA albüm

1. Les Enfoirés ...Font Leur Cinéma
2. Alain Bashung Bleu Pétrole
3. Indochine La République des meteors
4. U2 No Line On The Horizon
5. Seal Soul
6. Charlie Winston Hobo
7. Peter Doherty Grace/Wastelands
8. Grégoire Toi + moi
9. Yellow Tricycle A Lovers Prayer
10. Jason Mraz We Sing. We Dance...

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Eurythmics Sweet Dreams (Are Made Of This)

İkilinin 1983 tarihli, aynı isimli ikinci albümünden... "American Wedding", "Striptease", "Big Daddy", "Roommates", "Bitter Moon" filmlerinde çalındı, "Duets" filminde aktris Maria Bello tarafından icra edildi... Şarkının Marilyn Manson versiyonu 1996'da single olarak yayınlandı ve "Smells Like Children" isimli albümünde yer aldı... Bu versiyon "House on Haunted Hill" ve "Life as a House" filmlerinde kullanıldı... Şarkıyı plaklarda ve sahnede yorumlayanlar arasında Tori Amos, Bat for Lashes, Mika, Badi Assad, Senor Coconut, Beyonce, Britney Spears, Reba McEntire & Kelly Clarkson, Moonlight, Ashlee Simpson, Jørn Hoel & Steinar Albrigtsen, Mizar, Cradle of Filth, HIM, Club for Five, Krystal Meyers, Tanghetto, Lama bulunuyor. Rap'çi Nas da, "Street Dreams" adlı parçasında "Sweet Dreams"den yararlandı.

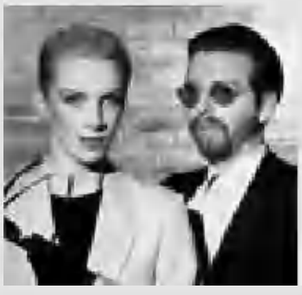

Arama motoru

http://vids.myspace.com/ Ara

Franz Ferdinand
Franz Ferdinand - No You Girls

Howling Bells
Cities Burning Down

Bat For Lashes
Daniel - Bat For Lashes

Baskery
Baskery - One Horse Down

The Last Shadow Puppets
The Last Shadow Puppets - My Mistakes Were Made For You

Ian Dury
sex and drugs and rock ' roll

Emiliana Torrini
Emiliana Torrini Big Jumps

Jenny Lewis
Rise Up With Fists

Feist
Feist - My Moon My Man

The Who
My Generation

Dinleyici istekleri Ara

Giulia y los Tellarini Barcelona
(Woody Allen'ın "Barselona Barselona" filminden)
www.myspace.com/giuliaylostellarini

Hot Chip & Peter Gabriel Cape Cod Kwassa Kwassa
(Vampire Weekend şarkısı emin ellerde)
http://hypem.com

PJ Harvey & John Parish Black Hearted Love
(Yeni albüm "A Woman a Man Walked By"ın açılışı)
http://hypem.com

Arbouretum Another Hiding Place
(Baltimore'lu grubun "Song of the Pearl" albümünden)
www.myspace.com/arbouretum

The Books Feat. Jose Gonzalez Cello Song (Nick Drake Cover)
(AIDS'liler yararına "Dark Was The Night" derlemesinden)
http://hypem.com

The Decemberists The Rake's Song
(Yeni albüm "The Hazards of Love"dan)
www.myspace.com/thedecemberists

Keny Arkana Cinquieme soleil
(Devrimci kızın konser kayıtlarından)
www.myspace.com/kenyarkana

Black Lips I'll Be With You
(Hippi punk'ların yeni albümü "200 Million Thousand"dan)
www.myspace.com/theblacklips

Ashley Beedle & Horace Andy When The Rain Falls
(İngiliz house DJ'i yine reggae yollarında)
www.myspace.com/ashleybeedle

Placebo Battle for the Sun
(Yeni albümün tadımlık habercisi)
www.myspace.com/placebo

[ALAIN BASHUNG]
(1 Aralık 1947 - 14 Mart 2009)

Bir sevdiğimizi daha Père-Lachaise'in kollarına teslim ettik. Fransız şanson-rock'unun anıtlarından Alain Bashung, iki senedir mücadele ettiği akciğer kanserine yenilerek 62 yaşında aramızdan ayrıldı. Yıllar içinde yaptığı çeşitli söyleşilerinden bir kolaj, Les Inrockuptibles, L'Express, RFI Musique ve Telerama sayfalarından bir veda havası...

DOORS'LA RİMBAUD ARASINDA

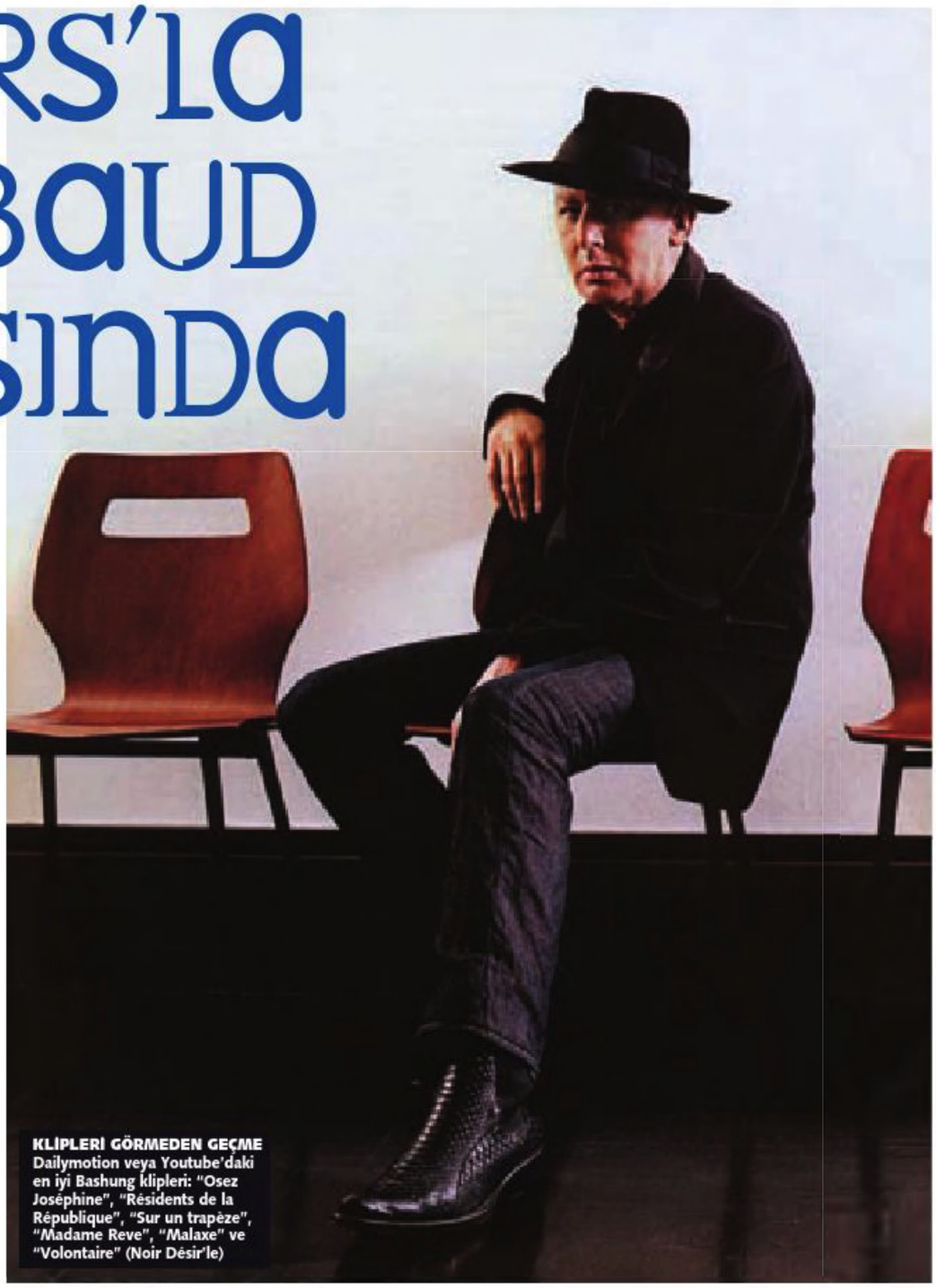

KLİPLERİ GÖRMEDEN GEÇME
Dailymotion veya Youtube'daki en iyi Bashung klipleri: "Osez Joséphine", "Résidents de la République", "Sur un trapèze", "Madame Reve", "Malaxe" ve "Volontaire" (Noir Désir'le)

"Bleu pétrole" (Mart 2008) sonrasında uzun bir Fransa turnesine çıktın ve bir kez daha Olympia'da sahne aldın. İlk Olympia konserini hatırlıyor musun? Bu salon senin için ne anlam ifade ediyor?

Alain Bashung: İlk Olympia konserimde, "Gaby" ve "Vertige de l'amour" yeni çıkmıştı, iki şarkı da hit olmuştu. Dışarıda uzun bir kuyruk vardı, herkes hopluyor zıplıyor, haykırıyordu, tam bir çılgınlık haliydi. Bugün, dinleyicilerle aramda duygusal bir iletişim var, ama o zamanlar idol-hayran ilişkisiydi. Olympia benim için hâlâ çok etkileyici. O sahneden geçmiş bütün isimleri düşündüğümde, kendimi tam olarak o soyağacının parçası hissetmiyorum. Bu sahte bir tevazu değil, benimki başka bir yol sadece. Hiçbir zaman tam bir popüler Fransız şarkıcısı olduğum izlenimine kapılmadım. Fransız müziğini tam olarak kavrayamıyorum. Başka ülkelerden, dünyanın dört bir yanından gelen etkilerle, bir tür egzotizmle yetiştim ben. Hakiki bir Fransız şansonu yapmayı beceremem, bunun ne olduğunu bilmiyorum. İnanılmaz örnekler, ustalar var, onlarla aşık atamam... Ama yine de onlardan besleniyorum.

Aşağı yukarı bütün rock tarihini canlı olarak yaşadın...

O bombanın herkesin suratında infilâk edişini hiç unutmayacağım. Yıldırım gibi çarptı. İlk anda, bir çalkantı yarattı. Sonra, bir düşünme biçimi halini aldı ve beni bambaşka bir yere götürdü. Rock'u keşfettikten sonra, nereden çıktığı merakı sardı beni, caz ve folk-blues satan küçük plakçılara takılmaya başladım, Lightnin' Hopkins, Big Bill Broonzy, Howlin' Wolf plakları dinliyordum. Üç ayda bir yeni bir müzik türü keşfeder olmuştum. Alman endüstriyel müziği, Amerikan popu, klasik, caz... Rock bana bir şeyleri

GENÇLER "BEN DE ONUN GİBİ TAKILAYIM" DİYORSA, HOŞUMA GİDER. AYAĞA KALKMA, BACAKLARINI AÇMA VE ELİNE GİTAR ALMA ARZUSU DUYMAK, HER ŞEYİN BAŞLANGICI BU.

tecrübe etme arzusu verdi, enerji verdi, zihnimi açtı. Ve hep öyle devam etti, yaşadığım şeyle hiç yetinmedim, zarları hep yeniden attım.

Çocukluğundan pek bahsetmiyorsun, bu senin için tabu bir konu mu?

Evet, biraz. O konu hakkında konuşmak pek hoşuma gitmiyor diyelim. Kimseyi incitmek istemiyorum. Eskiden, çocukluğum bana çok hüzünlü gelirdi, şimdiyse fazlasıyla sıradan geliyor. Ama çocukluğumu marazî bir hatıra, bir travma olarak taşımıyorum. Negatif bir ortamdı, tamam, ama oradan pozitif bir şey çıktı. Ortada bir rövanş, hesabı görülecek, kapanmamış bir mesele yok. Büyükannemin yanında, Alsace'da büyüdüm. İhlâl edilmemesi gereken bir sürü tabu vardı. Fantaziye yer yoktu. Maalesef, çünkü çoğu zaman güçlü, etkileyici fikirler fantezilerden çıkar. Geleceğe dair hayal kurmayı reddeden, güvenlik kaygılarının ağır bastığı, tensel hazları, zevkleri günah olarak gören muhafazakâr bir ortamda yaşıyordum. Bu katı, soğuk ortam, korkular ister istemez bir sürü ikiyüzlülüğü beraberinde getiriyordu. Bana bir şey sorulmadığı sürece ağzımı açmamam gerekiyordu.

→57

Hakikaten bu kadar sevgisiz, katı bir ortam mıydı?
Kimse hislerini açığa vurmazdı, sanki bir his beslemezlerdi. İnsanlar tarlada çalışıyordu, pek sohbet etmezlerdi. Bazı arizî durumlar haricinde birbirlerine kendilerini anlatmaz, açmazlardı. "Tuzu uzatır mısın" türündendi konuşmalar, hep aynı kelimelerle. Ama aynı zamanda, herkeste bu suya sabuna dokunmayan, basit şeyleri söylerken bile bağırıp çağırma, adeta haykırarak konuşma alışkanlığı vardı. Bazen sofrada 15 kişi olurduk ve öfke dahil, hiçbir şey dile getirmeyen sürekli bir histeri yükselirdi. Bugün, bu histeri hali en tiksindiğim şeylerden biridir. Kendini ancak böyle ifade edebilen insanlardan uzak dururum.

İçiçe yaşayan geniş bir aile ortamı mıydı?
Teyzelerim, dayılarım vardı. Her sene hamile kalan teyzeler. Çocuklar üç-dört yaşına geldiğinde, köyün öbür ucunda oturan ya da komşu köydeki bir herifin hatlarını görürdünüz yüzlerinde, o zaman o adamın adıyla seslenilirdi çocuğa. Bunları işiten kocaysa oturup kafayı çekerdi. Ayrıca, hâlâ Vichy'nin izleri vardı, ihbar hikâyeleri, işbirlikçilik anıları, tatsız şeyler... Köy hayatı işte. Mutlaka başka şeylerin de mümkün olduğunu düşünürdüm hep. Bu şartlar içinde en korkuncu, can sıkıntısıydı. Bu yüzden de ne saçmalıklar yapardık! Samanlığı ateşe bile vermiştik, şaka değil, belki de bu nedenle ateş beni hep büyülemiştir, şarkı sözlerime de yansır bu, "Pyromane" (Ateşsever), "Je m'incendie volontaire" (Yakarım kendimi)...
Okuldaki ve evdeki ağır atmosferden kaçmanın tek yolu bu tür saçmalıklar ve spordu, spor sayesinde biraz olsun nefes alıyordum.

"Roman-Photo"da ('60'ların sonlarından itibaren kaydettiği single'lardan sonra, ilk albümü, 1977) çocukluğunu anlatan "Elsass blues" adlı şarkıda "Karşı komşunun oğlu Lévy'yle konuşmam yasak" diye bir dize var. O dönemde Alsace'da antisemitizm bu boyutlarda mıydı?
Evet. O nedenle de ırkçılık karşısında kendimi çok yorgun hissediyorum. Küçük bir veletken ırkçılığı tanıdım, şimdi bugün yine karşımızda. Bütün bu yıllar boyunca boşa kürek çektik hissine kapılıyorum. Ne kadar usanç verici! Boris Bergman'la birlikte "Elsass blues"u yazdığımızda, ırkçılığın hortlayışına dikkat çekmek istiyorduk. Ama haklı çıktık diye gururlanacak değilim. Irkçılığın yükselişi beni umutsuzluğa sürüklüyor. Sanki biz karşı çıktıkça, ırkçılık artıyor, yayılıyor. Sanatçıların angajmanının dönüştürücü bir etki yaratabileceğine artık inanmıyorum. Bugün konuşmak, tartışmak bile çok zor. Ahlâkçı düzene bir geri dönüş var, bu sigara yasağı da bunun göstergelerinden...

O yaşam koşullarında müziğe olan ilgin nasıl gelişti?
Yine de bir süre sonra, bütün o yoksunluklar tetikleyici oluyor. Teyzemin bir nişanlısı, bir gün eve bir keman getirmişti. Aleti bizde bırakıp çekip gitti, büyükannem de onu bir dolabın üstüne koydu. Aklım hep o kemandaydı, ona bakmak, elime almak istiyordum. Ama yasaktı. Nişanlı bir daha geri gelmedi, bense kemana asla dokunamadım. Bizimki gibi mütevazı bir çevrede, böyle bir alet, bir keman, lüks bir nesneydi. O sıralar, henüz müzikle hayatımı kurtarabileceğimi bilmiyordum. O hayat fantezilerin, rüyaların dünyasındaydı. Müzik giderek, yavaş yavaş ortaya çıktı. Elvis Presley'in Almanya'ya askerliğini yapmaya gelişini hatırlıyorum. Plak satın almaya başlamıştım, arada sırada hediye geldiği de oluyordu. Buddy Holly'yi, Gene Vincent'ı, Vince Taylor'ı böyle işitmiştim ve afallamıştım. Aslında bunlar evde de bir deprem etkisi yarattı, ama aynı nedenlerle değil... Bu müziği hiçbir zaman yüzeysel bulmadım, hep çok ciddiye aldım. Aynı zamanda hem güçlü, etkileyici, modern, zeki hem de basitti, yıldırım gibi çarpıcı ve derindi. Benim de bu alanda bir şansım olabilirdi, amatör birinin ufku dahilindeydi. Cazın biraz dışına çıkıyordu, caz için fazla asılman, çok çalışman lâzım, ben bunu yapabilecek durumda değildim. Rock farklıydı. Bugün, müziğe böyle bir yerden, basit bir şeyden başladığım için mutluyum. Rock'a takılarak başladığında, diğer müziklerin değerini çok daha iyi takdir edebiliyorsun diye düşünüyorum. Klasik bestecileri "bunlar cenaze müziği yapıyor" diyerek dinlemiyorsun artık. O adamların da gerçekten çılgın olduğunu farkediyorsun.

Yakın çevren rock'a ilgini nasıl karşıladı?
Müzikle ilişkileri sadece radyodaki Ici Paris ve France Dimanche programlarıyla sınırlıydı. Çok yüzeyseldi, bir ciddiyeti yoktu. Herkesin fikir birliğinde olduğu bir tek Edith Piaf vardı, gerçi kimse açıklayamazdı onu da neden sevdiğini. Genel olarak zevk, haz, tensellik, aşk bir nevi sapkınlık olarak görülürdü. Bu kavramlar sözlüklerinde yoktu, lanetliydi. Hakikaten zevk aldığım anlar olmasa, sadece üzgün, hüzünlü bir insan olmayacağımın, ölü bir insan olacağımın farkına varmıştım. Alsace'da müzikle uğraşmak mümkün değildi. Enstrüman satan tek bir yer yoktu.

Alsace'dan ayrılıp Paris'e gelince mi müziğe başladın?
1959'da, 12 yaşımdayken kendimi Paris'te buldum, muhasebecilik okumaya gelmiştim. Bir yandan da bir takım küçük gruplarda çalmaya başladım. 13 yaşımda, kendime bir ampli almıştım. Fender'ler, Vox'lar, elektrikli aletler alacak paramız yoktu. Sınıftaki arkadaşlarla Hank Williams, Hugues Aufray şarkıları çalıyorduk, akustik enstrümanlarla, banjoyla. Pogues'u andıran bir sound'umuz vardı... Sonra, Renault işçilerinin toplantılarında, sendika lokallerinde çalmaya başladık. Sputniks parçalarını, o tarz şeyleri cover'lıyorduk. Sonra bir gün, Boby Lapointe'ın öngrubunda buldum kendimi; inanılır gibi değildi.

Müzik ve sanat dünyasına o zamanlar mı girdin?
O dünyayla ilk temasım 13-14 yaşlarımda, bir takım avangard ressamlarla oldu. Onlara takılıyor, çok eğleniyordum. O dönemde, hayatımda ilk defa homoseksüellerle tanışmıştım. Onlara hayranlık duyuyordum, başkaları tarafından dışlanmalarını, kabul edilmemelerini ortaya

ROCK'LA BAŞLADIĞINDA DİĞER MÜZİKLERİN DEĞERİNİ DAHA İYİ TAKDİR EDEBİLİYORSUN. KLASİK BESTECİLERİN DE GERÇEKTEN ÇILGIN OLDUĞUNU FARKEDİYORSUN.

ÜÇ AS
Alain Bashung, bazen fotoğraflarda da aklından hiç çıkarmadığı üç sanatçı gibi çıkardı... İşte (bizce) Buddy Holly, Serge Gainsbourg ve Bob Dylan olarak Bashung

ALAIN BASHUNG'UN KIRK YILINDAN ENSTANTANELER

KOOL KALENDER

Kaderi Moustaki'ye, Ferré'ye benzedi, genç yaşından beri hep ortalıkta olsa da geç fark edildi. 1980'de "Gaby Oh Gaby" şarkısı hit mertebesine ulaştığında 33 yaşındaydı, oysa ilk 45'liğini 19 yaşında çıkarmıştı: "Neden Amerika'yı düşleyip duruyorsunuz?" Amerika'yı düşlüyordu, çünkü çocukluğunun kasabasında, Almanya'daki Amerikan üssü radyolarını dinleyerek uyumuş da büyümüştü. 1947'de doğdu, annesi Parisli bir fabrika işçisiydi, Cezayirli Berberi babasını hiç tanımadı, Alsace'lı üveybabasının ailesi tarafından yetiştirildi. Taşra sıkıntısından müzikle uzaklaştı, bir rock'n'roll işçisi olarak Paris ve çevresinde çalmadık bar, pavyon, kulüp bırakmadı. Çalmadık kapı da. Onlarca 45'lik para etmedi, "Fransız Devrimi" rock-operasında Robespierre rolünde sahneye çıkmak da işe yaramadı. Şarkı sözü yazarı Boris Bergman'la tanışınca gökte aradığı ivmeyi yerde buldu. Kelime oyunları, çoğul anlamlar, sürreel ve absürd bir mizah ve bir yandan Gainsbourg'un konuşmalı şarkılarına göz kırparken diğer yandan Dylan'la, Bowie'yle, Lou Reed'le kesişen bir vokal... Bu cool ve kalender duruş, 1977'den itibaren alâmet-i farikası oldu... Alain Bashung, punk ve new-wave yıllarında Fransız gençleri için gerçek bir işaret fişeğiydi... 1984'te ırkçılık karşıtı Arkadaşıma Dokunma kampanyasının şarkısını yazmak da ona düştü: "Touches pas à mon pote". Müzikal cesaretinin ve direncinin doruk örneklerinden biri, 1982'de üstadı Gainsbourg'la yaptıkları "Play Blessures" adlı elektro-endüstriyel albümdü. Bu albümdeki "Volontaire" şarkısını "Climax" başlıklı best-of için 1999'da Noir Désir'le düet kaydetti. Şarkının klibinde, metrodaki pardösülü gizemli rocker olarak onu bir gören, bir daha unutamadı...

'90'lı yıllardan itibaren başyapıtlar birbirini izledi. "Osez Joséphine"de blues gitaristi Sonny Landreth'le, "Fantaisie militaire"de (sonradan Rachid Taha ile söyleyeceği "Ode à la vie" bu albümdeydi) Portishead'den Adrian Utley ve Kat Onoma'dan Rodolphe Burger'le, "Chatterton"da Link Wray ve Marc Ribot'yla çalıştı. 2002'de, bir free caz-rock ve şiir albümü niteliğindeki "L'Imprudence"ta, Ribot'nun yanına Steve Nieve ve Arto Lindsay'i de kattı. Bu albümlerdeki sözler, Bergman'dan sonra en çok işbirliği yaptığı Jean Fauque'in imzasını taşıyordu.

Hastalığına rağmen üstüne çok düştüğü "Bleu Pétrole" (2008) maalesef son albümü oldu ve ödüllere boğuldu. Bu albümde, Louise Attaque'tan Gaëtan Roussel, genç şarkıyazarlarından Arman Méliès, Joseph d'Anvers ve eski tüfek Gérard Manset'ye ait bestelerin yanında bir Cohen adaptasyonuyla, "Suzanne"la veda etti bizlere. Kansere yenik düşmeseydi, önümüzdeki sonbahar, Gainsbourg'un "Lahana Kafalı Adam"ının sahne versiyonunda şarkılar söyleyecekti...

koyuş tarzları çok hoşuma gidiyordu. Caz dinliyorduk, Art Tatum, Thelonious Monk, sonra Jerry Lee Lewis, ilk Gainsbourg'lar... Bütün bu insanlar bambaşka bir dünya sunuyordu, star olmakla alâkaları yoktu, ama mutluydular. Hatırlıyorum, bir bacağı tahta olan bir kadın vardı. Bizi görmeye geldiğinde, bacağını antrede bırakırdı. Ya da restoranda, herkesin önünde, masaya koyardı. Ev ortamının ağırlığından sonra, bütün bunlar beni çok değiştirmişti.

Ona rağmen, 16 yaşında, Paris'i, okulu, aileni, her şeyi terk ettin...

Bu benim için kurtarıcı oldu. Hayatım boyunca öyle davrandım: Kendini içi boşalmış, bir şey veremez durumda hissettiğinde, biraz egoistleşmen, kendine dönmen gerek diye düşünüyorum. Tekrar bir şey verebilir hale gelebilmenin tek yolu bu. Kendine kulak vermeyenlerin nasıl ayakta kaldıklarını bilemiyorum. Hevesini, yeteneğini, ilhamını kaybeden çok kişiye rastlıyorum: Sabahlara kadar yakınıyorlar, zırlıyorlar ya da intihar ediyorlar. Hayallerini gerçekleştirebilmek için gündelik hayatın rutiniyle arana mesafe koyabilmeyi becermek lâzım.

Yirmi yaşındayken hayatını nasıl tahayyül ediyordun?

Her şey berbattı, huzursuz, rahatsız bir tiptim, geleceğimi göremiyordum. Orada burada sürtüyordum, arkadaşlarımın evlerinde kalıyordum. Ara ara çok güzel, olağanüstü şeyler de oluyordu. Tuhaf bir dönemdi, sürekli eğlence ile umutsuzluk içiçeydi. Evinde kaldığım insanların plaklarını keşfediyordum. Bazen hıyarlıklar yapıyordum... Ev sahibesiyle yatıyordum, bu da nahoş sonuçlar doğurabiliyordu. Her an bir hayatta kalma mücadelesiydi. Otuz yaşıma kadar, çok az para kazanabildiğim bir sürü ufak tefek iş yaptım. Sonra, Royan'da tatildeyken, müzik yaparak hayatımı kazanabileceğime uyandım. Birileriyle tanışmıştım, günde dört-beş saat sahilde bir barda çalmaya başladık. Daha sonra, bir menajerle tanıştık, bizi Pigalle'de kabarelerde, striptiz kulüplerinde sahneye çıkarıyordu. Bir scooter ve elektro gitar satın alacak kadar para kazanmıştım. Başlangıç böyle oldu. Ondan sonra, Amerikan üslerinde çalmaya başladım. O sayede, Levi's blucin, Zippo çakmak, ucuza rock plakları satın alabiliyorduk. Çoğunlukla, askerliğini yapmaya gelmiş Amerikalı müzisyenlerle, kemanlı, steel pedallı Amerikan country şarkıları çalıyorduk. Epey bir şeyler öğrenmiştim onlardan. İşin ilginç yanı, o öğrendiklerimin hepsini sonradan unuttum. Yıllar sonra, Amerika'ya gidip tekrar o bilginin peşine düştüm. Çok tuhaf! Bir-iki yıl böyle üslerde çalarak geçti, '60'ların sonlarında ilk 45'liklerimi kaydetmeye başladım.

ASLA ZİHNİMDEN, HATTA BEDENİMDEN ÇIKMAYAN ÜÇ MÜZİSYEN VARDIR: GAINSBOURG, BUDDY HOLLY VE DYLAN. NASHVILLE'DEKİ MÜZİSYENLER İÇİN DYLAN TAM BİR PUNK.

Müzik dünyasının sınırları ve kuralları da seni bunaltmadı mı?

Kafamda bir sürü fikir, sevdiğim onca şeyin birikimiyle gidiyordum ve birden bana "şöyle çalacaksın, şunu söyleyeceksin, işte stüdyo, işte sözleşme" diyen heriflere tosluyordum. Aklım almıyordu, bir takım bayağılıklarda, vasatlıkta bu kadar ısrar edilmesi beni delirtiyordu. Çocukluğumdaki atmosferle karşı karşıyaydım yine, risk almaktan ödü kopuyordu insanların. Kendi içimdeki güvensizlikleri, endişeleri de tam olarak atmış değildim. Mücadele etmek zorunda olduğum dışsal engeller kadar, içsel engeller de vardı. Dürüst olmalı, yetersizliklerimi kabul etmeli, bunları aşmalı, artık fan evresini arkamda bırakmalıydım. Sanki halledilmesi gereken bir ekonomik problem varmış hissine kapılıyordum. Amerikalıların, İngilizlerin müzikleri bizi istila ediyor, bizse, yani Fransızlarsa, onların düzeyini yakalamaya dahi yeltenmiyorduk. Küçükken, Kurt Weill dinlerdim, Avrupa'nın mazoşizmini anlatan o müzik içime işlemişti, daha sonra da hep o mazoşizmle mücadele etmek istedim.

Müzik endüstrisinden hayal kırıklığına uğrayıp hemen uzaklaşmayı aklından geçirmedin mi?

Çok cesaret kırıcı anlar yaşadım. 22 yaşındayken, bir prodüktör beni Fransa'nın Tom Jones'u olarak lanse etmeye kalktı. Neyse ki, tutmadı. O tür dönemlerde, kendimi köşeye kıstırılmış hissettiğimde, dibe vurduğumda, hep yukarı çıkmanın bir yolunu buluyordum. En beteri, yalnızlıktı. Bir tür konformizmle, ondan daha matah olmayan, soğuk, temelsiz, keskin bir snobizmin arasında sıkışmıştım. Kendime yol açabileceğim küçük bir alan yoktu. Benimle benzer durumda olan başkaları da vardı. Bir yalnızlar kulübü kurup tutunamamışlığına tutunabilirdin. Bir sürü insan tanıyorum öyle, başarısızlığını ısıtıp ısıtıp yiyen. Tutunamadığım için kendimi tebrik etmek niyetinde değildim; benim istediğim, umutsuzluğumun gücünü kullanmak, onu bir enerjiye dönüştürmekti. Ne olursa olsun, ilk ve son kez dahi olsa, söylemek iste-

→59

SERGE GAINSBOURG FRANSIZ ŞANSONUYLA CAZ, AFRİKA MÜZİĞİ, KURT WEILL, REGGAE, POP ARASINDA SIKI BAĞLAR KURABİLİYORDU. MÜZİKTE IRKÇILIĞIN OLMADIĞININ İSPATIYDI.

diklerimi, istediğim gibi söylemeye değeceğine karar verdim. O an zihnimde ışık çaktı.

'80'lerin başlarında, birden "Gaby" (1980) ve "Vertige de l'amour" (1981) gibi senin ruh haline pek de uymayan şarkıların hit oluverdi...

Mizah duygusu olan, yaratıcı bir mesafe alabilen müzisyenleri severim. O sıralar hem rock'u temsil ediyor, hem de rock geleneğini yıkıyordum sanırım. Yazdığım şeyleri büyük bir yoğunluk ve şiddetle yaşıyordum. Sahnede, intihardan, ekstrem aşktan söz eden şarkılar söylüyordum. Bütün bunları hem birinci dereceden yaşıyordum, hem de içimdeki biri her şeye uzaktan bakıyor gibiydi. "Vertige de l'amour" ve "Gaby"deki karakter o dönem giderek daha önemli yer tutmaya başladı. Bu hem ürkütücüydü, bir yandan dizginler elimden kaçıyordu, hem de büyük haz veriyordu, çünkü konvansiyonel rocker'ları ifrit ediyordu. Bütün bunlar kendimi bulmama, ilerlememe yardımcı oldu.

Hit şarkı yapmanın formülünü çözmüşsün sanki, gerçekten de senin için hit üretmek kolay mıydı?

45'lik yapmam istendiğinde paniğe kapılıyordum, ama albüm formatı beni özgürleştirdi, kendimi uzun uzadıya daha rahat ifade edebiliyordum. 12 şarkıdan birinin sıyrılıp radyo dinleyicisinin ilgisini çekmesi beni memnun etmeye yetiyordu. Kulağı yakalayan melodilere, pop kültürüne yatkınım. Ama, bir şarkıyı yaparken, fabrikasyon olduğu hissine kapıldığım anda, bir kenara atıyordum. Bir sürü muhtemel hit şarkıyı çöpe atmışımdır herhalde.

Anglosakson dünyada ünlenmek gibi bir hayalin oldu mu, İngilizce albüm yapmayı hiç düşünmedin mi?

Açıkçası hayır. Her ülkenin en kendine has olanı üretmesi fikri hoşuma gidiyor. Hep yapmayı bildiğim şeyi doğru düzgün yapmamın daha önemli olduğunu düşündüm. Anlattığım şeyler bana tercümesi imkânsız geliyor. Benim çalışma tarzımda, çoğunlukla sözler müziği dikte etti, sözlerin üstüne bir estetik oturtmak gibi bir arayışım hiç olmadı, öylesi çok fazla uyarlama kokuyordu, olmuyordu. Önce sözleri yazmak çok daha özgürleştirici, bu özgürlüğü korumak istiyordum.

"Osez Josephine" (1991) albümü için Memphis'e gitmiştin; sözünü ettiğin o unuttuğun bilginin peşinde miydin?

Bilgisayar ekranlarının karşısında çok fazla vakit tüketmiştim. Makinelere karşı değilim, bilgisayarı seviyorum da, ama yaratıcılığa katkıda bulunması koşuluyla. İlk başta bence öyleydi, yeni imkânlar yaratmıştı. Ama sonra giderek bir düğmeye basıp ilginç feeling'ler arama tembelliğine dönüştü. Ben gerçek insanlarla birlikte müzik yapmak istiyordum, üç kişi, dört kişi, ama gerçek insanlar. Gitar ve gitarist meselesi için Memphis'e gittim. O tarzı arzuluyordum; aynı zamanda canlı çalmayı da. Tuhaf gelebilir ama, Paris'te artık mümkün değil bu. Ama Memphis'te eski tarz stüdyolar vardı, bas ve bateri için geniş bir alan ve herkesin birbirini görerek çalabildiği bir sürü küçük kabin ve tabii ki analog sound. Sahnede John Hiatt'e eşlik eden müzisyenlerle yaptım o albümün kayıtlarını. Esasen Memphis'li değildi çoğu, Baton Rouge'lu, New Orleans'lı, Nashville'li müzisyenlerdi. Sabah 11 gibi buluşuyorduk, ben gitarla önce parçayı çalıp söylüyordum, sonra üzerinde çalışıyorduk. Günde ortalama iki parçanın kaydını tamamlıyorduk. Stüdyo müzisyenleri orada çok yoğun bir çalışma içinde, sürekli albüm kaydediyorlar. Eric Clapton çağırıyor, gidiyorlar. Bizde stüdyo müzisyenleri hayatlarını kazanmak için elli farklı stilde çalmak zorunda. Ama orada, bir müzisyenin tek bir stilde hayatını kazanmasına yetecek kadar iş var, dolayısıyla kendilerini geliştirebiliyorlar. O albümde benim için en önemli şey, anlatmak istediğim hikâyelerdi. Sözler müziği beraberinde getirdi. Yazdığım sözlerin bilgisayar ortamında hayat bulamayacağını görmüştüm. Joni Mitchell'ı düşündüm. Rock'tan türeyen müzikler üzerinden nasıl güzel hikâyeler anlattığını; country, hatta folk... Geleneksel müzik, Nashville tarzı, bütün bunların uzmanı değilim; benim tek istediğim o duyguyu, çalma tarzını yakalamaktı.

O albümde dört cover şarkı var; neden böyle bir tercihte bulundun?

Aslında, ilk başta daha çok cover düşünüyordum. Hatta bir cover albüm yapmayı arzu ediyordum. Her şey bir yana, o cover'lar, benim açımdan Memphis'te iletişim kurmanın ilk adımıydı. Oturup konuşmak, uzun uzun izah etmek yerine, gitarı eline alıyorsun ve müzisyenlerin muhtemelen bildikleri bir şarkıyı çalıyorsun. Bu arada, Amarika'nın o köşesinde, bu adamlar için Dylan'ın tam bir punk olduğunu fark ettim. Kesinlikle anlamıyorlardı. Cover'lanacak parçaları önce Fransızca repertuarda aradım. Mesela, Gainsbourg'un "Un jambon, un violon"unu kaydetmeyi düşündüm. Tam bir Johnny Cash riff'i etrafında dönen o parçayı ABD'de kaydetme fikri matrak gelmişti. Ama üç provanın sonunda vazgeçtim. Komik oluyordu. Sonra bir tane Piaf denedik, ama müzisyenler için Çince gibiydi, tempo yoktu. Çıkmadı. İşin kötüsü, ciddi melodi sorunlarıyla karşı karşıya kalıyordum. Sonunda depresyona sürüklendim. "Kahretsin, doğru dürüst söyleyebildiğim tek şarkı bile yok" diye geçiriyordum içimden. Hatta bunun kültürel kimlikle ilgili bir sorun olup olmadığı kafama takılmıştı. Alsace'da böyle bir kültürle büyümemiştim elbette.

Sonuçta, albüme Dylan, Buddy Holly, Willie Nelson ve Moody Blues cover'larını aldın...

Asla zihnimden ve hatta bedenimden çıkmayan üç müzisyen vardır: Gainsbourg, Buddy Holly ve Dylan. O albümde, söylediğim nedenlerle maalesef Gainsbourg olamadı. Dylan'ın "She Belongs To Me" şarkısını sahnede de söylüyordum. Ama, albüme onu koyma sebebim, şarkıdan ziyade Dylan'ın kendisiydi. Moody Blues'un "A Night In White Satin"i farklı. Moody Blues beni etkileyen bir grup değil; çekici gelen, o parçayı tek bir gitar ve basla çıplak bir şekilde söylemekti. Buddy

Holly'nin "Well Allright"ını da sadeliği, basitliği için seçtim. Çocuklara hitap edebilen o naif anlatım tarzına hayranlık duyuyorum. "Blues Eyes"da da beni cezbeden basitliğiydi. Basit şeylere bayılıyorum. Basitlik beni allak bullak ediyor. Bundan sonra da bütün yapmak istediğim basit bir şey anlatmayı, basit bir hissi dile getirmeyi öğrenmek.

"Play blessures" albümünde (1982) Gainsbourg'la çalıştın...

Şimdi geriye dönüp baktığımda, o albümün zamanının çok ilerisinde olduğunu düşünüyorum; ambiyans, sound, sözler, hepsi çok özgün ve öncüydü. Hem anlaşılır hem de zarif olmak istiyordum. Üç ay boyunca, Serge'le beraber evinde sözler üzerinde çalıştık, daha doğrusu gündüzleri çalışıyor, geceleri âlem yapıyorduk. Herkes o albümü aşırı karanlık ve hüzünlü bulur, halbuki yaparken çok eğlenmiştik. Hem Doors hem de Rimbaud olma hayalleri kurduğum zamanlardı. Sokakta olan biten, gündelik hikâyeleri yepyeni bir şiirsellikle anlatmak gibi bir derdimiz vardı. Ara ara bana hiç uymayan şeyler öneriyordu, çünkü Serge genelde kadınlarla çalışıyordu. Erkeklerden çok kadınlar için şarkı yapmıştır; dolayısıyla, sık sık "ben erkeğim, bu kelimeler benim ağzıma oturmuyor" diye hatırlatmak zorunda kalıyordum. Onda bende olmayan bir yetenek vardı, umursamadığı, kendisini çok da alâkadar etmeyen, etkilemeyen üç-dört kelimeyle bile bir şarkı yapabiliyordu. Benim şarkı yapabilmem içinse sözleri mutlaka hissetmem gerekiyor. Ondan öğrenebileceğim her şeyi almaya çalıştım. Çok titizdi. Kıymetli taşlarla çalışan bir kuyumcu gibiydi. Kelimelerin ritminin duygusuna sahipti. Her kelimenin değerinin bilincindeydi, inanılmaz bir tekniği vardı. En olağanüstü olan, karşımda kaliteli Fransız şansonuyla, caz, Afrika müziği, Kurt Weill, reggae, pop arasında sıkı bağlar kurabilen usta bir müzisyenin olmasıydı. Müzikte ırkçılığın olmadığının ispatıydı. Fransızların onu 50 yaşında keşfetmiş olmasından utanç duyuyordum. Çok sonraları albümleri iyi satmaya başladı, başka kadın ve erkek şarkıcılara bir sürü hit parça yaptı, ama kendi albümleri o kadar satmıyordu. Hayatını bir sanat eseri haline getirmek isteyen sanatçılardandı. Bir keresinde bana, bir karakter yarattığını ve kukla oynatır gibi onu oynattığını, kendini biraz da buna hapsolmuş hissettiğini anlatmıştı. Huzurlu bir hayatı olsun isterdim, ama sanırım bu onu sıkardı. Sanıyorum toplumsal denge fikri ona batıyordu. Ama bütün bunlar, özel hayatında yakınlarına karşı sorumluluk duymasına engel olmuyordu.

Jacques Brel'in anısına yapılan "Aux Suivants" albümüne "Le tango funèbre" ile katıldın; niçin o şarkı?

Hemen hemen pozitif bir şarkı olduğunu düşündüğüm için onu seçtim... Epey sinik bir edayla, "Geberip gittiğimde, haliniz içler acısı olacak..." diyor. Diğer şarkılarında Brel hep kendisinin ya da başkalarının vasatlıklarını, onurunu kaybetmesini, gurur kırıklıklarını anlatıyor; bir insanın zor kaldıracağı sertlikte şeyler. Çocukken Brel dinlerdim, üzerimde bir etki uyandırırdı, ama belli belirsiz bir şekilde de yaşamadan, suratına şamar yemeden bunları anlamanın mümkün olmadığını hissederdim... Sonraları anladım. Anlattıkları çok korkunç ve bir o kadar da doğruydu...

Birçok hit parçan zamana dirençli çıktı, popüler kültüre kazındı. Bir müzisyen için nasıl bir duygu bu?

Umulmadık bir şey, hit şarkıların ömrü bir senedir diye düşünürdüm, çünkü ertesi yıl başka bir hite geçiyorsun. Bu kadar uzun ömürlü olacağımı sanmazdım. "25 yaşında öleceğim" diyenlerdendim ben de, yaşlanacağımı düşünemezdim, "birkaç yıl çok güçlü, derin şeyler yaşa, çok yaşamaktan iyidir" derdim... Yaşlanmak yeni bir duygu, her dönemin kendine has cazibesini ve ilginç yanlarını bulmak lâzım. Öngöremediğin bir durum, peki ne yapacaksın? Bu durumda olan tek ben değilim, bir sürü yaşını başını almış sanatçının kariyerini sürdürdüğünü gördük. İstediğin kadar güzel bir evin olsun, dört duvar arasında volta atmak pek sağlıklı bir durum sayılmaz. Belli bir yaştan sonra, onca insanın karşısına çıkmak ve hâlâ işinin bitmediğini göstermek güzel bir şey, daha doğrusu, eğlenceli. Ayrıca, oturmuş bir şarkıcı olduğum hissi hâlâ yoktur bende.

Başarıyı yakalamak, ünlü olmak oturmuşluk hissi uyandırmadı mı?

Bende sürekli olarak bir kısa ömürlülük, gelip geçicilik hissi var. Bu bana zevk veriyor. Kısa ömürlülüğü seçmek bir hata değil illâ. Bir tür kılavuzla, yaptıklarımın, temsil ettiklerimin aynasıyla yaşamıyorum. Kesin olarak bildiğim tek şey, zevk almazsam zevk veremem de.

Gitarla sahnede tek başına söylediğin iki şarkıyla bitiriyorsun son konserini; ve gerçekten de muhteşem bir final. Niçin sadece gitar ve vokalden oluşan bir albüm yapmadın hiç?

Aklımdan geçirdim. Ama güven eksikliğinden yapamadım herhalde. Belki günün birinde yaparım, albüm için kaydetmiyorum diye düşünürsem, olur belki. Duyguları, hassasiyetleri aktarmanın son kertesi olabilir bu. Belki de hep yeterince olgun olmadığımı düşündüm. Bazıları birbirine benzese de, asla birbirinin aynı iki albüm yapmadım. Aynı kalıbı kullanmanın bana yetmediğini çok çabuk anladım. Kendimi, daha ziyade, arkadaşlarıyla beraber bir hikâye kurmak için casting yapan bir yönetmen gibi hissediyordum.

Son albümün "Bleu pétrole"de yeni bir müzikal kimlik arayışında mıydın?

İlk başta bir folk albüm yapma niyetindeydim. Aklımda Loudon Wainwright vardı, Rufus'un pederi; bir zamanlar onun birkaç plağı vardı bende. Onun albümleri hoşuma gidiyordu, çünkü gayet basit ve sade işlerdi, tek bir gitar ve çok fazla işlenmemiş, bir anlamda pütürlü bir çalış... Ben de bu yolu seçtim, çünkü hikâye anlatmaya, duygusal şeyleri aktarmaya, toplumsal kavgalara, hatta manevî mevzulara girmeye imkân tanıyordu. Katışıksız rock-'n'roll'da buna yeterince yer bulamıyordum, ya da rock'u yoldan çıkarmak gerekebiliyor, ki bu da yaratıcılığın başlangıcı. Bir önceki albümüm "L'Imprudence"ta, albümün tonu kendiliğinden konuşur gibi söylemeye yöneltiyordu. Bu albümdeyse inanılmaz bir şekilde yeniden şarkı söyleme arzusu duydum. Şarkı yazarlarıyla da çalışsam, yazma ile şarkı söylemek birbirinden ayrı tutabildiğim şeyler değil. Eğer Gainsbourg'un da Tina Turner gibi sesi olsaydı, hiç şüphesiz aynı şeyleri yazmazdı.

SANKİ BİZ KARŞI ÇIKTIKÇA IRKÇILIK YAYILIYOR. BUGÜN KONUŞMAK, TARTIŞMAK BİLE ÇOK ZOR. AHLAKÇI DÜZENE BİR DÖNÜŞ VAR, SİGARA YASAĞI DA BUNUN GÖSTERGELERİNDEN.

"Résidents de la République" parçası albümde siyasal bir hat açıyor...

"Le rose avec des reflets bleus" (Mavi gölgeli pembe) pasajında hiçbir zaman olmadığı denli hakiki bir sola ihtiyaç duyduğumuzu anlatmak istedim. Bu albümde, '60'lı, '70'li yıllarla bugün arasında paralellik kurma ihtiyacı hissettim. Daha o zamanlar, bir takım ürkütücü şeyleri fark ediyorduk ve pop filtresinden geçirerek aktarmaya çalışıyorduk. Çoğunlukla, büyük imkânlarla yapılan albümler olmasa da, takdire şayan bir takım konsept albümler ya da füzyonlar çıkıyordu ortaya. Ekolojiden, bazı şeylerin nasıl kötüye gittiğinden bahsediliyordu, o zamanlar o insanlara kulak verseydik, belki kırk yıl kazanmış olurduk. Bugün, uzun bir süre gençliğin bir kısmıyla yöneticileri ayıran uçurumu anlamak için Mayıs '68'den nasıl bir küstahlıkla söz edildiğine bakmak yeterli. Çok fazla hayalimiz vardı, ama hiç pragmatik değildik, oysa karşımızda hayal kurmayan pragmatik sağcılar vardı. Bugün, aşklarımızdan ve kavgalarımızdan geriye ne kaldı? Albümde bu çok doğrudan değil, ama yaparken hep aklımda bunlar vardı.

Fransa'da yeni kuşaklar için bir referans oldun...

Bazı genç sanatçıların şarkı yazış tarzları aşına geliyor, o etkiyi yakalıyorum... Bu da asla tahayyül edemeyeceğim bir şeydi. Bazı şeyleri harekete geçirmiş olmak, teşvik etmiş, enerji vermiş olmak beni gururlandırıyor. "Ben de onun gibi takılayım, hiç de zor değil" diyorlarsa bile, bu çok hoşuma gidiyor. Ayağa kalkma, bacaklarını açma ve eline gitarı alma arzusu duymak, her şeyin başlangıcı bu.

Popüler anlamda başarıyı, eleştirmenlerin takdirini, kalıcılığı tattın... Kariyerinde eksikliğini duyduğun bir şey var mı?

Hayır, hayal edebileceğimden fazlası oldu. Her seferinde, daha ileri gidebileceğimi keşfettim. Beni tam olarak tatmin etmeyen albümleri yeniden yapmaya, üstü kapalı, taslak olarak geçtiğim şeyleri tekrar işlemeye, daha sarih anlatmaya çalıştım. Bilinçli ya da bilinçsiz. Bir fikre bir şans daha tanımak diyebiliriz. Son olarak, kendimi çok daha sade, daha doğrudan ifade ettiğim bir albüm yaptım, çünkü etraftaki her şey çok muğlak. Bu albümde söylenen söz, müziğin kendisinden daha önemli. Genelde hisleri çabuk yansıtmakta zorlanırım. Ama bu son albümde, iyice kazıdım. Eskiden olsa, bazı duyguları dile getirmeye kalksam, beceremeyebilirdim.

Çeviren: **Siren İdemen**

ansiklopedi

a→

ANDREOTTI, GIULIO

Hıristiyan demokratların üçüncü lideri, üç dönem İtalya başbakanı, eski içişleri, savunma ve dışişleri bakanı, 1946'dan ömür boyu senatör unvanı aldığı 1991'e kadar yapılan seçimlerin tümünde parlamentoya girmiş milletvekili, hükümet dışındayken bile ülkesini perde arkasından yönetmeyi başarmış siyaset duayeni, gazeteci, yazar. İtalya'nın yakın tarihinde oynadığı rol ancak Roma İmparatoru Julius Caesar ile kıyaslandığı için onun gibi "Divo" (ilâhî) lakabıyla anılan Andreotti, "içinde 2000 yıllık tarihi taşıyan adam" olarak nitelenmişti. Geniş bir lâkap koleksiyonuna sahipti: Alfabenin ilk harfi, kambur, tilki, dikenli kertenkele, semender... Hattâ onu "sonsuzluk" diye adlandıranlar bile çıkmıştı.
Ancak bu sıfatlar Andreotti'nin patlayan flaşlara gösterdiği "legal" yüzüne ait. Oysa bir de "karanlık adam, iblis, Kara Papa" gibi lâkaplarla anılan "illegal" yüzü vardı. Giulio Andreotti, soğuk savaş döneminde NATO bünyesinde komünizme karşı mücadele amacıyla kurulan Gladio teşkilatının, hatta onun da derinlerine giden P2 (Propaganda 2) adlı gizli mason locasının (halen iktidarda bulunan İtalya başbakanı Silvio Berlusconi bu locanın üyelerindendi) ve mafya şebekelerinin "gerçek bir numarası" olduğu halde, onca suikast, şiddet eylemi ve katliamın arasından üstüne kan sıçratmadan sıyrılmayı başarmış şeytanî bir dehaydı. Hakkında açılan davaların hepsi "delil yetersizliğinden" düştü.
Hıristiyan demokratların Andreotti'den önceki lideri, eski İtalya başbakanı, kimilerine göre "Gladio'nun bir numarası" Aldo Moro'nun 1978'de Kızıl Tugaylar tarafından kaçırılması sürecinde takındığı tavır, Andreotti'yi hiçbir zaman silinmeyen bir şaibe altında bıraktı. Moro, rehin kaldığı 55 günde salınmasını sağlamak için Kızıl Tugaylar'la pazarlık yapılmasını isteyen yüzlerce mektup kaleme aldı. Fakat başbakan Andreotti ve cumhurbaşkanı Francesco Cossiga "teröristlerle masaya oturmayı" reddetti. Sonunda Kızıl Tugaylar, Moro'yu öldürdü. Andreotti'nin en büyük rakibinden, üstelik onu her zaman propaganda malzemesi olarak kullanabileceği bir "anti-komünist şehit" hâline getirerek kurtulduğu yaygın bir kanı olarak yerleşti.
Andreotti'nin son başbakanlığı döneminde (1989-92) yolsuzluğun sistematize edilerek devletin doğal fonksiyonu haline getirilişini ortaya çıkaran "Tangentopoli" (Rüşvetşehir) skandalları patladı. "Temiz Eller Operasyonu", Hıristiyan demokrat politikacıları teker teker kodese gönderen bu skandallarla başladı. Andreotti, 1990'da Gladio'nun varlığını kabul ettikten sonra, mafyayla arasındaki bağlar mahkemelerde sorgulanmaya başlandı. Ancak deliller ustalıkla karartılmıştı. 1994 seçimlerinde, İtalyan halkı, 1946'dan beri iktidar olan Hıristiyan demokratları siyaset sahnesinden sildi.

Andreotti, Sinatra ve Nixon Beyaz Saray'da, 1973

b→

BLAYLOCK, MOOKIE

Bir arkadaşımızın babası "oğluma Kerim Abdül Cabbar adını koyacağım" diye tuttumuş vaktiyle. Pearl Jam'cilerin ilk adı da NBA'denmiş ilk başta.

Telif sorunu çıkınca, forma numarasını vermişler ilk albümlerinin adına: "Ten", Mookie Blaylock'un 10 numarası aslında. Rivayete göre, Mookie'nin NBA'deki ilk takımı New Jersey Nets'in taraftarı olan Jeff Ament'in oynamakta olduğu NBA oyun kartlarından Mookie'li olanı Eddie Vedder'ın demo kasetinin kapağına sıkışmış, isim fikri de oradan gelmişti. "Ten" yayınlandıktan bir sene sonra Atlanta Hawks'a transfer olan Mookie, kariyerini Golden State Warriors'ta tamamladı. Zeki bir oyun kurucu, sıkı bir defans, çengel gibi bir top çalıcı, üçlüklerin, fastbreak'lerin üstadıydı.

g→

GENCEBAY, ORHAN

"Kızılırmak Karakoyun" filminin müzikleri için Abdullah Bayşu adında bir uzmanla tanıştırıyor beni Kadir Kesemen. Konuşuyoruz, türküler ve müzik için düşündüklerimi söylüyorum. Bayşu bir icracı değil, film için ne türkü okuyacak ne de saz çalacak, ama hangi amaç için kimin en iyi olduğunu, hangi iş için kimin daha uygun olacağını çok iyi biliyor. "Bana iyi bir sazcı lâzım" diyorum, hiç duraksamadan bir adres veriyor:

"İstiklal Caddesi'nde Tünel'e giderken sol kolda bir bina. Git onunla konuş, biraz içine kapanık, genç ama Türkiye'nin en iyisi. Adı Orhan Gencebay."
(...) Abdullah Bayşu'nun tarif ettiği yerde Orhan Gencebay'ı görmeye gidiyorum. Uzunca boylu, zayıf bir genç. Aydınlık, geniş bir yüzü var. Üst dudağını örten özen gösterilmiş kumral bir bıyık, aynı özen aslan yelesi saçlar için de geçerli. Abdullah Bayşu'nun dediğinin tersine, açık ve sıcak davranıyor. Anlattıklarımı, ondan istediklerimi ilgiyle dinliyor. Türkülerde ne yapmak istediğimi de anlatıyorum, senaryoda müzik ve türkü yerlerini göstererek işaret ettikten sonra sona bıraktığım konuya geliyorum korkarak: Koyunların tuz yalatılıp susuz bırakıldıkları sahnelere... Kızgın güneşe ve sıcağa... Ali ile Hatçe'nin de tuz yalayıp su içmediklerini anlatıyorum ve bu sahneler için soyut bir müzik istiyorum ve "sazla böyle şey olmaz" demesini bekliyorum. Bir süre yüzünde yarım kalmış bir gülümsemeyle düşünüyor, sonra başını sallıyor, gülüşü genişliyor. "Bugüne kadar kimsenin böyle bir şey istemiş olabileceğini hiç sanmam" diyor, "ama madem istenmiş, ben bunu yaparım". Sazını alıyor, ayağını alçak bir iskemleye dayadıktan sonra, herkesin elinde görüp dinlediğim o ince zayıf sesli saz, onun elinde devleşip bir orkestra hacmine yükseliyor; bir bayrak açarcasına ya da bir meşale tutuşturur gibi, yedi mahalleden duyulan bir nara atarcasına kısa bir konser veriyor. Sazın böyle çalındığını bir daha hiçbir yerde duymadım.
Lütfi Akad, "Işıkla Karanlık Arasında"

k→

KOONS, JEFF

Tam tarife gelmeyecek türden bir sanatçı, heykeltraş, ressam, performansçı. Dünyanın en az emek harcayan, ama en çok kazanan sanatçılarından biri. Daha lisede Salvador Dali'yi kendine örnek bellemiş, gidip kendisiyle tanışmıştı. '80'lerin Wall Street'inde broker'lık yaparken kendini iyice sanata verdi, Soho'da devasa bir "fabrika" kurdu, elemanlarına devasa heykeller yaptırttı. Basketbol toplarıyla yaptığı yerleştirmeler, kucağında şempanzesiyle porselen Michael Jackson heykeli filan milyonlarca dolara satılır oldu. 1991'de anarşizan Yeşilci porno yıldızı Ilona Staller'la, yani Cicciolina'yla evlendi, birbirlerini cinsel ilişki ânında gösteren heykeller, afişler üretti. Bir sene sonra ayrıldıklarında Staller oğlunu alıp Roma'ya götürdü. Cicciolina'nın aksine, Koons her zaman apolitik kaldı. Çiçeklerle bezediği 12 metrelik köpek heykeli ya da balonları dürüp yaptığı köpek figürü (ki bunlar 20-30 milyon dolarlara satılıyor) gibi, çocuksu, sinik, neo-pop addedilen bir anlayış geliştirdi. The Independent yazarı Arifa Akbar'a göre, "sanatçıların daha henüz 'yıldız' statüsünde görülmediği bir çağda, Koons bir imaj danışmanı yardımıyla kamusal bir kimlik inşa etmede büyük yollar katetti".

Yukarıdan aşağıya: Popüler işleriyle Koons, Cicciolina'yla heykeli, balon-köpek ve seramik Michael Jackson

"Head Of J.Y.M" (Japan'in "Oil On Canvas" albüm kapağı), Frank Auerbach (1983)

O→

OHIO

Neil Young'ın 1970'te, Ohio'daki öğrenci katliamına tepki olarak yazdığı ve olayın üstünden iki hafta bile geçmeden Crosby, Stills, Nash & Young tarafından kaydedilip 45'lik plak hâline getirilişiyle rock tarihine mâl olmuş ünlü protest şarkı; ABD'de savaş karşıtı gösterilerin gelenekselleşmiş marşı. Plağın B yüzünde bir başka barış marşını, Stephen Stills'in aslen "Easy Rider" için yazdığı "Find The Cost Of Freedom"ı söyleyen CSNY, sergilediği bu militanca dakikliğin karşılığını fazlasıyla buldu. Hem Ohio'da vahşi yüzünü gösteren "faşist polis devleti" uygulamalarının sorumlusu Nixon'a tepki duyan toplumsal kesimlerin hislerine tercüman olmayı, hem de Vietnam ve Kamboçya savaşlarına karşı büyüyen kitlesel direnişi birkaç adım öteye sıçratmayı başardılar...

Ohio katliamına giden olaylar zinciri, 30 Nisan 1970 gecesi, iktidara gelirken verdiği "Vietnam Savaşı'nı bitirme" sözünü tutmayan Başkan Richard Nixon'ın televizyonda "Kamboçya'yı da işgal etme" kararını açıklamasıyla başlamıştı. Ertesi gün 1 Mayıs'tı ve ABD'de resmî tatil olan İşçi Bayramı ülke çapında protestolara sahne oldu. Bunlardan biri de mavi yakalıların eyaleti Ohio'nun Kent şehrinde gerçekleşti. 500 kadar öğrencinin Kent Eyalet Üniversitesi'nde yaptığı gösterinin sonunda 4 Mayıs günü aynı yerde daha geniş katılımlı bir miting düzenleme kararı alındı. Kızgın öğrencilerle Nixon'ın denizaşırı anti-komünist savaşlarında "cepheye sürülecek hazır kuvvet" muamelesi gören işçiler barlarda bir araya gelip kafaları çekince olan oldu. Barların kapanış saatinde oluşan kalabalık şehir merkezindeki bankaların ve mağazaların camlarını indirdi, polisle çatıştı, kundaklama ve yağmalama olayları yaşandı.

2 Mayıs'ta belediye başkanı Kent'te olağanüstü hâl ilân etti ve Ohio eyalet valisinden mevcut güvenlik kuvvetlerini, ABD'de jandarmanın muadili olan ulusal muhafız birlikleriyle takviye etmesini istedi. Bu isteği derhal yerine getiren Cumhuriyetçi eyalet valisi James A. Rhodes "SS'lerden ve komünistlerden de beter" diye niteleDiği muhalif hareketi şöyle tanımladı: "Amerika'nın gördüğü en güçlü, en militan, en iyi eğitilmiş devrimci gücüyle karşı karşıyız." 3 Mayıs'ta sokağa çıkma yasağı ilân edildi. Ulusal muhafızların üniversite kampüsüne girmesinin üstüne öğrenciler çeşitli binaları işgal etti. Polisin kullandığı gaz bombalarına öğrenciler molotof kokteyleriyle cevap verdi. Muhafızlar geç saatte öğrencileri yurtlara tıkmayı başardı.

4 Mayıs 1970 günü, üniversite yönetimi dahil bütün ilgili resmî kurumların çıkardığı yasaklama kararına rağmen, öğrenciler, planlandığı gibi öğleye doğru Kent Eyalet Üniversitesi'nin meydanında toplanmaya başladı. Sayıları 2 bini bulmuştu ki, ulusal muhafızlar kalabalığı dağıtmak için gaz bombalarıyla harekete geçti... Kampüs içindeki kovalamaca öğrencilerin belli bir bölgede sıkışmasıyla noktalandı. Bu aşamada bir grup muhafızın toplanma alanına hâkim bir tepeye bitişik nizam sıralandığı, dizlerini kırıp tüfekleriyle kitleye nişan aldığı görüldü. Sıkışan öğrenciler taşlı sopalı direnişi artırmıştı. Saat 12:20'yi gösterdiğinde, kampüs beklenmedik bir gürültüyle şoka uğradı. Bölgede bulunan 77 muhafızın 29'u ellerindeki M1 yarı otomatik tüfeklerle yaylım ateşi açtı. İkisi gösterici, diğer ikisi tesadüfen oradan geçen dört öğrenci öldü, dokuz öğrenci yaralandı. Hükümet "herhangi bir emir verilmeden açılan" ateşin 13 saniye sürdüğünü ve toplam 67 mermi atıldığını açıklasa da, olaya tanık olan New York Times muhabiri "ateşin en az bir dakika boyunca aralıksız sürdüğünü" yazdı. Kanıtlar, mermilerin 80-120 metre arasındaki uzaklıklardan ateşlendiğini, yani muhafızların kalabalığın içinde hedef seçtiği kişilere "nişan aldığını" gösteriyordu.

Katliam ABD'yi bir anda kaynayan kazana çevirdi. Üniversiteler ülke çapında greve gitti, 4 milyonun üstünde öğrenci ve öğretim üyesi "Hepimizi öldüremezler" sloganıyla sokağa döküldü. 9 Mayıs günü Washington'da 100 bin kişi yürüdü. Nixon apar topar başkent yakınındaki Camp David askerî üssüne kaçırıldı. Pentagon hükümeti protestoculardan korumak için "gereken her şeyi yapacağını" açıkladı. Nixon yönetimi emir-komuta zincirinin dışında, "bir anlık panik" sonucu çıktığını savunduğu olayı kınamak zorunda kalsa da, "muhafızların bile güvende olmadığını" söyleyip suçu silahsız öğrencilerin üstüne atmaktan çekinmedi. Hatta olaylarda "ayrıca bir muhafızın öldüğü" resmî kaynaklarca duyuruldu, ancak haber asparagas çıktı...

Neil Young, şarkıyı Ohio katliamının haftasında Life dergisinde yayınlanan fotoğrafları gördükten sonra derhal oturup yazdı. O fotoğraflardan biri tarihsel hafızaya kaydoldu, zihinlerde "Ohio" şarkısıyla özdeşleşti: Arkadaşının yanıbaşında öldürülmesinin âni şokunu yaşayan protestocu genç kız, foto-muhabirliği bölümünde okuyan bir öğrenci tarafından görüntülenmişti. Florida'daki evinden kaçan lise öğrencisi, 14 yaşındaki "asi" kız Mary Ann Vecchio, Kent Üniversitesi'nde okuyan arkadaşlarına sığınmıştı. Gösterilere onların mensubu olduğu anarşist grupla birlikte katıldı. Ancak üstlerine yağan mermiler, arkadaşlarından Sandra ve fotoğraftaki Jeffrey'i öldürdü, Alan'ı yaraladı. Olaydan sonra bu hikâyeyi Life muhabirine, Kalifornia'ya bir otobüs bileti karşılığı sattı. Ama otobüs hareket etmeden yakalandı ve Florida'daki ailesine teslim edildi. Fotoğrafçı John Filo ise bu kareyle Pulitzer ödülünü alarak meşhur oldu. Vecchio, Filo'yla ilk kez olayların 25. yıldönümü için hazırlanan anma töreninde tanıştı...

2007 yılının İşçi Bayramı'nda, olayda yaralanan öğrencilerden biri, ulusal muhafızların subaylardan gelen emirle ateş açtığını belgeleyen yeni bir kanıtla çıkageldi ve hükümete soruşturmanın yeniden açılması için başvuruda bulundu. Olaylar sırasında yurtta bulunan bir öğrenci pencere kenarına mikrofon yerleştirip ortamın otantik sesini yarım saat boyunca kaydetmişti. Böyle bir belgenin 37 yıl kuytuda saklanması, Nixon'ın Pentagon, CIA ve FBI üstünden kurduğu "korku devleti"nin toplumda yarattığı travmayı açıkça gösteriyordu. Zira bantta haykıran bir sesin verdiği şu komutlar net olarak duyulmaktaydı: "Hazır ol! Dikkat! Nişan al! Ateş!"

p→

POWELL VE PRESSBURGER

"Albay Blimp'in Yaşamı ve Ölümü" (1943), "Siyah Nergis" (1947), "Kırmızı Ayakkabılar" (1948) gibi önemli filmlerin altında çift imzanın sahipleri. 1943'te Londra'da kurdukları yapım şirketinin ismiyle de (The Archers / Okçular) tanınan ikili, '40'lı ve '50'li yıllarda yaptıkları işlerle aralarında Martin Scorsese ve Francis Ford Coppola gibilerinin bulunduğu birçok yönetmene ilham kaynağı oldu. Genellikle senaryo Pressburger'e, reji Powell'a ait olsa da, yapımlarının altına her zaman birlikte imza koydular. Sinemayı insanları gündelik hayatın stresinden bir süreliğine koparacak bir eğlencelik gibi görmediler. Hatta oyuncularından birine gönderdiği mektupta Pressburger, içinde "Hiçbir sanatçı gerçeklerden kaçmaya inanmaz. Biz içten içe seyircilerin de bundan kaçmadığına inanıyoruz" maddesinin de bulunduğu bir "The Archers Manifestosu" yazdı.

Michael Powell, zengin bir ailenin çocuğu olarak 1905'te dünyaya geldi. Hayattaki meselesinin bankacılık olmadığını kısa sürede idrak etti ve babasının yardımıyla en alt kademeden başlamak suretiyle Fransa'da film işinde çalışmaya koyuldu, İngiltere'de aralarında Alfred Hithcock'un da bulunduğu çeşitli yönetmenlerle çalıştı. Hayatının dönüm noktası, dönemin büyük yapımcılarından Alexander Korda'nın kendisine iş teklif etmesiyle oldu, bu

Yukarıda Michael Powell (solda) ve Emeric Pressburger; aşağıda "Ölüm Kalım Meselesi"nde (1946) David Niven ve Kim Hunter

sayede Emeric Pressburger'le buluştu. Macaristan'da Yahudi bir aileye doğan Pressburger, başarılı bir okul hayatının ardından Prag ve Stuttgard üniversitelerinde mühendislik ve matematik okudu, fakat babası ölünce üniversiteyi bırakmak zorunda kaldı. Gazeteciliğe, ardından 1920'lerde senaristliğe başladı. Nazizm hayatı dar edince Paris'e göç etti, 1935'te Londra'ya taşındı. Burada aralarında Korda'nın da bulunduğu Nazilerden kaçan bir grup Macar yönetmeni buldu. Musikişinas, yeme-içmeden hoşlanan, ince bir espri duygusuna sahip bir adamdı. İkilinin ortaklığı 1957'de sona erdi. Bu tarihten sonra ikili dost kalarak kendi yollarına devam etti. Powell, tek tabanca filmografisine bir korku-gerilim klasiğini, "Peeping Tom"u da ekledi.

İşçi zınk diye duruyor
fabrika kapısının önünde
güzel hava ceketinin ucundan çekiyor onu
ve dönüp geriye
bakıyor
kendi kapkaranlık dünyasında gülümseyen
kıpkırmızı güneşe
işçi dostça
göz kırpıyor ona
ve söyle Güneş yoldaş diyor
değer mi böyle güzel bir günde
çalışmak patron hesabına

Jacques Prévert (Yitik Zaman)
Resim: Mustafa Karasu